

ისტორიის ფურცელი

დეკანოზი ილია მელია

„არც ერთი ღალატი, არც ერთი გაცემა!
დიდება უფალს და ბრავო ჩემს მრევლს!“

1915-1988

დეკანოზი ილია ანტონის ძე მელია 1915 წლის 20 თებერვალს ქ. ქუთაისში შეძლებული პირის ოჯახში დაიბადა. დედა — ნინო ქაჯაია გახლდათ. მისი დაბადების შემდეგ მელიები საცხოვრებლად ბათუმში გადავიდნენ. 1922 წლის დასაწყისში მამამისი ანტონი სავაჭრო ურთიერთობისთვის კონსტანტინოპოლს მიაგლინეს. მას თან ახლდნენ მეუღლე და სამი შვილი: ილია, ანტონი და მერი, ხოლო ქალ-ვაჟი — ნინო და ოთარი ბებიასთან დარჩნენ ბათუმში. კონსტანტინეპოლში ილია და მისი და-ძმა წმ. გიორგის იეზუიტურ სკოლაში მიაბარეს აღსაზრდელად. ამავე წლის დეკემბერში ქელამ ფაშამ აკრძალა პანსიონები, რის გამოც ხსენებული პანსიონი ბელგიაში, მთავარ პანსიონს შეუერთდა. ამასთან დაკავშირებით ანტონსა და მის ოჯახს

ახლადნაპურთხი მღვდელი ილია

ბელგიაში მოუხდათ გამგზავრება და იქ ბავშვები მიაბარეს ქალაქ ნამიურის წმ. გიორგის სახელობის პანსიონატში, სადაც მათ საფუძვლიანად შეისწავლეს ძველი ბერძნული და ლათინური ენები. 1926 წელს ილიას მშობლები სამშობლოში დაბრუნდნენ, ხოლო იგი და-ძმასთან ერთად იქვე დატოვეს სწავლის გასაგრძელებლად. 1933 წელს ილიამ პანსიონი დაამთავრა და ამავე წელს ნამიურის ღვთისმშობლის სახ. მშვიდობის ინსტიტუტში იურიდიულ ფაკულტეტზე განაგრძო სწავლა, ხოლო 1935-1939 წლებში სენ-სერჟის ორთოდოქსული თეოლოგიის ინსტიტუტი დაამთავრა. მამა ილიას უმცროსი ძმის, ოთარის გადმოცემით, ამ პერიოდში პატარა ილიას ცნობილი საეკლესიო მოღვაწე წმ. გრიგოლ ფერაძე მფარველობდა.

სასწავლებლის დასრულების შემდეგ მიტროპოლიტი ელიოზი ახალგაზრდა ილიას საფრანგეთის აღმოსავლეთში მიაგლინეს, რათა იგი მოემსახუროს დიდ ქარხნებში უწესრიგოდ აღმოცენებულ სალოცავებს. ამ ქარხნებში 1920 წლის შემდეგ რუსეთი-

დან მასობრივად ჩასული ემიგრანტები მუშაობდნენ.

1943 წლის 12 ივლისს ილია მელიამ ჯვარი დაიწერა ალა მელნიკოვაზე. აქედან იწყება მისი სასულიერო მოღვაწეობა. 1943 წლის 8 აგვისტოს იგი დი-აკვნად აკურთხეს, ხოლო ამავე წლის 19 აგვისტოს პარიზის წმ. ალექსანდრე ნეველის საკათედრო ტაძარში მღვდლად დაასხეს ხელი და ქ. ბელფორის მაცხოვრის აღდგომის სახელობის ტაძარში დაინიშნა. ამ დროს საფრანგეთი გერმანელი ფაშისტების მიერ იყო ოკუპირებული. მსახურების პირველ წლებში ახლად ნაკურთხი მოძღვრის სასულიერო მოღვაწეობა განსაკუთრებული მამაცობით ხასიათდებოდა. თეოლოგიის პროფესორი ელისაბედ ბეერ-სიეგელი წერდა, რომ ბელფორში მცხოვრებმა მამა ილიამ ველოსიპედით

გაიარა ვოგეზები (საომარი მოქმედების ზონა), გადაკვეთა ფრონტის ხაზი და ჩამოვიდა ჩვენთან ჩემი ბიჭის მოსანათლად, რომელიც 1944 წლის ოქტომბერში დაიბადა. იგივე ელისაბედი თამაზ ნასყიდაშვილს უყვებოდა, რომ მამა ილია ზრუნავდა ებრაელებზე, აფრთხილებდა მათ მოსალოდნელი დაჭერების შესახებ. ჩვეულებრივად ეს ხდებოდა ბუნების წიაღში სეირნობისას. მას არ ასვენებდა პოლიცია. გერმანელები ცდილობდნენ გაეგოთ, ჰყავდა თუ არა მრევლში ებრაელები. მამა ილიას ჩანაწერებში აღწერილია, თუ როგორ ცდილობდა ის გერმანიაში სამუშაოდ გასაგზავნი განწირული ადამიანების, მათ შორის, ქალიშვილებისა და აღმოსავლეთ ფრონტზე ტყვედ აყვანილი რუსების გადარჩენას. მამა ილიას თავდადებული საქციელით 500-ზე მეტი ადამიანი გადაურჩა სიკვდილს. მის ჩანაწერებში ვკითხულობთ: „ეს გაგრძელდა 1944 წლის 6 სექტემბრიდან 20 ნოემბრამდე, ორ თვეზე მეტხანს... და არც ერთი ღალატი, არც ერთი გაცემა! დიდება უფალს და ბრავო ჩემს მრევლს!“.

1945 წლიდან მღვდელი ილია წმ. სერაფიმე სა-
როველის ტაძრის წინამძღვარი იყო ნორმანდიაში.
1946 წელს დაინიშნა ქ. კოლომბელის (კალვადოსი)
წმ. სერჟის ეკლესიის მღვდლად. იგი წლების მან-
ძილზე ემსახურებოდა მონბელიარის, სოშოს, ბე-
ზანსონისა და ნანსის თემების ეკლესიებს, ვიდრე
1949 წლის მარტში პარიზის წმ. ნინოს ეკლესიაში
არ დამკვიდრდა. ამიერიდან უფრო მრავალმხრივი
და დაუცხრომელი ხდება ღვანლი მამა ილიასი. იგი
ორმოც წელზე მეტ ხანს იყო წმ. ნინოს ქართული
სამრევლოს წინამძღვარი და ზნეობრივი ავტორი-
ტეტი ლტოლვილი ქართველებისა არა მარტო საფ-
რანგეთში, არამედ მთელს ევროპაში. მის გარშემო
ერთიანდებოდნენ უცხოეთში გაბნეული ქართვე-
ლები და მწყსიდა მათ ყოველთა მწყემსის შემნეო-
ბით.

პარიზის წმ. ნინოს სახელობის ეკლესია 1929
წელს დაფუძნდა იქ მცხოვრები ქართველი მარ-
თლმადიდებლებისაგან. 1944 წლიდან ღვთისმ-
სახურება კერძო მესაკუთრისაგან ნაქირავებ პა-
ტარა სამლოცველოში სრულდებოდა; 1973 წლის
სექტემბერში საფრანგეთში არსებული ქართული
სათვისტომოს თავჯდომარის, ბატონ ლევან
ზურაბიშვილის ინიციატივითა და მამა ილიას
ლოცვითა და გარჯით (მეორე ვერსიით — ეს მოხდა
1964-1965 წლებში — ავტ.) როზიერების ქუჩაზე
ქართველებმა შეიძინეს მრავალსართულიანი ბინის
ქვედა სართული. იქ გაიხსნა წმ. ნინოს სახელობის
ეკლესია, სადაც უამისწორვა დღემდე ქართულ ენა-
ზე შეინიშნება და ქართული საგალობლები აღევლი-
ნება. სალოცავი გააფორმა არქიტექტორმა ალექსი
კობახიძემ. წმ. ნინოს ეკლესია უცხოეთში მკვიდრ
ღვთის სიტყვას მონატრებულ ქართველ მართლმად-
იდებელთა საყუდელია, ხოლო წინამძღვარი ხსე-

ნებული ეკლესიისა, ან განსვენებული მაღალღირ-
სი მამა ილია, გაბნეულ ცხოვართა ჭეშმარიტად
ღვთივგანჩინებული მოძღვარი იყო. იგი სულიე-
რად თუ მატერიალურად შეენეოდა თავის მრევლს;
მის გარშემო ერთიანდებოდნენ ქართველები; მან
დააწესა „ხუთშაბათობა“ დღე. ამ დღეს პარიზში
მცხოვრებ ქართველთა ბავშვებისათვის დეკანოზი
ილია თავის ბინაზე სასულიერო შინაარსის შემც-
ველ გაკვეთილებს ატარებდა. მოგვიანებით ეს დღე
ქართველთა შეკრებების დღედ გადაქცეულა. მამა
ილიას სულიერი შვილის და ოჯახის ახლობელის —
ქალბატონ რუსუდან კალატოზიშვილის გადმოცე-
მით ხუთშაბათი დასვენების დღე იყო და ბავშვებ-
თან ერთად უფროსებიც იკრიბებოდნენ. შემდგომ
უკვე ფართო ხასიათი მიუღია ამ შეკრებებს და ამი-
ტომ „ხუთშაბათობა“ მორიგეობით ქართულ ოჯა-
ხებშიც ეწყობოდა, სადაც იმართებოდა საუბრები,
საღამოები, რაც უცხოეთში გაბნეულ ქართველთა
დაახლოებას უწყობდა ხელს. „ხუთშაბათობის“
გარდა, დიდი სადღესასწაულო შეხვედრებიც დაა-
წესა მოძღვარმა. კერძოდ, 25 დეკემბერს, საშობაო
ნირვის შემდეგ შეიყრებოდნენ ქართველები და
მართავდნენ „შობის ხეს“.

მრავალმხრივი და დაუცხრომელი იყო მამა
ილიას ღვანლი. 1951 წელს მან რადიოთი უქადა-
გა და მიულოცა მრევლს ახალი წელი და აღდგომა.
1963 წლის 13 იანვარს მას დეკანოზის წოდება მიე-
ნიჭა. დეკანოზ ილიას 1946 წლიდან სიკვდილამდე
პროფესორის თანამდებობა ეკავა პარიზის სენ-
სერჟის მართლმადიდებლური თეოლოგიის ინს-
ტიტუტში. კითხულობდა ლექციებს თეოლოგიასა
და ძველი ეკლესიის ისტორიაში. გამოქვეყნებული
აქვს მრავალი ნაშრომი მართლმადიდებლობისა
და საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის შესა-
ხებ. იგი იყო რეპრესირებულ მამულიშვილთა დამხმარე კო-
მიტეტის „სოლიდარობა სა-
ქართველოს“ ერთ-ერთი დამა-
არსებელი და გამგეობის წევრი;
აქტიურად თანამშრომლობდა
ქართულ ემიგრანტულ პრესას-
თან („თავისუფლების ტრიბუ-
ნა“, „გუშაგი“ და სხვ.).

1971-1979 წლებში დეკანოზი
ილია, როგორც დელეგატი, მო-
ნანილეობდა სემინარებში, სიმ-
პოზიუმებსა და კონფერენციებ-
ში. ესწრებოდა ათენში, მადრიდ-
ში, კანადასა და სტოკჰოლმში
გამართულ ეკუმენურ შეხვედ-
რებზე. მსოფლიო საპატრიარ-
ქოს ეგზარქოსთა თხოვნით მამა
ილია მელია სხვადასხვა კონფე-

უწმინდესი და უნეტარესი ილია II სტუმრად პარიზში

სიის ქრისტიანთა დასახელებლად გამართულ ამ თუ იმ ღონისძიებაში მსოფლიო საპატრიარქოს რეგულარულად წარმოადგენდა ხოლმე. ამასთან დაკავშირებით, მას შეხვედრა ჰქონდა მის უწმინდესობა რომის პაპთან, პავლე VI-თან. ღვანლმოსილი მოძღვარი ოჯახის კეთილმმართველიც იყო. მას პარიზში დარჩა მეუღლე ალლა და სამი შვილი: ილია, ნინო და ქეთევანი. მამა ილიას თბილისში მცხოვრებ და-ძმასთან, ოთარ და ნინო მეღიებთან მუდმივი კავშირი ჰქონდა.

უცხოეთში მცხოვრები ქართველთა ღვთივგანჩინებული მწყემსის მალაღლირსი მამა ილიას ჯვარი მძიმე იყო, მშობლიური მიწის მონატრებით დიდ ადამიანურ ტკივილს ეზიდებოდა: ერთხელ, პარიზში მასთან სტუმრად ჩასული დისთვის — ნინოსთვის გაუმხელია: „**ჯერ დედა დამაკლდა და შემდეგ — დედა სამშობლო**“.

დეკანოზი ილია განსაკუთრებული პატივისცემით იყო გამსჭვალული წმ. მონამე არქიმანდრიტ გრიგოლის (ფერაძე) მიმართ. 1985-1987 წლებში ჟურნალ „გუშაგში“ მან სამი მნიშვნელოვანი წერილი გამოაქვეყნა მამა გრიგოლის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე. ასევე, მან დაიყოლია პოლონელი მოძღვარი, დეკანოზი ჰენრიკ პაპროცკი შეესწავლა მღვდელმონაზიმის ცხოვრება. გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, რომ მამა ილია არქიმანდრიტ გრიგოლის მსგავსი სულიერებით იყო აღსავსე. ორივე მოძღვარმა ერთმანეთს შეუთავსა ღვთისმსახურება და სამეცნიერო კვლევები. გერმანელთა ოკუპაციის უმძიმეს პირობებში, საკუთარი სიცოცხლის საფრთხეში ჩაგდებით, ისინი იღვწოდნენ ქრისტიანული ფასეულობების დასაცავად და განსამტკიცებლად.

1980 წლის 10 თებერვალს პარიზის წმ. ნინოს ქართულ მართლმადიდებელ ეკლესიაში საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის ილია II-ისა და დეკანოზ ილიას ერთობლივი წირვა აღევლინა.

დეკანოზი ილია გარდაიცვალა 1988 წლის 15 მარტს ქ. ობერვილიეს (პარიზთან ახლოს) საავადმყოფოში. დაკრძალულია ლევილში, ქართველთა სასაფლაოზე.

1988 წლის 16 მარტს თბილისის სიონის საპატრიარქო ტაძარში, წირვის შემდეგ, სრულიად საქარ-

დეკანოზი ილია ილია სახარების კითხვის დროს თველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია II-მ მრევლს აუწყა, რომ ღვთივგანისვენა პარიზში მოღვაწე წმ. ნინოს ტაძრის წინამძღვარმა, დეკანოზმა ილია მედიამ და განსვენებული სახელზე პანაშვიდი გადაიხადა. პანაშვიდს დიდძალი მრევლი დაესწრო. მათ შორის იყვნენ განსვენებულის ახლობლებიც.

ლიტ: ჟურნალი „გუშაგ“ პარიზი, 1988წ. №15, გვ. 81-82; ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“ 1988წ. №2, გვ. 61-62; ნიკოლაძე ფრანსუზ და რევაზ „ქართველები საფრანგეთისათვის ბრძოლებში 1939-1945, თბილისი 2009წ. გვ. 71-75; ჟურნალი „კარიბჭე“ 2009წ. №10, გვ. 46.

ახალი ნიშანი

„წმიდა ნინო - ემბაზი ქართლისა“

2015 წლის დეკემბრის ქართველმა ერმა დიდი საჩუქარი მიიღო - გამოიცა წმიდა ნინოს ცხოვრებისა და ღვანლის ამსახველი რჩეული ქართული ორიგინალური წყაროების კრებული - „**წმიდა ნინო - ემბაზი ქართლისა**“, რომელიც ეძღვნება სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს, ილია მეორეს. კრებული მომზადდა და გამოიცა სამთავროს

დედათა მონასტრის ილუმენია ქეთევანის (კოპალიანი) კურთხევითა და არქიმანდრიტ ლაზარეს (გაგნიძე) მეოხებით; თანადამფინანსებლები - გია ჭაბუკიანი და ალექსი შოშიაშვილი.

გამოცემის სამეცნიერო კონცეფცია შეიქმნა დოქტორთა ჯგუფის მიერ: კონსულტანტი - მიხეილ ქავთარია; შემდგენლები - დოდო (მარიამ) ლლონ-

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი გიორგი ნათაძე 1870-1946

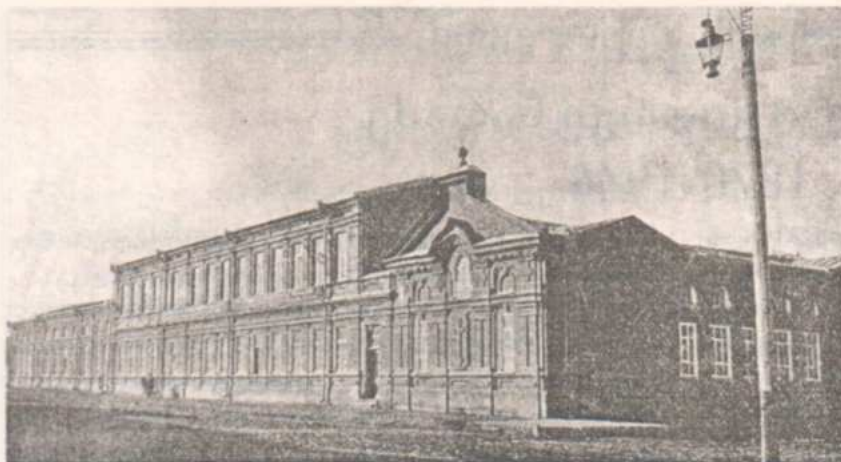
მღვდელი გიორგი გრიგოლის ძე ნათაძე 1870 წელს თბილისის გუბერნიის, გორის მაზრის სოფელ მერეთში, დიაკვნის ოჯახში დაიბადა. ბავშვობა სოფ. მუხრანში გაატარა, სადაც იმ პერიოდში მამამისი, დიაკვანი გრიგოლი მსახურობდა. წერა-კითხვა დედამ შეასწავლა. შემდეგ დაამთავრა მუხრანის სასოფლო სკოლა. 1887 წელს დაამთავრა თბილისის სასულიერო სასწავლებელი, ხოლო 1893 წელს კი თბილისის სასულიერო სემინარია. 1893-1894 წლებში მუშაობდა პედაგოგად ჯერ გორის მაზრის სოფ. ალში, ხოლო 1894-1898 წლებში სოფ. სტეფანწმინდაში. განსაკუთრებით ნაყოფიერი აღმოჩნდა მისი სტეფანწმინდაში მუშაობის პერიოდი. იგი დაუახლოვდა გლეხობას, გახსნა მათთვის ბიბლიოთეკა-სამკითხველო სახლი, უკითხავდა მათ ჟურნალ-გაზეთებს, მართავდა საღამო-წარმოდეგებს. იგი მთელი სულითა და გულით ცდილობდა სკოლის წარმატებას. არ აკლებდა შრომასა და მეცადინეობას, თავის მცირე შემოსავალსაც კი (300 მანეთი ჰქონდა წელიწადში) სამ ნაწილად ჰყოფდა: ერთ ნაწილს ცოლ-შვილის ახმარდა, მეორეს — თავის თავს და მესამე ნაწილს სკოლის საჭიროებისა და მოსახლეობისთვის წამლების საყიდლად იყენებდა. 1894 წელს

სოფელში რაღაც ავადმყოფობა მძვინვარებდა, რამაც რამდენიმე ადამიანის სიცოცხლე შეინირა. ახალგაზრდა მასწავლებელმა გულთან მიიტანა ხალხის სატყივარი და გაზეთ „ივერიაში“ გამოაქვეყნა წერილი, სადაც ის დახმარებას ითხოვდა: „...ამ ბოლო დროს გაურკვეველი სენი მსწრაფლად მუსრს ადენს ხალხს. ამგვარის სატყივრით იმუსრება ხალხი, მშველელი კი არავინ არის. კავკავიდან ექიმის მოყვანა 20-25 მანეთამდის ჯდება, რაც გლეხისათვის შეუძლებელია, მაზრის ექიმი (დუშეთისა) ძალიან შორს არის, ამგვარად, ხალხი ძალიან შეწუხებულია. კერძოდ, მივმართავ ქართველს ექიმებს და ვსთხოვთ, შეგვატყობინონ ამ ავადმყოფობის მოვლა და წამლობა ან გაზეთის, ან კერძო წერილის საშუალებით“. სტეფანწმინდაში გიორგიმ შეაგროვა მდიდარი ფოლკლორული მასალა: ლექსები, ლეგენდა-თქმულებები, ზღაპრები, ანდაზები, სახალხო თამაშობანი და სხვ. მან შეაგროვა ძვირფასი ბიოგრაფიული მასალები ალექსანდრე და დიმიტრი ყაზბეგების შესახებ.

1898 წლის ოქტომბერში გიორგი ნათაძე ჩრდილოეთ კავკასიაში, ქ. ვლადიკავკაზში გადაიყვანეს. აი, რას წერდა გაზეთი „ივერია“ ამასთან დაკავშირებით: „კავკავის ქართველობა ამჟამად დიდს სამზადისშია. ყოვლადუსამღვდელომ, კავკავისა და მოზდოკის ეპისკოპოსმა ვლადიმერმა დღეს, პირველ ნოემბერს, უნდა აკურთხოს ახლად აგებული ეკლესია ქართველებისათვის, „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების“ სკოლასთან აშენებული ამ ზაფხულში. ერთი სიტყვით, დიდად სასახელო საქმე დაავგირგვინა ამ სამისთვის განმავლობაში კავკავის ქართველთა მცირე საზოგადოებამ, რომელიც ასე ბეჯითად მიდის წარმატების მხრივ. მართალია, ცოტა ხანს მცირე უსიამოვნება ეკლესიის აშენებული კომიტეტის ზოგიერთს წევრთა შორის აქაც მოხდა, მაგრამ ნათქვამია: „მცირე რამე სამდურავი მეგობართა წესი-აო“ და ესენიც მალე დაუბრუნდნენ ისევ საზოგადო საქმეს და ასე მშვენივრად დაავგირგვინეს ეს საქმე, რომ ყველა განცვიფრებაში მოდის, — ამ ცოტა ხანში როგორ მოახერხესო ასეთის მშვენიერის და კოხტა ეკლესიის მოწყობაო. 28 ოქტომბერს თვითონ ყოვლადსამღვდელო ვლადიმერი ბრძანდებოდა ეკლესიის დასათვალისწინებლად და ძლიერ მოიწონა ყველაფერი. მღვდლად კავკავის ქართველებისათვის დანიშნულ იქმნა „მართლმადიდებელ ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სკოლის“ მასწავლებელი გ. ნათაძე, რომელიც უნდა აკურთხოს ტაძრის კურთხევის დღესვე ეპისკოპოსმა ვლადი-

სხადან მარცხნიდან - გიორგი ნათაძე, ქრისტეფორე ციციშვილი, ფაჩუა ღვას უცნობი სტუდენტი

კავკასიის ქართული სკოლა, თეატრი, ეკლესია და საპარამარქო ამხანაგობა

მერმა... კავკასიის ქართველობას უნდა ეკლესიის კურთხევის დროს მიართვას ყოვლადსამღვდელო ვლადიმერს სამღვდელმთავრო კვერთხი“.

ქართული ეკლესიის გახსნის ამბავს ასევე გამოეხმაურა მეორე ქართული გაზეთი „ცნობის ფურცელი“, რომელშიც ვკითხულობთ: „მას შემდეგ, რაც ადგილობრივი ეპარქია გაცალკევებულ იქნა საქართველოს საეგზარქოსოსაგან, ქართველ მღვდლების რიცხვი ამ კუთხეში სულ უფრო და უფრო შემცირდა, და ამჟამად იქ სულ რამდენიმე ქართველი მღვდელი მოიძებნება. ადგილობრივი ქართველები მიეწერნენ სხვადასხვა ეკლესიას, სადაც ნირვა-ლოცვა სრულდება მათთვის გაუგებარ ენაზე. ამ გარემოებას ყურადღება მიაქცია ყოვლადსამღვდელო ვლადიმერმა და ქართველების სურვილის განსახორციელებლად მან მიიღო შემდეგი ზომები: 1) მოიწვია ქართული საზოგადოება სკოლის სადგომში, მოვიდა აქ თვითონ ტაძრიდან შემოსილი და მიმართა ხალხს გრძნობით სავსე სიტყვით; 2) მიანდო ადგილობრივი სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელს — გ. ნ. ფხაკაძეს — ხალხთან სკოლის სადგომში სასულიერო საუბრების გამართვა ქართულ ენაზე; 3) ხშირ-ხშირად ინვევდა საკათედრო ტაძარში ქართველ მღვდელს და ამით შეძლებას აძლევდა ქართველებს, მოესმინათ ნირვა-ლოცვა სამშობლო ენაზე; 4) თვითონ ეპისკოპოსმა შეისწავლა ქართული ენა და წმ. ნინოს დღეობაზე სწირავდა რუსულ და ქართულ ენებზე; 5) ყოველ ამის გარდა, ეპისკოპოსმა ვლადიმერმა აღმოუჩინა ქართველებს ნივთიერი დახმარებაც. ქართული ეკლესიის სასარგებლოდ უწმინდესის სინოდისაგან იშოვა 1000 მან. არქიელის ასეთი დახმარებით გახსნეულმა ქართველმა საზოგადოებამ გადააკეთა საეკლესიო შენობად სკოლის სადგომი, ხოლო სკოლისათვის ახალი შენობა ააგო. ქართული ეკლესია, რომელმაც უნდა დააკმაყოფილოს კავკასია და მის მიდამოებში მცხოვრები 10 000 ქართველის სულიერი მოთხოვნილება, აშენებულია წმ. ნინოს სახელზე. ეკლესიის მღვდლად და სკოლის საღვთო სჯულის მასწავლებლად დანიშნულია კავკასიაში ქრისტიანობის აღდგენელი საზოგადოების სკოლის მასწავლებელი გიორგი ნათაძე“.

1898 წლის 16 დეკემბერს მამა გიორგის ვლადიკავკაზის სასულიერო სასწავლებელში ქართულ განყოფილებაში ქადაგება დაეწალა. იგი იყო „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების“ კავკასიის განყოფილების მდივანი. კავკავში მუშაობის შესახებ საჭირო ცნობებსა და ანგარიშებს ხშირად აწვდიდა ილია ჭავჭავაძეს და გაზეთ „ივერიაშიც“ აქტიურად თანამშრომლობდა. მამა გიორგის სახელთანაა დაკავშირებული კავკასიის ქართულ სკოლასთან ქართული თეატრის დარბაზის აღმშენებელი კომიტეტის დაფუძნება. ამ საქმისთვის მან დიდი ღვაწლი გასწია და

უამრავი შეწირულება შეაგროვა.

1902 წლის 9 აგვისტოს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი ალექსანდრე (ოქროპირიძე) ქ. კისლავოდსკში გაემგზავრა. ბესლანის სადგურზე მას შეეგებნენ კავკასიის ქართული ეკლესიის მღვდელი გიორგი ნათაძე და დიაკვანი ბართლომე ლუღუშაური. მამა გიორგიმ მის მეუფებას სთხოვა, დაბრუნებისას მოენახულებინა კავკავში მცხოვრები ქართველნი. მისი მეუფება დაჰპირდა, რომ ასეც მოიქცეოდა და აასრულა კიდეც. 11 აგვისტოს, კვირა დღეს, იგი ქართულ ეკლესიაში ნირვაზე მიბრძანდა. ნირვის ბოლოს მან ქადაგებით მიმართა იქაურ ქართველებს, შეაქო მათი შრომა და მუყაითობა, მოიწონა ეკლესია და სკოლა. მას განსაკუთრებით მოეწონა ქართული გალობა. ნირვის ბოლოს მისი მეუფება პ. ა. გოთუამ სკოლის დარბაზში ჩაიზე მიიწვია, სადაც ყოვლადსამღვდელომ თვითოეული ქართველი პირადად გაიცნო. შემდეგ ინახულა სკოლის შენობები და დაათვალიერა ბაღი. დასასრულს, მამა გიორგი ნათაძის სახლში საზოგადო სადილი გაიმართა, სადაც მრავალი საგულისხმო სიტყვა წარმოითქვა, გადაიღეს სამახსოვრი ფოტოც, რომელიც, საბედნიეროდ, შემორჩენილია. ის ღამე ეპისკოპოსმა ალექსანდრემ მოძღვრის სახლში გაათია. მეორე დილით, დილის შვიდ საათზე მთელმა ქართველმა საზოგადოებამ ძვირფასი სტუმარი სამხედრო გზით საქართველოსკენ გამოაცილა.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია მამა გიორგის პედაგოგიური და საზოგადოებრივი მოღვაწეობა კავკავში ყოფნის პერიოდში. იგი ქართული სკოლის, ქართული თეატრისა და, საერთოდ, კავკაველი ქართველი მოსახლეობის უანგარო და ერთგულ სამსახურში ჩაება და ხალხის პატივისცემა და სიყვარული დაიმსახურა. მას დიდი მოწინებთა და სიყვარულით იგონებს მისი ყოფილი მოწაფე, შემდეგში მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი გ. ზ. ფიცხელაური. იგი წერდა: „ქართული ენა მან შემაყვარა, ისე საინტერესოდ და მომხიბლავად გვიკითხავდა არა მარტო იაკობ გოგებაშვილის „დედა-ენას“ და „ბუნების კარს“, არამედ ისტორიული და ლიტერატურული ხასიათის თხზულებებს. სპეციალურად გვიჩვენებდა

ისეთ წიგნებს, რომლებიც ბავშვებს გვიზიდავდა, გვიტაცებდა. ხმა ჰქონდა შესანიშნავი, დიქცია საუცხოო, ამბის გადმოცემა მხატვრული, ერთი სიტყვით, გვზიბლავდა მონათქვამების მისი გაკვეთილები და მოწინებებითა და სიყვარულით ვუყურებდით ამ კეთილშობილ და სპეტაკ ადამიანს. არ ყოფილა არც ერთი კულტურული წამოწყება კავკასიის ქართულ კოლონიაში, მას რომ აქტიური მონაწილეობა არ მიეღოს, საღამო-წარმოდგენების გამართვა იქნება ეს თუ სხვა საზოგადოებრივი მნიშვნელობის საქმე. მე განსაკუთრებით დიდად დავალებული ვარ მისგან, როგორც მასწავლებლისგან, რომელმაც კავკასიის პირველად ამიხილა თვალი, შემაყვარა ქართული ენა, სამშობლო და მშობლიური ლიტერატურა“.

მღვდელი გიორგი ხშირად მართავდა საღამო-წარმოდგენებს და მთელ შემოსავალს დახმარებისა და სტიპენდიების სახით უგზავნიდა ახალგაზრდა ნიჭიერ და ხელმოკლე ქართველებს. ამას ადასტურებს პოეტ იოსებ გრიშაშვილის ღია წერილი, რომელიც მას მამა გიორგისთვის მიუწერია კავკასიის 1915 წლის 7 აპრილს.

მამა გიორგი 1917 წლის 8-17 სექტემბერს, როგორც ქ. კავკასიის (ვლადიკავკაზი, იგივე ქაუგი) ქართველთა ჯგუფის ოფიციალური წარმომადგენელი, ესწრებოდა საქართველოს ავტოკეფალური სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის პირველ საეკლესიო კრებას.

მამა გიორგი მოღვაწეობის უკანასკნელი პერიოდის შესახებ იხსენებს: „დავიბადე ქრისტესშობის ცხრამეტში (ძვ. სტ. 6-ში). სამი დღისა თურმე ვკვდებოდი. ბალღი მოუნათლავი არ მომიკვდესო, მამაჩემს მახლობელ ეკლესიაში გავუქანებოვარ,

სადაც საყდარს სულმნათი ადამიანი, მღვდელი გიორგი ნათაძე მწყემსავდა. ეს ქაუგში ხდება. მამაჩემს ეწადა თურმე, თავისი მამის სახელი დაერქმია — გიორგი. მღვდელს არ უქნია; ვახტანგ მეფის დაბადების დღეა და, დაე, ეს სახელი დაენათლოსო. ჩვენს სკოლას, ასევე ჩვენს თეატრს, გულშემატკივრები და ქომაგი არ აკლდა. მათგან განსაკუთრებით გამოირჩეოდა მამა გიორგი. პროფესორი ვანო შადური იგონებს: ყაზბეგიდან კავკასიის გიორგი ნათაძემ ჩამომიყვანა 1919 წელს და ქართულ სკოლაში სამ წელიწადს ვისწავლე, მაშინ გამგე გიორგი ნათაძე იყო. უნდა ვივარაუდოთ, რომ იგი მანამდეც იყო გამგე. კერძოდ, როცა ცნობილმა დიდმა ქართველმა პედაგოგმა ლუარსაბ ბოცვაძემ ეს სკოლა თოთხმეტწლიანი მოღვაწეობის შემდეგ მიატოვა, ალბათ, 1908 წელს ჟურნალ „განათლების“ თავკაცად გახდომის შემდეგ, სკოლის პატრონობა გიორგი ნათაძემ ითავა. 1923 წელს დედამ იმ სკოლაში რომ მიმიყვანა, გიორგი აღარ იყო გამგე, მხოლოდ ეკლესიის მღვდლობდა, მაგრამ ეს შესანიშნავი პიროვნება, საზოგადო მოღვაწე და კავკასიის ქართველებზე დიდი მზრუნველი, ეკლესიიდან მაინც არ აკლებდა ყურადღებას და მზრუნველობას სკოლასაც და თეატრსაც. მას დიდი გავლენა ჰქონდა მრევლზე. ეკლესიის ამბიონიდან თავისი ბოხი, ხავერდოვანი ხმით დასძახებდა: ხვალ სკოლაში მშობელთა კრებაა და არავინ დააკლდესო, ან: ხვალ საღამოს სკოლის თეატრში წარმოდგენა იმართება და უცილობლად ყველა დაესწარიო! ეს თავისებური წმინდა დავალება იყო და ხალხი უჭოჭმანოდ ასრულებდა. აქვე დავძენ: მამა გიორგის უფროსი ვაჟი შალვა ქართულ დასში აქტიურად მონაწილე-

ეპისკოპოსი ალექსანდრე სტუმრად კავკასიში

ობდა, დახელოვნებული სუფლიორი იყო, უიმისოდ წარმოდგენა არ ტარდებოდა. 1929 თუ 1930 წელს ეკლესია დაიხურა და სხვა ეკლესიას შეუთავსეს. მამა გიორგი გაიკრიჭა, რადგან მღვდლობით მის შვილებს სწავლასა თუ სამსახურში ხელი ეშლებოდათ, მაგრამ ჩვენს სკოლასა და თეატრზე ზრუნვა კი არ შეუნელებია (სხვათა შორის, მხოლოდ ჩვენს ეკლესიას არ შემოსწყრენ მაშინ ასე, დაიხურა ბერძნების სკოლა და საყდარი, დაიხურა სომხური სკოლა). იმის შემდეგ, რაც ჩვენი საყდარი რუსულ საყდარს შეუერთეს, ანუ 1929 წელს, და მღვდელი გიორგი გაიკრიჭა, სკოლასთან არსებული ეკლესიის შენობა ცარიელი დარჩა. სკოლის გვერდზე განლაგებულ სამხედრო ნაწილებს ეს სასიამოვნოდ დაურჩათ: აჰა, რაკი ქართველებს ეკლესია გაუუქმეს, ახლა გვმართებს, დრო ვიხელთოთ, გავუუქმოთ კლუბი და სკოლაცაო. ადრიდანვე თვალი რომ ეჭირათ ჩვენს სკოლაზედ საყაზარმედ, ამჟამად ეს განზრახვა მეტად გაუცხოველდათ. პირველ რიგში ისინი კლუბში შეძრწნენ, გვთხოვდნენ ყოველ კვირას იქ „ტანცი-მანცების და საღამოების გამართვას, რათა მერე თანდათან სკოლის მთელი შენობა ჩაეგდოთ ხელში. გიორგიმ მალე იყნოსა მათი განზრახვა და წამოიწყო დიდი რემონტი. ყოფილ ეკლესიას დაუმატა ნახევარი სართული, გაუთანაბრა ორსართულიანი სკოლის დიდოთახებიან შენობას, ასევე კლუბი გადააკეთა საკლასო ოთახებად. ამით გზა გადაუკეტა ვერაგული მიზნით „ტანცი-მანცების“ კლუბში მომწყობებს“.

როგორც ამ მოგონებებიდან იკვეთა, მღვდელმა გიორგიმ წვერი გაიკრიჭა და ანაფორა გაიხადა. ეს ამბავი, ასევე მტკიცდება საეკლესიო ჩანაწერებიდანაც, რომელშიც ვკითხულობთ, რომ 1931 წლის 29 ნოემბერს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ ქრისტეფორეს (ციციქიშვილი) ლოცვა-კურთხევით ვლადიკავკაზის წმ. ნინოს ქართული სამრევლოს წინამძღვრად არქიმანდრიტი ტარასი (კანდელაკი) დაინიშნა, რომელმაც 1933 წლის იანვარში ამ ტაძარში მონათლა ირაკლი გიორგის ძე ლუდუშაური, დღევან-

გიორგი ნათაძე მოხუცებული

დელი საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი ილია II.

მღვდელი გიორგი ნათაძე მოხუცებულობის ჟამს, 1933 წელს კავკასიდან თბილისში გადმოვიდა საცხოვრებლად. ერთხანს მუშაობდა საქართველოს სსრ სახელმწიფო მუზეუმში მეცნიერ-მუშაკად, ხოლო ბოლოს — ლიტერატურის მუზეუმში მთავარ შემნახველად. პედაგოგიური და საზოგადოებრივი დამსახურებისთვის მას პერსონალური პრემია დაენიშნა.

ღვანულამოსილი და დამსახურებული მოძღვარი და პედაგოგი 1946

წელს გარდაიცვალა. მან დაგვიტოვა მდიდარი ლიტერატურული მემკვიდრეობა. მის კალამს ეკუთვნის მრავალი დაბეჭდილი და დაუბეჭდავი წერილი, სტატია, გამოკვლევა, მონოგრაფია, მოგონება, ნარკვევი და სხვ. მაგ.: „ალექსანდრე მიხეილის ძე ყაზბეგი“ (ბიოგრაფიული მასალა), „ქართული ლექსიოგრაფია“ (ნარკვევი), „ძველი ხელნაწერების აღწერილობა“, „ალექსანდრე ყიფშიძის დღიური“, „მოგონება ვაჟაფშაველაზე“, „ფშაური, გუდამაყრული და მოხეური ლექსები“, „ქართული სახელმძღვანელოები მე-19 ს-ში“. მონოგრაფიები: „დავით ბატონიშვილზე“, „იოანე ბატონიშვილზე“, „საქართველოს კულტურული კვალი ჩრდილოეთ კავკასიაში“ (ეს ნაშრომი დაცულია ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში), ასევე მოგონებები სხვადასხვა რევოლუციონერ მოღვაწეებზე. მის კალამს ეკუთვნის აგრეთვე „ხალხური ლექსები და ზღაპრები“ და „ბავშვთა ხალხური თამაშობანი საქართველოში“ (1945).

წყარო: საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე 6478; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1893წ. 13; გაზეთი „ივერია“ 1894წ. 253, გვ. 2; 1898წ. 234, გვ. 3; 1902წ. 97, გვ. 1; 1904წ. 57, გვ. 3-4; გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ 1898წ. 665, გვ. 2; 1902წ. 1899, გვ. 4; ჟურნალი „ვლადიკავკაზის ეპარქიალური უწყებანი“ 1899წ. 1; გაზეთი „რაეო“ 1999წ. 3, გვ. 9-12.

ლიტ: სოლომონ ცაიშვილი, „გიორგი ნათაძე (1870-1946).“

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახებისგან ვიხსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩუროშვილი

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაბეჭდილი მასალების გამოცხადებას, დაელოდებოდეთ გადამხდელთა შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთანმინ-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: 58. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ევბ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილეს ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გავომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

აშვილი, მღვდელი პავლე ბახტაძე მოღვაწენი მცირეოდენ ამა ტაძრისა აშენების დროს“.

1883 წლის 21 აგვისტოს მღვდელი პავლე საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1889 წელს სკუფია უბოძეს. ჰყავდა მეუღლე — ალათია იოანეს ასული და შვილები: მღვდელი ივლიანე, იასონი (1863, პედაგოგი), სილოვანი (1873). მღვდელი პავლე 1900 წლის 9 ნოემბერს გარდაიცვალა.

შემორჩენილია მამა პავლეს ერთი ვრცელი წერილი, რომელიც ჟურნალ „მწყემსში“ დაიბეჭდა, სადაც მოძღვარი საღვთისმსახურო ტიბიკონისა და ტაძარში ხუცურად კითხვის აუცილებლობაზე თავის მოსაზრებას გამოთქვამს:

„დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც გაზეთ „მწყემსის“

ერთ ნომერში ამოვიკითხე გულვანის (თენის) დასტამბვის შესახებ. გულვანის ხელთნაწერი ჯერ კიდევ მოიპოება ზოგიერთ ჩვენს მონასტრებში და ეკლესიებში, მაგრამ ეს ხელნაწერები ძველებურნი არიან. დღემდე ვფიქრობდი, რომ ამისთანა ძვირფასის, და მამა-პაპათაგან ნაშრომ-ნაღვანის შესახებ, როგორიც არის სადღესასწაულო გულვანი ანუ ყოველდღიური წმიდანთა საგალობელი, რამეს იტყოდნენ დიდი მონასტრის წინამძღვარნი და ამ წიგნის დასტამბვას შეუდგებოდნენ და ამით დიდ სამსახურს გაუწევდნენ ახალ თაობას, მაგრამ სამწუხაროდ ხმას არავენ იღებს. სამღვდლო პირთა უმრავლესობამ კარგად უწყის, თუ რა დიდი საჭიროა გულვანის დასტამბვა როგორც მონასტრებში სახმარად ისე სოფლის ეკლესიებში, თუმცა სოფლის ეკლესიებში იმეჩონება გამოკრებილი სადღესასწაულო წიგნი დიდი წმიდანების და საუფლო დღეებისა, მაგრამ ეს წიგნი საკმაო არ არის. სოფლებში იციან ტაძრის ბევრი დღეობები, რომელნიც გამოკრებულს სადღესასწაულო წიგნში არც კი სწერია თითო-ოროლა მუხლების გარდა; მაგ., ზოგან დღესასწაულობენ, როგორც კვირიკობას, და კოსმა და დამიანეს 1, 15 ივლისს, გიორგობას 10 ნოემბერს და სხვა ამისთანა ტაძრის დღეობებს, მაგრამ ამ დღეობის საგალობელი გამოკრებულს სადღესასწაულო წიგნებში არ სწერია. თუ გულვანი დაისტამბა, მაშინ ის გამოკრებილი სადღესასწაულოს წიგნის მეორედ დაბეჭდვა საჭირო არ იქნება. გულვანის შემწეობით ყოველ დღეს შეუძლიათ ეკლესიის მსახურთა იდღესასწაულონ, რომელი ტაძრის ანუ წმიდანის სახელზედაც ისურვებენ დღესასწაულის გადახდას. ესეც რომ არ იყოს, განა ცოდვად ჩაეთვლება ჩვენს სამღვდლოებას მცირედის საფასის გამოღებით ამის-

მღვდელი პავლე ბახტაძე

თანა სახსოვარი და მამა-პაპათაგან ნაშრომ-ნაანდერძევი საეკლესიო წიგნი დასტამბოს და დაუტევოს მომავალს თაობას? მე არა მგონია, თორემ ბევრი დრო არ გაივლის, და ამგვარი ხელთნაწერი წიგნები სიძველისა გამო გაქრება, და ჩვენ კი პასუხისმგებელი ვიქნებით წინაშე ღვთისა და კაცთა. დედანი ხელთნაწერის გულვანის წიგნისა, როგორც ხონის სობოროს ეკლესიაში არის ვრცლად და კარგის ასოებით დაწერილი, არა მგონია სხვა იმერეთის მონასტრებში უკეთესი სადმე იყოს, თუმცა ამგვარი გულვანის წიგნები გელათის მონასტერში, მარტვილისა და ქუთაისის სობოროშიდაც კი არის, მაგრამ

ხონის სობოროს ეკლესიის გულ-

ვანის წიგნი ყველას სჯობს. ეს გულვანი ოთხწიგნად არის შეკრული, და თითოეული წიგნი სამ-სამის თვისა არის ერთად მოთავსებული, და არსად შიგ ძილისპირები, როგორც სხვა გულვანში ისე ზეპირად სათქმელი კი არ არის, იქვე უწერია, ეგრეთვე შვიდეულის სამწუხროებში ყველგან ორ-ორი დიდება და ანდა არის დაწერილი ერთი ღვთისმშობლის, და მეორე ჯვარ-ღვთისმშობლისა ამისთვის, რომ იქნება ოთხშაბათ-პარასკევი შეხედესო, ერთის სიტყვით სხვა გულვანებთა შორის პირველობა ეკუთვნის ხონის სობოროში დაცულს გულვანის წიგნს.

მეორე სამწუხარო ამბავად ის უნდა ჩაითვალოს ჩვენის მხრით, რომ აღმოჩნდნენ ისეთი ახალთაობის რომელიმე პატივცემულნი მამებიც კი, რომ სარწმუნოდ ბრძანებენ, ვითომც ხუცურის ანბანით დასტამბულს საღმრთო წერილის წიგნებს მხედრულის ასოებით დასტამბული სჯობდეს, და უმჯობესად სთვლიან საღმრთო წერილის წიგნები მხედრულის ანბანით დაისტამბოს. ეს ძლიერ შემცდარი აზრია, თუმცა ბევრნი სხვადასხვა უსაფუძვლო მოსაზრებასაც ასახელებენ ამის შესახებ, მაგრამ ვისაც ხუცურის ანბანით დასტამბული წიგნები კარგად გაუცვია და დაკვირვებია ხუცურს ანბანს — ის უსათუოდ დარწმუნდება, რომ ბევრად უმჯობესია მხედრულზედ და არასოდეს მხედრულის ანბანით დასტამბულს წიგნებს უპირატესობას არ მისცემს ეკლესიებში სახმარ-საკითხავად. ვინ არ იცის, თუ ხუცურის ანბანის შესწავლა კი სურს ვისმეს, ეს ბევრი დროის დაკარგვას არ მოითხოვს. რა საჭიროა ხუცურის ნაცვლად მხედრულის ანბანით დასტამბული წიგნები შემოვიღოთ ეკლესიებში სახმარებლად; განა ბევრს დროს და საუკუნეებს არ გაუვლია ხუცურის ანბანების დაარსების შემდეგ და წმიდა

მამებსაც კი ფიქრად არ მოსვლიათ, რომ ხუცურის მაგივრად მხედრულის ანბანით შემოედოთ საღმრთო წერილის ხმარება ეკლესიაში, და რაღა ეხლა უნდა მოხდეს ეს? რატომ იმას მაინც არ მიხედვენ ეს პატივცემულნი მამები, რომ ჩვენი ერთ მორწმუნე რუსები არ უარყოფენ სლოვანურის ასოებით დასტამბულს წიგნებს, თუმცა რუსული ანბანი სლოვანურს ბევრად სჯობს. ამ საგანზედ დიდი ფიქრია საჭირო“.

მამა პავლეს საქმის ღირსეული გამგრძელებელი გახლდათ მისი უფროსი ვაჟი — მღვდელი ივლიანე ბახტაძე, რომელიც 1858 წელს დაიბადა. დაამთავრა ჯერ ქუთაისის სა-

სულიერო სასწავლებელი, შემდეგ კი ამიერკავკასიის საოსტატო სემინარია. 1884 წლის 15 სექტემბრიდან 1888 წლის 1 აგვისტომდე სახალხო-სამინისტრო სკოლაში პედაგოგად მუშაობდა. 1888 წლის 15 ნოემბრიდან 1893 წლის 20 ოქტომბრამდე ძუყნურის სამრევლო-საეკლესიო სკოლის პედაგოგია. 1889 წლის 25 აგვისტოს სანიის წმ. იოანე ნათლისმცემლის ტაძრის მეორე მღვდელმთავრად დაინიშნა. 1891 წლის 29 ივნისს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) დიაკვნად აკურთხა და დაბაძვლის მაცხოვრის ფერისცვალების ტაძარში განამწესა. 1892 წლის 16 დეკემბერს ძუყნურის ამაღლების ტაძარში გადაიყვანეს. 1893 წლის 31 ოქტომბერს მღვდლად დაასხა ხელი და კისორეთის წმ. გიორგის ტაძარში განამწესა. 1897 წლის 10 მაისს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1897 წლის 22 აგვისტოს ციხიის მაცხოვრის ამაღლების ტაძარში გადაიყვანეს. 1899 წლის 14 ოქტომბერს ხონის ოლქის სამღვდლოების მხრიდან საეპარქიო კრებაზე დამსწრე დეპუტატად აირჩიეს. 1900 წლის 9 ნოემბერს ქუტირის წმ. გიორგის ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1901 წლის 1 მარტიდან 1909 წლის 11 ნოემბერს ქუტირის ორკლასიანი სამრევლო-საეკლესიო სკოლის

მღვდელი ივლიანე ბახტაძე

გამგე და საღვთო სჯულის პედაგოგია. 1905 წლის 22 აპრილს სკუფია უბოძეს. 1907 წლის 1 აპრილიდან 1911 წლის 25 აპრილამდე ქარჩხაბის ქალთა სკოლისა და ხონის უფასო სკოლის საღვთო სჯულის პედაგოგია. მღვდელი პავლე 1911 წლის 9 მარტს გარდაიცვალა. 1912 წლის 20 ნოემბერს მის მეუღლეს ქმრის ეკლესიაში ერთგული და დამსახურებული სამსახურისათვის წმ. სინოდმა წელიწადში 300 მან. დაუნიშნა. ჰყავდა მეუღლე — მაგდანა იოსების ასული (15.10.1864) და შვილები: ლიდია (8.12.1888-1963, გათხოვილი რამიშვილზე), ქრისტინა (13.05.1891, გათხოვილი ტაბიძეზე), ამბროსი (10.04.1894), დავითი (20.07.1897), მიხეილი (29.08.1903).

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე 46865; ჟურნალი „მწყემსი“ 1889წ. 7-8, გვ. 3; 1889წ. 12, გვ. 11-12; 1895წ. 16; გვ. 16; 1898წ. 20, გვ. 15; 1899წ. 18, გვ. 3-4; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს მოამბე“ 1911წ. 10; 1912წ. 24; მღვდელ პავლე და ივლიანე ბახტაძეების საოჯახო არქივი.

ლიტ: მ. კეზევაძე „ქუტირის წმინდა გიორგის ეკლესია“, ქუთაისი 2010წ.

ულმერთო კომუნისტური ხელისუფლების მმართველობის ეპოქაში ქუტირის ეკლესია, ისევე როგორც საქართველოს ეკლესიის სხვა ტაძრები აღარ მოქმედებდა. 1995 წლის ნოემბრიდან ქუტირის წმ. გიორგის სახელობის ტაძარი იუკრთა და აღდგა ღვთისმსახურება. 1995-2004 წლებში ტაძარში მოღვაწეობდნენ სხვადასხვა სასულიერო პირები. 2004 წლიდან ტაძრის წინამძღვარია დეკანოზი ზურაბ ბუაძე.

საოჯახო ფოტო-მასალის მონოდებისთვის მადლობას ვუხდით მღვდელ ბახტაძეების შთამომავალს, ბატონ მამუკა ფარცხალაძეს.

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახოთ ვიხსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩურიშვილი

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაბეჭდილი მასალების გამო გთხოვთ, დაეალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანთქმ-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილეს ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54 სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩურიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯულელი

ისტორიის ფურცელი

სოფელი კირცხი და იქ მოღვაწე გოშუების ოჯახი

სოფელი კირცხი გაშენებულია ხობისწყლისა და ქანისწყლის შუა. სოფლის ეკლესია დატანილია იტალიელი მისიონერის არქანჯელო ლამბერტის 1654 წელს შედგენილ ოდიშის სამთავროს რუკაზე. XIX ს-ის 30-40-იანი წლების სამეგრელოს სამთავროს დავით დადიანისეული ადმინისტრაციული დაყოფით სოფ. კირცხი შედიოდა ზუგდიდის მაზრაში, ხოლო 1867 წლიდან ეკუთვნოდა ქუთაისის გუბერნიის ზუგდიდის მაზრის წალენჯიხის უბანს. კირცხში 1859-60 წლებში აღრიცხული იყო 253 კომლი – 1651 მცხოვრებით, 1886 წელს — 334 კომლი, 1910 მცხოვრებით. ამ დროს კირცხის თემის შემადგენლობაში შედიოდა სოფლები: გაშფერდი, ჯალრა, კირცხი და სარაქონი. სოფ. კირცხში გადიოდა ზუგდიდ-ქუთაისის დამაკავშირებელი შუა სამეგრელოს გზა („შუა სამარგალოში შარა“). ამ გზით XIX ს-ის 30-იან წლებში ზუგდიდიდან ქუთაისში ჩავიდა რუსეთის იმპერატორი ნიკოლოზ I.

ისტორიკოს ო. სოსელიას გამოკვლევით, სოფ. კირცხი შუა საუკუნეებში გოშუების სათავადოს ცენტრი იყო. აქ იყო მათი რეზიდენცია და სათავადოს სასახლის კარის ეკლესია. გაზეთი „ივერია“ წერდა: „**ხობისწყლისა და ქანისწყლის ორივე ნაპირას ქალების ნიადაგი ნოყიერია და სიმინდი აქ მაღალღეროიანი და დიდტაროებიანი მოდის, მხოლოდ ქანისწყალმა ხშირად იცის ადიდება და ყანების წალეკვა... მშვენიერი საჰაერო სააგარაკო ადგილი იქნებოდა კირცხის მაღლობი, ესრედ ნოდებული „უთუთის ფერდი“, ხშირად ქარი რომ არ ჰქროდეს. ამ „უთუთის ფერდში“ შეამჩნევთ ციხის ნაშთს და ქვითკირის ნანგრევებს. აქედან დიდებულად მოჩანს ქაქეინჯის ციხე. ძველს დროს „უთუთის ფერდსა“ და ქაქეინჯის ციხეს შორის იყო თურმე მოპირდაპირე ზარბაზნების გრიალი“.**

სოფ. კირცხაში 1802 წელს დაიბადა აზნაური უთუთი გოშუა. მისი სასახლე ზემოთ ნახსენებ „უთუთის ფერდზე“ იდგა. ეს იყო ქვითკირის ორსართულიანი შენობა, პირით აღმოსავლეთისაკენ. უთუთი მრისხანე მეტატონე ყოფილა. დღეს ამ ფერდობზე, სასახლის ნაფუძარზე, აგებულია კირცხის საშუალო სკოლა, რომელსაც საძირკველი 1927 წელს ჩაეყარა.

1825 წლის სამეგრელოს სამთავროს ტაძრის აღწერის ჩამონათვალში სოფ. კირცხის ეკლესია შესახებ ვკითხულობთ: „**სამთავრო სოფელს კირცხს სდგას საყდარი ხისა წმიდის გიორგისა, მომალლო ადგილზედ, კარისბჭე აქვს ხისა. კარი აქვს ორი:**

დასავლეთით და სამხრეთით, სიგრძით არს შიგნით საკურთხეველიანად ათი ადლი და თერთმეტი ნიშანი, და განი ხუთი ადლი და შვიდი ნიშანი. აღსავლის კედელი ფიცრისა; კარი აქვს ორი, სამეუფო და ჩრდილოეთით. კრესაბმელი ჩითისა; ტრაპეზი ხისა შიგნით, აცვია ტილო და მეორეთ — ჩითი; ტრაპეზზედ სასვენი სახარება სტამბისა. ტრაპეზზედ სასვენი ჯვარი თუთბერისა. სამკვეთლო ხისა თავის საფენით; ბარძიმი, ფეშხუმი, კამარა, კოვზი კალისა, ტაკუკი ვერცხლისა, ლახვარი ფოლადისა; ერთი ხელი დაფარნები ჩითისა, საცეცხული სპილენძისა; სააიაზმე თიხისა, ემბაზი ხისა; ხატი ამავე წმიდისა ხეზედ ნახატი; ერთი ხელი სამღვდლო შესამოსელი ჩითისა. ტაძრის მღვდელმსახურნი: მღვდელი გიორგი ქილაია და მღვდელი გიორგი ადონია.

1860 წელს, მამა თომა გოშუას წინამძღვრობისას, ეს ხის ტაძარი განაახლეს, ხოლო ზეპირსიტყვიერი ინფორმაციით, 1915 წელს ნაკიანელმა ოსტატებმა ახლიდან ააგეს და შობატეს. კირცხის ეკლესია 1923 წელს საბჭოთა ხელისუფლებამ ანტირელიგიური კამპანიის დროს დაკეტა. 1924 წელს მას გუმბათი და ჯვარი მოხადეს და იქ კლუბი გახსნეს, რომელიც 1970 წლამდე არსებობდა. შემდეგ ეკლესიის შენობა დაშალეს.

1850 წლიდან კირცხის წმ. გიორგის ტაძრის წინამძღვარია დეკანოზი თომა უთუთის ძე გოშუა, რომელსაც ადგილობრივი მცხოვრებნი სიყვარულით „სოფლის ცისკარის“ მეტსახელით მოიხსენიებდნენ. იგი 1827 წელს დაიბადა ზემოთ ნახსენებ აზნაურ უთუთი გოშუას ოჯახში. ქართულ ენაზე საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კითხვა, ტიბიკონი და გალობა ნამარნევის წმ. იოანე ნათლისმცემლის მამათა მონასტერში ისწავლა. 1846 წლის 21 ივნისს სამეგრელოს ეპისკოპოსმა ანტონმა (დადიანი) დიაკვნად აკურთხა და კირცხის წმ. გიორგის ტაძარში განამწესა. 1850 წლის 25 თებერვალს მღვდლად დაასხა ხელი და ამავე ტაძრის წინამძღვრად დაადგინა. 1855 წლის 9 მარტიდან რუსეთ-თურქეთის ომის (ყირიმის ომი) დროს სამხედრო კაპელანად მსახურობდა. 1858 წლის 1 მარტს მთავარბუცეს, მღვდელ ნიკოლოზ ახვლედიანის თანაშემწედ დაინიშნა. 1861 წელს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1866 წელს სკუფია უბოძეს. 1867 წლის 1 აპრილიდან კირცხის ოლქის მთავარბუცესია. ოლქების ხელახალი გადანაწილების დროს, 1875 წლის 6 ივნისს, ხელახლა აირჩიეს კირცხის ოლქის მთავარბუცესად. 1875 წლის 31 დე-

კემბერს კამილავკა ეწყალობა. 1881 წლის 3 თებერვალს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1883 წლის 11 ივნისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. მისი მთავარბუცესობის დროს კირცხის ოლქში აშენდა და გარემონტდა 25 ეკლესია. 1891 წელს დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1885 წელს უკვე ქვრივია. გარდაიცვალა 1893 წლის 13 მაისს და დასაფლავებულია კირცხის ტაძრის ეზოში. ამალღებული იყო მისი დაკრძალვის დღე. ტაძრის მთელი ეზო ცოცხალი ყვავილებით, ხალიჩებითა და ანთებული კელაპტრებით იყო მორთული. მრევლი მუხლმოდრეკილი ეთხოვებოდა საყვარელ მოძღვარს. საფლავზე გამოსათხოვარი სიტყვა მისმა მემკვიდრემ, მამა პეტრემ წარმოთქვა. საფლავზე არის წარწერა: „ლოდი ესე ღირსად პატივცემულ გვამის დეკანოზის თომა გოშუას შობიდან მექონის 60 წლისა, წინაპრობით და პირადად დამსახურებულის მენგრელიის მთავრებთ სახლისადმი დასდვა უგანათლებულესმა თდ-მა სამეგრელოსამ ნიკოლაოს დავითის ძემ, რომლის უდროდ დაკარგვამ ძენთა მისთა პეტრეს და მღვდელს სოლომონს დასცდა მწარე... გარდაცვალ... ნამკითხვ...“ (წარწერა ნაწილობრივ ნაშლილია და არ იკითხება).

დეკანოზ თომას ჰყავდა მეუღლე თათია სვიმონის ასული და შვილები: 1) ნინო; 2) მღვდელი პეტრე (1851); 3) სალომე (გათხოვილი თავად დოროთე ზურაბის ძე აფაქიძეზე); 4) მაკრინე (9.01.1864); 5) მღვდელი სოლომონი (1856); 6) დავითი.

დეკანოზი პეტრე 1851 წელს, მეორე ცნობით კი 1854 წელს დაიბადა. დაამთავრა სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელი. მუშაობა დაიწყო სოხუმის სათავადაზნაურო სავაჭრო და მიწათმფლობელთა სახაზინო პალატაში რიგით მოხელედ. რამდენიმე წელიწადში მიენიჭა „საკანცელარიო მოსასმსახუ-

რის ხარისხის“ წოდება. 1879 წელს იგი მუშაობს აგრძელებს ოზურგეთში, სადაც 1883 წელს „კანცელარიის ჩინოვნიკის“ წოდება მიენიჭა. 1886 წლიდან გურია-სამეგრელოს ეპარქიის კანცელარიაში დაიწყო მუშაობა. XIX ს-ის 80-იანი წლების ბოლოს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა გრიგოლმა (დადიანი) დიაკვნად და მღვდლად დაასაბა ხელი და ხიბულის მთავარანგელოზთა ტაძარში განამწესა.

ახლობლები მას იგონებენ, როგორც უაღრესად კეთილშობილ პიროვნებას. წირვის მერე, როდესაც სატრაპეზოდ გავიდოდა, უპირველესად მოიკითხავდა თავისი ოჯახის წევრებსა და შინამოსამსახურეებს, ყველას მიმართ იყო გულისხმიერი, ლმობიერი, სხვისი ტკივილის გულთან ახლოს მიმტანი, მოწყალები, თავდაუზოგავი.

1893 წლის 20 თებერვალს მამა პეტრე საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1894 წელს კირცხის ოლქის მთავარბუცესად აირჩიეს. 1896 წელს სკუფია უბოძეს. 1903 წლის 6 მაისს კამილავკა ეწყალობა. 1907 წლის 15 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1915 წლის 6 მაისს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1917 წლის 8-17 სექტემბერს, პირველი საექლესიო კრების შემდეგ, კირცხის ოლქი ჭყონდიდის ეპარქიაში შედიოდა და მის მთავარბუცესად ისევ მღვდელი პეტრე გოშუა აირჩიეს. 1918 წელს საექლესიო საბუთებით კვლავ იგი ჩანს მთავარბუცესად. შთამომავლების გადმოცემით, 1919 წელს მას დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1921 წელს კირცხის ოლქის მთავარბუცესი უკვე მღვდელი არტემონ ბობოხიძეა, ხოლო 1922 წლის ივნისში ხელისუფლების მიერ ეკლესიებში არსებული ნივთების აღწერის დროს კირცხის წმ. გიორგის ტაძრის წინამძღვრად მღვდელი არტემონ ბობოხიძე იხსენიება, ხოლო მეორე მღვდლად აკაკი გოშუა. შთამომავლების გადმოცემით, მამა პეტრე 1922 წელს აღესრულა. მღვდელ პეტრეს ჰყავდა მეუღლე ციციწო ზურაბის ასული ელიავა (1869) და შვილები: მღვდელი აკაკი; დომნიკა (1886, გათხოვილი თავად ანდრია სალიბის ძე ემხვარზე); ქრისტინა.

სასულიერო პირი გახლდათ მამა პეტრეს უმცროსი ძმა — სოლომონი, რომელიც 1856 წელს დაიბადა. დაამთავრა სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებლის სამი კლასი. 1881 წლის 26 მარტს კირცხის წმ. გიორგის ტაძრის მედავითნედ დაინიშნა. 1885 წლის 16 მარტს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) დიაკვნად აკურთხა. XIX ს-ის 90-იან წლებში გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა გრიგოლმა (და-

აღდგენილი კირცხის წმ. გიორგის ტაძარი

დიანი) მღვდლად დაასხა ხელი და სობოგის მთავარანგელოზთა ტაძარში განამწესა, საიდანაც 1913 წლის 15 ოქტომბერს გათავისუფლდა. 1914 წლის 15 იანვარს ქაქვიწკის მთავარანგელოზთა ტაძარში დაინიშნა. ჰყავდა მეუღლე — ევლიტა ტაგუს ასული ჯიჯიხია (1867) და შვილები: თამარი, ლილი, დავითი, შალვა.

გოშუების გვარში უკანასკნელი სასულიერო პირი გახლდათ მამა პეტრეს ვაჟი — აკაკი. იგი 1885 წლის 20 დეკემბერს დაიბადა. მისი ნათლია თავადი მიხეილ ტარიელის ძე დადიანი იყო. დაამთავრა სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელი. 1909 წლის 22 მაისს კირცხის წმ. გიორგის ტაძრის მეორე მედავითნედ დაინიშნა. 1913 წელს ჯვარი დაიწერა ელისაბედ მალაქიას ასულ ანთელავაზე (1884). ჯვრისწერის საიდუმლო შეასრულა მღვდელმა ანტონ ვეკუამ. 1913 წლის 20 ოქტომბერს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე) აკაკი დიაკვნად აკურთხა, მეორე დღეს მღვდლად დაასხა ხელი და ქაქვიწკა-სობოგის მთავარანგელოზთა ტაძარში განამწესა. 1914 წლის 18 იანვარს ახალი აბასთუმნის მთავარანგელოზთა ტაძარში მედავითნის შტატში დაინიშნა. 1920 წლის 27 ივნისს, როგორც ჭყონდიდის ეპარქიის დელეგატი, ესწრებოდა საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიის მეორე საეკლესიო კრებას. 1922 წლის ივნისში ხელისუფლების მიერ ეკლესიებში არსებული ნივთების აღწერის დროს კირცხის წმ. გიორგის ტაძრის მეორე მღვდლად იხსენიება.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისთანავე დაიწყო მამა აკაკისა და მის ოჯახს დევნა და შევიწროება. 1924 წელს სოფელში ხმა დაირხა, მამა აკაკის მალე „გაკრეჭნო“. მოძღვარი არ დაელოდა ასეთ უზნეო ადამიანთა გამოჩენას, განერიდა მათ. ჩუმად, შეუმჩნევლად მიაღწა დათა კვირტიას — თავისი მორდუს სახლს და იქ დაიდო ბინა, რათა მორიდებოდა ბოლშევიკებს და თავიდან აეცილებინა მოსალოდნელი საფრთხე. მაინც მიაგნეს. ვერაფერს გახდა დათა კვირტაია მომხდურებთან, ამიტომ აკვნიდან ჩვილი ამოიყვანა და ის მიაჩეჩა ხელში ჩეკისტებს: „აი, წაიყვანეთ, გიცვლით მამა აკაკიზეო!“ არ გაჭრა არაფერმა. მამა აკაკი მიხვდა, რომ მდგომარეობა უკიდურესად დაიძაბა, გამოვიდა და ჩაბარდა მათ. იგი გაკოჭეს, უპირებდნენ სამი თითის მოჭრას, აიძულებდნენ ხოხვით მისულიყო ჭამდე, რომ შიგ ჩაეგდოთ. ეს იყო შემადრწუნებელი და გულისმომკვლელი სურათი. თუმცა მაალევე დათა კვირტიას ცოლი — ჟენია გონს მოეგო, ქალების გუნდს თავი მოუყარა და მოძღვარი გამხეცებულ ბოლშევიკებს ხელიდან გამოსტაცეს. მაგრამ საბოლოოდ მაინც არ ასცდა გარკეჭვა მამა აკაკის. ჩეკისტები ითხოვდნენ მას საქვეყნოდ დაეგმო ღმერთი და დემონსტრაციულად გაეკრიჭა წვერი. ეს საქმე მის გამზრდელს, დათას უნდა გაეკეთებინა, წინააღდეგ შემთხვევაში მას დახვრეტა არ ასცდებოდა. ხელისა და გულის

დავითი პატარა გოშუა

კანკალით „გაკრეჭა“ მან თავის გაზრდილი. გაკრეჭილი ზუგდიდის მაზრაში ჩაიყვანეს, იქ დამატებით გააფრთხილეს, „ჭკუა ასწავლეს“ და შინ დააბრუნეს. 1924 წლის დეკემბერში მისი სახლ-კარიც ააწიოკეს, ცეცხლს მისცეს უძველესი საეკლესიო საბუთები და ხატები. ჩხორონყუს რაიონის კირცხის საკრებულოს მიერ 1999 წლის 8 აპრილს გაცემულია ცნობა 137, რომელშიც წერია: „ჩხორონყუს რაიონის კირცხის მცხოვრებ ან გარდაცვლილ აკაკი პეტრეს ძე გოშუას (დაბადებული 1885 წელს) კუთვნილი 12-ოთახიანი საცხოვრებელი სახლი, უძრავ-მოძრავი ქონებით, 1924 წლის ბოლოს ჩამორთმეული იქნა და ამავ რაიონის სოფელ ლესიჭინის გადაეცა სკოლისათვის, რაც დასტურდება თვითმხილველთა მტკიცებით როგორც კირცხის თემში, ასევე ლესიჭინში“. ცნობას ხელს აწერს კირცხის თემის საკრებულოს თავჯდომარე სოლომონ კოზმავე. ამ ამბავის შემდეგ ოჯახი იძულებული გახდა ელისაბედის მშობლიურ სოფელ ქაქვიწკასთვის შეეფარებინა თავი.

მიუხედავად სახელმწიფოს მხრიდან დევნა-შევიწროების, შთამომავლების გადმოცემით (საეკლესიო საბუთებით ეს არ ჩანს — გ. მ.), მღვდელი აკაკი მაინც ასრულებდა მღვდელმოქმედებას. ხან ტყეში, ხან მდინარის პირას, ხან გამოქვაბულში. ასევე კირცხშიც მალულად ასრულებდა ნათლობებს. მთელი ამ ხნის განმავლობაში მის ერთგულ ქომაგებად რჩებოდნენ ბიძაშვილები — გამზრდელი, მედავითნე და თა კვირტაია და ნიკოლოზ კვირტაია. 1943 წლიდან

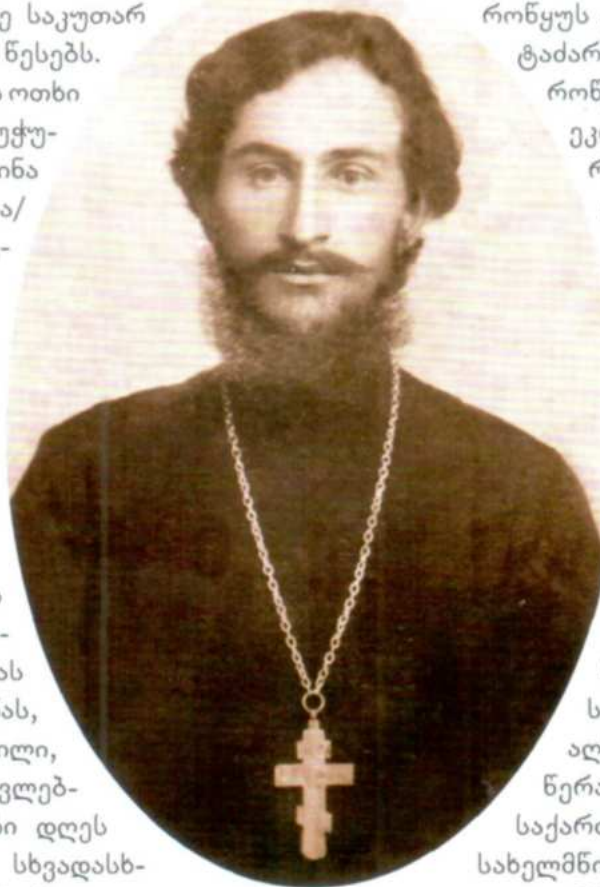
შედარებით შენედა სასულიერო პირებზე ზეწოლა და მამა აკაკი უკვე საკუთარ ქოხში ატარებდა საეკლესიო წესებს.

მამა აკაკის და ელისაბედს ოთხი შვილი ჰყავდათ: თომა/კუჭუჭი (3.01.1907-1967), ბაბილინა (31.12.1910), გუგული, მამია/ვალერიანი (1918-1943, დახვრიტეს კომუნისტებმა).

განსაკუთრებით ტრაგიკული იყო უმცროსი ვაჟის — მამიას ცხოვრება. 1939-1940 წლებში იგი სარაქონის სკოლის დირექტორად მუშაობდა. 1943 წლის მარტში კომუნისტებმა იგი ეროვნული სულისკვეთების გამოვლინებისთვის დააპატიმრეს და დახვრიტეს. მამიას ძმა თომაც განიცდიდა დევნას, იგი, როგორც მღვდლის შვილი, გარიცხეს უმაღლესი სასწავლებლიდან. მათი შთამომავლები დღეს ცხოვრობენ საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში და ემსახურებიან ქვეყანას.

მღვდელი აკაკი 1962 წლის 14 თებერვალს, 83 წლის ასაკში აღესრულა. დარჩალულია კირცხის წმ. გიორგის ტაძრის ეზოში.

1999 წლის 9 სექტემბერს ჩხორონყუს რაიონის სოფ. კირცხში ძველი საყდრის ნაფუძარზე საძირკველი ჩაეყარა ახალი ეკლესიის მშენებლობას. ეს საშვილიშვილო საქმე ითავა ქალბატონი ციალას ძმამ — შალვა თომას ძე გოშუამ. ბატონმა შალვამ თითოეული აგური თავისი ხელით დადო. მას მხარში ამოუდგა მამა აკაკის შვილთაშვილი, კანადაში მცხოვრები ბიზნესმენი მიხეილ მირონის ძე ჩხარტიშვილი-გოშუა. დიდი შრომისა და ღვაწლის, უამრავი სიძნელისა და დაბრკოლების გადალახვის შედეგად, დასრულდა ულამაზესი ვარდისფერგუმბათიანი, ქვით ნაგები ეკლესია, რომელიც 2007 წლის

მღვდელი აკაკი გოშუა

20 ნოემბერს აკურთხა სენაკისა და ჩხორონყუს ეპისკოპოსმა შიომ (მუჯირი). ტაძარი მრევლს ვერ იტევდა. ჩხორონყუს რაიონის მოსახლეობამ ეკლესიას უამრავი ხატი შესწირა. ძვირფასი ხატები მოაბრძანეს ასევე გოშუების საგვარეულოს წარმომადგენლებმა, რომელთათვისაც განსაკუთრებით შთამბეჭდავი და სასიხარულო იყო ამ ეკლესიის ამოქმედება. ბატონმა შალვამ გოშუების საფლავებს ერთმანეთის გვერდით მიუჩინა ადგილი და წარწერიანი ქვაც დაადო.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე 812; ფ. 489, აღწერა 1, საქმე 40411; საქმე 57632; საქართველოს უახლესი ისტორიის სახელმწიფო ცენტრალური არქივი, ფ. 284, აღწერა 1, საქმე 48; საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე 700; ჟურნალი „საქართველოს სასულიერო მახარებელი“ 1866წ. მაისი, გვ. 381; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1891წ. 7; 1893წ. 10; 1894წ. 15; 1896წ. 13; 1903წ. 11; გაზეთი „ივერია“ 1903წ. 221, გვ. 2; ჟურნალი „მწყემსი“ 1907წ. 9-10, გვ. 2; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს უწყებანი“ 1913წ. 21; 1914წ. 5; 1915წ. 10.

ლიტ: ციალა გოშუა „გვარიშვილთა უკვდავი სახელები“ ქ. თბილისი, 2015წ.

ფოტომასალისა და ინფორმაციის მოწოდებისათვის მადლობას ვუხდით მამა აკაკის შთამომავალს, ქალბატონ ციალა თომას ასულ გოშუას.

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახოთ ვიზსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩურიშვილი

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაქვნილი მასალის გამო გთხოვთ, დაგვიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანძინ-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილეს ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შოთლამაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგუაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩურიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ითვლება. მან თანამედროვე სახე მეფე მალუტინის მმართველობის პერიოდში (1282-1321 წწ.) მიიღო. წლების შემდეგ ტაძარი აღადგინეს. აღდგენიდან პირველი ლიტურგია 6 წლის შემდეგ ჩატარდა, თუმცა ძალადობის კვალი ტაძარს დღემდე ეტყობა. 2006 წელს იუნესკომ ტაძარი მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის სიაში შეიტანა.

კონსტანტინოპოლის პატრიარქი მართლმადიდებლეს მარხვის დაცვისკენ მოუწოდებს

„მარხვა, საკვებისგან თავშეკავება, საუბრის გაკონტროლება და ცრუ აზრებისგან თავის არიდება წარმოადგენს მატერიალური კეთილდღეობის მართებულად, განსაზღვრულად გამოყენების საფუძველს“, — განაცხადა კონსტანტინოპოლის პატრიარქმა ბართოლომეოსმა თავის ყოველწლიურ დიდმარხვასთან დაკავშირებულ ქადაგებაში.

„მარხვის მეშვეობით ჩვენ უკუვაგდებთ უარყოფით სწრაფვას, რომლის ირაციონალურად გამოყენებულმა შეიძლება გავლენა იქონიოს საზოგადოებასა და გარემოზე“, — აღნიშნა პატრიარქმა.

პატრიარქ ბართოლომეოსის თქმით, „განსაკუთრებით ჩვენს დროში, ფინანსური კრიზისისა და ლტოლვილთა საკითხის წინაშეგვედგება, ასევე იმ სხვა მრავალი სიძნელის დროს, რომლებიც ტანჯავს სამყაროს დღეს, მართლმადიდებლებს გვეძლევა საშუალება, გამოვანთოთ ჩვენში მარხვის ჭეშმარიტი სული, რომელიც დაკავშირებულია საკვებისაგან თავის შეკავებასთან, მოწყალებასა და სოლიდარობასთან ჩვენი უპოვარი ძმების მიმართ — მათ მიმართ, ვინც იტანჯება, ვინც მწუხარებას მისცემია, უსახლკაროა, დევნილი, ვისაც არ აქვს ადგილი, სადა თავი მი-

იდრიკოს“, ვინც ომის გამო, ტანჯვითა და უბედურებით, იძულებით ტოვებს მამაპაპისეულ სახლ-კარს, უამრავი რისკის, საფრთხისა და გასაჭირის მიუხედავად“.

იერუსალიმში ქრისტიანული ისტორიის მუზეუმი გაიხსნა

2016 წლის 17 მარტს იერუსალიმში წმინდა მიწის მუზეუმი გაიხსნა. მულტიმედიური ექსპოზიციები ისტორია-არქეოლოგიას მოიცავს. ის დამთვალეირებულს მოუთხრობს ქალაქის ისტორიას. სექციას მაცხოვრის პატივსაცემად ეწოდა „Via Dolorosa“.

მუზეუმი განლაგებულია ქალაქის მუსლიმურ ნაწილში, ძველ უბანში, იმ ადგილზე, სადაც გადმოცემით, რომელი ჯარისკაცები იესო ქრისტეს ამათრახებდნენ. მუზეუმის კომპლექსი განლაგებულია 2 ათას კვადრატულ მეტრზე.

პროექტის ერთ-ერთი კოორდინატორის თქმით, მუზეუმის გახსნის აუცილებლობა განაპირობა ევროპაში ქრისტიანობის შესუსტებამ, საჭირო გახდა საზოგადოების ქრისტიანული ისტორიისადმი უფრო მეტად დაინტერესება და ინფორმაციის მიწოდება. ამასთან, მუზეუმი სხვადასხვა რელიგიური მიმდინარეობის წარმომადგენლების შეკრების ადგილიც იქნება.

მუზეუმში უჩვენებენ ვიდეორგოლებს სხვადასხვა არქეოლოგიური ექსპონატის, რელიკვიის, მეფის შესახებ. ამ ეტაპზე მზადდება ვიდეორგოლი ლოცვებით არაბულ, ივრითულ, იტალიურ, ესპანურ, ფრანგულ, რუსულ, პორტუგალიურ და ინგლისურ ენებზე.

უახლოეს ხანებში კიდევ ორი სექციის გახსნა იგეგმება.

მომზადდა თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

დეკანოზი გრიგოლ მაჭარაშვილი

1835 — 1902

დეკანოზი გრიგოლ სპირიდონის ძე მაჭარაშვილი 1835 წელს გორის მაზრაში, სოფ. ალში, მღვდლის ოჯახში დაიბადა. დედა ორჯონიკიძის ქალი გახლდათ. ოჯახში რვა დედამიწვილი იზრდებოდა, რომელთაც ბავშვობიდანვე ღრმად უნერგავდნენ უფლისა და სამშობლოს სიყვარულს. პატარა გრიგოლმა თავდაპირველად გორის სასულიერო სასწავლებელი დაამთავრა და სწავლა რუსეთში, სტავროპოლის სასულიერო სემინარიაში განაგრძო, რომელიც 1858 წელს წარჩინებით დაასრულა. მან საფუძ-

ვლიანად იცოდა ქართულ და რუსულ ენაზე საღვთო და საეკლესიო წიგნები, გალობა და ტიბიკონი. 1858 წელს ახალგაზრდა და ჯანლონით სავსე გრიგოლი სამშობლოში ბრუნდება და ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში პედაგოგად იწყებს მუშაობას. ამავე პერიოდში მან ჯვარი დაიწერა ნატალია იოანეს/ოქროპირის ასულზე (1846). სამწუხაროდ, მათ შვილები არ ეყოლათ და მთელი თავიანთი ყურადღება და მზრუნველობა მომავალი თაობის აღზრდასა და განათლებას მოახმარეს.

დეკანოზი გრიგოლი შესანიშნავი პედაგოგი და აღმზრდელი გახლდათ. ჯერ ქუთაისში, შემდეგ კი ფოთში, მან დიდი პატივისცემა და სიყვარული დაიმსახურა ახალგაზრდებს შორის. მონაწიეებს განსაკუთრებულად უყვარდათ და აფასებდნენ მას თავისი უბრალო და მშვიდი ხასიათის გამო. შემდგომში ასევე ცნობილი პედაგოგი და მოძღვარი, დეკანოზი ბესარიონ ვაშაძე, რომელიც ფოთში სწავლის პერიოდში მამა გრიგოლის მოსწავლე გახლდათ, ასე იხსენებდა საყვარელ პედაგოგსა და მოძღვარს: „მამა გრიგოლი კატეხიზმოს და ღვთისმსახურებას გვასწავლიდა ფოთის სამოქალაქო სასწავლებლის უფროს კლასებში, ეს იყო უკანასკნელად 1890-1891 წლებში. განსვენებულს მთელი კატეხიზმო, ღვთისმსახურება და საღმრთო ისტორიის სახელმძღვანელოები ისეთ ჰქონდა გაზეპირებული, როგორც „მამაო ჩვენო“, მისი ალერსიანი და ტკბილი ლაპარაკი გაკვეთილების ახსნაზედ, მეტად სასიამოვნო და საინტერესო შთაბეჭდილებას მოახდენდა ხოლმე მონაწიეებზედ, როდესაც გაკვეთილების ახსნას შეუდგებოდა, მთლად სმენად ვიყავით გადაქცეული ყველა შეგირდები; რადგანაც თითონ მამა გრიგოლი ძალიან გვიყვარდა, იმის გაკვეთილებსაც ზედმეტად კარგად ვსწავლობდით. განსვენებული ხშირად გვარიგებდა და სხვათა შორის გვიჩვენებდა, რომ ერთად სხვა საგნებთან შეგვესწავლა საეკლესიო და ხუცური წიგნები. სამოქალაქო სასწავლებლებში საეკლესიო ენას ცოტა ადგილი ეჭირა და ისეთ ყურადღებას არ აქცევდნენ, როგორც სხვა საზოგადო საგნებს, მაგრამ მიუხედავად იმისა, ჩვენ მაინც ვმოვილობდით ქართულს საეკლესიო წიგნებს და გულმოდგინედ ვეტანებოდით მათ კითხვასა, რაც მ. გრიგოლს მეტად სასიამოვნოდ მიაჩნდა. ბევრი ფაქტები და მაგალითების მოყვანა შეგვიძლია მისი ცხოვრებიდან, რომლებიც ამტკიცებენ განსვენებულის გულკეთილობას და ზნე-თვისებას, მაგრამ საჭიროდ არ ვრაცხ წერილის გაგრძელებას, რადგან ჩვენში ბევრმა იცის მისი გულკეთილობა. 1891

წლის იანვარში, ბევრი სხვადასხვა საქმეების გამო, თავისისავე თხოვნით, მ. გრიგოლმა თავი დაანება საღმრთო სჯულის მასწავლებლობას ფოთის სამოქალაქო სასწავლებელში და როდესაც ეს გარემოება გავიგეთ და მ. გრიგოლი ლოცვა-კურთხევით გამოგვეთხოვა სასწავლებლის ყველა შეგირდებს, ჩვენ საერთო მწუხარებას საზღვარი არ ჰქონდა. მ. გრიგოლის ადგილზედ საღმრთო სჯულის მასწავლებლად გამოგვიგზავნეს ახალგაზრდა სემინარიელი მ. ი. ეპიტაშვილი, რომელიც, შეძლებისადაგვარად, გვარიანად გვასწავლიდა, მაგრამ მთელი სასწავლებლის შეგირდები ყველა გრიგოლს იხსენებდნენ, მუდამ მის ხსოვნაში ვიყავით და ისევ მ. გრიგოლი უფრო მეტად გვიყვარდა...“

1866 წლის 19 აგვისტოს სამეგრელოს ეპისკოპოსმა ტარასიმ (ელიავა) გრიგოლი დიაკვნად აკურთხა, ამავე წლის 21 აგვისტოს მღვდლად დაასხა ხელი და ფოთის წმ. ალექსანდრე ნეველის სახ. ტაძარში განამწესა. 1867 წლიდან ფოთის სამაზრო სამოქალაქო სასწავლებელში საღვთო სჯულის პედაგოგია. 1868 წლის 2 აგვისტოს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1873 წლის 30 ივლისს სკოფია უბოძეს. 1877 წლის 26 მარტს კამილაგკა ეწყალობა. 1879 წლის 16 აპრილს მეტრიკული წიგნების არასწორად შევსებისათვის საქართველო-იმერეთის სინოდალური კანტორის გადაწყვეტილებით ხუთი მანეთით დაჯარიმდა იმერეთის ეპარქიის სასულიერო წოდების ქვრივ-ობოლთა სასარგებლოდ. 1883 წლის 6 მაისს — 1877-1878 წლებში რუსეთ-თურქეთის ომის დროს დაჭრილთა შემწეობისათვის მიიღო წითელი ჯვრის საზოგადოების ნიშანი — წითელი ჯვარი. 1885 წლის 26 ივლისს იგი ფოთის სატუსალოს სამზრუნველო განყოფილების დირექტორად აირჩიეს. 1896 წლის 17 ნოემბერს ფოთის ეპარქიალური სასწავლებლის თავმჯდომარედ დაინიშნა.

დეკანოზი გრიგოლი ყოფილა მეტად მომთმენი და სულგრძელი ადამიანი; მისი მშვიდი და შნოიანი სახის გამომეტყველება, წყნარი და ტკბილი საუბარი ცხადად ამტკიცებდნენ მის სიკარგეს. ის იყო, როგორც შეშვენის ქართველ კაცს — დინჯი, აუჩქარელი ხასიათისა, მშრომელი და მეტად გულკეთილი. იგი ყოველთვის მზად იყო შეძლებისადაგვარად ნებისმიერი სახის დახმარება აღმოეჩინა გაჭირვებული კაცისათვის — თუ სიტყვით, თუ საქმით; მისი შემწეობითა და კეთილი მამობრივი რჩევით მრავალი გზააბნეული ახალგაზრდა დამდგარა სწორ გზაზე, მრავალი ამოვრები იმ მაცდურ, ეკლიან გზას, რომელიც ხშირად გვხვდება ხოლმე აბოპოქრიფულ ცხოვრებაში; ამ ყვე-

ფოთის საკათედრო ტაძრის ხედი

ლაფერთან ერთად, იგი ყოფილა სტუმრის მოყვარულიც. რადროც არ უნდა ყოფილიყო, მისი ოჯახიდან ძალიან იშვიათად წავიდოდა კაცი, რომ მისგან პატივისცემა და პურ-მარილი არ მიეღო. მან დიდი სიყვარული და ავტორიტეტი მოიპოვა ფოთის საზოგადოებაში. 37 წლის მანძილზე, რაც დეკანოზი გრიგოლი ფოთში მსახურობდა, არ ყოფილა არცერთი სასულიერო თუ საერო საკითხი, მასში ენერგიული მონაწილეობა რომ არ მიეღოს. მას დიდი როლი აქვს შეტანილი ფოთის ცნობილი საკათედრო ტაძრის აშენება-გამშენებაზეც. 1886 წელს, როდესაც შეიქმნა გურია-სამეგრელოს ერთიანი ეპარქია და ქ. ფოთი ეპარქიის ცენტრი გახდა, მწვავედ დადგა საკათედრო ტაძრის აშენების საკითხი. 1888 წელს მამა გრიგოლმა განცხადებით მიმართა ქალაქის მმართველობას ახალი ტაძრის აშენების აუცილებლობის შესახებ.

დეკანოზი გრიგოლი აქტიურად თანამშრომლობდა ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებასთან და ხშირად აღმოუჩენია მისთვის როგორც ეკონომიური, ისე სულიერი თანადგომა. 1886 წელს გაზეთი „ივერია“ წერდა: „წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება თავისი 1885 წლის 19 ნოემბრის განჩინებით მადლობას უცხადებს, როგორც დეკანოზ გრიგოლ მაჭარაშვილს იმ უანგარო შრომისათვის, რომელიც მან მიიღო გასაძლიერებლად აღნიშნულის საზოგადოების საშუალებისა მისის თაოსნობით გამართულის წარმოდგენით, აგრეთვე იმ პირთა, რომელნიც დაეხმარნენ მას აღნიშნულ წარმოდგენის გამართვაში“.

დედაეკლესიაში ერთგული და ნაყოფიერი სამსახურისათვის დეკანოზი გრიგოლი დაჯილდოებული იყო: 1881 წლის 18 აპრილს სამკერდე ოქროს ჯვრით; 1885 წლის 24 მარტს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით; 1887 წლის 6 მაისს დეკანოზის წოდებით; 1892 წლის 15 აპრილს წმ. ანას II ხარისხის ორდენით; 1895 წლის 6 მაისს წმ. ვლადიმერის IV ხარისხის ორდენით; 1900 წლის 15 მაისს ენქერით.

1902 წლის ზაფხულში ღვანლმოსილი დეკანოზი მეუღლესთან ერთად ჯანის მოსაკრეფად და დასასვენებლად ქართლში, დაბა სურამში წაბრძანდა. აგვისტოს ბოლოს მშობლიურ სოფელ ალში გამოიარა და ნათესავები და ახლობლები მოინახულა. დი-

დეკანოზი გრიგოლ მაჭარაშვილი

დად გაიხარა მამა გრიგოლმა იმ ადგილების მონახულებით, სადაც მან თავისი ყრმობა და ბავშვობა გაატარა. 67 წლის მოძღვარი თითქოს გაახალგაზრდავდა, ახალი სიცოცხლე შთაებერა, მაგრამ, მოულოდნელად, სექტემბრის პირველ კვირაში იგი ავად გახდა და ლოგინში ჩაწვა. ერთკვირიანი მცირედი ავადმყოფობის შემდეგ, 15 სექტემბერს მან მშვიდობით შევედრა უფალს სული.

1902 წლის 21 სექტემბერს, შაბათს, სოფ. ალის კვირაცხოვლის სახ. ტაძარში, რომელიც მისი დიდი ბაბუის აშენებული იყო, დილიდანვე შეიკრიბნენ განსვენებულის პატივისმცემელნი. ბევრი ამ დღისთვის ჩამოვიდა ფოთიდან. დასაფლავებას დაესწრო ფოთის ქა-

ლაქის თავი ბ-ნი ნ. ნიკოლაძე, ყოვლადსამღვდელო ალექსანდრე ეპისკოპოსის ავადმყოფობის გამო, მის მაგივრად და მისივე თხოვნით მობრძანდა იმერეთის ეპისკოპოსი ლეონიდე (ოქროპირიძე). დილის ცხრა საათზე მიცვალებულის ცხედარი სამღვდელოებამ ტაძრის ეზოში გაასვენა და გამზადებულ ადგილას ჩაასვენა. სამგლოვიარო პროცესიას ამშვენებდა 8 ძვირფასი გვირგვინი და 4 ხატი, შესაფერისი წარწერით: 1) „მისგან დაარსებული ფოთის ორკლასიანი სამრევლო სკოლის მონაფეთაგან: „თუმცა შენ აღარ ხარ, საქმენი შენნი, იქნება ჩვენში დაუვინყარი; უფალსა ვვედრით, მწყემსო კეთილო, მოგცეს ცხოვრება იქა ნეტარი“; 2) ფოთის ქალთა პროგიმნაზიისა და ოლგას დედათა სკოლისაგან: „ძვირფას მამას, მოყვარულ ასულთაგან“; 3) დაუვინყარ დეკანოზს, ფოთის ვაჭრებისაგან (იმათგანვე ვერცხლის ხატი იმავე წარწერით); 4) მისგან დავალებულ ფოთის ქალაქისაგან დეკანოზ გრიგოლ მაჭარაშვილს; 5) ქრისტიფორე და ნინო ხუმარაძისაგან: სულიერ მამას, დაუვინყარ დეკანოზს; 6) დიმიტრი გუგუშვილის ოჯახობისაგან: დაუვინყარ დეკანოზს“; 7) ლეონტი და მინადორა ჩაჩანიძისაგან: „გზა ცხოვრებისა განვლე ყოვლად პატიოსნად და აღბეჭდევა ნავალი“; 8) ძმისწულებისაგან; 9) სიძისა და დისწულებისაგან; 10) ვერცხლის ხატი გურია-სამეგრელოს საეპარქიო საბჭოსაგან; 11) მაცხოვრის ვერცხლის ხატი ფოთის საკათედრო ტაძრის კრებულისაგან. იყო კიდევ სხვა გვირგვინებიც კერძო პირებისაგან. მღვდელმთავრის წირვაზე გალობდა ორი გუნდი: ყოვლადსამღვდელო ალექსანდრე ეპისკოპოსის გურულ მგალობელთა გუნდი და სოფ. ვაყის სამრევ-

ლო სკოლის მონაფეთა გუნდი. „განიცადენის“ დროს სიტყვა წარმოთქვა ფოთის საკათედრო ტაძრის მღვდელმა გიორგი გეგეჭკორმა. დაკრძალვისას კი განსვენებულის მოღვაწეობაზე ისაუბრა ბ-ნმა ა. ნ-ძემ. განსვენებულის ქვრივმა მიიღო მრავალი სამძიმრის დეპეშა ცნობილ კაცთა და დაწესებულებათაგან. ფოთელებმა მათი საყვარელი მოძღვრისათვის საფლავზედ ძეგლის ასაგებად 400 მანეთი მოიტანეს.

1902 წლის 12 ოქტომბერს გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ წერდა: „1902 წლის 8 ოქტომბერს ქ. ფოთში, სალამოს 8-ის-ნახევარზე განახლებული საბჭოს კრება დაიწყო. საბჭო მორიგი საგნების განხილვას არ შესდგომია. პირველად ხმოსნებმა ფიცი მიიღეს. შემდეგ, თავჯდომარემ ნ. ნიკოლაძემ მიჰმართა კრებას შემდეგის სიტყვებით: „ვალდებულად ვრაცხ ჩემს თავს, ვაუწყო კრებას ფოთის საკათედრო ტაძრის წინამძღვრის, დეკანოზ გრ. მაჭარაშვილის გარდაცვალება, რომელიც ჩვენს ქალაქში სრული 37 წელი ცხოვრობდა და ამ ხნის განმავლობაში, როგორც საბჭოს ხმოსნობის თანამდებობაში, ისე სხვა საქმეებშიაც, სამაგალითოდ მოღვაწეობდა. მისი უანგარო შრომა ყოველ აქაურ საზოგადო საქმეში, რომლის მოთავე და მუდმივი გულშემატკივარი განსვენებული იყო, ყველამ კარგად უწყის. ღირსეული მოძღვრის შრომა სამწყსომაც დააფასა და დიდი პატივი სცა განსვენებულის გვამს დაკრძალვის დღეს. ნიშნად ღრმა პატივისცემისა ქალაქის გამგეობამ 100 მანეთი გამოიღო დეკანოზის ძეგლის ასაგებად, რასაც საბჭოც, ვიცი, სიამოვნებით მიიღებს და მის ხსოვნას პატივსაცემს ფეხზე ადგომით“. საბჭო ერთხმად დაეთანხმა თავჯდომარის აზრს. ხმოსანმა კ. მიქაბერი-

დეკანოზი გრიგოლ მაჭარაშვილი ფოთის ძალთა სკოლის პაფაგოფებთან და მონაფეთთან ერთად

ძემ საჭიროდ დაინახა, რომ დეკანოზის სურათი გამგეობის დარბარზში იქმნას დაკიდებული. საბჭომ ამაზედაც ერთხმად თანხმობა გამოაცხადა“.

როგორც მოყვანილი მონათხრობიდან ჩანს, დეკანოზი გრიგოლი ვალმოხდილი წავიდა ამქვეყნიდან. საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი, კეთილო მწყემსო და მოძღვარო, პატიოსანო ქართველო მამაო, დეკანოზო გრიგოლ!

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე 40390; გაზეთი „ივერია“ 1886წ. 133, გვ. 2; ჟურნალი „მწყემსი“ 1887წ. 10, გვ. 1; 1902წ. 22; გვ. 10-11; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1892წ. 11; 1895წ. 11; 1897წ. 2; 1900წ. 11; გაზეთი „ივერია“ 1902წ. 198, გვ. 1; 204, გვ. 2-3; გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ 1902წ. 1930, გვ. 3-4; 1936, გვ. 2; 1951, გვ. 4.

ლიტ: გოგიტა ჩიტაია — „ფოთის ღვთისმშობელი იცავს“; 2002წ. გვ. 39.

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახოთ ვიხსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩუროშვილი

გთხოვთ, გაზეთს გაუზიარებდეთ მასში დაგაქმნილი მასალების გამოცხადება, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შტაბ-ბინა) და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: ნმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილე ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯულელი

გაღვივდა მისავედს მუსლიმებთან სამოქალაქო ომის უშიშროება

ცოტა ხნის წინ ბელგიაში ჩატარებული სოციოლოგიური კვლევის მიხედვით, ბელგიაში 36% მიიჩნევს, რომ ყველა მუსლიმი ტერაქტების „თანამონაწილეა“. „ყოველი მეათე ბელგიელიდან 4 მიიჩნევს, რომ მუსლიმები ტერაქტის ორგანიზატორთა თანამოაზრენი არიან. რესპონდენტების მხოლოდ 31% პროცენტი ფიქრობს, რომ მუსლიმებიც მსხვერპლნი არიან. ამასთან, ყოველი მეათეიდან ოთხი მიიჩნევს, რომ მუსლიმთა წინააღმდეგ სამოქალაქო ომის დაწყების საშიშროება არსებობს“, — აცხადებენ სოციოლოგები.

მიუხედავად იმისა, რომ საფრთხეზე საუბრობს გამოკითხულთა 18%, ყოველი მეათეიდან სამი უახლოესი კვირების განმავლობაში თავს აარიდებს თავშეყრის ადგილზე გამოჩენას. ამასთან, ყოველი მეორე გამოკითხული მუსლიმი ერიდება მასობრივი თავშეყრის ადგილზე გამოჩენას არა მარტო ტერაქტის შიშის გამო, არამედ იმიტომაც, რომ არ გახდეს ისლამოფობების მსხვერპლი. ყოველი ხუთი ბელგიელიდან 1-ს მოსალოდნელი ტერაქტის ეშინია, 53%-ს მიაჩნია, რომ ხელისუფლება უუნაროა, აღმოაჩინოს და დააპატიმროს ტერორისტი.

მომზადდა თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი მღვიმევის მონასტერი I ნაწილი

მღვიმევის დედათა მონასტერი მდინარე ყვირის ხეობაში, ჭიათურის მუნიციპალიტეტის სოფ. მღვიმევის მახლობლად მდებარეობს. მონასტერში მოხვედრა ქ. ჭიათურიდან უფრო ადვილადაა შესაძლებელი. ჭიათურიდან მონასტერში მიდის ვიწრო და საკმაოდ გრძელი კიბე, რომლის გავლის შემდეგაც შესაძლებელია გვირაბში შესვლა. გვირაბი ხელოვნურადაა გაყვანილი, საკმაოდ გრძელია და მისი გადახურვა შემაგრებულია საყრდენი თალებით. „ყვირილის იქით და აქით კიდენი არს ფრიად მაღალი კლდე და არიან მის შინა ქუაბნი მრავალი, გამოკვეთილი სახიზნედ და შეუვალი მტრისაგან და საკვირველი, ვითარ უქმნიათ დადგა ესენიცა ჟამსა ყრუსა“ — წერს ვახუშტი ბატონიშვილი (ქართლის ცხოვრება, ტ. IV).

მონასტრის აშენებაზე რაიმე ლეგენდა და არც ზეპირ-გადმოცემა ხალხში არ არის შემორჩენილი, მხოლოდ ამბობენ, რომ უხსოვარ დროს, როდესაც საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებს ურჯულო მტრები მოსვენებას არ აძლევდნენ, ორი მართლმადიდებელი ბერი შორიდან გამოქცეულან, მოსულან ამ მიუდგომელ ციცაბო კლდეზე, გამოუჭრიათ ეს პატარა ეკლესია და თავის სადგომები, დაყუდებულან აქ ეს წმიდა მამები და აქვე განმარტოებით დაუღლევით თავის წმინდა ცხოვრება (ჟურნალი „მწყემსი“ 1899წ. №11, გვ. 14).

მონასტრის ეკლესია XIII ს-შია აშენებული რაჭის ერისთავ რატი კახაბერისძის მიერ. მთავარი გამოქვაბული 35 მ-ის სიღრმეზეა შეჭრილი კლდეში. შესავალში მისი სიგანე საშუალოდ 20-22 მ-ს შეადგენს, ხოლო სიღრმეში თანდათან ვიწროვდება. გამოქვაბულის შესავლის აღმოსავლეთ ნაწილში დგას ორნავეიანი ბაზილიკა, მაცხოვრის სახელობის ეკლესია. ეკლესიის შიდა კედლები მოხატულია.

ჩრდილოეთის კედლის ფრესკებს აქვს წარწერა, საიდანაც ჩანს, რომ აქ გამოსახულნი არიან რაჭის ერისთავები — ნიანია კახაბერიძე, მისი მეუღლე — რუსუდანი და მონასტრის აღმშენებელი — რატი კახაბერიძე. აქვე არის წარწერა: „რატი კახაბერიძე ამ ეკლესიისა აღმშენებელი, რაჭის ერისთავი კახაბერიძე რატი, მეუღლე მათი რუსუდან, კახაბერიძე ნიანია“. მღვიმევის მხედრული და ასომთავრული ფრესკული წარწერები უკავშირდება ამშენებელთა პორტრეტებს. წარწერაში დასახელებულ კახაბერიძეთა გვარი კარგადაა ცნობილი ძველ ქართულ წყაროებში. რაჭის ერისთავების მაღალი ნოდება კახაბერიძეებს, მათიანების მიხედვით, უკვე თამარის მეფობისას ჰქონდათ. ამ დროიდან მოყოლებული XIII ს-ის 80-იანი წლების დასასრულამდე, თითქმის ას წელზე მეტი ხნის განმავლობაში, ისინი რაჭის მმართველები არიან. კახაბერისძეთა ასული გვანცა, როგორც ცნობილია, დავით გიორგი ლაშას ძის მეუღლე და მეფე დემეტრე თავდადებულის დედა იყო. იგი მონღოლებმა აწამეს (გაზეთი „ივერია“ 1889წ. №170, გვ. 3).

გამოქვაბულის შესავლის მეორე მხარეს დგას პატარა ეკლესია, VI ს-ის ძეგლი, რომელიც წმ. ეკატერინეს სახელობისაა. იგი მთლიანად კლდეში არის გამოკვეთილი და მხოლოდ ფასადი აქვს თლილი ქვისაგან ამოშენებული. ფასადი მორთულია ქართული ორნამენტებით. გამოქვაბულის სიღრმეში წყაროა. მღვიმის მთავარი გამოქვაბულის ორივე მხარეს ბევრი გამოქვაბულია. ისინი გამოყენებული ყოფილა მონასტრის მსახურთა თავშესაფრად. მონასტერში საუკუნეების განმავლობაში ინახებოდა დიდი ზომის ხატები: ვედრების კომპოზიციის სამი დიდი ხატი (ღვთისმშობლის, ქრისტესა და იოანესი) და ცალკეული ხატები: მაცხოვრის, ჯვარ-

ცმისა და სხვა. ეს ხატები XI ს. შემოქმედების თვალსაჩინო ნიმუშებია. რადგან სამონასტრო საღაროები არ იყო სათანადოდ დაცული, მრავალი ნივთი გატაცებული იქნა ამ ეკლესიებიდან. მონესრიგებული არ იყო მათი მოვლა-პატრონობის საქმეც, რის გამოც ბევრი ნივთი დაზიანდა. ადგილზე არ ტარდებოდა ამ ძეგლთა აღრიცხვა, ამიტომ ბევრი დაღუპული ძეგლის სახელი ჩვენთვის უცნობი დარჩა. ასეთი ბედი ეწვია მღვიმევის მონასტრის ზოგიერთ ხატსაც. მონასტერში, დღემდე მოღწეულ ხატებთან ერთად, კიდევ რამდენიმე, იმავე პერიოდის, სხვა ხატიც რომ იყო მოთავსებული, ამის დამადასტურებელია დღემდე ადგილზე დარჩენილი ხის კანკელის კარის მოჭედილობა. დაცვისა და შენახვის მიზნით, 1923/24 წლებში კომუნისტურმა ხელისუფლებამ ზემოაღნიშნული ხატები მონასტრიდან თბილისში ჩაიტანა და პირველად სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხელოვნების კაბინეტში, შემდეგ კი „მეტეხის“ მუზეუმში გადაიტანა, რომლის ბაზაზეც დაარსდა საქართველოს ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმი. ამჟამად ხატები ინახება ამ მუზეუმის სეიფში (რუსუდან ყენია „მღვიმევის მონასტრის ეკლესიის საკურთხეველის კარის მოჭედილობა“ ჟურნალი „ძეგლის მეგობარი“, 1969წ., კრ. 18, გვ. 22-27).

საუკუნეების მანძილზე მღვიმევის მონასტერში ბერები ცხოვრობდნენ. XVIII ს-ის 70-80-იან წლებში მონასტრის წინამძღვარია არქიმანდრიტი დიონისე, რომელიც რამდენიმე საეკლესიო საბუთში იხსენიება (ხელნაწერთა აღწერილობა, ტ. IV, 1950წ. გვ. 129-135). 1789 წელს მონასტრის წინამძღვრად არქიმანდრიტი იოანე დაინიშნა. იგი გახლდათ უკანასკნელი წინამძღვარი, რომელიც იმერეთის უკანასკნელ მეფე წმ. სოლომონ II-ის დროს მოღვაწეობდა და მოესწრო რუსული საეკლესიო მმართველობის დამყარებას. არქიმანდრიტი იოანეც იხსენიება რამდენიმე სიგელ-გუჯარში. მას ასევე რამდენიმე საეკლესიო ნივთი აქვს შეძენილი და

მღვიმევის მონასტარი

შენიშნული აღნიშნული მონასტრისთვის. ერთ-ერთი ასეთი გახლდათ ტრაპეზზე დასვენებული პატარა ხელნაწერი სახარება ვერცხლის ყდით, ოქროში დაფერილი. სახარებას ბოლო ფურცელზე ჰქონდა მინაწერი: „ეს წმიდა სახარება ვახანის ციხე რომ აიღო ლეკმა ხუნძახალმა, მაშინ აეტანათ ახალციხეს და იქ მიეყიდნათ ურიისთვის, იქიდან ურიამ ჩამოიტანა და ანა დედოფალს მიჰყიდა და შემდეგ აქ მღვიმევეს რომ ბრძანდებოდა, მაშინ ცხენი მთხოვა და მივართვი ამაში და ის ცხენი ბატონ სახლხუცესის ზურაბ წერეთლის ნაბოძები მყავდა. მოვიტანე სახარება ეს და შევამკობინე წმიდა მაცხოვარო მღვიმისაო და დავასვენე წმიდა ტრაპეზსა ზედა ოქროთ ცურვილი ესე სახარება თავისი სამკაულითა და ვინც გამოწიროს, იყოს წყეულ და შეჩვენებულ ორსავე საუკუნესა ცხოვრებას. 1813 წელსა. უღირსი ბერი იოვანე არქიმანდრიტი“ (ჟურნალი „მწყემსი“ 1886წ. #6, გვ. 4). არქიმანდრიტი იოანე 1819 წლის 6 ნოემბერს გარდაიცვალა („ძველნაბეჭდი ქართული გამოცემები“, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის კოლექციის აღწერილობა, თბილისის 2010წ. ტ. II, გვ. 291).

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახებისგან ვიხსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩურიშვილი

ბთხოვთ, გაზაფხულს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაქვნილი მასალების გამოგზავნას, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთავანდობა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილეს ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩურიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

კრების ჩატარების საკითხებს შეეხო. როგორც ცნობილია, აღნიშნული კრება უნდა ჩატარდეს 2016 წლის ივნისში კუნძულ კრეტაზე. კრეტის მართლმადიდებელი ეკლესიის ეპისკოპოსებმა გამოხატეს სიხარული მოსალოდნელ ღონისძიებასთან დაკავშირებით. ამავე დროს, სინოდმა კატეგორიულად უარყო მასმედიაში გავრცელებული არაზუსტი ინფორმაცია. ძირითადი უკმაყოფილება გამოიწვია ინფორმაციამ, რომლის მიხედვითაც, კრეტის ეკლესია კრების საორგანიზაციო საკითხებზე დაახლოებით ერთ მილიონს დახარჯავს. სინოდის მტკიცებით, კრების მონაწილეთა ხარჯებს გაიღებენ ის ეკლესიები, რომელთა წარმომადგენლებიც დაესწრებიან კრებას.

პარიზში მართლმადიდებლური ხატების გამოფენა გაიმართება

2016 წლის 21 აპრილიდან 26 მაისის ჩათვლით პარიზში გაიმართება ბულგარული და რუმინული მართლმადიდებლური ხატების გამოფენა. გამოფენა ჩატარდება საფრანგეთში ბულგარეთის საელჩოს ეგიდით.

გამოფენის საზეიმო გახსნა დაიწყება 21 აპრილს, საღამოს, ბულგარული კულტურის ინსტიტუტის შენობაში. გახსნის ცერემონიის დროს იმღერებს წმინდა სვიმონის სახელობის გუნდი ნანი ფერაძის ხელმძღვანელობით.

საუდის არაბეთში სასამართლომ გათილა 84 წლის მამაკაცისა და 15 წლის გოგონას ქორწინება

საუდის არაბეთის შარიათის სასამართლომ გაათილა 84 წლის მამაკაცისა და 15 წლის გოგონას ქორწინება.

შარიათის მოსამართლემ ასევე დაადგინა დისციპლინური სახდელი იმ მოხელის მიმართ, რომელმაც გააფორმა საქორწინო კავშირი. მოსამართლის განცხადებით, ასეთი არათანაბარი საქორწინო კავშირები ეწინააღმდეგა ისლამურ ეთიკას.

სამართალდამცავი ორგანოები აღნიშნული შემთხვევით მას შემდეგ დაინტერესდნენ, რაც „ნეფემ“ იჩივლა, რომ პატარძალი უარს აცხადებდა ცოლის მოვალეობის შესრულებაზე. საქმე მივიდა სასამართლომდე, რომელმაც ეს ქორწინება ბათილად ცნო.

ბანგლადეშში მოკლეს სტუდენტი, რომელიც სოციალურ ქსელში ისლამს აკრიტიკებდა

უცნობმა პირებმა ბანგლადეშში იურიდიული ფაკულტეტის 28 წლის სტუდენტი იმის გამო მოკლეს, რომ სოციალურ ქსელში ისლამს აკრიტიკებდა.

„ოთხმა თავდამსხმელმა სტუდენტს თავში ჩაარტყა და ნაქცეულს ცეცხლსასროლი იარაღიდან ესროლა. ახალგაზრდა ადგილზე გარდაიცვალა“, — აცხადებს ქალაქ დაკას საქალაქო პოლიციის წარმომადგენელი. მისი თქმით, „ეს არის შეკვეთილი მკვლელობა, თუმცა თავდასხმაზე პასუხისმგებლობა ჯერ არც ერთ დაჯგუფებას არ აუღია“.

შოტლანდიაში მუსლიმი სააღდგომო მილოცვის გამო მოკლეს

შოტლანდიაში ცივი იარაღით დაჭრეს მუსლიმი, რომელიც ფლობდა პატარა მაღაზიას გლაზგოში და ცხოვრობდა ზომიერი ისლამური ტრადიციებით. მას რადიკალურად განწყობილი ისლამისტები თავს იმის გამო დაესხნენ, რომ ქრისტიანებს ბედნიერი აღდგომა უსურვა.

40 წლის ასად შაჰი იყო მშვიდობიანი ისლამური ჯგუფ „აჰმადიას“ წევრი. კათოლიკური აღდგომის წინა დღეს მან საკუთარი ფეისბუქის გვერდზე განათავსა სტატუსი და ქრისტიანებს ბედნიერი აღდგომა უსურვა. ამ ამბიდან რამდენიმე საათში მას თავს დაესხნენ და ცივი იარაღით დაჭრეს. პოლიციამ მალევე დააკავა თავდამსხმელი, 32 წლის რადიკალურად განწყობილი ისლამისტი სუნიტი. დაზარალებული გარდაიცვალა. ბევრი მიიჩნევს, რომ ასადს ფეისბუქში განთავსებული სტატუსის გამო დაესხნენ თავს. მას არაერთხელ მიუღია მუქარა მუსლიმური დაჯგუფებებისგან, თუმცა იგი სხვებთან არასოდეს საუბრობდა ამის შესახებ.

„მუქარის თაობაზე შემთხვევით გავიგე, მას შემდეგ, რაც გავეცანი მისი ფეისბუქის გვერდს“, — აცხადებს ასადის ერთ-ერთი მეგობარი. მისი თქმით: „ამ მუქარის შესახებ ასადს მეგობრებისთვის რომ ეთქვა, პოლიციას მივმართავდით. ის ძალიან კეთილი ადამიანი იყო“.

მოამზადა
თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი მღვიმევის მონასტერი II ნაწილი

მღვიმევის მონასტრის მომდევნო წინამძღვარი, ილუმენი სვიმონი (ავალიანი, 1783-1847) გახლდათ. იგი აზნაურთა წოდებას ეკუთვნოდა. აღზრდილი იყო ხონის წმ. გიორგის საკათედრო ტაძარში. 1805 წლის 3 აგვისტოს წინონმინდელმა მიტროპოლიტმა დავით-

მა (წერეთელი) ბერად აღკვეცა და სახელად სვიმონი უწოდა. ამავე წლის 15 აგვისტოს დიაკვნად აკურთხა. 1812 წლის 20 მარტს მეუფე დავითმა მღვდლად დაასახელო. 1821 წლის 6 აგვისტოს დაინიშნა მღვიმევის სავანის წინამძღვრად და ამავე წლის 15 ნოემბერს

ილუმენის ნოდება მიენიჭა (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №8147). 1828 წლის აღწერის თანახმად, მონასტერში მსახურობდნენ თეთრი სამღვდელთა წარმომადგენლებიც. ესენი იყვნენ: დეკანოზი იოანე ვაშაძე, მღვდელი გიორგი ვაშაძე, მღვდელი გიორგი ვაშაძე, დიაკვანი სვიმონ ვაშაძე (სსცსა, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე №2413).

1847-1858 წლებში მონასტრის წინამძღვარი ილუმენი იოსტოსი (წერეთელი) იყო. იგი აზნაურ ზურაბ წერეთლის ოჯახში დაიბადა. წმინდა წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონი სხვაგვარადაა. იოანე ნათლისმცემლის სახელობის მამათა მონასტერში ისწავლა. 1816 წლის 8 ივლისს ამავე მონასტერში წინამძღვარმა არქიმანდრიტმა პანტელეიმონმა ბერად აღკვეცა და სახელად იოსტოსი უწოდა. 1816 წლის 13 დეკემბერს ნიკორწმინდელმა მთავარეპისკოპოსმა სოფრონმა (წულუკიძე) დიაკვნად აკურთხა. 1827 წლის 12 ნოემბერს მღვდლად დაასხა ხელი. 1840 წლის 15 სექტემბერს სხვაგვარადაა მონასტრის წინამძღვრის, არქიმანდრიტ პანტელეიმონის ავადმყოფობის გამო, დაევალა მონასტრის გამგებლობა და რაჭის მაზრის საეკლესიო ქონების მმართველობა. 1847 წლის 26 მაისს იმერეთში, მღვიმევის მონასტრის წინამძღვრად გადაიყვანეს. ილუმენმა იოსტოსმა ბევრი იღვანა მონასტრის კეთილდღეობისთვის. იგი დიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა მთელი შორაპნის მაზრაში. 1857 წლის ივლისში, მისი ავადმყოფობის გამო, იმერეთის ეპისკოპოსმა გერმანემ (გოგოლაშვილი) დროებით მონასტრის წინამძღვრად ჯრუჭის მონასტრის მღვდელ-მონაზონი სერაპიონი დანიშნა. რამდენიმე თვეში გამოჯანმრთელებულმა მამა იოსტოსმა კვლავ ითხოვა წინამძღვრად დაბრუნება, რაზედაც მეუფე აღარ დათანხმდა. ამასთან დაკავშირებით, 1857 წლის 11 ოქტომბერს მღვიმევის მონასტრის ყმებმა, ორასმა კომლმა, თხოვნით მიმართა საქართველოს ეგზარქოს ისიდორეს (ნიკოლსი). რადგან მათ წერა არ იცოდნენ, წერილი თავადმა გრიგოლ წერეთელმა დაწერა: „ჩვენ ძველის დროითგან გვაქვს ჩვეულება რომელ მონასტერსა შინა ჩვენსა, მდგომარეობდა წმიდა გვამნი წინამძღვრად და მმართველად მონასტრისა, ვითარცა მონასტრის ეგრეთვე ჩვენდა მზრუნველად და მცველად, გარნა უკანასკნელსა დროს ვიდრე ცხრის თუ ათის წლის განმავლობაში მდგომარეობს ილუმენი იოსტოს მამა მფარველად ჩვენდა და წარჩინებულ მზრუნველ და შემძენ მონასტრისა, რომელიცა მრავალშემძენა და ზრუნვა აღმოჩენილ არს მის ილუმენის იოსტოსისაგან როგორც მონასტერზედ, ეგრეთვე სხვადასხვა პირთგან დაჩაგრულ ჩვენზედა; გარნა არცა ვიეთმე მამათაგანნი პირნი არას ოდეს გარდაყვანებით არა გამოგვცვლია თვინიერ სიკვდილისა, ხოლო ვდგომარეობდით ვიდრე აქამომდე ესრეთსა მშვიდობიანობასა შინა, მაგრამ ახლა კი შთავარდით ნაკლულევანებასა შინა მით, რომელ არა კეთილმსურემან მისმა და ეგრეთვე მონასტრისა ამის მღვიმისა, შეაცდინა ვითარცა კეთილი და მართალი კაცი და შეატანია თხოვნა მისს ყოვლად უსამღვდელესობისადმი იმერეთის ეპისკოპოსის

გერმანესადმი გარდადგომისათვის ჩვენის მღვიმის მონასტრისა და განწესებაი უბრალოსა ადგილს ჭელიშის მონასტერში, რომელზედაც სურვილი მამა იოსტოს სრულიად აქა ქონიეს. ამისათვის უმორჩილესად შევთხოვთ თქვენს მაღალყოვლადუსამღვდელოესობას ბრძანოთ ვისდამიც ჯერ იყოს დატევენა ზემორე განცხადებულის ილუმენის იოსტოსის ამავე მონასტერზე იმა პატივის დებისა უმეტეს, რომ მან დასდვა ფრიადი ღვანლი ხსენებულს მონასტრისათვის შემძენითა სხვადასხვა მამულებისა, ნივთებისა და ხიდების საჭირო იმა მონასტრისათვის სულ შემძენილი მის მიერ მისის საკუთრებისაგან შეადგენს უმეტეს ექვსასის მანეთისა და თუმცა ისავე მამა იოსტოს არ იქნა მობრუნებულ წინანდელს მის ადგილზე იქმნების შთავარდნილ უკიდურესს მდგომარეობასა შინა ვითარცა მონასტერი, თანასწორ ჩვენცა ყმანი იმა მონასტრისა და როგორც ჩვენ ვხედავთ ეხლად განწესებულს იმა მონასტრის წინამძღვრად სერაპიონ ჩიკვაძეს არა აქუს სრულიად სურვილი როგორც შემატების, გამშვენიერების იმა მონასტრისა, თანასწორ არცა მზრუნველობაი ყმებთათვის იმა მონასტრისა კეთილ წარმატებისა“ (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №17688).

როგორც ზემოთ მოყვანილ წერილში ვხედავთ, მღვიმევის მამათა მონასტრის ბოლო წინამძღვარი გახლდათ სერაპიონ ჩიკვაძე. იგი 1797 წელს საბატონო აზნაურის ოჯახში დაიბადა. სასულიერო განათლება ჯერ გოგნის მონასტერში, შემდეგ ალისუბნის ტაძრის მღვდელ ნიკოლოზ გიგაშვილთან მიიღო. 1818 წლის 25 მარტს გენათელმა მიტროპოლიტმა ექვთიმემ (შარვაშიძე) მღვდლად დაასხა ხელი და ალისუბნის მთავარანგელოზთა ტაძარში დანიშნა. 1854 წლის 25 ნოემბერს საგვერდულით დაჯილდოვდა. მეუღლის გარდაცვალების გამო, 1856 წლის 1 ნოემბერს ბერად აღიკვეცა და ჯრუჭის წმ. გიორგის მონასტერში განამწესეს. 1857 წლის ივლისში დროებით დაინიშნა მღვიმევის მონასტრის მმართველად. 1858 წლის 6 ნოემბერს წინამძღვრად დამტკიცდა. 1860 წლის 17 ივნისს ილუმენის ნოდება მიენიჭა. მიღებული ჰქონდა ჯილდოდ ყირიმის ომის სამახსოვრო — ბრინჯაოს ჯვარი. 1865 წელს კაცხის ამაღლების მამათა მონასტრის წინამძღვრად გადაიყვანეს, სადაც 1872 წლის 25 მაისს გარდაიცვალა (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №25423).

1865 წელს იმერეთის ეპისკოპოს გაბრიელის (ქიქოძე) ლოცვა-კურთხევით მღვიმევის მამათა მონასტერი დედათა სავანედ გადაკეთდა და იქ გაუქმებული სოხასტრის დედათა მონასტრის დედეები გადავიდნენ. მონასტრის პირველ წინამძღვრად მონაზონი ქრისტიანე (ოქროპირიძე), წმ. ეპისკოპოს ალექსანდრე ოქროპირიძის ნათესავი დაინიშნა, რომელიც 1869 წლამდე განაგებდა მონასტერს. მონაზონი ქრისტიანე, ერში — ხორეშან ბერის ასული ოქროპირიძე, 1800 წელს გორის მაზრაში, სოფ. დოესში საეკლესიო გლეხის ოჯახში დაიბადა. საფლავზე აწერია, რომ გარდაიცვალა 63 წლის. ასევე 1864 წელს შედგენილ მის ნამსახურებათა სიაში იგი 55 წლისად მოიხსენიება. სასულიერო განათლება მცხეთის წმ. ნინოს დედათა მონასტერში მიიღო.

1825 წლის 1 ნოემბერს ამავე მონასტერში მორჩილად მიიღეს. 1826 წლის 3 აპრილს ანაფორა უკურთხეს. 1846 წლის 1 დეკემბერს მონაზვნად აღიკვეცა და სახელად ქრისტინე ეწოდა. 1847 წლის 1 დეკემბერს ამავე მონასტრის ხაზინადრად აირჩიეს. 1853 წლის 7 იანვარს სამთავროს მონასტრის მმართველად დაადგინეს და ამ თანამდებობაზე 1857 წლის 12 ივნისამდე იყო. 1859 წლის 9 იანვარს იმერეთის ეპარქიაში სოხასტერის დედათა მონასტრის წინამძღვრად გადაიყვანეს. 1867 წელს მღვიმევის დედათა მონასტრის წინამძღვრად დაინიშნა. სამწუხაროდ, მონაზონი ქრისტინე ვერ შეეგუა დასავლეთ საქართველოს კლიმატს, ხშირად ავადმყოფობდა და 1868 წელს ეპისკოპოს გაბრიელს ქართლში დაბრუნებაზე ნებართვა სთხოვა, რაზედაც თანხმობა მიიღო. სიცოცხლის უკანასკნელი წლები მან ისევ სამთავროს დედათა მონასტერში გაატარა. გარდაიცვალა 1872 წლის 31 მარტს. დასაფლავებულია მონასტრის ეზოში (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №23721; ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“ 1906წ. №8-9, გვ. 17; ჭანიშვილი გია, „სამთავრო — წმინდა ნინოს დედათა მონასტერი“ ქ. თბილისი 2008წ. გვ. 76; გვ. 201).

მღვიმევის მონასტრის დედეები ეწოდნენ ზოგად ცხოვრებას (ტრაპეზი საერთო იყო). მონასტერში საეკლესიო სკოლის გახსნამდე არსებობდა ძველი მონასტრის ტიპის ქალთა სკოლა, რომელშიაც სწავლობდნენ ახალგაზრდა ქალები, ასწავლიდნენ წერა-კითხვას, ცოტ-ცოტა ანგარიშს, გალობას და ხელსაქმეს: კერვასა და ქარგვას. სწავლა იყო ჯგუფობრივი, გარდა ხელსაქმისა, ამას კი ცალ-ცალკე ოსტატები (მონაზვნები) ასწავლიდნენ, ზოგი მიტრებსაც კი აკეთებდა. როდესაც კარგად შეისწავლიდნენ დავითნს, ჟამნსა და სამოციქულოს, „კურსი“ დამთავრებულად ითვლებოდა. ამის შემდეგ ზოგი რჩებოდა მონასტერში, ზოგი კი უბრუნდებოდა ოჯახს და ძალიან მალე თხოვდებოდნენ, რადგან ყველას ესახებოდა განათლებული ქალის ოჯახში შეყვანა. მონაფეთა რიცხვი უდრიდა 20-30-ს. ასეთივე სწავლა-აღზრდის წესი ყოფილა სოხასტერის დედათა მონასტერში, საიდანაც ეს დედეები გადმოვიდნენ (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №2171, გვ. 1-2).

1869-1884 წლებში მონასტერმა ხუთი წინამძღვარი გამოიცვალა. ესენი იყვნენ:

მონაზონი ათანასია, ერში — ათინადორა ჯაფარიძე რაჭის მაზრაში, სოფ. სხიერში 1832 წელს აზნაურ დავით გიორგის ძისა და სალომე ოტიას ასულის ოჯახში დაიბადა. 1839-1846 წლებში სხიერის წმ. გიორგის ტაძრის მეტრიკულ ჩანაწერებში იგი მართას სახელით მოიხსენიება, ხოლო 1847 წელს შედგენილ სიაში ათინადორად იხსენიება. როგორც შემდგომში მისი ძმა, აზნაური გიორგი ჯაფარიძე წერდა, სახელი მართა შეცდომით იყო ჩანაწერი მეტრიკულ ჩანაწერებში. იცოდა ქართულ ენაზე საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კითხვა, ტიბიკონი და გალობა. 1864 წლის 21 იანვარს სოხასტერის დედათა მონასტერში მიიღეს. როდესაც მღვიმევის მონასტრის წინამძღვარმა, მონაზონმა ქრისტინემ იმერეთიდან წასვლა გადაწყვიტა, იმერეთის ეპისკოპოს გაბრიელის (ქიქოძე) ლოცვა-კურთხე-

პაისკოპოსი გაბრიელი (ქიქოძე). XIX ს-ის 60-იანი წლების შოტო ვით ჯრუჭის მონასტრის წინამძღვარი, არქიმანდრიტი სერაპიონი (ახელედიანი) მღვიმევის მონასტერში მივიდა და მონასტრის კრებულს და დედა ქრისტინეს სთხოვა, დაესახელებინათ მომდევნო წინამძღვრის სახელი. დედებმა ერთხმად დაასახელეს მორჩილი ათინადორა, რომელიც 1868 წლის 28 აგვისტოს არქიმანდრიტმა სერაპიონმა (ახელედიანი) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად ათანასია უწოდა. 1869 წლის 5 მაისს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) მღვიმევის მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობის შემსრულებლად დაინიშნა. მან გაამართლა დედების ნდობა და ღირსეული წინამძღვარი გახდა. ზრუნავდა მონასტრის კეთილდღეობისათვის და ბევრი იღვანა მის სასარგებლოდ. სამწუხაროდ, მასაც სუსტი ჯანმრთელობა აღმოაჩნდა და 1875 წლის 30 იანვარს, ადრეულ ასაკში ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ აღესრულა (სსცსა, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე №21414). 1875 წლის 11 თებერვალს ეპისკოპოსმა გაბრიელმა, ვიდრე კრებული ახალ წინამძღვარს აირჩევდა, დროებით მონასტრის მმართველობა მონაზონ ელენეს (ჭუმბურიძე) მიანდო. ამავე წელს კრებულმა ახალი წინამძღვარი აირჩია. ეს გახლდათ **მონაზონი ივლიანა, ერში — ივლიტა ქუთათელაძე**, დაბადებული 1833 წელს იმერეთში, აზნაურის ოჯახში. ეკუთვნოდა სასულიერო უწყებას. მიღებული ჰქონდა შინაური განათლება. 1860 წლის 24 სექტემბერს სოხასტერის მონასტერში მორჩილად მიიღეს. 1865 წლიდან მღვიმევის დედათა მონასტერშია. 1870 წლის 13 დეკემბერს არქიმანდრიტმა სერაპიონმა (ახელედიანი) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად ივლიანა უწოდა. 1875 წელს მღვიმევის მონასტრის წინამძღვრად აირჩიეს და ამ პოსტზე იგი 1878 წლამდე დარჩა. 1880 წლის 8 აპრილს მცხეთის სამთავროს წმ. ნინოს მონასტერში გადაიყვანეს (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №56364).

მომდევნო წინამძღვარი, მონაზონი სალომე, ერ

1825 წლის 1 ნოემბერს ამავე მონასტერში მორჩილად მიიღეს. 1826 წლის 3 აპრილს ანაფორა უკურთხეს. 1846 წლის 1 დეკემბერს მონაზვნად აღიკვეცა და სახელად ქრისტინე ეწოდა. 1847 წლის 1 დეკემბერს ამავე მონასტრის ხაზინადრად აირჩიეს. 1853 წლის 7 იანვარს სამთავროს მონასტრის მმართველად დაადგინეს და ამ თანამდებობაზე 1857 წლის 12 ივნისამდე იყო. 1859 წლის 9 იანვარს იმერეთის ეპარქიაში სოხასტერის დედათა მონასტრის წინამძღვრად გადაიყვანეს. 1867 წელს მღვიმევის დედათა მონასტრის წინამძღვრად დაინიშნა. სამწუხაროდ, მონაზონი ქრისტინე ვერ შეეგუა დასავლეთ საქართველოს კლიმატს, ხშირად ავადმყოფობდა და 1868 წელს ეპისკოპოს გაბრიელს ქართლში დაბრუნებაზე ნებართვა სთხოვა, რაზედაც თანხმობა მიიღო. სიცოცხლის უკანასკნელი წლები მან ისევ სამთავროს დედათა მონასტერში გაატარა. გარდაიცვალა 1872 წლის 31 მარტს. დასაფლავებულია მონასტრის ეზოში (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №23721; ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“ 1906 წ. №8-9, გვ. 17; ჭანიშვილი გია, „სამთავრო — წმინდა ნინოს დედათა მონასტერი“ ქ. თბილისი 2008 წ. გვ. 76; გვ. 201).

მღვიმევის მონასტრის დედეები ეწოდნენ ზოგად ცხოვრებას (ტრაპეზი საერთო იყო). მონასტერში საეკლესიო სკოლის გახსნამდე არსებობდა ძველი მონასტრის ტიპის ქალთა სკოლა, რომელშიაც სწავლობდნენ ახალგაზრდა ქალები, ასწავლიდნენ წერა-კითხვას, ცოტ-ცოტა ანგარიშს, გალობას და ხელსაქმეს: კერვასა და ქარგვას. სწავლა იყო ჯგუფობრივი, გარდა ხელსაქმისა, ამას კი ცალ-ცალკე ოსტატები (მონაზვნები) ასწავლიდნენ, ზოგი მიტრებსაც კი აკეთებდა. როდესაც კარგად შეისწავლიდნენ დავითნს, ჟამნსა და სამოციქულოს, „კურსი“ დამთავრებულად ითვლებოდა. ამის შემდეგ ზოგი რჩებოდა მონასტერში, ზოგი კი უბრუნდებოდა ოჯახს და ძალიან მალე თხოვდებოდნენ, რადგან ყველას ესახებოდა განათლებული ქალის ოჯახში შეყვანა. მონაფეთა რიცხვი უდრიდა 20-30-ს. ასეთივე სწავლა-აღზრდის წესი ყოფილა სოხასტერის დედათა მონასტერში, საიდანაც ეს დედეები გადმოვიდნენ (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №2171, გვ. 1-2).

1869-1884 წლებში მონასტერმა ხუთი წინამძღვარი გამოიცვალა. ესენი იყვნენ:

მონაზონი ათანასია, ერში — ათინადორა ჯაფარიძე რაჭის მაზრაში, სოფ. სხიერში 1832 წელს აზნაურ დავით გიორგის ძისა და სალომე ოტიას ასულის ოჯახში დაიბადა. 1839-1846 წლებში სხიერის წმ. გიორგის ტაძრის მეტრიკულ ჩანაწერებში იგი მართას სახელით მოიხსენიება, ხოლო 1847 წელს შედგენილ სიაში ათინადორად იხსენიება. როგორც შემდგომში მისი ძმა, აზნაური გიორგი ჯაფარიძე წერდა, სახელი მართა შეცდომით იყო ჩანაწერი მეტრიკულ ჩანაწერებში. იცოდა ქართულ ენაზე საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კითხვა, ტიბიკონი და გალობა. 1864 წლის 21 იანვარს სოხასტერის დედათა მონასტერში მიიღეს. როდესაც მღვიმევის მონასტრის წინამძღვარმა, მონაზონმა ქრისტინემ იმერეთიდან წასვლა გადაწყვიტა, იმერეთის ეპისკოპოს გაბრიელის (ქიქოძე) ლოცვა-კურთხე-

პაისკოპოსი გაბრიელი (ქიქოძე). XIX ს-ის 60-იანი წლების შოტო ვით ჯრუჭის მონასტრის წინამძღვარი, არქიმანდრიტი სერაპიონი (ახელედიანი) მღვიმევის მონასტერში მივიდა და მონასტრის კრებულს და დედა ქრისტინეს სთხოვა, დაესახელებინათ მომდევნო წინამძღვრის სახელი. დედებმა ერთხმად დაასახელეს მორჩილი ათინადორა, რომელიც 1868 წლის 28 აგვისტოს არქიმანდრიტმა სერაპიონმა (ახელედიანი) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად ათანასია უწოდა. 1869 წლის 5 მაისს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) მღვიმევის მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობის შემსრულებლად დაინიშნა. მან გაამართლა დედების ნდობა და ღირსეული წინამძღვარი გახდა. ზრუნავდა მონასტრის კეთილდღეობისათვის და ბევრი იღვანა მის სასარგებლოდ. სამწუხაროდ, მასაც სუსტი ჯანმრთელობა აღმოაჩნდა და 1875 წლის 30 იანვარს, ადრეულ ასაკში ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ აღესრულა (სსცსა, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე №21414). 1875 წლის 11 თებერვალს ეპისკოპოსმა გაბრიელმა, ვიდრე კრებული ახალ წინამძღვარს აირჩევდა, დროებით მონასტრის მმართველობა მონაზონ ელენეს (ჭუმბურიძე) მიანდო. ამავე წელს კრებულმა ახალი წინამძღვარი აირჩია. ეს გახლდათ **მონაზონი ივლიანა, ერში — ივლიტა ქუთათელაძე**, დაბადებული 1833 წელს იმერეთში, აზნაურის ოჯახში. ეკუთვნოდა სასულიერო უწყებას. მიღებული ჰქონდა შინაური განათლება. 1860 წლის 24 სექტემბერს სოხასტერის მონასტერში მორჩილად მიიღეს. 1865 წლიდან მღვიმევის დედათა მონასტერშია. 1870 წლის 13 დეკემბერს არქიმანდრიტმა სერაპიონმა (ახელედიანი) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად ივლიანა უწოდა. 1875 წელს მღვიმევის მონასტრის წინამძღვრად აირჩიეს და ამ პოსტზე იგი 1878 წლამდე დარჩა. 1880 წლის 8 აპრილს მცხეთის სამთავროს წმ. ნინოს მონასტერში გადაიყვანეს (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №56364).

მომდევნო წინამძღვარი, მონაზონი სალომე, ერ

ში — სალომე თავდგირიძე, 1815/1820 წელს, გურიის სამთავროში, თავადის ოჯახში დაიბადა. მიღებული ჰქონდა შინაური განათლება. კარგად იცოდა წმინდა წერილი და ჰქონდა პოეტური ნიჭი. როდესაც გარკვეულ ასაკს მიუახლოვდა, ცოლად გაჰყვა სენაკის ოლქის, სოფ. საჭილაოს მკვიდრს, აზნაურ ალმასხან კორძაიას. ათწლიანი თანაცხოვრების შემდეგ დაქვრივდა და ერთი ვაჟი — მიხეილი დარჩა. სალომემ საოჯახო საქმეები მოაგვარა, შვილს სულიერი დარიგებები დაუტოვა და თავად წმ. მინაზე მოსალოცად გადაწყვიტა წასვლა. ეს მოხდა 1864 წლის ზაფხულში. მან მოილოცა მაცხოვრის საფლავი, ბეთლემი, მდ. იორდანე და 1865 წელს სამშობლოში დაბრუნდა. ამავე წელს სამეგრელოს ეპისკოპოს ტარასის (ელიავა) ლოცვა-კურთხევით იგი მიტოვებულ „მთავარანგელოზთა კუნძულზე“ დასახლდა ერთ მონაზონთან და მოსამსახურესთან ერთად. უცნობია, თუ როდის, სად ან ვინ აღკვეცა იგი მონაზვნად. 1873 წელს მონასტრის კრებული წინამძღვარ, მონაზონ სალომეს მეთაურობით ახალ ადგილას გადავიდა (ახლანდელი თეკლათის დედათა მონასტერი). 1878 წელს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) მონაზონი სალომე მღვიმევის დედათა მონასტრის წინამძღვრად გადაიყვანა. ადგილზე ჩასულ ახალ წინამძღვარს მონასტერში პრობლემები დახვდა, რაც ასახულია 1878 წლის 8 ნოემბერს ეპისკოპოს გაბრიელისადმი მიწერილ ბარათში. იგი წერდა, რომ „მონასტრის მეზობლად არსებული მამულების მეპატრონენი, სოფ. მღვიმეში მცხოვრები ვაშაძეები (20-მდე კომლი), მუდმივად არღვევენ მონასტრის საზღვრებს, იჭრებიან მათ მამულში, ჭრიან ტყეს, შედიან ნათესებში, თევზაობენ მონასტრის წყლებში და არ ასვენებენ სავანეს“. ამ ცნობებს თან მოსდევს შუამდგომლობის თხოვნა ხელისუფალთა წინაშე, რათა მიიღონ შესაბამისი ზომები: დადგინდეს ზუსტი საზღვრები და განისაზღვროს მონასტრის სამფლობელოში არსებული მიწები. აღნიშნულ ოჯახებს აეკრძალოს ამ საზღვრების დარღვევა, მონასტრის მამულებით სარგებლობა და სავანისათვის ზიანის მიყენება. სამწუხაროდ, მონაზონი სალომე 1879 წლის 9 მარტს გარდაიცვალა (მიტრო-

მღვიმევის მონასტარი

პოლიტი შიო (მუჯირი) „თეკლათის დედათა მონასტრის ისტორიიდან“ სენაკი, 2014 წ. გვ. 12-27).

მომდევნო წინამძღვარი, **მონაზონი თეკლა, ერში — აზნაურის ქალი მიქაშავიძე**, 1837 წელს იმერეთში დაიბადა. წერა-კითხვა, წმინდა წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონი სობასტერის მონასტერში ისწავლა. 1863 წლის 17 მაისს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) ამავე მონასტრის მორჩილად განამწესა. 1865 წლიდან მღვიმევის მონასტერშია. 1872 წლის 16 იანვარს არქიმანდრიტმა სერაპიონმა (ახვლედიანი) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად თეკლა უწოდა. 1877 წლის 13 მარტს მღვიმევის მონასტრის ეკონომოსად დაინიშნა. 1879 წლის 13 მარტიდან 1880 წლის 21 ოქტომბრამდე დროებით იყო ამავე მონასტრის მმართველი. 1886 წლის 7 მაისიდან 1892 წლის 10 ივნისამდე მონასტრის ეკონომოსია. 1897 წლის 27 ნოემბრიდან 1904 წლის 25 სექტემბრამდე მონასტრის მმართველ საბჭოს წევრია. 1923 წელს კიდეც ცოცხალია. (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №38888).

მომდევნო წინამძღვარია, **მონაზონი ევსევია** ქორეპეტილი. იგი მონასტერს 1881-1884 წლებში განაგებდა (Кавказский Календарь, 1882 წ. 1884 წ.).

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახოთ ვიხსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩუარიშვილი

გთხოვთ, გაუზიაროთ გაუზიარებლად მასში დაგაქვადილი მასალების გამო გთხოვთ, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთავანდობა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. შიშლები: 58. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილეს ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე რედაქტორის მოადგილე: **ნანა ბოკუჩავა** T. 599 23 10 54 სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუარიშვილი, ია ზაზარაძე, სერგო კერესელიძე, გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ტკიცებს, რომ მუსლიმებსა და ქრისტიანებს შორის თანაცხოვრება შესაძლებელია არა მხოლოდ მსოფლიოში, არამედ წმინდა მიწაზეც," — აცხადებს იერუსალიმის პატრიარქი.

„ეს არის შესანიშნავი ახალი ამბავი, რომელიც ერთგვარად სიმბოლურია. მაცხოვრის საფლავი ყველაზე წმინდა ადგილია ქრისტიანებისთვის, მიუხედავად კონფესიებისა“, — ასე გამოეხმაურნენ იერუსალიმის საპატრიარქოში იორდანის მეფის ამ ინიციატივას. „მეფის ეს გადაწყვეტილება ქრისტიანებისადმი მის კეთილგანწყობას მოწმობს. მეფე აბდალა არის ქრისტიანებსა და მუსლიმებს შორის მშვიდობიანი ცხოვრების გარანტი“, — აცხადებენ საპატრიარქოში.

ლაზის სექტორში ახლად აღმოჩენილი ეკლესიის ნაშთი განადგურდა

ძველი ბიზანტიური ეკლესიის ნაშთს, რომელიც რამდენიმე დღის წინ ლაზის სექტორში, სა-

ვაჭრო ცენტრის მშენებლობის დროს მიაკვლიეს, ბულდოზერებით გადაუარეს.

ეკლესიის საძირკველი და გარკვეული ფრაგმენტები მოწმობს, რომ ტაძარი იმპერატორ იუსტინიანეს ეპოქაში აიგო. ის მშენებლობის დროს აღმოაჩინეს. მიუხედავად ეკლესიის სამეცნიერო მნიშვნელობისა, სავაჭრო ცენტრის მშენებლობა გაგრძელდა და შედეგად ნაშთი სრულად განადგურდა.

ადგილობრივმა ხელისუფლებამ არაფერი იღონა მის შესანარჩუნებლად.

აღნიშნულმა ფაქტმა ალაშფოთა პალესტინელი ქრისტიანები. რელიგიურმა პირებმა საპროტესტო წერილი გაუგზავნეს პალესტინის ავტონომიის პრემიერ-მინისტრს. „მეჩეთის ნაშთები რომ აღმოჩენილიყო, ანალოგიურად თუ გაანადგურებდნენ მას?!“ — კითხულობენ ისინი საპროტესტო წერილში.

მომამზადა

თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი მღვიმევის მონასტერი

III ნაწილი

1884 წელს მონასტრის წინამძღვრად მონაზონი ელენე (ერში — ელისაბედ ქუმბურიძე) დაინიშნა, რომელიც ძველი თაობის წარმომადგენელი გახლდათ. იგი 1826 წელს სახაზინო აზნაური მღვდლის მიქაელ გიორგის ძე ქუმბურიძის ოჯახში დაიბადა. პირველდაწყებითი განათლება ოჯახში მიიღო. წერა-კითხვა, წმინდა წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონი სოხასტრიის დედათა მონასტერში ისწავლა, სადაც 1844 წლიდან (მეორე ვერსიით — 1847 წლიდან) იმყოფებოდა ილუმენია მარინესთან და ასრულებდა მედავითნის მოვალეობას. 1857 წლის 31 ივნისს (მეორე ვერსიით — 1858 წლის 28 აგვისტოს) ამავე მონასტერში არქიმანდრიტმა გაბრიელმა (ტუსკია) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად ელისაბედი უწოდა (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №17100). (მიუხედავად იმისა, რომ მას მონაზვნობაში ელისაბედი დაარქვეს, საეკლესიო საბუთებში იგი კვლავ ელენედ მოიხსენიებოდა, მსგავსი შემთხვევა გვხვდება მონამეთას მონასტრის წინამძღვარ, არქიმანდრიტ ბესარიონის (ახვლედიანი) შემთხვევაში, რომელსაც ბერობაში ბენიამენი ერქვა და სამეგრელოს ეპისკოპოს ბესარიონის (ჩიჩუა) შემთხვევაში, რომელსაც აღკვეცის დროს სახელი — ბართლომე ეწოდა — გ. მ.). 1871 წლის 27 დეკემბერს წინამძღვრის თანაშემწედ დაინიშნა.

1884 წლის 10 თებერვალს მღვიმევის მონასტრის წინამძღვრობის მოვალეობის შემსრულებლად დაინიშნა. 1887 წლის 11 იანვარს ილუმენიას ნოდება მიენიჭა და მონასტრის წინამძღვრად დამტკიცდა. 1892 წლის 6 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვრით დაჯილდოვდა (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №64915). ილუმენია ელენეს ოქროს ჯვრით დაჯილდოებასთან დაკავშირებით, საჩხერის ოლქის სამღვდელთა სულიერმა მოძღვარმა, მღვდელმა ირაკლი აბაშიძემ სთხოვა მას, გადაეღო ფოტო ამ ახალი ჯილდოთი. ილუმენიას არ უყვარდა ფოტოს გადაღება, თუმცა მოძღვარს უარი არ უთხრა და შეუსრულა სურვილი. მამა ირაკლის საოჯახო არქივში შემორჩენილია ამის დამადასტურებელი წერილი: „ყოვლად პატიოსანო და პატივცემულო მღვდელთმოდვარო, ერეკლე აბაშიძე! პირადად გიძღვნი წმიდის მარჯვენის ანბორს და მაგასთან ვსთხოვ ყოვლის შემძლებელს ღმერთს თქვენს მრავალფაშიერ ტანის სიმრთელეს, სიცოცხლეს. სხვა შორის, მამავო ერეკლე, ვიცი თქვენი ღვთის მოყვრებისაგან ჩემს ანბავს იუნყებენ და მე გახლავარ ცოცხალი ღვთისა და თქვენის ლოცვით, ბატონო. გაახლებ ჩემს კარტოჩკას, თქვენმა მადლმა და სულ თქვენის გულისთვის ავიღე, თორემ როგორც ჭირი, ისე მძულს, რომ დავინახავ. არაფერი საჭირო არს მო-

ნაზონის კარტოჩკები, მაგრამ, რადგან დაევანა ჯვარს მაცხოვრისას ჩემს უღირს გულზე, შეგანი-ოსთ მაცხოვარმა თვისი მადლი და ნუ მომაკლოს თვისი უზომო და აურაცხელი წყალობა. ამასთან, გავბედე და გაახლე კარტოჩკა. სხვებზე დავშთე-ბი თქვენი პატივისცემის მსურველი, ილუმენია ელენა. 1892წ." ამ წერილზე არის მამა ირაკლის მი-ნაწერი: „მღვიმის დედათა მონასტრის ილუმენია ელენა, არის სვიმონეთიდან, ჭუმბურიძის ქალი, როდესაც მკერდის ჯვარი მიიღო, მე ვსთხოვე სუ-რათი გადაეღო, მაგრამ უარი მითხრა და შემდეგ ჩემთვის გადაეღო და გამოგზავნა, რომელსაც ას-რულებს ამ წერილით“ (დეკანოზ ირაკლი აბაში-ძის საოჯახო არქივი, ფურცელი 12).

ილუმენია ელენე მხნედ და პატიოსნად მართავ-და მონასტერს თორმეტი წლის განმავლობაში. იყო გლახაკთა და დავრდომილთა შემბრალე. იყო მეტად ღვთის მოშიში და მლოცველი. სასულიერო მთავ-რობასთან მისი შუამდგომლობით თითოსართული-ანი მონაზონთა სადგომები (სენაკები) გადააკეთა ორ-ორ სართულიან შენობად, შეაკეთა ადგილობ-რივი ეკლესია და შეწირა სხვადასხვა საჭირო ნივ-თები, ააგო სამრეკლო და შემოუმატა მშვენიერი ზარი და სხვ. (ჟურნალი „მწყემსი“, 1896წ. №19, გვ. 4-5). ამასთანავე, მთავრობის ნებართვითა და თავის მზრუნველობით 1894 წლის 1 იანვარს დააარსა ერთ-კლასიანი საეკლესიო-სამრევლო სკოლა სამი წლის ვადით ორთავე სქესისა, რომელშიც მუდამ სწავ-ლობდა არანაკლებ 50 ქალი და ვაჟი. უმრავლესობას მაინც ქალები შეადგენდნენ. ესენი სასკოლო გაკ-

ვეთილების სწავლის შემდეგ მონაზონთა ხელმძღ-ვანელობით სწავლობდნენ სამაგალითო ოქრო-მკე-დით ქარგვა-ქსოვას, ჭრა-კერვას და სხვა და სხვა. მღვიმევის დედათა მონასტრის სამრევლო სკოლის დაარსებიდანვე მასწავლებლად დაინიშნა ბატო-ნი ბესარიონ ვაშაძე, რომლის სასახელოდაც უნდა ითქვას, რომ სკოლაში სწავლება წესიერ დონეზედ ჰქონდა დაყენებული, რაც კი მოეთხოვება ერთკლასიან სკოლას სამი წლის კურსით (გაზეთი „ივერია“, 1897წ. №196, გვ. 2).

XIX ს-ის 80-90-იანი წლებიდან მონასტრის დამა-ტებითი შემოსავალი გაუჩნდა, რადგან მონასტრის მფლობელობაში არსებულ მიწებზე შავი ქვის წარ-მოებიდან გარკვეული თანხები რჩებოდა სავანეს. მაგ.: 1892 წელს 837 მან.; 1893 წელს — 692 მან., 1894 წელს — 437 მან. შემოვიდა. ასევე მცირე შემოსავა-ლი ჰქონდა სადუქნე და სასაწყობო ადგილებიდან, რომლებიც ვაჭრობის სახით გაიცემოდა. ამ წყარო-ებიდან მონასტერი ყოველ წელს იღებდა 2370 მან. (გაზეთი „ივერია“, 1894წ. №206, გვ. 3).

ილუმენია ელენე 1896 წლის 6 სექტემბერს აღეს-რულა. მის გარდაცვალებას გამოეხმაურა ჟურნა-ლი „მწყემსი“, რომელშიც საკმაოდ ვრცელი ნეკრო-ლოგი გამოქვეყნდა: „სექტემბრის 6-ს, პარასკევს, დილის 4-5 საათზე, ორი კვირის ავადმყოფობის შემდეგ, კუჭისა და ფილტვების ანთებით გარდა-იცვალა მღვიმის დედათა მონასტრის წინამძღვა-რი, მაღალღირსი ილუმენია ელენე, შობიდან 67 წლისა. განსვენებული ილუმენია ელენე იყო ქუ-თაისის მაზრის სოფ. სიმონეთის მცხოვრებლის აზნაურის მიქელ (იგივე მიხეილ) ჭუმბურიძის ასული. განსვენებული ადრეულ ასაკში მიება-რებიან სოხასტრის დედათა მონასტერში, სადაც მას მიეღო განათლება სამშობლო ენაზე, ე. ი. უს-წავლია წერა-კითხვა, საღმრთო წერილი და საეკ-ლესიო გალობა ძალიან კარგად და მაშინ კიდევ გადაეწყვიტა მონაზონობა. ამასვე სოხასტრის დედათა მონასტერში, როგორც ჩანს ნამსახურე-ბითი სიიდან, იმერეთის მიტროპოლიტის დავითის მიერ განწესებულ არს მორჩილად 8 აპრილს 1847 წელში. იმერეთის ეპისკოპოს გერმანეს განკარ-გულებით აღკვეცილ არს მონაზონათ არქიმან-დრიტის გაბრიელის მიერ გაენათის მონასტერსა შინა 28 აგვისტოს 1854 წელსა. ყოვლადსამღვდე-ლო იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელის განკარ-გულებით განწესებულ არს თანაშემწედ მღვიმის დედათა მონასტრის წინამძღვრის ათანასიასთან 27 დეკემბერს 1871 წელს. დაინიშნა წინამძღვრის თანამდებობის აღმასრულებლად ყოვლად სამღ-ვდელო გაბრიელის განკარგულებით 11 თებერ-ვალს 1884წ. აღყვანილ არს ილუმენიას ხარისხზე

ილუმენია ელენა (ჭუმბურიძე) სავაჩაურო ფოტო

იმავე ეპისკოპოსის გაბრიელის განკარგულებით 11 დეკემბერს, 1886 წელს. ერთგული სამსახურისთვის იმავე ეპისკოპოსის მიერ ეპოქა გულის ჯვარი 1892 წელში. ან განსვენებული ილუმენია ელენე მხნეთ და პატიოსნათ მართავდა მონასტერს თორმეტი წლის განმავლობაში. იყო შემბრალე გლახაკთა და დავრდომილთა; იყო ფრიად ღვთის მოშიში და მლოცველი. როდესაც მიიღო დანიშნულება დედათ წინამძღვრის თანამდებობაზე 1884 წელში, ან განსვენებული ილუმენია შეუდგა მონასტრის გაუმჯობესებას: იშუამდგომლა სასულიერო მთავრობასთან და თითო სართულიანი მონაზონთა სადგომები (სენაკები) გადააკეთა ორ-ორ სართულიან შენობათ, შეაკეთა ადგილობრივი ეკლესია და მოუპოვა სხვადასხვა საჭირო ნივთები, აავსო სამრევლო და შემოუმატა მშენებრი ზარი და სხვა. ამასთანავე, განახორციელა ძველებური მონასტრების დანიშნულება — სწავლა-განათლება; მთავრობის ნებართვით და თავის მზრუნველობით დააარსა 1 იანვრიდან 1894 წელს ერთკლასიანი საეკლესიო-სამრევლო სკოლა, ორთავე სექსის მისდამო რწმუნებულს მონასტერში, რომელშიაც მუდამ სწავლობს არანაკლებ 50 ქალი და ვაჟი. განსვენებულს ძალიან უყვარდა პატარა მოსწავლე ბავშვები და ყოველთვის დარიგებას აძლევდა და აგულიანებდა მათ სწავლაზე და ღარიბს მათგანს აძლევდა შემწეობას.

შეუბრალებელმა სიკვდილმა მოულოდნელად გამოგვაცალა ხელიდან; მწარე ცრემლებით და შენდობით გამოეთხოვენ განსვენებულს მონასტრის კრებული დები — მონაზონები და ყველა მისი ნაცნობი და მონათესავე 8 სექტემბერს, რომელ დღესაც დაკრძალეს მონასტრის სასაფლაოში. საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი, მაღალ ღირსო დედაო ილუმენია ელენე! განსვენების დღეს წირვა, წესის აგება და პანაშვიდი შეასრულა ჯრუჭის არქიმანდრიტმა მამა ბენიამენმა მღვდელ ბლალოჩინების — იოსებ წერეთლის, აბესალომ ჩაჩანიძის და სხვა სამღვდლო პირების თანდასწრებით ადგილობრივი მონასტრის ეკლესიაში („კვალი“). ამას ჩვენ უნდა დავუმატოთ შემდეგი: მღვიმევის დედათ მონასტერს გვარიანი შეძლება აქვს. დღესდღეობით ამ მონასტერს შემოსდის გაცემული ადგილებიდან 4 000 მან. და მასთან საეკლესიო ხაზინიდან ეძლევა ყოველ წლებით 1186 მან. წინეთ იჯარით გაცემული ადგილებიდან ძლიერ ცოტა შესავალი ჰქონდა მონასტერს, მაგრამ დღეს, როცა მონასტრის ზოგ ადგილებში ქვა-გუნდა აღმოჩნდა და ზოგი ადგილები, რომელიც ჭიათურაში მდებარეობენ, სადუქნებად შეიქმნენ საჭირონი, მონასტრის შემოსავალმა ერთი ათად უნდა მოიმატოს.

ამიტომ ამ მონასტერს ეჭირვება ძლიერ გამჭრიახე მმართველი; მაგრამ სამწუხაროდ, ასეთ პირს არავის ვხედავთ. განსვენებულმა ილუმენიამ შემოგვჩივლა ამას წინეთ, რომ მონასტრის ერთი საქმის მოგებისთვის ასი მანეთი მეტი სავექილო ხარჯი დაგვეხარჯაო და მოგებული საქმისაგან ერთი გროში სარგებლობა არ არის და არც იქნებაო. იმეღია, ამას სასულიერო მმართველობა ყურადღებას მიაქცევს და მონასტრის საქმეს რიგიანს გზაზე დააყენებს“ (ჟურნალი „მწყემსი“, 1896 წ. №19, გვ. 4-5).

1898-1915 წლებში მონასტრის წინამძღვარია, ილუმენია თეოდოსია (ქიქოძე). იგი 1847 წელს ოზურგეთის მაზრაში მღვდლის — გიორგი ქიქოძის ოჯახში დაიბადა. წერა-კითხვა, საღმრთო წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიბიკონი მღვიმევის დედათა მონასტერში ისწავლა. 1870 წლის 25 აგვისტოს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) ამავე მონასტერში მორჩილად განამწესა. 1885 წლის 12 მარტს სამეგრელოში, თეკლათის დედათა მონასტერში გადაიყვანეს. 1889 წლის 17 ივლისს მღვიმევის მონასტერში დააბრუნეს, მონაზვნად აღკვეცეს და წინამძღვრის თანაშემწედ დაინიშნა. 1891 წლის 16 მაისს გათავისუფლდა ამ თანამდებობიდან. 1894 წლის 28 ოქტომბერს ეკონომოსად დაინიშნა. 1896 წლის 22 სექტემბერს ამავე მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობის შემსრულებლად დაინიშნა. 1898 წლის 20 მაისს წინამძღვრად დაამტკიცეს და ამავე წლის 9 აგვისტოს ილუმენიას წოდება მიენიჭა. 1909 წლის 6 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვრით დაჯილდოვდა. ილუმენია თეოდოსია 1915 წლის 21 თებერვალს გარდაიცვალა (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №53723; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“, 1898 წ. №15).

1915 წლიდან მონასტრის წინამძღვარია ილუმენია ქრისტინე (წერეთელი), რომელსაც 1918 წლიდან ჯერ მენშევიკების პერიოდში მოუხდა მოღვაწეობა, ხოლო 1921 წლიდან — კომუნისტების ეპოქაში. ქრისტინე (ერში — ლუცია) წერეთელი 1864 წელს აზნაურის ოჯახში დაიბადა. წერა-კითხვა, წმინდა წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიბიკონი მღვიმევის მონასტერში ისწავლა. 1883 წლის 12 აგვისტოს ამავე მონასტრის უშტატო მორჩილად მიიღეს. 1892 წლის აგვისტოში შტატში დაამტკიცეს. 1905 წლის 2 ივნისს არქიმანდრიტმა ნიკიფორემ (კანდელაკი) მონაზვნად აღკვეცა და სახელად ქრისტინე უწოდა. 1908 წლის 28 ოქტომბრიდან 1914 წლის 30 სექტემბარმდე მონასტრის ეკონომოსია. 1914 წლის 30 სექტემბერს წინამძღვრის თანაშემწედ აირჩიეს. 1915 წლის 26 თებერვალს ამავე მონასტრის დროებით

მღვიმევის დედათა მონასტრის კრებული XX ს-ის 10-იანი წლების დასაწყისი

მმართველად აირჩიეს. 1916 წლის 9 თებერვალს წინამძღვრად დაამტკიცეს (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №58336).

1917 წლის 8-17 სექტემბრის თბილისში ჩატარებული საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ავტოკეფალური პირველი საეკლესიო კრების შემდეგ მღვიმევის დედათა მონასტერი გაენათის ეპარქიის დაქვემდებარებაში აღმოჩნდა, მაგრამ რადგანაც იმუამად გენათელი ეპისკოპოსი არ კურთხეულა, აღნიშნულ ტერიტორიას დროებით ქუთათელი მიტროპოლიტი ანტონი (გიორგაძე) განაგებდა (მიტროპოლიტი ანანია ჯაფარიძე „საქართველოს საეკლესიო კრებები“ წიგნი I, საკანონმდებლო კრებები XII-XX სს. თბილისი 2003წ. გვ. 340). 1917 წლის 27 ოქტომბრიდან 2 ნოემბრამდე მიტროპოლიტმა ანტონმა ქუთაისის საკათედრო ტაძრის დეკანოზ ვასილ დოლაბერიძესთან და კრებულის წევრებთან ერთად დაათვალიერა და მოილოცა ჭიათურისა და საჩხერის ოლქები. 27 ოქტომბერს იგი ჭიათურაში ჩაბრძანდა, სადაც ვაგზალზე მას უამრავი ხალხი დახვდა. სალამოს 6 საათზე მეუფე ეტლით გაემგზავრა მღვიმევის დედათა მონასტერში. როგორც კი მიბრძანდა, მისი მეუფება პირდაპირ ეკლესიაში გაემართა, სადაც ღამისთევით ღოცვა შეასრულა პურის კურთხე-

ვით. ნალოცევს მის მეუფებას სიტყვით მიმართა მონასტრის მოძღვარმა, მღვდელმა ვლადიმერ კაპანაძემ, რაზედაც მადლობა გამოთქვა მწყემსმთავარმა და გრძნობიერი სიტყვით დალოცა მონასტრის წინამძღვარი ქრისტიანე თავისი კრებულით. მეორე დღეს მისმა მეუფებამ საღმრთო წირვა შეასრულა მონასტრის ეკლესიაში და მშვენიერი ქადაგებაც წარმოთქვა. ნაწირვებს მონასტრის სასაფლაო დაათვალიერა და პანაშვიდიც გადაუხადა მიცვალებულ ილუმენია თეოდოსიას, მასწავლებელ ნიკოლოზ პუშკინს და სხვათ. შემდეგ ამისა, ინახულა გამოქვაბულ კლდეში უხსოვრის დროიდგან გამოკეთებული პატარა ეკლესია და იქვე გამოკეთებული დაყუდებულ ბერთა ძველი დროის სენაკი. ეს ეკლესია, თავისი სენაკით, დიდ შთაბეჭდილებას ახდენდა მნახველებზე; მისმა მეუფებამ წინადადება მისცა მონასტრის მოძღვარს, რომ განსაკუთრებული ყურადღებით მოეგლო ამ ძველი ისტორიული ნაშთისათვის, როგორც წინაპართა სარწმუნოების სიმბოლოსა და ძეგლისათვის. მისი მეუფება 29 ოქტომბერს, დილის ცხრა საათზე გამოემშვიდობა მონასტრის წევრებს, დალოცა ისინი და ძალიან ნასიამოვნები და კმაყოფილი წაბრძანდა დაბა საჩხერეში სანირაევად (გაზეთი „ჩვენი ქვეყანა“, 1917წ. №169, გვ. 4).

ტერიტორიაზე არსებული რელიგიური დანიშნულების შენობების დაახლოებით 60% ეკუთვნის. შესაბამისად, ოფიციალურად აღიარებულ სხვა რელიგიური კონფესიები ფლობენ რელიგიური დანიშნულების შენობების დაახლოებით 40%-ს.

რუმინეთის მართლმადიდებელი ეკლესია ფლობს მცირე რაოდენობის რელიგიურ დანიშნულების შენობებს იმის საფუძველზე, რომ ყოველ 994 მორწმუნეზე ერთი ეკლესია მოდის. თუ გავითვალისწინებთ, რომ რუმინეთში არსებული 16 403 ეკლესიიდან ფუნქციონირებს და მრევლი ჰყავს მხოლოდ 13 511-ს, გამოდის, რომ ყოველ 1 200 მორწმუნეზე რუმინელზე საშუალოდ 1 ეკლესია მოდის. გასული 26 წლის განმავლობაში რუმინეთის მართლმადიდებელმა ეკლესიამ დაასრულა 3 191 ეკლესიის მშენებლობა, ხოლო სხვა კონფესიების წარმომადგენლებმა, რომელთა მრევლი მთლიანი მოსახლეობის 13.5%-ს შეადგენს, 5 222 ტაძარი.

უკანასკნელი 26 წლის განმავლობაში ისეთი კონფესიების წარმომადგენელთა ტაძრების რაოდენობა, როგორებიც არიან ორმოცდაათიანელები, დაახლოებით 2,6-ჯერ გაიზარდა. ეს პროტესტანტული სექტა პირველ ადგილზეა რელიგიური დანიშნულების შენობათა რაოდენობის ზრდის მხრივ. მეშვიდე დღის ადგენტი სექტის ტაძრების რაოდენობა 2-ჯერ გაიზარდა, ევანგელისტებისა — 1,7-ჯერ, ბაპტისტებისა — 1,1-ჯერ.

ბუქარესტში მართლმადიდებლურ ტაძართა რაოდენობა აშკარად მცირეა. რუმინეთის დედაქალაქის მუდმივი მოსახლეობის რიცხოვნობა 1 587 951-ს შეადგენს. მათზე საშუალოდ 260 ტაძარი მოდის, ანუ 6 108 მოსახლეზე ერთი ტაძარი.

ვენაში გაქრისტიანებულ მუსლიმთა რაოდენობა იმატა

ვებგვერდ urier-ის მონაცემებით, 2016 წელს 83 გაქრისტიანებული ადამიანიდან ნახევარზე მეტი მუსლიმი იყო. უმეტესად ისინი სირიიდან, ავღანეთიდან და ირანიდან ლტოლვილები არიან. ამ შედეგის მიხედვით, 2015 წლის შემდეგ ავსტრიის დედაქალაქში გაქრისტიანებულ მუსლიმთა რაოდენობა ერთი მესამედიდან ნახევრამდე გაიზარდა. სტატისტიკოსების ვარაუდით, 2017 წლისათვის ლტოლვილთა რაოდენობის ზრდა ავტომატურად გამოიწვევს გაქრისტიანებულ მუსლიმთა რაოდენობის ზრდასაც. როგორც ვენის კათოლიკური ტაძრის მოძღვრები ამტკიცებენ, ყოველდღიურად მათთან 5-10 ადამიანი მაინც მიდის გასაქრისტიანებლად.

ლაზარეს შაბათი ბუქარესტში

2016 წლის 23 აპრილს, ლაზარეს შაბათს, მაცხოვრის იერუსალიმში დიდებით შესვლის დღეს რუმინეთის მართლმადიდებელმა ეკლესიამ ბუქარესტში გრანდიოზული ლოცვითი მსვლელობა გამართა. მსვლელობაში 900-მდე სასულიერო პირი და უამრავი მორწმუნე მონაწილეობდა. მსვლელობა რუმინეთის საპატრიარქო რეზიდენციასთან დასრულდა. აქ მათ პატრიარქი დანიელი დახვდა და დალოცა: „...ლაზარეს აღდგინება მომასწავებელია ყოველი ადამიანის აღდგომისა... უფალი იესო ქრისტე სათავეა სიცოცხლისა და დათრგუნული სიკვდილისა!“

მომაზადა
თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი მღვიმევის მონასტერი

IV ნაწილი

1918 წლის 26 მაისს გამოცხადდა საქართველოს დამოუკიდებლობა. ხელისუფლებაში მენშევიკები მოვიდნენ. შეიძლება ითქვას, რომ პირველი დარტყმა ეკლესიას სწორედ მათ მიაყენეს. როდესაც მას საეკლესიო ქონების ნაწილი ჩამოართვეს, სწორედ ამ დროს დაკარგა მღვიმევის მონასტერმა სახნაგსათესი და მარგანეციანი ადგილები, რომელთა შემოსავლითაც მონასტრის კრებული თავს ირჩენდა. ეს ადგილები თავად წერეთლებს გადაეცათ, რომლებთანაც მონასტერს დავა ათეული წლები ჰქონდა. ამის შემდეგ მონასტერს დარჩა მხოლოდ შვიდი „დესიატინი“ კარგი და უვარგისი მიწა, რომელიც სავანეს 1921 წელს უკვე კომუნისტებმა ჩამოართვეს. ამასთან დაკავშირებით, 1922 წლის 30 ივლისს მონასტრის წინამძღვარი, ილუმენია ქრისტინე საქარ-

თველოს საკათალიკოსო საბჭოს წერდა: „ადვილი წარმოსადგენია საკათალიკოსო საბჭოსათვის, თუ რა აუტანელ ეკონომიურ გაჭირვებას განიცდის მონასტრის კრებული ამნაირ მდგომარეობაში, ვერ იკმაყოფილებს ის უმთავრეს და უცილებელ საჭიროებასაც. მაგრამ ყველაზე მეტად აწუხებს მას ის გარემოება, რომ დღემდე ვერ აღმოუჩენია რაიმე ცხოვრების წყარო ამა მონასტრის მოძღვრისათვის, რომელსაც წინეთ, როგორც უმრევლოს და შემოსავალს მოკლებულს, ეძლეოდა საეკლესიო ხაზინიდან 560 მან., ხოლო მონასტრის საშუალებით — 300 მანეთი, სულ 860 მანეთი. დღეს კი ეს საშუალებები მისთვის აღარ არსებობენ. ამნაირი თავისი უმწეო მდგომარეობა მან აცნობა, როგორც ადგილობრივ საეპარქიო მთავრო-

ბას, ისე საეპარქიო და საეკლესიო კრებებს, მაგრამ მათ მიერ დაიმედებულს დღემდე არავითარი დადებითი პასუხი არ მიუღია. ამ პირობებში ჩვენი მოძღვრის სამსახური კი ყოვლად შეუძლებელია და მისგან სამსახურის მიტოვება მონასტრისათვის დიდად საზარალო და არა სასიამოვნო იქნება. უმდაბლესად ვსთხოვ საკათალიკოსო საბჭოს, კეთილ ინებოს და გამონახოს რამე საშუალება მონასტრის მოძღვრის (საუბარია მღვდელ ბესარიონ გაფრინდაშვილზე — გ. მ.) ნივთიერად დასაკმაყოფილებლად და დაუნიშნოს მას მუდმივი ჯამაგირი, როგორც უმრევლო და განსაკუთრებულ პირობებში მსახურ მღვდელს“ (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №1468, გვ. 4).

სამწუხაროდ, მდგომარეობა არათუ გამოსწორდა, არამედ უარესად დამძიმდა. 1923 წლის დასაწყისიდან უღმერთო ხელისუფლებამ პირდაპირი იერიში მიიტანა მონასტერზე და მისი გაუქმება განიზრახა. საქართველოს უშიშროების არქივში დაცულია ცნობა, სადაც ვკითხულობთ: „XI ს-ის მღვიმევის დედათა მონასტერი ჭიათურისა და სამი ვერსის დაშორებით, უგზო და მიუვალ კლდეში მდებარეობდა. მონასტრის სენაკები უვარგის ხის შენობებს წარმოადგენდნენ. მის საკუთრებაში შედიოდა ნისქვილთან ერთად მცირედი სახნავ-სათესი ადგილი და შავქვიანი მიწები სოფლად. თუმცა საბჭოთა ხელისუფლებას მონასტრების ქონება ნაკლებად აინტერესებდა, მთავარი ეკლესია-მონასტრების ფუნქციის აღკვეთა იყო, ამიტომაც მონაზვნებს აღნიშნული მცირედი ქონებაც წაართვეს და მონასტერიც დახურეს, მიუხედავად იმისა, რომ ვერანაირ დანესებულებას იქ ვერ გახსნიდნენ. 25 მონაზონი, რომელთაც სიცოცხლის დიდი ნაწილი მონასტერში ჰქონდათ გატარებული (ზოგიერთი დავრდომილი და ოთხმოც წელს მიტანებულიც კი იყო), თავშესაფრისა და საზრდოს გარეშე დარჩა. ჭიათურის აღმასკომის თავმჯდომარის ბრძანებით მონასტერი უნდა დახურულ-დაცლილიყო... ბრძანება სისრულეში მოიყვანეს...“ (ჟურნალი „საარქივო მოამბე“ 2008წ. №1, გვ. 20-21).

მართლაც, 1923 წლის 25 აპრილს ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მღვიმევის დედათა მონასტერი დაკეტა. ზუსტად ორი წელი გაგრძელდა ასეთი მდგომარეობა.

1925 წლის 1 აპრილს, მრევლის მოთხოვნით, მონასტერი ისევ გაიხსნა, ოღონდ როგორც სამრევლო ტაძარი. წირვა-ლოცვის შესრულება მღვდელ დიომიდეს ვაშაძეს დაევალა. მსახურებებს ასევე ალასრულებდა მონასტრის სკოლის ყოფილი პედაგოგი, დეკანოზი ბესარიონ ვაშაძე. დედები კვლავ დაუბრუნდნენ თავიანთ ძველ საქმიანობას, მართალია, მონასტერთან სკოლა აღარ მოქმედებდა, მაგრამ ისინი უჩუმრად მაინც ახერხებდნენ მრევლთან ურთიერთობას. ხელისუფლება არ შეგუებია ტაძრის ამოქმედებას და ყველანაირად ცდილობდა მის საბოლოო გაუქმებას. რამდენიმეწლიანი ჭიდილის შედეგად, 1930 წლის 3 მარტს იგი კვლავ დაიხურა. 1931 წელს დეკანოზი ბესარიონ ვაშაძე სთხოვდა საკათალიკოსო სინოდს, რომ 1932 წელს, მეხუთე საეკლესიო კრებაზე ერთ-ერთ საკითხად მონასტრის კვლავ ამოქმედების საკითხი დასმულიყო, მაგრამ ეს ვერ მოხერხდა (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №1933).

XX ს-ის 30-იან წლების მიწურულს გარდაიცვალა ილუმენია ქრისტიანე. მართალია, მონასტერი ოფიციალურად აღარ მოქმედებდა, მაგრამ დედები მაინც ცხოვრობდნენ იქ და ძეგლის მცველებად ითვლებოდნენ. მათ უფროს მონაზვნად ელენე კიკნაძე აირჩიეს, რომლის დაულალავ და ენერგიული მოღვაწეობას უკავშირდება მონასტრის ეკლესიის კვლავ გახსნა და ამოქმედება.

ილუმენია ელენე (ერში — ელენე ერმილეს ასული კიკნაძე) ქუთაისის გუბერნიაში, შორაპნის მაზრაში, სოფ. ილუმში 1882 წელს აზნაურის ოჯახში დაიბადა. საღმრთო წერილი, გალობა და საეკლესიო

დეკანოზი ბესარიონ ვაშაძე და ილუმენია ელენე ერმილეს ასული კიკნაძე

ტიბიკონი მღვიმევის მონასტერში ისწავლა. 1908 წლის 5 ივლისს ამავე მონასტრის უშტატო მორჩილად მიიღეს. 1911 წლის 8 დეკემბერს შტატში დაამტკიცეს (სსცსა, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №53723). ამ ეტაპზე უცნობია, როდის მოხდა მისი აღკვეცა. XX ს-ის 20-იანი წლების ბოლოს იგი მონასტერში მყოფ მოხუცებულ და ლოგინად ჩავარდნილ მონაზონ ანასტასიას (ვაშაძე) უვლიდა (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №1933). ილუმენია ქრისტიანეს გარდაცვალების შემდეგ, როგორც ჩანს, იგი უძღვებოდა მონასტრის საქმეებს.

1944 წლის 30 მარტს მონასტრის დედები კათოლიკოს-პატრიარქ კალისტრატეს

(ცინცაძე) წერდნენ: „უკვე 40-60 წელიწადია ვცხოვრობთ აღნიშნულ მონასტერში. გავიდა თორმეტი წელი და ჯერ ჩვენ არ ვზიარებულვართ, რაც მძიმე ტვირთად გვანევს ჩვენი ცხოვრების გზაზე. მოგახსენებთ რა ამას, გთხოვთ, დაგვრთოთ ნება წირვა-ლოცვის შესრულებისა, და ამასთანავე მოგახსენებთ, რომ მღვდლისა და ეკლესიის ხარჯებზე არავის არ შევანუხებთ“.

ხელისუფლებამ მხოლოდ 19-30 სექტემბერს, ღვთისმშობლის დღესასწაულის გამო დართო მათ ნება, დროებით გაეხსნათ ტაძარი, სადაც პირველი წირვა-ლოცვა ქუთაისის საკათედრო ტაძრის მოძღვარმა, დეკანოზმა ნიკოლოზ ბერეკაშვილმა შეასრულა. მიუხედავად ამისა, დედები იმედს მაინც არ კარგავდნენ და რამდენიმეწლიანი ბრძოლის შემდეგ, 1946 წლის მაისის დასაწყისში ტაძარი უკვე საბოლოოდ ამოქმედდა. ამავე წლის 14 მაისიდან იქ წირვა-ლოცვის შესრულება დეკანოზ იოსებ წერეთელს დაევა, რომელიც სავანის სულიერ მოძღვრადაც დაინიშნა (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №2320, გვ. 7; გვ. 13).

1946 წლის 28 დეკემბერს დეკანოზი იოსები სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ კალისტრატეს (ცინცაძე) წერდა: „მღვიმევის მონასტრის მონაზონი ელენე კიკნაძის ასული, დაბადებული 1882წ., მსახურობს აღნიშნულ მონასტერში 1906 წლიდან. ამ ხნის განმავლობაში იგი, გარდა იმისა, რომ პირნათლად ასრულებდა მონაზვნის მოვალეობას, დაუღალავად მუშაობდა, როგორც მღვიმევის მონასტრის, ისე სხვა ქართული საეკლესიო არქიტექტურის საუკეთესო ძეგლების დასაცავად. მისი დიდი და ენერგიული ცდისა და მოღვაწეობის შედეგად, რაც თქვენ უწმიდესობასაც მოეხსენება, გახსნილი იქმნა მღვიმევის მაცხოვრის ეკლესია, რითაც მან დიდი საქმე გააკეთა, როგორც ეკლესიის, ისე მორწმუნეთათვის. მოგახსენებ რა ამას თქვენ უწმიდესობას, უმორჩილესად გთხოვთ, მიიღოთ მისი მოღვაწეობა მხედველობაში და დააჯილდოვოთ იგი მკერდის ჯვრით“. მეორე დღეს უწმიდესმა კალისტრატემ ამ მოხსენებას წაანერა: „მონაზონი ელენე კიკნაძეს ასული, აღსანიშნავად მისი დიდი ხნის მოღვაწეობისა და ცდისა ეკლესიის სადიდებლად, დაჯილდოებულია ჩემ მიერ მკერდის ჯვრით“. ამ დროს მონასტერში სულ შვიდი მონაზონილა ცხოვრობდა

ილუმენია ელენე XX ს-ის 50-იანი წლები

(საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №2320, გვ. 1-2).

1954 წლის 21 მარტს ქუთათელ-გაენათელი ეპისკოპოსი გაბრიელი (ჩაჩანიძე) საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს რწმუნებულის სამდივნოს ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის საქმეთათვის ანგდის მღვიმევის მონასტრის კრებულის სიას: 1) ილუმენია ელენე ერმილეს ასული კიკნაძე (დაბ. 1882წ. მონასტერშია 1903 წლიდან); 2) მონაზონი ოლიმპია (ოლლა ოქროპირის ასული ნიორაძე, დაბ. 1871წ. მონასტერშია 1896 წლიდან); 3) მონაზონი ოლლა მიხეილის ასული დურმიშიძე, დაბ. 1873წ. მონასტერშია 1899 წლიდან); 4) მონაზონი პელაგია (პოლე იაკობის ასული გძელიძე, დაბ. 1878წ. მონასტერშია 1947 წლიდან); 5) მონაზონი ეკატერინე ივანეს ასული

ლომიძე, დაბ. 1882წ. მონასტერშია 1903 წლიდან); 6) მონაზონი ივლიანა (იულია ექვთიმეს ასული ვაშაძე, დაბ. 1888წ. მონასტერშია 1906 წლიდან). ეს უკანასკნელი მედავითნის შტატშიც ირიცხებოდა (სუისცა, ფ. 1879, აღწერა 1, საქმე №31, გვ. 14).

უცნობია, თუ რა მოხდა 1957 წელს ილუმენია ელენესა და კულტურის ძეგლთა დაცვის სამმართველოს შორის, მაგრამ ამავე წლის 5 ივნისს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს რწმუნებული ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის საქმეთათვის მ. მექვაბიშვილი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ მელქისედეკ III-ს წერდა: „თანახმად თქვენი თხოვნისა, კულტურის ძეგლთა დაცვის სამმართველოს უფროსის განკარგულებით, მღვიმევის მონასტრის მომვლელი ილუმენია ე. კიკნაძეს ჩამოერთვა გასაღები და გადაეცა მღვდელ რაჟდენ ციციშვილს. ამის გამო, თანახმად არსებული კანონისა, ზემოთ აღნიშნული ეკლესიის მოვლა-პატრონობა და რემონტი ევალება ეკლესიის წინამძღვარს“ (საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, საქმე №2320, გვ. 22).

მონასტრის მოძღვარი, დეკანოზი იოსები 1951 წლის დეკემბერში გარდაიცვალა. 1952-1953 წლებში სავანეში ღვთის მსახურებას მღვდელი იაკინთე სახვაძე, ხოლო 1953-1966 წლებში დეკანოზი თომა გაჩეჩილაძე ალაგვდნენ. 1967-1976 წლებში აქ დეკანოზი გიორგი კიკნაძე, ხოლო 1976-1978 წლებში მღვდელი გრიგოლ ობოლაძე მსახურობდა. ამ დროისათვის მონასტრის ძველი დედეებიდან ყველა გარდაიცვალა და 1978 წლისთვის მონასტერში მხოლოდ

ერთი რუსი მონაზონი ნინო (გრიცენკო) ცხოვრობდა (სუ-ისცა, ფ. 1880, აღწერა 1, საქმე №331, გვ. 28).

1981 წლის 6 ივნისს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული რელიგიის საქმეთა საბჭოს უფროსი ინსპექტორი ო. ჯაში ამავსე საბჭოს რწმუნებულ გ. მაისურაძეს წერდა: „ამა წლის 5-6 ივნისს მივლინებით ვიმყოფებოდი ქ. ქიათურაში და საჩხერეში. დავათვალიერე მღვიმევის ეკლესია, რომელიც 1945 წლიდან არის რეგისტრირებული, თუმცა აღმასკომში არ არსებობს რელიგიური საზოგადოების დამაარსებელთა (ოცულის), აღმასრულებელი ორგანოსა და სარევიზიო კომისიის სიები. ადგილზე დათვალიერებისას ეკლესიის ტერიტორიაზე მდებარე 2 საცხოვრებელი სახლი და ერთი დამხმარე შენობა აღმოჩნდა მეტად სავალალო მდგომარეობაში და საჭიროებს გადაუდებელ შეკეთებას. აღნიშნულ შენობაში ცხოვრობს ორი მონაზონი ქალი და 2 მღვდელი. აქვეა ამ ორი კვირის წინ საჩხერიდან გადმოტანილი 6 ლოგინი, განკუთვნილი საეკლესიო გუნდის წევრებისათვის, რომლებიც დროდადრო ჩამოყავს ეპისკოპოს ქრისტეფორეს (წამალაიძე)“ (სუისცა, ფ. 1880, აღწერა 1, საქმე №431, გვ. 10-11).

1980-1983 წლებში მღვიმევის ეკლესიაში მღვდელი ნოდარ ბერიძე მსახურობდა. 1981-1983 წლებში მასთან ერთად მსახურობდა მღვდელ-მონაზონი ამბროსი (დათოშვილი, ამჟამად არის წილკნისა და დუშეთის ეპარქიაში არქიმანდრიტის წოდებით), 1982-1984 წლებში აქ ასევე მსახურობდა ბერ-დიაკონი ევსევი (სოხაძე). 1984-1993 წლებში მონასტერში ადგილობრივი მკვიდრი, მღვდელი თეოდორე პეტრეს ძე ქებაძე მსახურობდა, რომელიც 1993 წელს გარდაიცვალა. 1993-1995 წლებში აქ მღვდელი მელქისედეკ ხვედელიძე ლოცულობდა.

სხედან მარცხნიდან - დეკ. ი. ნარეთელი, ოლა დუმიშვილი, პელაგია გეგელიძე, ელენე კიკნაძე, ღბანან - ოლიგია ნიორაძე, ეპატარინა ლომიძე, ივლიანა ვაშაძე. 1950წ. 31 დეკემბერი

1995 წლის 12 ივლისიდან მღვიმევის საფანეში დეკანოზი თადეოზ სარალიძე მსახურობს (ამავსე წლის ნოემბრიდან წინამძღვარი). 1997 წლიდან მასთან ერთად მღვდელი გაბრიელ ვაშაძე მოღვაწეობს.

1993 წელს მარგველი მიტროპოლიტ კონსტანტინეს (მელიქიძე) ლოცვა-კურთხევით მღვიმეში კვლავ მონაზვნები დამკვიდრდნენ. გახსნის დღიდან დედათა საფანის წინამძღვარია ილუმენია პარასკევა (ფაჩუაშვილი). მონასტერში სამი მონაზონი და რამდენიმე მორჩილი ცხოვრობს.

1995 წელს საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის გაფართოებულ კრებაზე ეპარქიების რეორგანიზაციის დროს შეიქმნა რამდენიმე ახალი ეპარქია. მათ შორის იყო ქიათურისა და საჩხერის ეპარქია, რომლის ტერიტორიაზეც ამჟამად მდებარეობს აღნიშნული მონასტერი.

საფანის მთავარი ტაძარი მაცხოვრის აღდგომის სახელობისაა. აქ ასევე მოქმედებს წმ. ეკატერინესა და ღვთისმშობლის შობის მცირე ტაძრები. 2015 წლის 26 აგვისტოს ეპარქიის მმართველმა, მიტროპოლიტმა დანიელმა (დათუაშვილი), ეპარქიის სამღვდელოების თანამწირველობით, აკურთხა ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის ეკლესია.

თუ თქვენს საოჯახო არქივში მოიპოვება სასულიერო პირთა და საქართველოს ეკლესია-მონასტერთა ფოტოები, გთხოვთ, დაგვიკავშირდეთ, რათა ერთობლივი ძალისხმევით დავინახოთ ვიხსნათ ისინი. ჩვენი ტელეფონებია: 593 19 36 04, 2 32 48 66, 2 98 95 41

რუბრიკას უძღვება გიორგი მაჩუარიშვილი

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაქმნილი მასალის განმარტება, გთხოვთ, დაელოდებოდეთ გადამხდელთა შედეგს ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანთხი-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში #GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილეს ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს სამატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ახათიანი, გიორგი მაჩუარიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელენე ჯიბლაძე; **გაერცვლება:** ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; **დამკაბადონებელი:** ვალერიან ჯუღელი

ტრი ნ. სტერჟენი. კრების მონაწილეებს მისასალმებელი სიტყვა გაუგზავნა დედოფალმა ელისაბედ II-მ.

საკუთრივ „ერთსქესიანთა ქორწინების“ თეოლოგიური გაგების საკითხის განხილვა შოტლანდიის ეკლესიაში მომავალ წელს თეოლოგიურ ფორუმზე იგეგმება.

ყარაბაღში უძველესი ქრისტიანული ტაძრის ნანგრევები იპოვეს

ყარაბაღის ტერიტორიაზე, უძველეს ქალაქ ტიგრანაკერტის მიმდებარედ, არქეოლოგიური გათხრების დროს რელიგიური დანიშნულების შენობის ნანგრევები მიაკვლიეს. იგი, სავარაუდოდ, შუა საუკუნეების ქრისტიანული ბაზილიკის ნაშთებია და კლდეში გამოკვეთილი სამონასტრო კომპლექსის ნაწილი. არტეფაქტები მოწმობს, რომ ტიგრანაკერტი რეგიონში ქრისტიანული კულტურის ერთ-ერთი მძლავრი კერა იყო. ქალაქი ტიგრან დიდის მიერ დაარსებულა. აქ გათხრები 15 წელია მიმდინარეობს. ადგილობრივი სომეხი მეცნიერების მტკიცებით, ტიგრანაკერტი ერთ-ერთია იმ ოთხი ქალაქიდან, რომელიც ტიგრან დიდმა ააგო და მის სახელს ატარებს.

ჩინეთის პრეზიდენტმა ძველანა მოუწოდა, აგრძელოს „უცხოურ რელიგიას“

„ჩინეთი მზად უნდა იყოს თავის ტერიტორიაზე შემოჭრილი უცხო ქვეყნების რელიგიური იდეოლოგიის წინააღმდეგ პასუხის გასაცემად“, — განაცხადა ჩინეთის პრეზიდენტმა ცი ცინპინმა ორ-

დღიან ეროვნულ შრომით კონფერენციაზე, რომელიც რელიგიურ საკითხებს მიეძღვნა.

„ჩინეთმა ასევე უნდა გამოიყენოს ინტერნეტი კომუნისტური პარტიის თეორიისა და იდეოლოგიის პროპაგანდისტის“, — დასძინა პრეზიდენტმა. მისი თქმით, „ჩინეთი მტკიცედ უნდა აღუდგეს სხვა ქვეყნების რელიგიურ ექსტრემისტულ ექსპანსიას“, ჩინელები უნდა იყვნენ „მტკიცე ათეისტები“.

მიუხედავად იმისა, რომ ოფიციალურად ჩინეთში არც ერთი აღმსარებლობა აკრძალული არ არის, რელიგიური საქმიანობა ხელისუფლების მხრიდან მაინც მკაცრად კონტროლდება.

ჩინეთის ხელისუფლება შეშფოთებას ვეღარ მალავს რიგ პროვინციაში ისლამისტების გავლენის ზრდასთან დაკავშირებით. ამ პროვინციებში მუსლიმებსა და ჩინელებს შორის დაპირისპირების დროს ასობით ადამიანი დაიღუპა. შესაბამისად, იქ ხელისუფლებამ აკრძალა მუსლიმური სიმბოლიკის გამოყენება (ქალთა ისლამური სამოსის სახით) და მამაკაცების მიერ წვერის ტარება.

ზოგიერთი ქრისტიანული კონფესიის განცხადებით, ჩინეთის ხელისუფლება მათ რელიგიურ საქმიანობაში ხელს უშლის და ეკლესიებიდან ჯვრებს ხსნის. ხელისუფლების მტკიცებით კი, ისინი ჯვრებს ხსნიან მხოლოდ იმ არალეგალური ორგანიზაციების ტაძრებიდან, რომლებიც კანონებს არღვევენ.

მომზადდა
თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

გამრეკელების სასულიერო ოჯახი მღვდელი დავითი, დეკანოზი გიორგი, დეკანოზი იოანე

1 ნაწილი

მღვდელი დავით გაბრიელის ძე გამრეკელი 1771 წელს ქართლში, სოფ. დიდ მეჯვრისხევში, გლეხის ოჯახში დაიბადა. ქართულ ენაზე წერა-კითხვა და საეკლესიო ტიპიკონი იკორთის მთავარანგელოზთა მონასტრის წინამძღვართან, არქიმანდრიტ გამალიელთან (გამრეკელი) ისწავლა. 1800 წელს ნიქოზელმა ეპისკოპოსმა ათანასემ (მაჭავარიანი) დიაკვნად აკურთხა. 1801 წელს პროველმა მიტროპოლიტმა იუსტინემ (მალალაშვილი) მღვდლად დაასხა ხელი და დიდი მეჯვრისხევის წმ. მარინეს ეკლესიაში განამწესა. 1812 წელს ბრინჯაოს ჯვარი მიიღო. მამა

დავითი ადრე დაქვრივდა. ჰყავდა სამი ვაჟი: იოსები (1800), სვიმონი (1806) და დეკანოზი გიორგი (1808). მღვდელი დავითი 1827 წელს გარდაიცვალა.

მისი უმცროსი ვაჟი გახლდათ **დეკანოზი გიორგი გამრეკელი**, რომელიც 1808 წელს დაიბადა. 1831 წელს დაამთავრა თბილისის სასულიერო სემინარია. 1831 წლის 26 აგვისტოს თბილისის სასულიერო სასწავლებელში პედაგოგად დაინიშნა. ამავე წელს დიაკვნად და მღვდლად დაასხეს ხელი. 1833 წლის 1 ივნისიდან გორის სასულიერო სასწავლებლის პედაგოგი და ინსპექტორია. 1837 წლის 10 აგვისტოს

ახალციხის წმ. მარინეს საკათედრო ტაძრის წინამძღვრად და ახალციხის ოლქის მთავარზღვრად დაინიშნა. 1846 წლის 22 სექტემბერს დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1848 წლის 6 ოქტომბერს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა.

დეკანოზმა გიორგიმ სამცხე-ჯავახეთში მრავალწლიანი პატიოსანი და თავდადებული სამსახურის შედეგად ადგილობრივ მოსახლეობაში დიდი სიყვარული და პატივისცემა დაიმსახურა. 1828 წელს დედასამშობლოს დაუბრუნდა საუკუნეების განმავლობაში მოწყვეტილი ეს კუთხე, სადაც მოსახლეობა განსაკუთრებით საჭიროებდა ნუგეშსა და ქრისტიანულ თანადგომას. მამა გიორგი პირადი მაგალითებითა და კატეხიზატორული საუბრებით ამხნევებდა ახლად მოქცეულ და ჯერ კიდევ მოუნათლავ მოსახლეობას. განუზომლად დიდი იყო მისი ავტორიტეტი როგორც მართლმადიდებელ სამღვდელოებასა და მრევლში, ისე სხვადასხვა სარწმუნოების, ჩამომავლობისა და წოდების ადამიანებში. მართლმადიდებელნი მას მეტი სიყვარულით ბატონსა და პატრონს უწოდებდნენ; მაჰმადიანები — მამას; სომეხნი და ფრანგნი — მნათობს სამცხე-საათაბაგოსა და ჯავახეთისა. მართლაც, მამა გიორგი იყო განმანათლებელი და მომაქცეველი მე-19 საუკუნეში სამცხე-საათაბაგოსა და ჯავახეთში. მისი დაულაღავი მეცადინეობითა და ძლიერი ქადაგების წყალობით მრავალმა ებრაელმა, მაჰმადიანმა, დუხაბორმა, სომეხმა და კათოლიკემ მიიღო მართლმადიდებელი სარწმუნოება. ბევრი დანგრეული ეკლესია აღდგა და ახალიც მრავლად აშენდა. მისივე ლოცვა-კურთხევით კავკასიაში მართლმადიდებელი ქრისტიანობის გამავრცელებელმა საზოგადოებამ რამდენიმე სოფელში გახსნა სკოლები, სადაც აღიზარდა ათასობით ყმანვილი და შემდგომში მრავალი მათგანი სასულიერო პირი და გამორჩენილი საზოგადო მოღვაწე გახდა.

1849 წლის 3 დეკემბერს დეკანოზი გიორგი ქუთაისის გიმნაზიაში საღვთო სჯულის მასწავლებლად გადაიყვანეს. 1850 წლის 10 იანვრიდან ქუთაისის ღვთისმშობლის მიძინების საკათედრო ტაძრის დეკანოზია და მასვე დაევალა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველობა. ახალ ადგილზეც თავი გამოიჩინა მან, როგორც გამოცდილმა და თავდადებულმა ადამიანმა. საქართველოს უძველესმა ქალაქმა გულში ჩაიხუტა და შეიყვარა მწყემსი კეთილი და პატიოსანი მოძღვარი. 1854 წელს გამოცემულ „კავკასიის კალენდარში“ არის მითითებული, რომ დეკანოზი გიორგი არის ქუთაისის საკათედრო ტაძრის დეკანოზი. ასეა მითითებული 1862 წლის ჩათვლით, ხოლო 1863-1869 წლებში წერია, რომ იგი არის მთავარზღვრისც.

1860 წლის 2 ივლისს გორის ეპისკოპოსი გაბრიელი (ქიქოძე) იმერეთის კათედრაზე დაინიშნა. იგი

ეპარქიაში პირველად ამავე წლის 7 სექტემბერს ჩავიდა და პირდაპირ საკათედრო ტაძარში მივიდა, სადაც სიტყვით მიმართა დეკანოზმა გიორგიმ: „ყოვლადუსამღვდელოესო მეუფეო, მოწყალო მწყემსმთავარო! დღესა მას, ოდეს შენ, წარმოდგომილმან წინაშე სამღვდელოისა კრებისა, აღიარე უძღურებაი კაცობრივისა ბუნებისა, ტვირთმძიმეობაი უმაღლესად მონიჭებულისა თქუენდა მღვდელმთავრობის ხარისხისა, და მიანდეთ თავი თქუენი საღმრთოსა განმგებელებსა, რომლისა მიერ წარემართების სვლაი კაცისა, მიუპყარი რა ქედი თქუენი მორჩილ-ყოფასა მოციქულთა და კრებათა კანონისა და მზა-ყოფა მოქმედებათ ვენახსა შინა მისსა, აღმპყრობელმან თვალთა გულისა თქუენისა მაღლისადმი, მაშინ უღირსებაი ჩემი, რიცხვთა შორის სამღვდელოთა დასისა თანამონამე იყო და მვედრებელ კეთილისა წადილისა თქუენისა აღსრულებისათვის (იგულისხმება 1858 წლის 4 დეკემბერს არქიმანდრიტ გაბრიელის მღვდელმთავრად წარდგენის დროს წარმოთქმული სიტყვა სიონის საკათედრო ტაძარში).

სიბრძნით განმგებელმან ყოველთამან და სრულ მყოფელმან მართლიადისა ვედრებისა თქუენისამან ან აღგირჩიათ მწყემსმთავრად და მოქმედათ თვისისა საყვარელისა ვენახისა — წმიდისა ამის იმერთა ეკლესიისა, ვენახი, რომელიცა გარწმუნათ მაღალმან, დანერგული პირველ წოდებული მოციქულისაგან, ნაშრომი და შეზღვილი მოსაყდრეთაგან მისთა. ან ყოვლადუსამღვდელოესო მეუფეო! შრომითა თქუენითა კვალად განაკეთილეთ იგი, უკეთუ რაიმე ჰპოვოთ დაკლებული თქუენ ალავსეთ, ვითარცა მოძღვარი წარმართთა მიუწერს მონაფესა თვისსა.

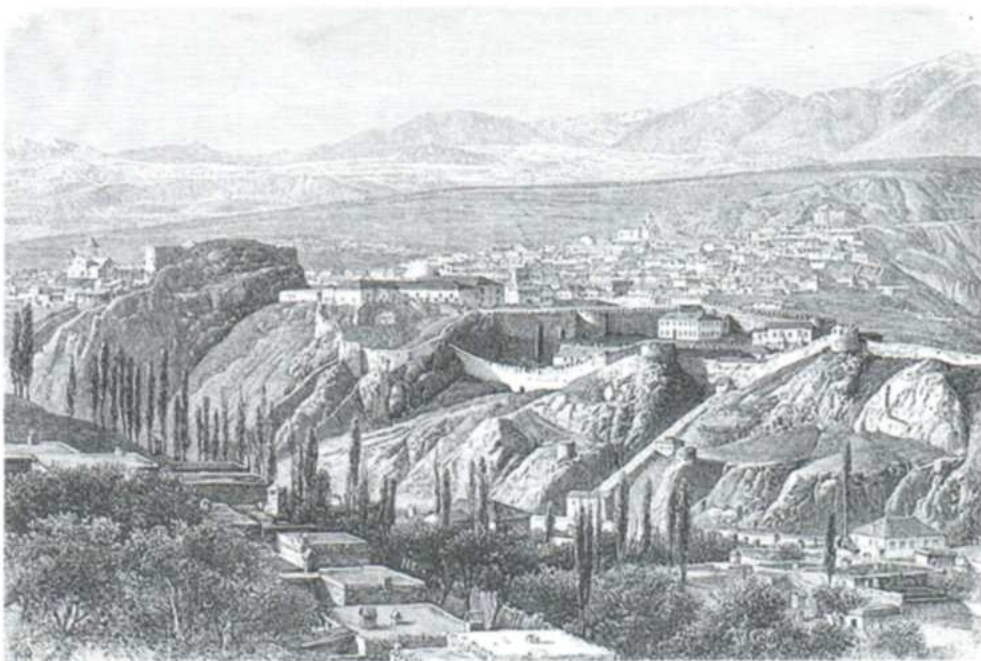
მოწყალო მწყემსმთავარო! მხიარულ იყავნ გული შენი, მრავალნი გყვანან თანამშრომელნი მწყემსმთავრულსა სარბიელსა შინა თქუენსა, — თქუენ ჰპოვებთ მრავალთა გულს მოდგინეთ მსმენელთა სამღრთოთა სწავლათა თქუენისა, რომელთესლნი უეჭველად აღმოაცენებენ სავსეთა ხელთა და გადაეცემიან მრავალთა, უხვებით გამოსაზრდელთა სულთა თვისთა.

წმინდანი ეკლესიანი ეპარხიისა შენისანი, უეჭველად მიიღებენ სათანადოსა გაბრწყინვებასა, რომლისათვისცა მხიარულ არს ყოველი ჩუენგანი. სამღვდელონი პირნი გამზადებულ არიან, მართლიად აღსრულებისათვის კეთილისა ნებისა შენისასა შესახებ სულიერისა განათლებისა მხარისა ამის. ბრწყინვალენი თავადნი, კეთილშობილნი მოხარისხენი, მოქნენ არიან სმენად და მორჩილებად მოძღვრებისა თქუენისა, — ახალ მორჩინი ყრმანი, ჯერეთ მყოფნი სასწავლოთ განეტრფიან სიბრძნესა თქუენსა უმჯობესისა მათისა განათლებისათვის; ქვრივნი და ობოლნი

სამღვდელონი, მყოფნი სი-
ლარიბესა შინა, ელიან მო-
ხედვასა შენსა და ნუგეშად
მათდა მამობრივსა მზრდე-
ლობასა. ესრედ თვითოე-
ული ცხოვარი სიტყვისა
სარწმუნოისა შენისანი, გა-
მოუთქმელად მოსრულ არს
შემოსვლასა შენსა ვენახსა
ამას, რომელი დაასხა მარ-
ჯვენემან მალლისამან.

მოვედ, გამორჩეულ
ღმრთისაგან! მოვედ ღვთივ
დაცულსა მხარესა ამას
გამხიარულებული სული-
თა მით, რომელ რაოდენ
დიდ არიან ღვანლნი შენნი
სარბიელსა ამას, ეგოდენ-
ცა გვირგვინიცა დიდები-
სა განემზადების თქუენთ-
ვის ღვანლის დამდებელისა მისგან — ტკბილისა
იესოსა, რომლისა მოსავ არს ერი ესე შეკრებული
წმინდასა ამას ტაძარსა შინა, ხილვად თვისისა
მწყემსმთავრისა“.

1869 წელს დეკანოზი გიორგი ისევ ახალციხის სამ-
წყსოს დაუბრუნდა. მიუხედავად ასაკისა, მან კვლავ
იტირთა მთავარბუცესის მოვალეობის რთული
პოსტიც. 1881 წლის 26 აგვისტოს ეგზარქოს იოანი-
კეს (რუდნევი) ლოცვა-კურთხევით ახალციხისა და
ახალაქალქის ოლქის სამღვდელოებამ დეკანოზ გი-
ორგის ორმოცდაათი წლის იუბილე გადაუხადა. სამ-
ღვდელოება წინა დღეს შეიკრიბა ქ. ახალციხეში. მი-
უხედავად იმისა, რომ სამუშაო დღე იყო, მრევლი და
გლეხობაც მრავლად დაესწრო ამ შეკრებას. ამ დღი-
სათვის ახალციხეში ჩავიდნენ გორის ეპისკოპოსი
ალექსანდრე (ოქროპირიძე), აფხაზეთის მთავარბუ-
ცესი და მისიონერი, დეკანოზი დავით მაჭავარიანი
(ორივე მათგანი იუბილარის მონაფეები იყვნენ). 26
აგვისტოს დილის 10 საათზე დაიწყო საღვთო ლი-
ტურგია. მწირველი იყო ეპისკოპოსი ალექსანდრე,
სამი დეკანოზითა და ხუთი მღვდლით, მათ შორის
იყო დეკანოზი გიორგიც. წირვისა და პარაკლისის
შემდეგ იუბილარს სიტყვით მიმართა ახალციხის წმ.
მარინეს ტაძრის მღვდელმა მიხეილ ჟამუტაშვილმა,
რომელმაც მოკლედ დაახასიათა მისი მოღვაწეობა
ორმოცდაათი წლის განმავლობაში. შემდეგ ქადაგე-
ბა წარმოთქვა თვით დეკანოზმა გიორგიმ და დიდი
მადლობა გამოუცხადა ეპისკოპოსსა და სამღვდე-
ლოებას დაფასებისა და ჩამობრძანებისათვის. ეპის-
კოპოსმა ალექსანდრემ ეგზარქოსის სახელით მიუ-
ლოცა მხცოვან დეკანოზს იუბილე და გადასცა მისი
გამოგზავნილი ვლადიმერის ღვთისმშობლის ხატი.
ამის შემდეგ თავადვე უთხრა მშვენიერი სიტყვა და

ქ. ახალციხის ხედი, 1887 წელი

თავისი მხრიდან ივერიის ღვთისმშობლის ვერცხ-
ლით შეჭედილი ხატი გადასცა, ხოლო სამღვდელო-
ებამ მიართვა ბრილიანტის ჯვარი თავისი ჯაჭვით
გულზე სატარებელი. წირვის შემდეგ სადილზე მას
იუბილე მიულოცა ახალციხის კათოლიკე სამღვდე-
ლოებამ, ხოლო ვრცელი სიტყვა წარმოთქვა დეკა-
ნოზმა დავით მაჭავარიანმა, რომელმაც გაიხსენა
გორის სასულიერო სასწავლებელში გატარებული
წლები, როდესაც მამა გიორგი დამწყები მასწავლე-
ბელი გახლდათ და როგორი წარმატებული და ნაყო-
ფიერი პედაგოგიური მოღვაწეობით გამოირჩეოდა.
გარდა ამისა, მთელ ამ ორ დღეს საქართველოს ყვე-
ლა კუთხიდან მოდიოდა მისალოცი ტელეგრამები,
რომელთა რიცხვმა სამოცს მიაღწია.

დეკანოზი გიორგი 1883 წლის 2 თებერვალს, ხან-
მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ, გარდაიცვალა. ამავე
წლის 22 თებერვალს გაზეთ „დროებაში“ არქიმან-
დრიტი გრიგოლი (დადიანი, შემდგომში — გურია-
სამეგრელოს ეპისკოპოსი) მამა გიორგის შესახებ
წერდა: „საქართველოს ეკლესიას ამ მცირე ხანში
მოაკლდა ერთი პატივცემული სამღვდელო პირი,
ახალციხის სობოროს დეკანოზი და ბლალაჩინი,
ახალციხის მაზრის სამღვდელოებისა — გიორგი
დავითის ძე გამრეკელი. იმდენად დამსახურებუ-
ლი იყო იგი წინაშე ჩვენის ეკლესიისა და საზო-
გადოებისა, იმდენად აღჭურვილი კეთილის ზნე-
ობით, იმდენად ზეგავლენიანი სამწყსოსა ზედა
თვისსა, რომ ცოდვად ვსთვლი მისს საქვეყნოდ
მოუხსენებლობას. არა ვიჭვწულობ, რომ მრთე-
ლის საქართველოს სამღვდელოებისათვის და
მის პატივცემელთათვის ხმა ამ პატივცემულის
მხცოვანის სამღვდელო პირის გარდაცვალება-
ზედ არა იქნეს სამწუხარო. განსვენებულის სამ-
სახურის უმთავრესს ადგილებს შეადგენდენ ჯერ

არქიმანდრიტი ბრიგოლი (დადიანი)

ახალციხე, შემდეგ ქუთაისი და უკანასკნელ ისევ ახალციხე. ერთს ალაგსაც და მეორესაც სამსახური მისი იყო კეთილი, ნაყოფიერი. მისმა სათნოებოებმა და სანატრელმა თვისებებმა მოუპოვეს მას სამრევლოთაგან სიყვარული და პატივისცემა; ყველას მიაჩნდა იგი მამად და მზრუნველად და ყველასათვისაც იგი იყო ღირსეული სულიერი მამა და გულშემატკივარი. ეჭვი არ არის, რომ ბევრს მისს აღზრდილს, ერის კაცს თუ სამღვდელს პირს, სიამოვნებით მოაგონდება ის დროს, როდესაც განსვენებული ხელმძღვანელობდა მათ მეცნიერების შეძენის დროს. ეჭვი არ არის, რომ ლოცვა-კურთხევით მოიხსენებენ მას იგინი კეთილ-მშობლიურ მზრუნველსა; ეჭვი არ არის, რომ ვისაც იმისთან დაახლოებული კავშირი ჰქონია, მოაგონდება მისი ტკბილი საუბარი, სავსე გონიერებით, პატიოსნებით, გრძნობით და სიყვარულით. ამისთვისაც არც ზეციურმა მამამ დაუტევა იგი უნუგემოდ: ჯერ ერთი, რომ მისცა მას დღეგრძელობა — გარდაიცვალა სამოცდათუთხმეტი წლისა, მეორეც ისა, რომ მისცა მას შეძლება კეთილად და ღირსეულად შვილების აღზრდისა თუ სასულიერო, თუ სამოქალაქო მოღ-

ვაწეობისათვის, სასარგებლოდ ეკლესიისა და საზოგადოებისა. იქამდე შემკული იყო განსვენებული კეთილ-ზნეობით, რომ არა თუ მორწმუნეთა, არამედ ურწმუნოთაცა — მაჰმადიანთაც, ახალციხის მაზრის ბევრმა თუ მათ მოყმეთა, მიაჩნდათ იგი პატივისცემელ პირად და არა ნაკლებ თავიანთის სარწმუნოების წარმომადგენელთა უყვარდათ... ორმოცდაათი წლის სამღვდელს ხარისხში უბინოდ გატარებისათვის განსვენებული დაჯილდოებულ იქმნა თვისდამი რწმუნებულის საბლალოჩინო სამღვდელოებისაგან ოქროს გულის ჯვარით, შემკულით ალმასის თვლებით. არც მთავრობისაგან დაშთა იგი დაუჯილდოებული, ამდენი ხნის უბინო სამსახურისათვის. განვლო ამ ერთმა ღირსეულმა მამამაც მღელვარე ზღვა ქვეყნიურის ცხოვრებისა და შევიდა ზეციურსა სამშობლოსა შინა. საუკუნოდ იყოს ხსენება მისი.

ამავე გაზეთში გამოქვეყნდა მესხეთ-ჯავახეთში მოღვაწე კათოლიკე მოძღვრის, იოანე გვარამაძის („ვინმე მესხი“) პატარა წერილი, სადაც ვკითხულობთ: „როგორც შევიტყუეთ, გავლილ კვირას გარდაიცვალა ახალციხეში მრავალმოღვაწე მამა დეკანოზი გ. გამრეკელი, რომელიც თავის ღრმა მოხუცებულებადმდე კეთილად ჰმწყსიდა თვისდამი დავედრებულს მართლმადიდებელს ერსა სოფლით ქალაქამდის, იცავდა და იფარავდა ყოველთა მამა-შვილურის სიტკბოებითა, თავის შეძლებისდაგვარად. აი, რას იწერებიან ახალციხიდან ჩვენი ქართველი მართლმადიდებელნი: „ჩვენ დიდად დავგალონა ჩვენი მამა დეკანოზის გ. გამრეკელის გარდაცვალებამ. დიდით წვრილამდის სამგლოვლოში ვსხედვართ, გულ-განბასრულ და თვალცრემლიან, ერთი მღვდელ-დიაკვნებამდის“... „განსვენებული დეკანოზი მამა გ. გამრეკელის გვამი გამოვასვენეთ თვისის შესაბამისის პატივით, დიდი ცერემონია გადვიხადეთ თანადანსწრებით თვისი მწუხარის და მომტირალის შვილებისა და დავასაფლავეთ წმ. მარინეს ეკლესიაში. საუკუნოდ იყოს ხსენება მისი!“

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №5657; საქმე №10782; საქმე №13531; საქმე №14715; საქმე №62080; ჟურნალი „ცისკარი“ 1861წ. №2; გაზეთი „დროება“ 1881წ. №199, გვ. 3-4; 1883წ. №40, გვ. 1-2; №41, გვ. 1-2;

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალის გამოცხადება, დაედასტოროთ გადართობა შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შტაბ-მინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოლაშვილი), მარიამ გავუა, ნინო ჯაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუკრიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; **გავრცელება:** ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; **დამკაბადონებელი:** ვალერიან ჯულელი

გაზრდის გამო, ასევე კერძო პირებისგან 500 მანეთის შეწირულების აგროვებისათვის ეკლესიის სასარგებლოდ, მწყემსმთავრული მადლობა გამოუცხადა. ამავე დღეს მთავარხუცესის პოსტზე დამტკიცდა. 1857 წლის 2 ივნისს კეთილსინდისიერი სამსახურისთვის საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1857 წლის 4 აგვისტოს ქუთაისის (მეორე ვერსიით — კუხის ტაძარში) წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1857 წლის 26 სექტემბერს თავის სამთავარხუცესოში სამრევლო-საეკლესიო სკოლის გახსნის გამო მწყემსმთავრული მადლობა გამოუცხადა. საქართველო-იმერეთის სინოდალური კანტორის გადაწყვეტილებით შეიყვანეს კომისიაში, რომელსაც უნდა მოენესრიგებინა ქუთაისის გუბერნიაში საეკლესიო მამულების საბუთები. 1858 წლის 25 ივნისიდან 1872 წლის 1 იანვრამდე იყო ქუთაისისა და სენაკის მაზრების საეკლესიო მამულების მმართველი. 1858 წლის 9 დეკემბერს მიიღო ჯილდო — ყირიმის ომის (1853-1856) სამახსოვრო წმ. ვლადიმერის ბაფთიანი ბრინჯაოს ჯვარი. 1859 წლის 29 აგვისტოს ასევე მიიღო იმავე ომის სამახსოვრო ოქროთი დაფერილი ბრინჯაოს მედალი. 1860 წლის 5 მაისს რუსეთის სინოდმა მადლობის სიგელი უბოძა. 1860 წლის 29 ნოემბერს კერძო პირებისგან ეკლესიის სასარგებლოდ 800 მან. შეწირვისათვის იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) მწყემსმთავრული მადლობა გამოუცხადა. 1861 წლის 4 ივლისს ქუთაისის ღვთისმშობლის მიძინების საკათედრო ტაძრის მღვდელმსახურად დაინიშნა. 1862 წლის 7 აპრილს სკუფია უბოძეს. 1863 წლის 12 მაისს ქუთაისის საკათედრო ტაძრის კანდელაკად დაინიშნა და მეორე დღეს აირჩიეს იმ კომისიის თავმჯდომარედ, რომელსაც უნდა შეემოწმებინა ქუთაისის გუბერნიაში არსებული საეკლესიო გუჯრები. 1865 წლის 23 აპრილს იმერეთის საეკლესიო ხაზინაში ყოველთვიურ დამკვირვებლად დაადგინეს. 1866 წლის 24 მარტს კამილაკა ეწყალობა. 1867 წლის 19 იანვარს კავკასიაში მართლმადიდებელი სარწმუნოების აღმდგენელი საზოგადოების ხელში არსებული წიგნების საწყობის გამგედ აირჩიეს, ხოლო იმავე წლის 25 ივლისიდან ამავე საზოგადოების წევრია. 1868 წლის 22 მარტს თავისი სამთავარხუცესო ოლქიდან დაი-

ქუთაისის
ეპისკოპოსი
გაბრიელი (ქიქოძე)

ნიშნა სასულიერო დეპუტატად ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში. 1868-1873 წლებში უცვლელად იყო ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ოლქის სამღვდელოების წარმომადგენელთა კრების თავმჯდომარე (კრება ტარდებოდა წელიწადში ერთხელ). 1868 წლის 9 აპრილიდან სამი წლის ვადით ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის მმართველი საბჭოს წევრია. 1869 წლის 3 თებერვალს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1869 წლის 24 თებერვალს სასამართლო უწყებებში საეკლესიო საკითხების ღირსეულად დაცვისა და კერძო პირთაგან ეკლესიის სასარგებლოდ 5000 მან. აგროვებისათვის იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა მწყემსმთავრული მადლობა გამოუცხადა. 1869 წლის 14 მარტს ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ახალი შენობის ამშენებელი კომიტეტის წევრად აირჩიეს და ამავე წლის 25 მარტს დედაეკლესიაში ნაყოფიერი და ღირსეული სამსახურისთვის დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1874 წლის 15 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1870 წლის 9 იანვარს იმერეთის ეპარქიაში ახალი სამთავარხუცესო ოლქების შემქმნელი კომისიის თავმჯდომარედ აირჩიეს. 1870 წლის 22 ივლისს იმერეთის საეპარქიო კრებაზე ერთხმად იქნა არჩეული ქუთაისის I ოლქის მთავარხუცესად ხუთი წლის ვადით. ამავე წლის 29 აგვისტოს მთელი იმერეთის ეპარქიის მთავარხუცესთა ამრჩევი კომისიის წევრად („ბლუსტიტელემ პორიადკა“) დაინიშნა. 1873 წლის 8 სექტემბერს ერთი წლის ვადით ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის მმართველი საბჭოს წევრად აირჩიეს. 1875 წლის 8 თებერვალს სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელში არსებული სარევიზიო წიგნებისა და საბუთების შემოწმებელი კომიტეტის წევრად დაინიშნა. 1876 წლის 4 აპრილს ქუთაისის საგუბერნიო სამზრუნველოსა და ციხეებში არსებული სასულიერო განყოფილებების დირექტორად დაადგინეს. 1877 წლის 8 იანვარს იმერეთის ეპარქიის საეკლესიო ხაზინის საქმისმწარმოებლად დაინიშნა, ხოლო ამავე წლის 11 დეკემბრიდან საეკლესიო ხაზინის ხაზინადარია და ამ პოსტზე 1882 წლის 31 დეკემბრამდე დაჰყო. 1879 წლის 21 დეკემბერს სანთლის წარმოების საქმე სინოდალური კანტორის ხელიდან იმერეთის საეპარქიო მმართველობის ხელში გადა-

ტაძარი არქეოლოგებმა ქალაქ ნევშეჰირთან (Nevşehir) ახლოს მინისტრმა დასახლებული მოსახლეობის კვლევისას აღმოაჩინეს.

არქეოლოგიური გათხრების ხელმძღვანელმა აღნიშნა, რომ ტაძრის წინა მხარეს აღმოჩენილი ფრესკები ასახავს ქრისტეს ჯვარცმის სცენას, აქვეა მოსეს, ელიასა და სხვა წინასწარმეტყველების გამოსახულებები. უკეთაა შემონახული მაცხოვრის აღდგომის სცენა. აქვე გვხვდება უცნობი სცენა, რომელსაც მეცნიერები საშინელ სამსჯავროს ამსგავსებენ.

„ასეთი ფრესკები მანამდე აქ არც ერთ ეკლესიაში არ აღმოუჩენიათ“, — აცხადებენ მკვლევარები. მათი თქმით, პირველადი შესწავლის მიხედვით, ეს ეკლესია V საუკუნეშია აგებული. ტაძრის თხელი კედლები ჩამონგრეულია თოვლისა და წვიმის გამო, თუმცა სამომავლოდ რესტავრაცია ჩაუტარდება. ტაძრის ინტერიერი ამოვსებული იყო მინით. ფრესკების ნაწილი ამის გამო დაზიანებულია, თუმცა, როგორც ვარაუდობენ, მათი აღდგენა შესაძლებელია. ამჟამად გასუფთავებულია ფრესკების მხოლოდ მცირე ნაწილი.

ჩრდილოეთი კვიპროსის ტაძრებში

ღვთისმსახურება წელიწადში

ერთხელ ჩატარდება

ჩრდილოეთ კვიპროსის მართლმადიდებლურ ტაძრებში ღვთისმსახურება წელიწადში მხოლოდ

ერთხელ ჩატარდება. აღნიშნული გადაწყვეტილება თურქების მიერ ოკუპირებული ნაწილის საგარეო საქმეთა სამინისტრომ მიიღო. მინისტრის თქმით, „ეს არის შეზღუდული ცერემონია, ნაცვლად მათი საერთოდ აკრძალვისა“. ღვთისმსახურების ჩატარება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ საახალწლო დღესასწაულებზე ან აღდგომას.

თურქული მხარის განმარტებით, ეს გადაწყვეტილება იმიტომ მიიღეს, რომ არ მომხდარიყო „ამ უფლების ექსპლუატაცია, როგორც ამას აკეთებენ კვიპროსის ბერძნულ ნაწილში, სადაც ტარდება სხვადასხვა გამოკითხვა, თუ სად და რომელ ტაძარში უნდა აღასრულონ ღვთისმსახურება დღესასწაულების დროს“. ხელისუფლების თქმით, კვიპროსულ-თურქულმა პოლიციამ უნდა უზრუნველყოს გარკვეული უსაფრთხოება ყველა რელიგიური ცერემონიის დროს.

უფლებადამცველი ორგანიზაციები აკრიტიკებენ ამ გადაწყვეტილებას. მათი თქმით, მკაცრი კონტროლი და შეზღუდვები საფრთხეს უქმნის კონფლიქტს მცხოვრები ბერძნებისა და თურქების მოსალოდნელ შერიგებას და არსებული პრობლემის მოგვარებას. „რელიგიური ცერემონიები ის საშუალებებია, რომელთა მეშვეობითაც უნდა აღდგეს ბერძენი და თურქი კვიპროსელების ძველი მეგობრობა“, — აცხადებენ ისინი.

მომზადდა

თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

მეჯვრისხეველი გამრეკელების სასულიერო ოჯახი — მღვდელი დავითი, დეკანოზი გიორგი, დეკანოზი იოანე გამრეკელები

II ნაწილი

დეკანოზი იოანე გიორგის ძე გამრეკელი 1832 წელს დეკანოზის ოჯახში დაიბადა. 1853 წლის 23 ივნისს დაამთავრა თბილისის სასულიერო სემინარია. 1853 წლის 9 სექტემბერს ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში მეორე კლასების მასწავლებლად დაინიშნა. 1854 წლის 6 ოქტომბრიდან ამავე სასწავლებელში მეოთხე კლასებში თათრული ენის სწავლება დაევა. 1854 წლის 8 მაისს იმერეთის ეპისკოპოს ექვთიმეს (წულუკიძე) სამღვდელმთავრო გუნდის რეგენტად დაინიშნა. 1855 წლის 18 დეკემბერს გათავისუფლდა სასწავლებლიდან. 1856 წლის 2 თებერვალს ეპისკოპოსმა ექვთიმემ (წულუკიძე) დიაკვნად აკურთხა, ამავე წლის 5 თებერვალს მღვდლად

დაასხა ხელი და ბანოჯის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში განამწესა. 1856 წლის 5 მარტს, რუსეთ-თურქეთის ომის (ყირიმის ომი) დროს, შავიზღვისპირეთის მე-11 და მე-16 ბატალიონების კაპელანად გაიგზავნა. 1856 წლის 27 აპრილს იმერეთის ეპარქიის ხონის ოლქის მთავარხუცესის მოვალეობის შემსრულებლად დაინიშნა. 1856 წლის 30 ნოემბერს იმერეთის სასულიერო მმართველობამ თავის მუდმივ წარმომადგენლად და სამოქალაქო საქმეებში ტაძრის მსახურთა და საეკლესიო საკითხთა ინტერესების დამცველად აირჩია. 1856 წლის 11 დეკემბერს იმერეთის ეპისკოპოსმა გერმანემ (გოგოლაშვილი), სამთავარხუცესოში საეკლესიო შემოსავლების მოწესრიგებისა და

დეკანოზი იოანე გამრეკელი

ვიდა და ეპისკოპოს გაბრიელის ლოცვა-კურთხევით, ამ სანთლის ოპერაციის განხორციელება და თავმჯდომარეობა დეკანოზ იოანეს დაევა. 1880 წლის 20 აპრილს წმ. ვლადიმერის IV ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1882 წლის 23 ივლისს წითელი ჯვრის საზოგადოების სამახსოვრო ჯვარი მიიღო. 1883 წლის 7 მაისს გადადგა მთავარხუცესობიდან. დეკანოზი მელიტონ კელენჯერიძე თავის წიგნში „გაბრიელი, ეპისკოპოსი იმერეთისა“ ასახავს ეპისკოპოს გაბრიელისა (ქიქოძე) და დეკანოზ იოანეს ურთიერთობას. იგი წერდა: „ყველამ ვიცით, თუ რა შეტაკება ჰქონდა დეკანოზ იოანე გამრეკელთან გაბრიელ ეპისკოპოსს, რომელი შეტაკებაც გამრეკელის დაცემით გათავდა. აი, ეს განხეთქილება გამოიყენა ერთმა სამღვდლო კანდიდატმა. ის მივიდა გაბრიელთან და უთხრა: „ბატონო! დამიხსენით იოანე გამრეკელისაგან! მეუბნება, ეპისკოპოსი უჩემოთ ვერავის ვერ აკურთხებს, 200 მანეთი მომეცი და შენ თავს ვაკურთხებინებო“.

— თუ ვერ გაკურთხებ, მე ვაჩვენებ იმას, მიუგო გაბრაზებით ეპისკოპოსმა; წადი, მოემზადე. ესეც მოემზადა და აკურთხა. გამრეკლოვი საკათედრო ტაძრის დეკანოზი იყო და გაუკვირდა, რატომ მე არაფერი ვიცო. ნაწირვებს მღვდელმთავარი ჩაიხე გაიპატიჟა, თან ახალი ნაკურთხი. ჩაის სმის დროს გაბრიელმა ველარ მოითმინა და ასე მიმართა დეკანოზს:

— შენი მე ერთი ცუდი საქციელი გავიგონე. ამ საწყალს შემწეობა უთხოვნი და შენ ქრთამი გითხოვნი.

დეკანოზი გაკვირდა. წამოდგა წინ ნაკურთხი და მოახსენა:

— ბატონო, შემინდევით! დეკანოზი არაფერ შუაშია. მე თვითონ მოგატყუეთ, რადგან ისე კურთხევის იმედი არ მქონდა ან ძლიერ დამიგვიანდებოდა. მღვდელმთავარი უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა, ძლიერ შეწუხდა, მაგრამ სხვა არაფერი შეიძლებოდა და ასე უთხრა ნაკურთხს:

„კარგი, კარგი! ეცადე მაინცა, რომ შენი მღვდლობა გაამართლო.“

1881-1882 წლებში დეკანოზ იოანეს ღია და მძიმე დაპირისპირება ჰქონდა ასევე ცნობილ დეკანოზ დავით ღამბაშიძესთან (ჟურნალ „მწყემსის“ რედაქტორთან). ეს დაპირისპირება დაკავშირებული იყო ქუთაისში სასულიერო სემინარიის გახსნასთან, ასევე სანთლის ქარხანასა და სხვა შიდა საეკლესიო საკითხებთან. მათი ეს დაპირისპირება კარგადაა ასახული იმჟამინდელ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში: „შრომასა“ და „დროებაში“.

დეკანოზი იოანე 1886 წლის 18 დეკემბერს გარდაიცვალა. დარჩა მეუღლე — ეკატერინე იოანეს ასული (1836) და შვილები: ალექსანდრე (1855, ლეჩხუმის მაზრის უფროსის მდივანი), ნიკოლოზი (1857, მუშაობდა საბაჟოზე), სვიმონი (1861, ქუთაისის საქალაქო სასწავლებლის პედაგოგი).

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №40420; საქართველოს სასულიერო მახარებელი 1866წ. მაისი, გვ. 381;

ლიტ: მელიტონ გრ. ძე კელენჯერიძე „გაბრიელი, ეპისკოპოსი იმერეთისა“ 2006წ. ქ. თბილისი, გვ. 123; გვ. 129.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაბეჭდილი მასალების გამო გთხოვთ, დაეალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთაწმინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: N GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს სამატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოილაშვილი), მარიამ გავლა, ნინო ჯაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუკრიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გაერცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ელენიანა ჯუღელი

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი გიორგი ჩაგუნავა
1851-1907

„სამაგალითო მასწავლებელი, მშვიდი და წყნარი მოძღვარი“

მღვდელი გიორგი უჩარდიას ძე ჩაგუნავა 1851 წელს ქუთაისის გუბერნიაში, სენაკის მაზრაში, გლეხის ოჯახში დაიბადა. თავდაპირველად სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელში სწავლობდა. 1878 წელს დაამთავრა ყუბანის საოსტატო სემინარია და ამავე წლის 14 ივნისს ჯავის ერთკლასიან სკოლაში მასწავლებლად დაინიშნა მუშაობა. 1880 წლის 1 სექტემბრიდან 1881 წლის 1 ივლისამდე თბილისის ტერაკოფოვის კერძო გიმნაზიაში მუშაობდა. 1881 წლის 1 ნოემბრიდან 1887 წლის 1 ნოემბრამდე თბილისის კათოლიკეთა ღვთისმშობლის მიძინების ტაძართან არსებული დაწყებითი სკოლის, ხოლო 1887 წლის 1 სექტემბრიდან 1890 წლის 1 ივლისამდე თბილისის სასულიერო სემინარიის საჩვენებელ-სამაგალითო სკოლის პედაგოგია.

1887 წელს თბილისში ქართველმა საზოგადოებამ ქართული რეალისტური სამსახიობო სკოლის ერთ-ერთ ფუძემდებელს, მსახიობ ვასო აბაშიძეს იუბილე გადაუხადა. იუბილეზე წაიკითხეს მისალოცი ბარათები. მომღერალ ვლადიმერ აღნიაშვილის გუნდის მისალოცი ბარათი გიორგი ჩაგუნავამ წაიკითხა.

მამა გიორგიმ 1880 წლის 10 იანვარს ჯვარი დაინერა მღვდელ ეფრემ კასრაძის ასულ მაკრინეზე (1857). ჰყავდა შვილები: ეკატერინე (1882), ნიკოლოზი (1884), ნინო (1885), მარიამი (16.10.1886, მოინათლა 1887 წლის 19 მაისს, ნათლიები იყვნენ თედო ჟორდანი და ანა დავითის ასული ტარსაიძე, ნათლობა შეასრულეს დეკანოზმა ნიკოლოზ არდაზიანმა და დიაკვანმა მირონ ომანაძემ), მართა (1889; 1904 წლიდან 1918 წლის მაისის ბოლომდე ასწავლიდა დიდუბის ტაძართან არსებულ სამრევლო სკოლაში), ევგენია (1894; დაამთავრა თბილისის ქალთა ეპარქიალური სასწავლებელი), ალექსანდრე (1896; დაამთავრა თბილისის მე-4 ვაჟთა გიმნაზია), შალვა (1900).

1889 წლის 22 დეკემბრიდან ის თბილისის სასულიერო სემინარიის ეკონომოსია. 1890 წლის 14 იანვარს დიაკვანად აკურთხეს და სემინარიის კარის ეკლესიაში დაინიშნა. 1890 წლის 17 მაისს მღვდლად დაასახეს ხელი და სემინარიის სულიერ მოძღვრად დაადგინეს. 1892 წლის 15 თებერვალს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1896 წელს სკუფია უბოძეს. იგი ასევე დაჯილდოებული იყო რუსეთის იმპერატორ ალექსანდრე III-ის სახელობის ვერცხლის მედლით.

1897 წლის 24 აგვისტოდან 1898 წლის 1 სექტემბრამდე თბილისის წმ. იოანე ღვთისმეტყველის ტაძარზე მიწერილ წმ. თეოდოსი ჩერნიგოველის ტაძართან არსებულ სამრევლო სკოლაში საღვთო სჯულის პედაგოგი იყო.

1898 წლის 1 ნოემბერს მღვდელი გიორგი გაათავისუფლეს თბილისის სასულიერო სემინარიის ეკონომოსის და მოძღვრის თანამდებობიდან. საქმე შემდეგში გახლდათ: 1898 წლის 14 ივლისს თბილისის სასულიერო სემინარიის რექტორად დაინიშნა არქიმანდრიტი გერმოგენი (დოლგანოვი, შემდგომში — ტობოლსკისა და ციმბირის ეპისკოპოსი, დახვრიტეს 1918 წელს კომუნისტებმა, შერაცხილია წმინდანთა დასში რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის მიერ — გ. მ.), რომელმაც თავის თანაშემწედ მღვდელ-მონაზონი დიმიტრი (აბაშიძე) დანიშნა. დანიშნისთანავე მან გადაწყვიტა, თავიდან მოეშორებინა მამა გიორგი, რომლისთვისაც ადგილის ძებნა დაიწყო. ბოლოს ადგილი გამოიხაზა: პენსიაზე უნდა გაეშვათ ვერის წმ. ნიკოლოზის სახ. ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი სოლომონ ელიოზიშვილი, მის ადგილზე გადაეყვანათ ქაშვეთის ტაძრის მეორე მღვდელი გრიგოლ გამდლიშვილი და ამ უკანასკნელის ადგილზე დაენიშნათ მამა გიორგი. მან ეს მოსაზრება გაუზიარა ეგზარქოს ფლავიანეს (გოროდეცკი), რომელმაც ნებართვა მისცა, ასე მოქცეულიყო. თუმცა ამ საქმის მოგვარებას თითქმის ერთი წელი დასჭირდა. ამ პერიოდში კი, 1898 წლის 1 ნოემბრიდან 1899 წლის 8 აგვისტომდე, მამა გიორგი თბილისის პირველი სამისიონერო ტაძრის წინამძღვარი იყო. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ არქიმანდრიტ გერმოგენის ლოცვა-კურთხევით, 1899 წლის 29 მაისს სემინარიის მეხუთე კურსიდან გარიცხეს იოსებ ჯულაშვილი, მომავალი სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მდივანი იოსებ სტალინი.

1899 წლის 8 აგვისტოს მამა გიორგი ქაშვეთის წმ. გიორგის ტაძრის მეორე მღვდლად დაინიშნა. 1898 წლის 7 სექტემბრიდან 1903 წლის 1 ოქტომბრამდე იგი ერთდროულად თბილისის სამი დაწყებითი სკოლის საღვთო სჯულის მასწავლებელი იყო, მათ შორის, ქაშვეთის ტაძართან არსებული სამრევლო-საეკლესიო სკოლისა.

XIX ს-ის მიწურულს გადაწყდა ქაშვეთის ძველი ტაძრის დანგრევა და ახლის აგება. ტაძრის აშენე-

ქაშვეთის წმ. გიორგის კველი ტაძარი

ბა იტვირთა ქაშვეთის ეკლესიის მამულების გამგე კომიტეტმა, რომლის შემადგენლობაში ტაძრის ბალავრის ჩაყრისას შედიოდნენ — სამრევლოს სამი წარმომადგენელი, კრებული და მოლარე-მნათე, მათ შორის იყო მამა გიორგი ჩაგუნავაძე.

1902 წლის 15 მაისს მამა გიორგის კამილავკა ეწყალობა. ამასთან დაკავშირებით შემორჩენილია ერთი მოგონება: 1901 წლის 10 ნოემბერს საქართველოდან ხარკოვის კათედრაზე გადაიყვანეს ეგზარქოსი ფლაბიანე (გოროდეცკი), რომელიც თბილისის სამღვდელთა ზოგიერთმა წარმომადგენელმა ყარაიზის სადგურამდე გააცილა. საუბრისას მან გამოთქვა სინანული საქართველოდან წასვლის გამო, რადგან თავისი ძვლების დაფვლას აქ ფიქრობდა. გამომშვიდობებისას მან სამღვდელოებას დააბარა:

„მღვდელი გიორგი ჩაგუნავა ერთდერთი მღვდელია, რომელსაც ჩემგან ჯილდო არ მიუღია, მაგრამ შეცდომას უსათუოდ გამოვასწორებ ჩემი მემკვიდრის მეოხებით“. მართლაც, მომდევნო წელს მამა გიორგი კამილავკით დაჯილდოვდა.

1907 წლის 27 თებერვალს მამა გიორგიმ, ჯანმრთელობის გაუარესების გამო, სინოდალურ კანტორას შტატიდან გასვლა და პენსიის დანიშვნა სთხოვა. 1907 წლის 4 აპრილს ექიმებმა მას დასვენება ურჩიეს, რადგან მძიმედ იყო დაავადებული, აწუხებდა ქრონიკული ბრონქიტი, არტერიოსკლეროზი, გული, გადიდებული ჰქონდა ღვიძლი, მარცხენა მხარე პარალიზებული და ცენტრალური ნერვიული სისტემა — დაზიანებული. უნმინდესი და უნეტარესი კალისტრატე (ცინცაძე), რომელიც იმჟამად ქაშვეთის ტაძრის წინამძღვარი იყო, ასე იხსენებს მამა გიორგის ავადმყოფობის ამბავს: „ქაშვეთის ეკლესიას ჰყავდა მეორე მღვდელი, მამა გიორგი ჩაგუნავა, უკეთილესი კაცი და მშვენიერი თანამწირველი. სამწუხაროდ, 1903 წლიდან ნერვიული დაავადება ტანჯავდა და 1906 წლის დამლევს დაძვლა დაეცა — მარჯვენა კიდურები და ენა წაერთვა. 1904 წელს ეგზარქოს ალექსის ვთხოვე, შტატის დიაკვანი დ. ლაზარიშვილი მღვდლად ეკურთხებინა. თხოვნა შემისრულა, ამიტომ მამა გიორგის ავადმყოფობით მრევლს არაფერი დაკლებია, მაგრამ 1907 წლის მარტში ექიმებმა თქვეს, მამა გიორგი დიდხანს ვერ გაატანს და ყველაფრისთვის უნდა ვიყოთ მზად.

თბილისის სასულიერო სასწავლებლის პედაგოგები და მოწაფეები. მესამე რიგში მარჯვნიდან მესამე მღვდელი გიორგი ჩაგუნავა

ჩვენ, თანამოსამსახურეთ, მის მრავალრიცხოვან ოჯახზე უნდა გვეფიქრა, რომელიც მარჩენალის გარდაცვალების შემდეგ სრულიად უსახსროდ დარჩებოდა. საპენსიო ტიპიკონის მიხედვით, თუ 25 წელს ნამსახური მღვდელი ავადმყოფობის გამო პენსიაში გავიდოდა, მთლიან პენსიას, ე. ი. 300 მან. მიიღებდა, და თუ სიკვდილის შემდეგ ქვრივი მეუღლე და სამი მცირეწლოვანი შვილი დარჩებოდა, პენსია უკლებლივ ცოლს მიეკუთვნებოდა. გადაწყვეტით, მამა გიორგი სამსახურიდან „გაგვეშვა“, ოღონდ ისე, რომ ეს მას არ სცოდნოდა. მაშინ გიორგის სახელით დავწერეთ თხოვნა (საუბარია ზევით ნახსენებ თხოვნაზე — გ. მ.), რომელსაც ხელს აწერდა მისი ქალიშვილი, და ამ ქალიშვილთან ერთად წავედი ეგზარქოს ნიკონთან (სოფისკი)... ეგზარქოსმა მიგვიღო. დაგვლოცა და ვუთხარით, ვინც ვიყავი.

— ჰო, დიდი ხანია მსურდა თქვენი ნახვა! ეს ქალიშვილი ვინ არის?

— ჩემი თანამწირველის გოგონაა, — მივუგე და ყველაფერი მოვუყვები.

— კარგი, კარგი. ყოველივეს გავაკეთებ. თხოვნას ვინ აწერს ხელს?

— ეს ქალიშვილი.

— დაადასტურეთ მისი ხელმოწერა!

ვიღებ ქალალს და ვწერ, რაც საჭიროა.

— ბეჭედი თან გაქვთ?

გაკვირვებით შევხედე.

— აბა, აბა, ნუ გაბრაზდებით, ვენდობით თქვენს ხელმოწერას, — მითხრა ეგზარქოსმა, ადგა, დალოცა ქალიშვილი და გაუშვა დამშვიდებული. შემდეგ მე მომიბრუნდა: — ჩვენ კი დავსხდეთ და გულახდილად ვისაუბროთ.

დავსხედით.

— როგორ იქნება მამა გიორგის ბინის საქმე. ის ხომ ბინიდან უნდა წავიდეს? — ვკითხე ეგზარქოსს.

— კრების წევრები ყველანი ეკლესიის ბინებში ცხოვრობენ?

— ერთის გარდა, რომლისთვისაც ბინას ვქირაობთ.

— მაშინ მან წერილობითი თანხმობა მოგვცეს.

— მოგვცემს!

— კი, მაგრამ საძმო შემოსავალსაც უწილებდებო?

— უსათუოდ!

მამა გიორგი მეუღლესთან ერთად

— რაო, თქვენი ნათესავია?

— დიახ, ნოეს მხრიდან.

— უცნაურია. ჩვენთან ამას არ იზამდნენ!

— არ ვიცი, თქვენთან რას იზამდნენ, ჩვენთან კი ასე იქცევიან, — ვუთხარი და ორი-სამი შემთხვევა მოვახსენე...

მიუხედავად ექიმების აქტიური ჩარევისა, 1907 წლის 23 მაისს მამა გიორგი გარდაიცვალა. დაკრძალულია ქაშვეთის ტაძრის ჩრდილოეთ კედელთან.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი კალისტრატე (ცინცაძე) მამა გიორგიზე აღნიშნავდა: „მღვდელი გიორგი იყო სამაგალითო მასწავლებელი, მშვიდი და წყნარი მოძღვარი და იშვიათი გულკეთილი ადამიანი“.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №49982; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1892წ. №17; 1896წ. №13; 1902წ. №11; გაზეთი „ივერია“ 1887წ. №89, გვ. 2; გაზეთი „ისარი“ 1907წ. №112, გვ. 1.

ლიტ: ცინცაძე კ. „ქაშვეთის წმიდის გიორგის ეკლესია ტფილისში“ თბ. 1994წ., გვ. 39; გვ. 82; გვ. 84; გვ. 102; გვ. 111; გვ. 254; ცინცაძე კ. „რაც გამახსენდა“ ქ. თბილისი 2007წ. გვ. 90-91; გვ. 156-157.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაბეჭდილი მასალების გამოცხოვით, დაელოდებოდეთ გადახადვით შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთაწმინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მიოლაშვილი), მარიამ გავუა, ნინო გავგომავილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუყიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ვლასი ჯიბლაძე; გაერცელებს: ცარო ვარდიშელი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ლოდ გადაჭრის იერუსალიმსა და ანტიოქიის ეკლესიებს შორის ყატარის იურისდიქციის საზღვრების დარღვევის გამო წარმოქმნილ პრობლემას.

პარალელურად საკუთარი პოზიცია დააფიქსირა იერუსალიმის საპატრიარქოშიც. იერუსალიმის პატრიარქ თეოფილე II-ის მრჩეველი, თეოლოგი თეოდოროს იანგოსი აცხადებს, რომ წმინდა და დიდი კრება სრულიად ეკლესიის საქმეა და არა მხოლოდ მისი ცალკეული წარმომადგენლებისა. „იგი უნდა გახდეს საიმედო გზავნილი მთელი მართლმადიდებელი სამყაროსათვის“. მრავალი სადავო თემის მიუხედავად, იერუსალიმის საპატრიარქო იმედოვნებს, რომ ამ კრების შედეგად გამართული დიალოგი და მიღებული გადაწყვეტილებები დადებით შედეგს მოიტანს, რადგან „პასუხისმგებლობა, რომელიც კრების მონაწილეებს გვაკისრია, ძალზე დიდია. მის სიდიადეს კრების მოწვევა ან მისი წარმატებით დასრულება კი არ წარმოადგენს, არამედ ხვალინდელი დღე, ანუ სინოდალური ინსტიტუტების სამუშაოების გაგრძელება საერთომართლმადიდებლურ დონეზე“, — ნათქვამია იერუსალიმის საპატრიარქოს განცხადებაში.

წმინდა და დიდი კრების მოწვევას უჭერს მხარს სრულიად აფრიკისა და დიდი ალექსანდრიის პაპი და პატრიარქი თეოდორე II, რომელმაც ადგილობრივ მართლმადიდებელ ეკლესიებს კრებაზე კრებაში მონაწილეობისკენ მოუწოდა. თავის რადიოინტერვიუში მან ისაუბრა კრების ისტორიულ მნიშვნელობაზე და განცხადა, რომ „მართლმადიდებელი ეკლესია შორს უნდა იდგეს პოლიტიკისგან, ნაციონალური და რასობრივი კუთვნილებისაგან“.

იგი მიიჩნევს, რომ ბულგარეთის ეკლესია აღარ შეცვლის თავის გადაწყვეტილებას, განსხვავებით სხვა ადგილობრივი ეკლესიებისაგან, რომელთაც ჯერ გარკვევით არ უთქვამთ კრებაში მონაწილეობაზე უარი.

ამავე საკითხებთან დაკავშირებით 13 ივნისს შეიკრიბა რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის წმინდა სინოდიც. რუსეთის ეკლესიის სინოდის საგანგებო სხდომაზე წმინდა და დიდ კრებასთან და-

კავშირებით წარმოქმნილი პრობლემები და მასზე რუსეთის ეკლესიის მონაწილეობის საკითხი განიხილეს. საბოლოოდ, შექმნილი ვითარებიდან გამომდინარე, რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის წმინდა სინოდმა განაჩინა, რომ ის მხარს უჭერს ანტიოქიის, საქართველოს, სერბეთისა და ბულგარეთის მართლმადიდებელი ეკლესიების წინადადებას საყოველთაო მართლმადიდებლური კრების მოწვევის გადავადების შესახებ იმ დროისათვის, ვიდრე არ მიიღწევა ერთობა ადგილობრივ მართლმადიდებელ ეკლესიათა მეთაურებს შორის. „იმ შემთხვევაში, თუ კი ეს წინადადება არ იქნება მიღებული კონსტანტინოლის საპატრიარქოს მიერ და კრებაზე დაგეგმილი კრება მაინც ჩატარდება, ზოგიერთი ადგილობრივი მართლმადიდებელი ეკლესიის თანხმობის არარსებობის მიუხედავად“, რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესია „ღრმა მწუხარებით აცხადებს“, რომ მისი დელეგაციის მონაწილეობა კრებაში შეუძლებელი იქნება.

ამასთან, სინოდმა კვლავ აღნიშნა, რომ „კრების წარმატებით მომზადებას ძალიან ნაადგება საყოველთაო მართლმადიდებლობის სამდივნოს რეალური მოქმედების გააქტიურება, რომელიც შეისწავლის პრობლემური თემების გადასაწყვეტად შემოსულ წინადადებებს, დაარეგულირებს არსებულ უთანხმოებებს, დახვეწს აუცილებელ დოკუმენტაციას და ხელს შეუწყობს ყველა დაბრკოლების აღმოფხვრას მართლმადიდებელი ეკლესიის წმინდა და დიდი კრების მოსაწვევად და მის ღვთისათნოდ დასასრულებლად“.

თუმცა, მიუხედავად შექმნილი ვითარებისა, კონსტანტინეპოლის საპატრიარქო კრების გადადებას არ აპირებს. მიმდინარე კვირას პატრიარქმა ბართლომეოს I-მა განაცხადა, რომ კუნძულ კრებაზე საბოლოოდ დასრულდა წმინდა და დიდი კრებისათვის მზადება და იმედი გამოთქვა, რომ იგი წარმატებით ჩატარდება.

ინტერნეტმასალების მიხედვით
მოამზადა თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

სუფუნელი ხოშტარიების სასულიერო ოჯახი

სუფუნის წმ. გიორგის სახელობის ისტორიულ ტაძარში საუკუნეების განმავლობაში არაერთ ღირსეულ საეკლესიო მოღვაწეს უმსახურია. მათ შორის გამორჩეული ადგილი ამავე სოფლის მკვიდრებს, აზნაურ ხოშტარიების ოჯახს წევრებს უჭირავს, რომელთა გვარის წარმომადგენლები აქ XVIII-XX სს-ის მიჯნაზე ლოცულობდნენ.

დეკანოზი მარკოზ თევდორეს ძე ხოშტარია 1770 წელს სამეგრელოს სამთავროში, სოფ. სუფუნაში, სასულიერო პირის ოჯახში დაიბადა. მამამისი, დეკანოზი თევდორე, 1730-1770 წლებში მსახურობდა სუფუნის წმ. გიორგის ტაძარში. წერა-კითხვა, წმინდა წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონ-

ნი მარკოზმა მარტვილის მონასტერში ჩყონდიდელ მიტროპოლიტ წმ. ანტონთან (დადიანი) ისწავლა. 1796 წელს ჩყონდიდელმა მიტროპოლიტმა ბესარიონმა (დადიანი) დიაკვნად აკურთხა. ამავე წელს მღვდლად დაასხა ხელი. 1806 წელს დეკანოზის წოდება მიენიჭა და სუფუნის წმ. გიორგის ტაძრის წი-

ნამძღვრად დაინიშნა. ღირსეული და კეთილსინდისიერი სამსახურის გამო, 1812 წელს ბრინჯაოს ჯვრით დაჯილდოვდა. ჯამაგირს იღებდა ჭყონდიდელი მიტროპოლიტის სალაროდან, ასევე თავისი მამულებიდან და საეკლესიო გლეხებისაგან. მის პირად საქმეში წერია, რომ „ღვთისმსახურებას აღასრულებდა მშვიდად და თავმდაბლურად, ხასიათდება დადებითად და იჩენს სრულ მორჩილებას თავისი მღვდელმთავრისადმი“. ჰყავდა სამი შვილი: პეტრე (1799), დეკანოზი ნიკოლოზი (1809), მღვდელი იოანე (1817).

დეკანოზი ნიკოლოზი 1809 წელს დაიბადა. სასულიერო განათლება მარტვილის საკათედრო ტაძარში მიიღო. 1833 წელს სამეგრელოს მიტროპოლიტმა დავითმა (წერეთელი) დიაკვნად აკურთხა, ამავე წელს მღვდლად დაასხა ხელი და სუჯუნის წმ. გიორგის ტაძარში განამწესა. 1834 წელს სუჯუნის ოლქის მთავარხუცესად აირჩიეს. 1854 წელს მამა ნიკოლოზს ბრალი დასდეს სუჯუნის აჯანყების ორგანიზებაში. საქმე შემდეგში მდგომარეობდა. 1854 წელს სამეგრელოს დედოფალმა ეკატერინე ჭავჭავაძემ სუჯუნის ეკლესიას ჩამოართვა საჭყონდიდლო მამულები, ჭყონდიდელი დაბეგრა ფულით, სუჯუნის საკათედრო ეკლესია გადაკეთდა რიგით სამრევლო ეკლესიად. ხალხს სუჯუნა დედაეკლესიად მიაჩნდა, დედოფლის ეს განკარგულება მათ დეკანოზმა ნიკოლოზ ხოშტარიამ განუცხადა, ხოლო სუჯუნის ეკლესიის წმ. გიორგის ხატის გადმოსვენებამ დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია და ხალხი აჯანყდა. მამა თეოდორე თავის მოგონებებში წერდა: „ატყდა აჯანყება, შეიქმნა ზარის რეკა და ბუკის ცემა, დაუცხრომელის ხალხისაგან არ იყო დაწყნარება, ისე მოასკდა ხალხი უმრავლესი და ერთხმად შეთქვეს პირი ან განყვეტა, ან ჩვენი ჩვეულების მოშლა არ იქნეს“. საბოლოოდ, კავკასიის მთავარმართებელი ჩაერია ამ საქმეში და დადიანებს ხელი ააღებინეს ამ ჩანაფიქრის განხორციელებაზე, მაგრამ ეკატერინე ჭავჭავაძის ბრძანებით აჯანყების მეთაურები მაინც შეიპყრეს; აზნაურები: მეთოდი ხოშტარია, ალექსი გეგეჭკორი, ფილიპე იოსელიანი

სუჯუნის წმ. გიორგის ტაძარი

და გულა თოფური ლეჩხუმისა და სვანეთის ციხეებში გაამწესეს; „შფოთის აღმძვრელი“ ივა (იოანე ხოშტარია) ბერ-დიაკვანი, რომელიც იყო სამეგრელოს მთავრის დავით დადიანის (1840-1853) კანცელარიის მმართველი 1840-1855 წლებში, დააპატიმრეს და თბილისში, ფერისცვალების მონასტერში გააგზავნეს სასჯელის მოსახდელად, სადაც 1855 წლის 10 აპრილს გარდაიცვალა. დაკრძალულია იქვე, ხოლო დეკანოზი ნიკოლოზ ხოშტარია კი უვადოდ გაამწესეს საირმის მონასტერში.

აჯანყების ჩახშობიდან ოთხი წლის შემდეგ, 1860 წელს, პეტერბურგში, წმ. ალექსანდრე ნეველის ლავრაში, მღვდელმა თევდორე ხოშტარიამ საქართველოს ყოფილ ეგზარქოს ისიდორეს (ნიკოლსკი) მიულოცა კიევის მიტროპოლიტად დანიშვნა, თან სთხოვა მამის ნიკოლოზ ხოშტარიას საქმის გადახედვა და მისი დაბრუნება სუჯუნის ეკლესიაში. გავიდა მცირე დრო და, მართლაც, დეკანოზი ნიკოლოზ ხოშტარიას თავის ძველ ადგილას დააბრუნეს. 1864 წლის 25 აპრილს სკუფია უბოძეს. დეკანოზი ნიკოლოზი, სავარაუდოდ, XIX ს-ის 70-იან წლებში გარდაიცვალა. ჰყავდა მეუღლე მარიამ როსტომის ასული ჯოლია.

სასულიერო პირი იყო მისი **უმცროსი ძმა, მღვდელი იოანე**. იგი 1817 წელს დაიბადა. დაამთავრა სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელი. 1834 წლის 11 თებერვალს სამეგრელოს მიტროპოლიტმა დავითმა (წერეთელი) დიაკვნად აკურთხა. 1837 წლის 9 ივნისს სამეგრელოს ეპისკოპოსმა გიორგიმ (კუხალაშვილი) მღვდლად დაასხა ხელი და ენერის ამალელების ტაძარში განამწესა. 1873 წლის 1 მაისს პენსიაზე გავიდა. მღვდელი იოანე 1883 წლის 27 იანვარს გარდაიცვალა. ჰყავდა მეუღლე ციციწო დავითის ასული და შვილები: ეფრემი (1834), კონსტანტინე (1841), ათანასია (1852).

გვარში ბოლო სასულიერო პირი **დეკანოზ ნიკოლოზის ვაჟი დეკანოზი თევდორე** გახლდათ, რომელიც 1832 წლის 6 მაისს დაიბადა. დაწყებითი განათლება პატარა თევდორემ მშობლებთან მიიღო. ხუთი-ექვსი წლიდან ყურადღებას აქცევდა წერა-კითხვის სწავლას და როგორც თავის მოგონებებში წერდა: „დიდ სიამოვნებას ვგრძნობდი მაგაში. უთუოდ უფრო იმისთვის, მამაჩემი იყო მღვდელი“. პირველად თევდორეს ხუცური ანბანი მამამ — ნიკოლოზ ხოშტარიამ თავისი ხელით დაანერინა; შემდეგ თევდორე სასწავლებლად მიაბარეს მღვდელ გიორგი ხოშტარიას ქვრივს, რუსუდან იოსელიანის ასულს, დედას ივა (იოანე) ბერისა, რომელიც იყო ბერ-დიაკვანი და სამეგრელოს მთავარ დავით დადიანის (1840-1853) კანცელარიის მმართველი. 1844 წლის 1 სექტემბერს იგი სამეგრელოს ორკლასიან სასწავლებელში ჩაირიცხა, რომელიც 1830 წელს მარტვილში გაიხსნა ჭყონდიდელ მიტროპოლიტ დავითის (წერეთელი) ლოცვა-კურთხევით. პირველ კლასში თევდორეს მას-

წავლელად ჰყოლია ეპიფანე გა-
ნერელია, რომელიც ბოლოს იყო
მარტვილის საკათედრო ტაძრის
დეკანოზი. მან რუსულის სწავ-
ლასაც მიჰყო ხელი. როგორც
თვითონ იხსენებს: „**რუსულ
კითხვაში გამაჩვია განსვენე-
ბულმა მორჩილმა ბერმა თა-
ვადმა ჩიჩუამ, რომელიც ბოლო
იყო სამეგრელოს ეპისკოპოსი
ბესარიონი**“.

1849 წელს თევდორე განამნე-
სეს სამეგრელოს მთავარ დავით
დადიანის (1840-1853) კანცელა-
რიაში მწერლად, ამავე კანცელა-
რიის მმართველის, ბერ-დიაკვან
იოანეს მოწვევით. მან ხუთი წელი
გატარა სამეგრელოს მთავრის
სამსახურში. შეთავსებით სამეგ-
რელოს მთავრის სასახლის კარის
ვლადიკერის ღვთისმშობლის ტა-
ძარში მედავითნედ დაიწყო მსახურება. დადიანების
კარის ეკლესიაში ღვთისმსახურება შაბათ-კვირას
ტარდებოდა, სადაც დღესასწაულებში მწუხრსა და
ციცკარზე თევდორე ხოშტარია ხშირად კითხულობ-
და, ხოლო მთავარი დავით დადიანი, როგორც მოყ-
ვარული საღმრთო წიგნების კითხვისა, ეკლესიაში
მუდამ გვერდით ედგა და თვალს აყოლებდა საღვთო
წიგნის კითხვისას.

1856 წელს მედავითნე თევდორე პეტერბურგში
გაჰყვა სამეგრელოს დედოფალ ეკატერინეს, რო-
გორც შვილების ქართული ენისა და წერა-კითხვის
მასწავლებლი. მათ ზღვით იმგზავრეს, გზაში დედო-
ფალს ავადმყოფობა შეეყარა. გემზე მყოფთ „ფორ-
ტოჩიკიდან“ ჩამონასხამი წყალი დედოფალს გადა-
ესხა. ეკატერინე შიშისგან აღშფოთდა, პირველი
გადაისახა: „**ამ უბედურებას გადავურჩით, ჩემო
თევდორე, მაგრამ ან რა უბედურებას მოველით,
არ ვიცით?!**“ — მიმართა დედოფალმა თევდორეს,
რომელმაც მშვიდად მოახსენა: „**ღვთის მოწყალე-
ბით თქვენი სასოება ვლადიკერის ღვთისმშობელი
გვისვენია, რომელსაც გარშემო მოლაზონები,
ცრემლით მვედრებული ახვევიათ და მისი საფარ-
ველი გვიცავს, დედოფალი!**“

პეტერბურგში რუსეთის იმპერატორ ალექსან-
დრე II-ის კურთხევაზე დედოფალ ეკატერინეს ამა-
ლას ამშვენებდნენ მისი შვილები — ნიკო, სალომე
და ანდრია დადიანები, ნინო ალექსანდრეს ასული
დადიანი-გრიბოედოვისა, მღვდელ-მონაზონი ბესა-
რიონ ჩიჩუა (შემდგომში — ეპისკოპოსი), მედავითნე
თევდორე ნიკოლოზის ძე ხოშტარია, სამეგრელოს
მთავარ დავით დადიანის კარის მინისტრი, თავადი
პეტრე ნიკოს ძე დადიანი („დიდი ნიკო“ — იყო დადი-

ეკატერინე შავჭავჭავაძე-დადიანისა

ანის სასახლის კარის მსაჯულ-
თუხუცესი, ისტორიკოსი; მისი
ძალისხმევით 1811 წელს რეს-
ტავრირება ჩაუტარდა კორცხე-
ლის ღვთისმშობლის მიძინების
ტაძარს).

1857 წელს დედოფალი და
მისი ამაღლა სამშობლოში დაბ-
რუნდა. თუმცა ამავე წელს, სა-
მეგრელოს სამთავროს გაუქმე-
ბის შემდეგ, დედოფალი მალევე
პეტერბურგში გაიწვიეს, ხოლო
თევდორე ზუგდიდში დარჩა.
1860 წლის 25 მარტს აფხაზე-
თისა და სამეგრელოს ეპისკო-
პოსმა გერონტიმ (პაპიტაშვი-
ლი) დიაკვნად აკურთხა. ამავე
წელს მღვდლად დაასხა ხელი
და დადიანების კარის ეკლესიის
მოდღვრად დაადგინა. მალევე,
რამდენიმე თვეში, ეკატერინე

ჭავჭავაძემ და ნიკოლოზ დადიანმა იგი სანკტ-პე-
ტერბურგში გამოიძახეს. იმპერიის დედაქალაქში
მეორედ ყოფნის პერიოდს მამა თევდორე საოცრად
დიდი სითბოთი იხსენიებს: „**იქ მქონდა ხშირად შემ-
თხვევა წმ. ნიკოლოზის სობორში, იქაურის მეორე
მღვდლის, მაგისტრის იოანე კრილოვის თხოვნით,
რომელმაც ძლიერ შემიტკბო, საღმრთო ლიტურ-
გია და სხვა ღვთისმსახურება აღმესრულებინა.
მაშინ იყო იქაური დეკანოზი სახელით შილა, მე-
სამე მღვდელი ალექსანდრე სოკოლოვი. დიაკვნე-
ბი მთავარი ილია და მეორე ანდრია. ყველანი ესე
სიყვარულით მექცეოდნენ და თავიანთ სახლებში
პატივით მღებულობდნენ**“.

მამა თევდორე ღვთისმსახურებას ყაზანის სობო-
როშიც ესწრებოდა, ხოლო როგორც მღვდელი, მწუხ-
რისა და ციკრის ღოცვებს ასრულებდა სამლოცვე-
ლო სახლში, რომელიც დედოფალ ეკატერინეს ჭავჭა-
ვაძეს მონაწილეობით ჰქონდა საცხოვრებელ სასახლეში.
ამ სამლოცველო სახლში „**დიდებულ წმინდა ხატე-
ბთან ესვენა უმეტესად შესანიშნავი ისტორიული
ვლადიკერად წოდებული ყოვლადწმინდა ღვთისმ-
შობლის ხატი, პატიოსნის მისის სარტყლის ნანი-
ლით, რომელიც არის ძვირფასის, ბრილიანტ-ალ-
მასის და სხვა მრავალი სხვადასხვა თვალ-მარ-
გალიტებით შემკობილი ოქროს გვირგვინით და
ოქროს არშიით შემორტყმული და ჩასვენებული
მძიმედ ხელოვნებით გაკეთებულის დიდის ვერ-
ცხლის და ოქროთ დაფერილ და გარეთაც ხატებით
მოჭედილ ლუსკუმაში**“.

1861 წლის 2 მაისს პეტერბურგიდან პატარა ნი-
კო ბიძას — გრიგოლ დადიანს აღდგომის დღესას-
წაულს ულოცავდა და წერდა: „**თევდორე მღვდელ-**

მა უმდაბლესად თავი დაგიკრათ“. 1861 წელს, ევროპაში მოგზაურობის დროს, იგი თან ახლდა დედოფალს და მის მემკვიდრე ნიკოლოზ დადიანს და უსრულებდა მათ წირვა-ლოცვებსა და საეკლესიო წესებს. 1865 წელს ერთგული და დამსახურებული სამსახურისთვის იგი საგვერდულით დაჯილდოვდა.

1867 წელს მღვდელი თევდორე სამშობლოში დაბრუნდა და სუჯუნის წმ. გიორგის ორშტატიანი ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1871 წელს სკუფია უბოძეს. 1874 წელს, ნიკოლოზ დადიანის თხოვნით, მამა თევდორე ზუგდიდის ვლადიმერის ღვთისმშობლის საფარველის ტაძრის პირველ მღვდლად დაინიშნა. 1877 წელს კამილავეკა ეწყალობა. 1884 წელს საგვარჯიშო მთავარანგელოზთა ორშტატიანი ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1892 წლის 15 მაისს დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1893 წლის დეკემბრის ბოლოს სუჯუნის წმ. გიორგის ორშტატიანი ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1894 წელს სუჯუნის ოლქის მთავარზეცესად დაადგინეს. 1895 წელს 22 ნოემბერს გაზეთი „ივერია“ წერდა: „22 ოქტომბერს სუჯუნის წმ. გიორგის ეკლესიაში მამა დეკანოზმა თევდორე ხოშტარიაშვილს წირვის შემდეგ გადაიხადა პარაკლისი ჩვენის ღრმად პატივცემულის რაფიელ ერისთავის სადღეგრძელოდ“.

თევდორე ხოშტარია ქადრაკის მოტრფიალყოფილა და შესანიშნავადაც თამაშობდა. მან ქადრაკის თამაში შეაყვარა სამეგრელოს პრინც ანდრია დადიანს. 1903 წელს ქ. კიევი ფრანგულად გამოიცა წიგნი ანდრია დადიანი-მენგრელის ქადრაკის პარტიები, სათაურით: „გათამაშებანი მისი უგანათლებულებობის თავადის დადიან-მენგრელიისა“. წიგნში ორა სცამეტ გათამაშებას შორის ერთ-ერთია ანდრია დადიანისა და მამა თევდორე ხოშტარიასი. გადმოცემით, მოძღვარმა ქადრაკის პარტია მოუგია სამეგრელოს პრინცს და სანაცვლოდ საჩუქრად მიუღია 1. 500 მანეთად ღირებული ქადრაკი, რომელიც 1905 წელს მის სახლთან ერთად დაინვა.

დედაეკლესიაში ერთგული და ნაყოფიერი სამსახურისათვის დეკანოზი თევდორე დაჯილდოებული იყო: 1897 წლის 6 მაისს წმ. ანას II ხარისხის ორდენით; 1903 წლის 15 მაისს წმ. ვლადიმერის IV ხარისხის ორდენით. ღვანღმოსილი მოძღვარი 1909 წლის 25 აგვისტოს გარდაიცვალა.

ნიკოლოზ დავითის ძე დადიანი

დეკანოზმა თევდორემ დაგვიტოვა საინტერესო მემუარები. მათი გაცნობით ნათელი სურათი გვეხატება სუჯუნის ისტორიული და უძველესი ეკლესიის ღვთისმსახურთა ყოფაცხოვრების შესახებ. ჰყავდა მეუღლე — მარინე (ან გაიანე) დავითის ასული ანჯაფარიძე და შვილები: მიხეილი, ალექსანდრე, სოლომონი, ლევანი, ეკატერინე.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე №812; ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №39633; საქმე №50410; ზუგდიდის მუზეუმის ლიტ. არქივი, №1922, თ. ხოშტარია „გახსენება ჩემი სიყმანვილისა და მერმინდელი ჩემი თავგადასავალი“; საქართველოს სასულიერო მახარებელი, 1864 წლის სექტემბერი, გვ. 98; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო უწყებანი“ 1892წ. №11; 1894წ. №15; 1897წ. №11; 1903წ. №11.

ლიტ: დეკანოზი კონსტანტინე კაჭარავა „სუჯუნის წმინდა გიორგის ეკლესიის ისტორია“ ქ. თბ. 2009წ., გვ. 64; გვ. 80-81.

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაბეჭდილი მასალების გამოცემას, დაეხმარებათ გადართვით შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შტანდინ-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შოთაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუკრიძე, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ვლასი ჯიბლაძე; გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ისტორიის ფურცელი

არქიმანდრიტი გერონტი (სოლოლაშვილი)

1757 — 1813

არქიმანდრიტი გერონტი, ერისკაცობაში — თავადი სოლოლაშვილი 1757 წლის 15 მარტს ქართლში დაიბადა.

სოლოლაშვილები და სოლოლაშვილები, ფეოდალური საგვარეულოს წარმომადგენლები იყვნენ XV-XIX საუკუნეების საქართველოში. ვახუშტის მიხედვით, სოლოლაშვილები არ არიან ბარათაშვილები და მათ თავიანთი მამული და სასაფლაო აქვთ. იოანე ბატონიშვილის მიხედვით კი: სოლოლაშვილები „არიან ძველადვე ახალციხელნი კალმახის ადგილის ერისთავის გვარისანი. ამათი წინაპარი ვინმე გათათრდა და უწოდეს სულალად, ხოლო ამის შთამომავლობისანი, რომელთაც მიიღეს მაჰმადიანობა, მოვიდნენ საქართველოსა შინა მეფობასა ბაგრატისასა წელსა 1375-სა და მეფემან მიიღო თავადობისა ხარისხითა და უბოძა გვარადცა სოლოლას შვილობა და არიან მუნიდგან მცხოვრებნი სომხითსა, რომელნიმე გარდმოვიდნენ რუსეთს და დაშთნენ, ხოლო სხვანი ამათნი დაშთნენ ქართლსავე შინა და ან არიან: 1) იესეს შვილები, 2) ზაზას შვილები და სხვანი ძმანნი ამათნი, ხოლო სხვანი სოლოლას შვილები, რომელნიცა არიან თათრად, ჰსცხოვრებენ ახალციხის ნაწილსა შინა ჩირდილის კერძო ადგილსა“.

გვარის ფუძემდებელი, როგორც ჩანს, სოლოლა/სოლოლა იყო, რომლის შთამომავლები XV ს-იდან ჩნდებიან ქართლის სამეფოში. სოლოლაშვილების სამფლობელო - სასოლოლაშვილო - XV ს-ში ყალიბდება და ძირითადად ალგეთში, ვერის ხევიში, ქალაქის პირის სოფლებსა და ნაწილობრივ სომხითში ჰქონდა მამულები. ასევე ყმები ჰყავდათ და მამულები ჰქონდათ თბილისშიც. საგვარეულოს მთავარი ციხესიმაგრეები იყო კოჯრისა და ჭაპალას ციხეები, მოგვიანებით ციხე ააშენეს ბორბალოშიც. საგვარეულო მონასტერი და სასაფლაო იყო კაბენი.

სოლოლაშვილებს ქართლის სამეფო კარზე ეკავათ მეფის სახლთუხუცესის, დედოფლის სახლთუხუცესის, ბოქაულის, ყეენის, მულარიბისა და მუსაიბის და სხვ. თანამდებობები, სოლოლაშვილები სამეფო-ვიწრო სახელო დედოფლის სახლთუხუცესის თანამდებობა ყოფილა.

მათ გვარში არაერთი ღირსეული ადამიანი იყო. ერთ-ერთი მათგანი გახლდათ ქართლ-კახეთის მე

ფე ერეკლე II-ის კარის მოძღვარი გერონტი (სოლოლაშვილი). იგი გარეჯის წმ. იოანე ნათლისმცემლის მონასტერში არქიმანდრიტ გერასიმესთან (ანთაძე) აღიზარდა. იქვე აღიკვეცა ბერად გერონტის სახელით.

იოანე ბატონიშვილი თავის ნაშრომში „მცირე უწყება ქართველთა მწერალთათვის“ გერონტი სოლოლაშვილს შეცდომით ლეონტი იხსენიებს და მასზე წერს: „მღვდელ-მონაზონი ლეონტი სოლოლაშვილი: ესე იყო საფილოსოფოსო სწავლასა შინა გამოცდილი და მგალობლობასა შინა პირველი მგალობელი, რომელმან უწყოდა ვიდრე ხუთასამდის ჭრელი და სხვანი გალობანი. ამან განსწავლა მრავალნი მგალობელნი და კეთილად განვლო წელნი თვისნი“.

1785 წლის 27 აგვისტოს იგი უკვე ბერ-დიაკვნად იხსენიება და ამ წელს აღწერა მშვენიერი ხუცურის ხელით საგალობელი ღვთისმშობლის მიცვალებისა, რომელსაც ერთვის მისი ანდერძი. 1786 წელს გადაწერა სრული „სძლისპირი“, შემდეგ — სადღესასწაულო. 1791 წელს უკვე მღვდელ-მონაზონია, რაც დასტურდება ამავე წელს გადამწერილ „კრებულზე“ დართულ ანდერძში: „მე, უღირსმან ხუცეს-მონაზონმან სოლოლაშვილმან გერონტი, აღვანერინე წიგნი ესე ჩემსა სულიერსა ძმასა, ახლად მონაზონს ზაქარიას, უდაბნოსა გარესჯისასა, ნათლისმცემლის მონასტერში, სულისა ჩემის საოხად და ძმათა ჩემთა აღათონისა და იოანესსა. ვინც მიემთხვეოდეთამას, ლოცვასა ჰყოფდეთ ჩემ ცოდვილისათვის, წმინდანო მამანო. მეფობასა მეორესა ირაკლისსა, პატრიარხოვასა ძისა მისისა, მეორისა ანტონისსა ჟამსა ამას, მწყსიდა მონასტერსა ამას ყოვლად სამღვდელო წინონმდელი მაყას ძე იოანე, მისთვისცა ხსენებასა ყოფდეთ, მამანო. დასაბამითგან წელთა ათშვიდიათას ორას ოთხმოც და ათცხრამეტსა. ქრისტეს აქათ ჩლჳა, თვესა მაისსა ბ“.

1794 წელს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ანტონ II-მ (ბაგრატიონი) მას არქიმანდრიტის წოდება მიანიჭა და თბილისის კარის წმ. გიორგის სახელობის ტაძრის წინამძღვრად განამწესა, სადაც ერეკლე მეფის გარდაცვალებამდე იმსახურა. იგი რომ კარის წინამძღვარი, ჩანს 1796 წელს გარეჯის ბერის, მაკარის მიერ გადამწერილ საგალობლებზე

მინანერით, სადაც ვკითხულობთ: „მისი მღვდელ-
ღირსება გერონტი, მეფის კარის წინამძღვარი,
მობრძანდა დავით გარეჯის მონასტერსა, ქო-
რონიკოს ჩღუე (1796), აპრილის კდ (24)“. 1798
წლიდან ისევ ნათლისმცემლის მონასტერშია. 1801
წელს არქიმანდრიტმა გერონტიმ დაამთავრა თა-
ვისი ნაშრომი „ნაცვალსიტყვაობა (სიმეტნე)“, აქ-
ვეა მისი ანდერძი: „მრავალმთის ნათლისმცემლის
მონასტერსა შინა, უდაბნოსა გარეჯისასა, წელ-
თა ქრისტესითგან 1801, ჩყა თთვესა დეკემბერსა
ათერთმეტსა. თქუენი უქვენაესი მონა, ოდესმე
მისის სიმაღლისა, მეფის ირაკლის — კარის არ-
ხიმანდრიტ ყოფილი, ყოვლად უხმარი და უღირსი
გერონტი“.

1803 წელს მცირე ხნით იყო ჯერ შუმათის, ხოლო
1804-1805 წლებში შიომღვიმის მონასტრის წინამ-
ძღვარი. 1804 წლის 26 დეკემბერს შედგენილ შიომღ-
ვიმის მონასტრის სიგელში ვკითხულობთ: „...უდაბ-
ნო შენი მოვილოცე... ვიხილე მამა მონასტრისა,
სქესით სოლოლაშვილი არხიმანდრიტი გერონტი
და ძმათა სიმრავლენი...“ ხოლო 1805 წლის 19 მა-
ისს კათოლიკოს-პატრიარქი მცხეთისა და სრულიად
საქართველოსი ანტონ II ძეგვის მოურავს ნიკოლოზ
გედეონისშვილს წერდა: „მერმე მანდ ციხედიდს
წმიდის შიოს ზვარი რომ არის, მაგის ბოძებას და
დანებებას შემოგვედრნენ, როგორც რომ ძვე-
ლად ჰქონიათ, ეგრეთვე ახლა მღვიმის წინამძღ-
ვარი გერონტი და ამისნი კრებულნი და ამ საქ-
მისათვის გვიბრძანებია...“ 1806 წლის 27 იანვარს
შიომღვიმის მონასტრის წინამძღვარი უკვე არქი-
მანდრიტი დოსითეოსია (ფიცხელაური, შემდგომში
— მთავარეპისკოპოსი).

1810 წლის ნოემბერში, კათოლიკოს-პატრი-
არქ ანტონ II-ის რუსეთში გადასახლების შემდეგ,
არქიმანდრიტი გერონტი ისევ გარეჯის წმ. იოანე
ნათლისმცემლის მონასტერში დამკვიდრდა და
მშვენიერი სკოლა გამართა, სადაც მწერალ-მწიგ-
ნობრობასა და გალობას ასწავლიდა. მან აღზარ-
და მრავალი ახალგაზრდა, რომლებიც შემდგომში
ღირსეული სასულიერო პირები გახდნენ. მათგან
ორი ქართულმა მართლმადიდებელმა ეკლესიამ
წმიდათა დასში შერაცხა. ესენი იყვნენ: სახელოვა-
ნი მგალობელი და მწერალ-მწიგნობარი წმ. გერასი-
მე (ერში — თავადი გერონტი სვიმონის ძე ვაჩნაძე),
1851 წელს ლეკთაგან გარეჯას წამებული და წმ.
ილარიონ ახალი ქართველი (ერში — აზნაური იესე
ხახულის ძე ყანჩაველი), იმერეთის წმ. მეფე სოლო-
მონ II-ის მოძღვარი, ათონის მთაზე აღსრულებული
და გაბრწყინებული (+1864).

მამა ილარიონის ცხოვრებაში ვკითხულობთ:
„იხილა რა თავადმა გიორგი წერეთელმა აღ-
საზრდელში სულიერი საგნებისადმი ძლიერი
სწრაფვა, ცოდნის გასაღრმავებლად ჯრუჭის წმ.

მართლ-კახეთის მეფე ერეკლე II

გიორგის მონასტერში მცხოვრებ არქიმანდრიტ
გერონტის, ერისკაცობაში თავად სოლოლაშ-
ვილს მიანდო (სავარაუდოდ, მისი ცხოვრების
შემდგენელს აქ მონასტრის სახელწოდება ეშ-
ლება, მამა გერონტის ჯრუჭის მონასტერში მსა-
ხურება საეკლესიო საბუთებით არსად ფიქსირ-
დება — გ. მ.). მამა გერონტი ცდილობდა, თავის
მონაწილეში უმეტესად ლოცვის სიყვარული გაეძ-
ლიერებინა და მას მკაცრი მონაზვნური სულის-
კვეთებით ზრდიდა. შემდგომში მამა ილარიონი
გაოცებით იხსენებდა, როგორ იდგა ბერი ღამის-
თევის ლოცვაზე მწუხრიდან მზის ამოსვლამდე
და მასაც აიძულებდა იგივე ეკეთებინა. ასე ატა-
რებდნენ ისინი ღამეებს ფსალმუნთ გალობაში
და ქართული ლოცვანიდან ლოცვების კითხვაში.
ბერის სრულ მორჩილებაში იესე მოსაგრეობრი-
ვი ცხოვრებით ცხოვრობდა. ერთხელ, ზამთარში,
მამა გერონტიმ დაავალა ქუთაისში მის მეგო-
ბართან წერილი წაეღო და თოვლში ფეხშიშველი
გაგზავნა. როცა წერილი მიიტანა, იესეს ჩაცმუ-
ლობით გაოგნებულმა მასპინძელმა ორი პიას-
ტრი მისცა და უბრძანა ქალამნები ეყიდა. უკან
დაბრუნებული ბერმა ფეხშემოსილი რომ დაინა-
ხა, მოუთმენლობისა და სულმოკლეობისათვის
მკაცრად უსაყვედურა. ყველაფერთან ერთად თა-
ვის მონაწილეს თავშეკავებას ასწავლიდა, ოღონდ
არა ერთბაშად, არამედ თანდათანობით და სათ-

ნოების კიბის საფეხურიდან საფეხურზე აჰყავდა. თავდაპირველად იესეს ორშაბათობით, ოთხშაბათობითა და პარასკეობით მზის ჩასვლამდე საზრდელის მიღება აუკრძალა, შემდეგ კი ამ დღეებში ჭამას სრულიად გადააჩვია. ამასთანავე, საერო მეცნიერებებსაც ასწავლიდა: სუფთა წერას, გრამატიკას, არითმეტიკას და სხვ. ასეთ დაუცხრომელ, მღვიძარე ღვანლში იესემ სამწელიწადნახევარი დაჰყო მამა გერონტისთან“. ამ მონათხრობში კარგად ჩანს, თუ რა სულიერი, ასკეტი და მმარხველი მოძღვარი გახლდათ არქიმანდრიტი გერონტი.

არქიმანდრიტი გერონტი არა მხოლოდ ნაყოფიერი კალიგრაფი, არამედ მწერალიც იყო. ცნობილია მისი იამბიკოები. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ზემოთ აღნიშნული 1801 წელს დაწერილი თხზულება — „ნაცვალსიტყვაობა“ (წარმოთქმა მართლისა სარწმუნოებისა, ესე იგი ღვთისმეტყველებისათა და განგებულებითა, ხოლო პირველად არსებისა და ბუნებისათვის, პირისა და გვამისათვის, კითხვა-მიგებით განკარგულნი, რომელსა ეზედნოდების ნაცვალსიტყვაობა), რომელსაც უძღვის ავტორის წინასიტყვაობა — მიმართვა წინონმინდელი მიტროპოლიტისა და ექვთიმე არქიმანდრიტისადმი. აღნიშნული ნაწარმოები მამა გერონტის დაუწერია ქართველ სასულიერო პირთა განათლების საქმეში მცირეოდენი წვლილის შეტანის მიზნით. მისი სიტყვით: „იმიტომ, რომ ჩვენში ბევრი იყო სოფლის მღვდელი, რომელთაც არ იცოდნენ არც საღმრთო წერილი, არც ფილოსოფია და არც ღვთისმეტყველება. მიზეზი ამისა არისო, ამბობს ის, უკანონობა და წესუდებლობა ჩვენი და მრავალგზის აოხრება ჩვენი სპარსთა და ლეკთაგანო“. თხზულება შედგება სამი ნაწილისაგან: გუამი და ბუნება იესო ქრისტესი, შვიდთა საიდუმლოთათვის და შვიდთა მსოფლიოთა კრებათა.

არქიმანდრიტი გერონტი ნათლისმცემლის მონასტერში აღესრულა. 1792 წელს მამა გერონტის დაკვეთით, ბეჟან მდივანბეგის ძის, ბერ-დიაკვან პანტელეიმონის მიერ გადაწერილ „ძლისპირ-გულანზე“ არის გადამწერის ანდერძი: „არქიმანდრიტი გერონტი მიიცვალა იანვრის იბ (12), წელთა ჩყივ (1813), დღესა კვირიაკესა პირველ განთიადისა“. დასაფლავებულია ამავე მონასტერში.

ლიტ: ვახუშტი ბაგრატიონი „აღწერა სამეფო-

გარეჯის წმინდა იოანე ნათლისმცემლის მონასტერი

სა საქართველოსა“; მღ. პოლიევქტოს კარბელაშვილი „ქართული საერო და სასულიერო კილოები“, ტფილისი, 1898წ., გვ. 80; ბ. ლომინაძე „მოიშლინა“ 1953წ. გვ. 85; კორნელი კეკელიძე „ქართული ლიტერატურის ისტორია“ ტ. I, ძველი მწერლობა, ქ. თბ. 1960წ. გვ. 472; ლევან მენაბდე „ძველი ქართული მწერლობის კერები“ ტ. I, ნაკვეთი პირველი, ქ. თბ. 1962წ. გვ. 316; ქართლის ცხოვრება ტ. IV, ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს. ყაუხჩიშვილის მიხედვით, ქ. თბ., 1973წ.; იოანე ბაგრატიონი „მცირე უწყება ქართველთა მწერალთათვის“, ქ. თბილისი 1982წ. გვ. 189; მღვდელმონაზონი ანტონი (მთანმინდელი) „მღვდელსქიმონაზვნის ილარიონ ქართველის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ნარკვევები“ ქ. თბ. 1993წ. გვ. 8; იოანე ბაგრატიონი „შემოკლებით აღწერა საქართველოს შინა მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა გვარებისა, ქ. თბ., 1997წ.; საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა (H კოლექცია), ტ. I, 1946წ., გვ. 218; (A კოლექცია), ტ. IV, 1954წ., გვ. 16; გვ. 37; გვ. 491; (Q კოლექცია), ტ. II, 1961წ., გვ. 173; ტ. VI, 1969წ., გვ. 225.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალების გამოკითხვით, დაგადასტოვებთ გადამწერის შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთანმინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: ნმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge, patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოილაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგუაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭორიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გაფრცხვება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯულელი

წარჩენ ქრისტიანულ სამყაროსთან ურთიერთობაზე. ასევე განიხილეს ადგილობრივ მართლმადიდებელი ეკლესიების მეთაურთა და ცალკეულ ეპისკოპოსთა მიერ წარმოდგენილი ცვლილებები კრების მუშაობის შემაჯამებელი ტექსტისათვის. წმინდა და დიდი კრების მიმართვის წინასწარი ვარიანტის

განხილვის შემდეგ იერარქებმა შეაჯამეს განვლილი დღე. კრების მიმართვას ხელს აწერენ კრებაზე დამსწრე 10 ავტოკეფალური ეკლესიის მეთაური და დელეგაციის წევრები.

მოამზადა
თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

მღვდელ-მონაზონი გიორგი (დადიანი)

1909 — 1964

მღვდელ-მონაზონი გიორგი, ერისკაცობაში — ბესარიონ დავითის ძე დადიანი, 1909 წლის 12 იანვარს ქუთაისის გუბერნიაში, ქ. ზუგდიდში, თავადის ოჯახში დაიბადა. მისი წინაპარი იყო სამეგრელოს მთავარი (1791-1795) მანუჩარ კაციაძის ძე დადიანი. მამამისი, დავით ნიკოლოზის ძე დადიანი (1889-1924), სამხედრო პირი გახლდათ. დედა, ლილია, ჭკადუაშის წმ. ალექსანდრე ნეველისა და მთავარანგელოზთა ტაძრების წინამძღვრის, დეკანოზ ათანასე დავითის ძე ხვინგიას ასული იყო. ბაბუამისის, ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე დადიანის ბიძა გახლდათ იმერეთის ეპისკოპოსი ბესარიონი (დადიანი; 1832-1900). პატარა ბესარიონი (ოჯახში მას მოფერებით ჯვებეს ეძახდნენ) თოთხმეტ წლამდე ზუგდიდის მაზრაში, სოფ. მოიდანახში, ბაბუასთან და ბებუასთან იზრდებოდა. სოფელში იგი დაწყებით სკოლაში სწავლობდა და 1920 წელს კომკავშირში შევიდა. 1925 წელს დაამთავრა ზუგდიდის საშუალო სკოლა და მიიღო ატესტატი. 1926 წელს საქართველოს საბჭოთა აღმშენებლობისა და სამართლის ინსტიტუტის სასამართლო ფაკულტეტზე ჩააბარა, რომელიც 1931 წელს დაამთავრა და სამართლისმცოდნის კვალიფიკაცია მიენიჭა. სწავლის პერიოდში მუშაობდა ჯერ 1928-1930 წლებში ზემო სვანეთის ვლკსმ განყოფილების მდივნად, ხოლო

1930 წლის 1 ოქტომბრიდან 1931 წლის 1 სექტემბრამდე — თბილისის 5 საშუალო სკოლის დირექტორად. 1928 წლიდან კომუნისტური პარტიის წევრია. 1931 წლის 24 ივლისიდან 1933 წლის 29 აგვისტომდე თბილისის მთავარი პროკურორია, ხოლო 1933 წლის 29 აგვისტოდან 1934 წლის 7 მარტამდე პროკურორის თანაშემწეა. 1935-1936 წლებში საქართველოს წითელი არმიის I სამთო-სამხედრო სტალინის სახ. დივიზიაში სამხედრო პროკურორის თანამდებობაზეა.

ბესარიონ დადიანის დაუძინებელი მტერი გახლდათ ლავრენტი ბერია. როგორც თავად ბესარიონის ჩანაწერებში ვკითხულობთ, დაახლოებით 1919-1920 წლებში მამამისს, დავით დადიანს, მანდილოსნების შეურაცხყოფისთვის ხელი გაურტყამს ბერიასთვის, რის შემდეგაც იგი სამუდამოდ გადაეშტერა მას და მის ოჯახს. 1924 წლის აგვისტოს აჯანყების დროს ბერიამ დავითს ბრალი დასდო მენშევიკების მხარდაჭერაში და დახვრიტა. მამის მოცილების შემდეგ იგი უკვე მის შვილებს ებრძოდა და მათი განადგურებაც სურდა. მან მოახერხა და 1936 წელს ბესარიონი პარტიიდან გარიცხა და უსამსახუროდ დატოვა. ასე გაგრძელდა 1942 წლამდე.

1942 წელს ბესარიონი მეორე მსოფლიო ომში გაიწვიეს. იბრძოდა სტალინგრადთან, შემდეგ მოსკოვის დაცვაშიც მონაწილეობდა, სადაც ტულის მხარეში, სადგურ ბელევისთან მძიმედ დაიჭრა. საბრძოლო მამაცობისთვის მას ჯილდოც გადაეცა. გამოჯანმრთელების შემდეგ, 1945 წლის სექტემბრამდე, კვლავ სამხედრო სამსახურშია და სვერდლოვსკის გარნიზონში სამხედრო პროკურორის თანამდებობაზეა.

1945 წლის სექტემბრიდან საქართველოში დაბრუნდა და კომბინატ „გრუზუგოლში“ უფროს იურისტად დაიწყო მუშაობა, სადაც 1946 წლის 24 ივნისამდე დაჰყო. 1946 წლის აგვისტოდან 1951 წლამდე საქართველოსა და აფხაზეთში ადვოკატთა კოლეგიის წევრია. 1951-1953 წლებში ასპირანტურაში სწავლობდა, დაწერა დისერტაცია: „О некоторых вопросах судостроительства и

გიორგი (დადიანი) მონასტერი

уголовного процесса СССР". 1953-1954 წლებში ისევ კომბინატ „გრუზუგოლის“, იურისტია. 1954 წლის იანვრიდან 1954 წლის 14 მაისამდე საქართველოს იუსტიციის სამინისტროში მთარგმნელად მუშაობდა.

ბესარიონი იყო სამოქალაქო ქორწინებაში მოქალაქე ნატალია კირილეს ასულ ქუჩულორისთან, რომელთანაც 1934 წლის 29 დეკემბერს განქორწინდა.

1954 წლის მაისში გათავისუფლდა სამოქალაქო სამსახურიდან და სასულიერო სამსახურში შესვლა გადაწყვიტა, რამაც დიდად გააკვირვა როგორც მისი ოჯახი, ისე სანაცნობო წრე. გაოცებული მისი ძმა, ნიკოლოზ (კოკი) დადიანი 1954 წლის 1 ივნისს თავის ძმას წერდა: „ბესარიონ ჩემო! რაღაც ამბები გავიგე, მე მგონია, რომ ხუმრობ, აბა, მაგის დაჯერება არ შეიძლება; თუ მთლიანად გადადი ჭკუიდან, მაშინ ფსიქიატრულში მოგათავსებთ, გიაქიმებთ და მოგარჩენთ, ხუმრობა იქით იყოს, ან ბოვში არა ხარ და საქმეს მიხედ. სისულელეებს დაანებე თავი. ძალიან გთხოვ, ხუმრობითაც არ გამაგებინო მასეთი რამეები“. მიუხედავად სანათესაოს მხრიდან დიდი წინააღმდეგობისა, ბესარიონმა მტკიცედ განიზრახა უფლის სამსახური. მან მოსკოვის სასულიერო აკადემიაში ჩაბარება გადაწყვიტა. დაიწყო ეკლესიაში სისტემატურად სიარული. დადიოდა ხან თბილისის მამადავითის, ხან კუკიის წმ. ნინოს ტაძარში. 1954 წლის 18 აგვისტოს ბათუმ-შემოქმედელი და ჭყონდიდელი მიტროპოლიტი ეფრემი (სიდამონიძე) მოსკოვის სასულიერო აკადემიის რექტორს, დეკანოზ კონსტანტინე რუფიციკის წერდა, რომ ბესარიონ დავითის ძე დადიანი არის ჩემი, ჭყონდიდის ეპარქიის ღირსეული შვილი, მისი უახლოესი წინაპრები იყვნენ ეპისკოპოსები: გრიგოლ და ბესარიონ დადიანები, ხოლო ბაბუა დედის მხრიდან — დეკანოზი. აქვს დიდი სურვილი, ემსახუროს უფალს და მოწადინებულია, მიიღოს სასულიერო განათლება. ჩემი მხრიდან ვაძლევ დადებით რეკომენდაციას თქვენს სასწავლებელში ჩასაბარებლად.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა მელქისედეკ III-მ (ფხალაძე) იგი მოსკოვში არ გაუშვა და მისი ადგილზე მომზადება ბრძანა.

1954 წლის 4 დეკემბერს სიონის საპატრიარქო ტაძარში უწმინდესმა მელქისედეკმა ბერად აღკვეცა, სახელად გიორგი უწოდა და ამავე დღეს დიაკვნად აკურთხა. 5 დეკემბერს მღვდლად დაასხა ხელი, 6 დეკემბერს კი არქიმანდრიტის წოდება მიანიჭა და

არქიმანდრიტი გიორგი (დადიანი)

მცხეთის სვეტიცხოვლის თორმეტი მოციქულის სახელობის საპატრიარქო ტაძრის წინამძღვრის მოადგილედ დანიშნა. ახალხელდასხმულ მოძღვარს ესაჭიროებოდა საღვთისმსახურო პრაქტიკა, რათა კარგად შეესწავლა წირვა-ლოცვა. სვეტიცხოვლის ტაძრის ილუმენ პართენს (აფციაური), რომელიც ტიპიკონისა და ღვთისმსახურების კარგ მცოდნედ ითვლებოდა, დაევალა, დახმარება აღმოეჩინა მამა გიორგისთვის. 1955 წლის 28 იანვარს უწმინდესი მელქისედეკის წერილი არქიმანდრიტ გიორგისადმი: „ჩემ დაბრუნებამდის ილუმენს არ აწირვინო. თქვენა სწირეთ და ილოცეთ. ამან წიგნისმკითხველობა შეასრულოს. გვერდით მოიყენეთ და გასწავლოს ხოლმე. ნუ გეშინიან, კარგად შეასრულებთ ღოცვასა და წირვასაც. ამან ასრულოს ნათლობები, პანაშვიდები

და სხვა წესები. კარგად იყავით“.

1955 წლის 27 თებერვალს არქიმანდრიტმა გიორგიმ მონაწილეობა მიიღო მონამეთას მონასტერში მორჩილ გოდერძი ურგებაძის (ამჟამად ქართული მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის მიერ წმიდათა დასში შერაცხული წმ. გაბრიელ სალოსისა და აღმსარებლის) ბერად აღკვეცის რიტუალში.

კათოლიკოს-პატრიარქ მელქისედეკსა და არქიმანდრიტ გიორგის შორის კარგი და მამაშვილური ურთიერთობა სუფევდა, რისი დასტურიცაა ეს პატარა წერილი: „პატივცემულო მამაო არქიმანდრიტო გიორგი! ხვალე, 9 მარტს, მე მესაჭიროება ერთი ან ორი კილო ცოცხალი. გიგზავნი ხუთ თუმანს და, თუ შესაძლებელი იქნება, ხვალისთვის მიშოვეთ; ხვალე დილით 10-11 სთ-ზე ამოვა თქვენთან ჩემი შოფერი დათიკო და ჩამომიტანს მე. ცოცხალი ფართხალობდეს წყალში“.

1955 წლის 1 ივნისს, საეკლესიო წესების დარღვევის გამო, ჩამოერთვა არქიმანდრიტის ხარისხი და მღვდელ-მონაზონის ხარისხით გადაყვანილ იქნა ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქიაში სამსახურის გასაგრძელებლად. 1955 წლის 15 ივნისს განჩინებით მას ჩამოერთვა სამღვდლო ხარისხი და მწირ ბერად იქნა დატოვებული. 1955 წლის 22 ივნისს კი სრულიად განიკვეთა სასულიერო ხარისხიდან. მიუხედავად მისი სინანულისა და არაერთგზის თხოვნისა, უწმინდესმა მელქისედეკმა იგი აღარ აღადგინა სასულიერო ხარისხში და მხოლოდ მონასტერში ცხოვრების ნება დართო. 1956 წლის 10 ოქტომბერს მამა გიორგი

არქიმანდრიტი პატრიკი (აფსიაური) და მღვდელ-მონაზონი გიორგი (დადიანი) შიომღვიმის მონასტარში მრევლთან ერთად

მცხეთის რაიკულტურის განყოფილების მიერ ზე-დაზენის მონასტრის დარაჯად და მეთვალყურედ დაინიშნა, ხოლო 1957 წლის 17 აპრილს შიომღვიმის ლავრაში გადაიყვანეს.

1960 წლის 3 დეკემბერს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ეფრემ II-მ (სიდა-მონიძე) აღადგინა მღვდელ-მონაზვნის ხარისხში და დაავალა საეკლესიო წესების შესრულება ძეგ-ში, მუხრანში, წეროვანსა და მცხეთაში. მამა გიორგი ძირითადად შიომღვიმის მონასტერში ცხოვრობდა და იქ აღასრულებდა წირვა-ლოცვებს. გარდა ამისა, იგი დიდ ყურადღებასაც უთმობდა მიტოვებული სავანის აღორძინების საქმეს. შეძლებისდაგვარად უვლიდა ისტორიულ ძეგლს და უფრთხილდებოდა წმ. შიომღვიმელის წმინდა განსასვენებელს. 1961 წლის 28 მარტს საქართველოს სსრ კულტურის მინისტრის მოადგილე მ. ფოფხაძე მადლობას უხდის მას და ფულად ჯილდოს გადასცემს: „ქართული კულტურის ძეგლის შიომღვიმის მომვლელი ბესარიონ დავითის ძე დადიანი დაკისრებულ მოვალეობას ასრულებს კეთილსინდისიერად. კულტურის ძეგლი ყოველთვის დასუფთავებულია და წესრიგშია მოყვანილი. იგი ექსკურსანტებისა და მნახველების მოწოდებას იმსახურებს. აღნიშნულისა გამო, ვბრძანებ:

გამოეცხადოს მას მადლობა და დაჯილდოებულ იქნას ერთი თვის ხელფასით 30 მან. ოდენობით“.

1961 წლის 29 სექტემბერს, თავისი თხოვნის საფუძველზე, გათავისუფლდა სამსახურიდან. 1963 წლის 16 ოქტომბერს ისევ განაახლა მსახურება და კვლავ შიომღვიმის მონასტერში დამკვიდრა. 1964 წლის 16 ივნისს მღვდელ-მონაზონი გიორგი სასტიკად ნაწამები და მოკლული იპოვეს საკუთარ კელიაში. შინაგან საქმეთა ორგანოებს საქმე არ გამოუძიებიათ და დღემდე უცნობია, თუ ვინ აღასრულა ეს საშინელი მკვლელობა. ამ დროს განადგურდა მისი ძვირფასი არქივის ნაწილიც, ჩანაწერები და მოგონებები სხვადასხვა საზოგადო და სასულიერო საკითხზე. უწმინდესისა და უნეტარესის ეფრემ II-ის ლოცვა-კურთხევით, მისი ცხედარი 17 ივნისს სამთავროს წმ. ნინოს სახელობის დედათა მონასტერში გადაასვენეს და მეორე დღეს იქვე, ეზოში დაკრძალეს.

წყარო: საქართველოს უახლესი ისტორიის სახელმწიფო ცენტრალური არქივი, ფ. 1879, აღწერა 1, საქმე №27, გვ. 13; საქმე №32, გვ. 23; ფ. 1880, აღწერა 4, საქმე №25, გვ. 17; გაზეთი „თბილისი“ 1964წ. №142, გვ. 4; არქიმანდრიტ გიორგის (დადიანი) საოჯახო არქივი.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაჟფილი მასალების გამო გთხოვთ, დაგაღიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთავანდ-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge, press@ssu.ge, patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გავომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭუიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბულალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გავერცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებული: ვალერიან ჯულელი

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი გიორგი ომარაშვილი 1865-1918

მღვდელი გიორგი ილიას ძე ომარაშვილი 1865 წელს თბილისის გუბერნიამი, თელავის მაზრაში, თათარი გლეხის ოჯახში დაიბადა. 1883 წელს მართლმადიდებლად მოინათლა. 1888 წლის 28 აპრილს თბილისის მაცხოვრის ფერისცვალების მონასტერში მორჩილის შტატში მიიღეს. 1890 წლის 9 ივლისს ატოცის წმ. გიორგის ტაძრის უშტატო მედავითნედ დაინიშნა. 1896 წლის 10 სექტემბერს სასულიერო უწყებაში მიიღეს და შტატის მედავითნედ დაამტკიცეს. 1903 წლის 17 იანვარს თილის ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარში გადაიყვანეს. 1908 წლის 2 ივლისს ახალშენის წმ. გიორგის ტაძარში განამწესეს. 1909 წლის მარტში გიორგიმ თბილისის სასულიერო სემინარიასთან არსებული სამღვდლო კომისია გაიარა და ხელდასხმაზე ნებართვა მიიღო. 1909 წლის 10 მაისს დიაკვნად აკურთხეს, ამავე წლის 17 მაისს მღვდლად დაასახეს ხელი და ქვემო ქართლში, ბორჩალოს მაზრაში სოფ. ყალამშიას მაცხოვრის ამალლების ტაძრის წინამძღვრად დაადგინეს. სოფ. ყალამშია (ახლანდელი დმანისის მუნიციპალიტეტი, სოფ. განთიადი) XIX ს-ში ჯავახეთიდან გადმოსახლებული ქართველებით იყო დასახლებული. 1881 წელს მცხოვრებლებმა აღადგინეს X-XI სს.-ის ძველი ეკლესია და იგი მაცხოვრის ამალლების სახელზე აკურთხეს. 1912 წლის 11 მაისს მამა გიორგი თბილისის მაზრის VI ოლქის სამღვდლოების სულიერი მოძღვრის თანაშემწედ აირჩიეს. გარდაიცვალა 1918 წელს შავი ჭირით. მეუღლე მარიამ (მამო) გოგიჩაიშვილი და შვილები: მარიამი (1897, გათხოვდა განთიადში მცხოვრებ ბერძენზე), ნეოფიტე (დ. 1.10.1899, XX ს-ის 20-იანი წლების არეულობების დროს მოკლეს, დაკრძალულია განთიადის ეკლესიის ეზოში), აბო (15.11.1903-1937), იოსები (15.04.1906-1937), ანტონი, იგივე შოთა (1913-1937), სამივე ვაჟი 1937 წლის რეპრესიების მსხვერპლი გახდა, ხოლო ხუთი ქალიშვილიდან ოთხი ტიფით (შავი ჭირი) გარდაიცვალა.

შემორჩენილია მღვდელ გიორგი ომარაშვილის ჩანაწერები ქვემო ქართლში XX ს-ის 10-იან წლებში არსებული ვითარების შესახებ, სადაც მეტად საინტერესო ცნობებს ვაწყდებით: „ბორჩალოს მხარე ისეთი მივიწყებულია ჩვენი საზოგადოებისაგან, თითქოს იგი საქართველოს ნაწილს არც კი შეადგენდესო. ზოგნი თითქმის განგებ არიდებენ თვალსა. ექსკურსიები მოაწყეს სხვადასხვა მხარეს და აქეთ კი არავის გაუჭაჭანია. საგულისხმო კი ბევრი რამაა. აი, მაგალითად, საიდანაც 200 ვერსის მანძილზე მოსჩანს იალბუზი და მთელი კახეთისა

სოფ. განთიადის (ყოფ. ყალამშიას) ტაძარი.
აგასალომ ტურაშვილის ფოტო

და ყარაიაზის მიმდვრები სარკესავით, ლუკმის მთა განმარტოებითა სდგას, მის წვერზე ამალლების ეკლესიაა აგებული და დმანისის დიდებული სიონის ტაძარი, იქვე გალავნიდან რამდენიმე ათასი საფეხური კიბით გვირაბი ჩამოდის მდინარე მაშვერიდან წყლის საზიდად, რომელიც გარედან მტერთათვის შეუმჩნეველია, თამარი სიდიდით ანჩისხატის ტაძრის ოდენა იქნება. გარშემო რამდენიმე შესანიშნავი ძეგლია; შუაგულში თახჩაა პატარა თალით, რომელზედაც მრავალი წარწერაა, ალბათ შიგ ვინც არის დასაფლავებული, იმის ვინაობას ნიშნავს. აგრეთვე ტაძრის კარისბჭის თალის გარშემო მრავალი წარწერაა. ძეგლებთან დიდი საზოგადო სასაფლაოა, ყველა საფლავსა ჩვეულებრივ ქვები ზევიდან პირქვე უწყიათ. ორი ძეგლი კი განმარტოებით სდგას, ეტყობათ შესანიშნავნი ვინმე ყოფილან, ყველა ამათი გამოკვლევა საჭიროა.

ყველამ კარგათ იცის, სადაც უფრო ბნელა, იქ არის საჭირო სანთლის ანთება, აქეთ მხრისაკენ კი ყურადღება არავის მიუქცევია. აკი იმიტომ მთელი ეს მხარე უცხოელების ხელში ჩავარდა. ეს მხარე ფრიად ნაყოფიერია როგორც ვენახებისა, ისე ჭირნახულისათვის. აქაური თავთუხი ნაქებია ყველგან ქართლ-კახეთში, არა ნაფუზარს არ შეუძლიან მოიყვანოს იმდენი მოსავალი რამდენიც აქაურ მინას მოჰყავს. ქვემო ნაწილში დიდძალი ვენახები აქეთ გერმანელებს. ზემო ნაწილში კი, ხვნა-თესვის გარდა, არის იგივე უცხოელების ყველისა და ერბო კარაქის რვა „ზაოდი“, სადაც ამზადებენ დიდძალ შვეიცარიულ ყველსა და ერბოს. შესანიშნავია ბარონ

გუჩენბახის ფირმა. დესეტიკა 10 მ. და 7 მანეთში აქვს ნაყიდი ერთ-ერთი ორბელიანისაგან. აქ აღებული ფული ალბათ სადმე ბულვარზე გაფლანგა. გუჩენბახო კი ეხლა 100 მ. დესეტიკა-სა ჰყიდის.

ეს ოდესმე უდაბნო ადგილები სა-მოთხედ უქცევია ბარონ გუჩენბახს. ამ მაზრაში მარტო 4 ქართული სამ-რევლოა: ქვეშისა, ბალიჭისა, ყალამ-შისა და გომარეთისა, დანარჩენები ბერძნები და რუსებია, მართლმადი-დებელი რუსების გარდა სექტანტი-რუსებიც ბევრი ცხოვრობენ. მეტი წი-ლი კი თათრობაა, ამათ ერთმანეთში არავითარი მტრობა არა აქვთ, თუმცა ერთი მეორის მომიჯნავენი არიან.

ამ მხარეში მხოლოდ ორ ქართველ მემამულესა აქვს მოზრდილი მამულე-ბი, ერთია თიანეთის მაზრაში ცნობილი მდიდარი მეცხვარე დავით ნადირაშვილი (იგივე გუგუტაშ-ვილი), მეორე დუშელი აზნაური ნიკოლოზ კეზელი, რომელსაც მდიდარი საკუთარი ყველისა და ერბოს „ზაოდი“ აქვს, მის ერბოსა და კარაქს ტფილისში ცნობილი ჩიჩკინი ჰყიდის, თავის ფირმის სახელით.

კეზელს საუკეთესო ჯიშის ძროხა ეყოლება 400-ზედ მეტი, ზაოდი თავისი მოწყობილობით დაახლო-ებით 200 ათასი მანეთი ღირს. როგორც გავიგეთ ბ-ნი კეზელი ამ ქარხანას ჰყიდისო, კარგი იქნებოდა რომელიმე ქართველ ამხანაგობას შეესყიდნა. წე-ლინადში რამდენიმე ათასი წმინდა მოგებაა, ყველამ იცის, რა გასავალი აქვს ერბოსა, ყველსა და საკლავ-სა; ერბო ყველის გარდა ჰყიდის აგრეთვე საკლავ-საც, რომლებიც სანველად არ გამოდგება, აგრეთვე ხარსა და ხბოსაც. წველის ხეირი ასეა: 1) ხარისხიდან კარაქი, 2) შვეიცარიული ყველი, 3) კიდეც კარაქი, 4) ტვაროგი, უბრალო შრატიც კი არ მიდის უქმათა — ღორებს ასუქებენ. აქედან ტფილისამდე 100 ვერსია, რკინისგზის სადგურ სანდარამდე 70 ვერსია.

1908 წლიდან ამ მაზრაში ვმსახურობ. ყოველწლივ თითო ნემენცი მაინც უნდა დასახლდეს. ცარიელები მოდიან და ასი ათასობით იძენენ, საკვების მხრივ ზამ-თარ-ზაფხულ პირუტყვი უზრუნველია. მილიონობით ითიბება თივა. ჰაერის მხრივ სამაგალითოა, ზაფხულ-ში სამოთხეა მწვანე ხავერდით ყვავილებით მორ-თული ვებერთელა ველები. ცივი და წმინდა წყაროები

მღვდელ გიორგი მხარაშვილის ასულის - ნუნას დაკრძალვა

და მთები. ამ თხუთმეტიოდე წლის წინად ისეთი სიია-ფე ყოფილა მიწებისა, რომ დესეტიკა 25 მ. 30 მანეთში, თურმე, იყიდებოდა. როდესაც იმერეთში და რაჭაში მიწის სიძვირე და სივინროვე იყო, ჩვენმა შეგნებულ-მა საზოგადოებამ ყურადღება არ მიაქცია ამ მხარე-სა, რომ ხალხისთვის დახმარება და წინამძღოლობა გაენია, სიტყვით მაინც და რაჭიდან გადმოესახლე-ბინათ. თათრები და ბერძნები მოსულან სხვადასხვა მხრიდან, დასახლებულან, მემამულესაგან შესყიდულ მამულზე. ისე თათრის სოფელ ვერ ნახავს ადამიანი, რომ 2 და 3 ეკლესია არ იყოს, აგრეთვე ტყეებში გზა და გზა ყოველ თითო ვერსტზე თითო ეკლესიაა, ზოგ-ში წარწერაც ეტყობა, რომელიც მოწამეა ქართველთა წარსული დიდებისა.

ზოგს კი ისე აქვს წარმოდგენილი, ვითომც ეს მხარე ყაჩაღთა ბუდე იყოს ზემოთაც მოგახსენეთ, ბორჩალოს მაზრაში უფრო შეძლებული მემამულე-ები სცხოვრობენ, ვიდრე საქართველოს რომელიმე მხარეში, მაგრამ არავის ახსოვს, რომ ვისმეს რაიმე დაეშავებინოს მათთვის, მაშინ როდესაც ქართლ-კახეთი ავაზაკთა სათარეშოდ გადაქცეულა“.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრა-ლური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №58700; ფ. 500, აღწერა 1, საქმე №16; ჟურნალი „სა-ქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1903წ. №4; გაზეთი „სახალხო გაზეთი“ 1911წ. №254, გვ. 1; 1912წ. №684, გვ. 3.

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალების გამო-
ცხობით, დაეალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შტაბში-
და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: 58. ანდრია
პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.
ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge;
რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.
მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.
ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი
(მოილაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი,
თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭორიშვილი, ია ზაზარა-
ძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე;
გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე;
დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი ალექსანდრე მოლოდინაშვილი
1841 — 1900

მღვდელი ალექსანდრე ზაქარიას ძე მოლოდინაშვილი 1841 წელს დუშეთის მაზრის სოფ. ბაზალეთში, მღვდელ ზაქარიასა და მარიამ იოსების ასულის ოჯახში დაიბადა. მისი წინაპრები და ნათესავეები მოლოდინის გვარს ატარებდნენ, თავად მამა ალექსანდრე კი მოლოდინაშვილად იწერებოდა. მღვდელი იყო მისი ბაბუა დავითი, რომელიც სოფ. ბაზალეთის ღვთისმშობლის მიძინების სახ. ტაძარში 1813—1850-იან წლებში მსახურობდა.

ალექსანდრე თბილისის სასულიერო სემინარიაში სწავლობდა, მაგრამ არ დაუმთავრებია. 1865 წლის 27 მარტს სიონის ღვთისმშობლის მიძინების სახ. საკათედრო ტაძრის მედავითნედ დაინიშნა. 1865 წლის 26 მაისს ეგზარქოსმა ევსევიმ (ილინსკი) დიაკვნად აკურთხა და კვლავ მედავითნის შტატში დატოვა. 1877 წელს უკვე მღვდლის ხარისხშია და თბილისის სასულიერო სემინარიასთან არსებული გალობის კომიტეტის წევრია. 1884 წელს თბილისის წმ. გიორგის სახ. კარის ტაძარში განამწესეს. 1885 წელს სკუფია უბოძეს. 1890 წლის 6 მაისს კამილაეკა ეწყალობა. 1889 და 1894 წელს რუსეთის წმ. სინოდმა მადლობა გამოუცხადა სიგელის მიცემის გარეშე. 1895 წლის 15 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. თანამედროვეთა დახასიათებით, მღვდელი ალექსანდრე ყოფილა ძალიან პატივცემული მოძღ-

ვარი, თავისი უანგარო ხასიათის გამო. ერთობ მშვიდი ხასიათის გულკეთილი მოძღვარი მრევლს თავგანწირვამდე უყვარდა და აფასებდა მის მოღვაწეობას. იგი თავისი დროის ერთ-ერთი საუკეთესო მოძღვარი და საყვარელი მწყემსი იყო. გარდა ამისა, მამა ალექსანდრემ კარგად იცოდა საეკლესიო გალობა, როგორც ქართული, ისე რუსული. იგი რამდენიმე წლის განმავლობაში გალობას ასწავლიდა თბილისის სასულიერო სემინარიაში, ასევე დიდად დაეხმარა ბატონ იპოლიტოვ-ივანოვს, რომ მას ქართული საეკლესიო გალობა (ქართლ-კახური კილო) ნოტებზე გადაეტანა. მამა ალექსანდრეს რუსი მოწაფეები სასოებით ისმენდნენ ქართულ წირვა-ლოცვებს. 1892 წელს მამა ალექსანდრემ, ბ-ნ მიხეილ გიორგის ძე ნათაძესთან ერთად, ქართული საეკლესიო გალობის დასის შედგენა განიზრახა, რის შესახებაც წერდა გაზეთი „ივერია“ და რედაქცია ამ განზრახვის სისრულეში მოსაყვანად სულითა და გულით თანაუგრძნობდა მათ. მამა ალექსანდრე თავისი მცირე შემოსავლიდან ცდილობდა გარკვეული წვილი შეეტანა ეროვნულ საქმეში და საჭირო წიგნების გამოცემებშიც მონაწილეობდა. გაზეთი „ივერია“ 1894 წელს წერდა: „გთხოვთ, მიიღოთ ეს ცხრა მანეთი ბ-ნ თ. ყორდანიას მისის „ქრონიკების“ მეორე ნაწილის დასაბეჭდად, რომელიც მზათაა და, როგორც ვიცით, არ დაჰბეჭდს მას, ვიდრე პირველი არ გაიყიდება. სასურველია, რომ ამგვარი ფრიად სასარგებლო შრომა მალე დაიბეჭდოს. შემომწირველნი — არქიმანდრიტი ევსევი, მღ. ალექს. მოლოდინაშვილი, მღ. ვას. კარბელაშვილი, 1894 წლის 22 იანვარი“.

1898 წლის 3 თებერვალს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1899 წელს მამა ალექსანდრემ მღვდელ პ. კარბელაშვილთან ერთად გამოსცა „საგალობელნი შობის დღესასწაულისა“, რომელმაც დიდი გამოხმაურება ჰპოვა საზოგადოებაში და დიდად გაახარა ძველი ქართული გალობის მოყვარულნი. 1900 წლის

17 თებერვალს, დილის 11 საათზედ, მამა ალექსანდრე საქართველოს ეგზარქოსის სასახლის ეზოში მივიდა. მას ეგზარქოსთან ჰქონია საქმე, მაგრამ რადგან სახლში არ დახვდა, უკანვე გამობრუნდა, ეზოში ქვას ფეხი წამოჰკრა, წაიქცა და 5-6 წუთის შემდეგ აღესრულა. განსვენებული დარჩა ნოტიები და ძველი ხელნაწერები, აგრეთვე მთელი კოლექცია ძველი ფულებისა. 20 თებერვალს მამა ალექსანდრეს ცხედარი ანჩისხატის ტაძარში მიასვენეს, სადაც გორის ეპისკოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე) სამღვდელეობასთან ერთად შეასრულა წირვა. წესის აგებაზე მან შემდეგი სიტყვა წარმოთქვა: „მწარე და თავზარდამცემია სიკვდილის სახელის გაგონება, შემანუხებელი და შემადრწუნებელია მისი ხსენება! სიკვდილი! ეს ხომ მართლა თავზედ დაცემული მეხია! ეს ხომ ის საშინელი მოვლენაა, რომელიც უდროვ-უდროვოდ აობლებს, აკლებს მშობელთა აღერსს და სიყვარულს, დედ-მამის მზრუნველობას და გულ-შემატკივრობას, სტოვებს ულუკმაპუროდ, უმწეოდ, უპატრონოდ და უნუგეშოდ, ჯერ ისევ ქორფა, უსუსურ და მცირეწლოვან ქმნილებათა! ეს ხომ ის საზარელი მოვლენაა, რომელიც სიცოცხლეს უნახევრებს, უმწარებს, გულს უკლავს და სჩაგრავს მშობლებს საყვარელი შვილის ხელიდან გამოცლით! ეს ხომ ის შემადრწუნებელი ძალაა, რომელიც აქარწყლებს, ანადგურებს და მიწასთან ასწორებს ოჯახის ბედნიერებას მეუღლეთა გვირგვინის განყვეთით, შესისხლ-ხორცებულ, შეთვისებულ, ერთ-ერთის სიყვარულით გამსჭვალულ ქმრისა და ცოლის სამუდამოდ განცალკევება-გაყრით! ოჰ, ვინაა ისეთი ბედნიერი, რომ სიკვდილს არ გამოეცდევინებინოს მისთვის თავისი სიმწარე? სად იქნება ისეთი ოჯახი, რომ სიკვდილს არ დაეკაკუნებინოს მის კარზედ, არ მოეშხამოს მისი წევრების სიტკბოება, არ შემოსოს შავებით ქმარი საყვარელ ცოლზედ, ან ცოლი ძვირფას ქმარზედ? დიალ, ყველას ატირებს, საშინლად აგმინებს და მწარედ აკვნესებს სიკვდილი, მაგრამ მეტად აუტანელი და მოუწლებელი ხდება იგი, როდესაც მას წინ არ უძღვის ავადმყოფობა, როდესაც მოველინება ადამიანს უცბად, მოულოდნელად, წარმოუდგენელი სისწრაფით და მეტადრე გარეშე საკუთარი ოჯახისა, გარეშე საკუთარი ქერისა. ამგვარ შემთხვევა-

მღვდელი ალექსანდრე
მოლოდინაშვილი

ში ჭირისუფლებს სული უწუხთ და გული სწყდებათ, რომ მათ არ მიეცათ შემთხვევა ჯეროვანი პატრონობა გაენიათ ძვირფასი მიცვალებულისათვის, ეხმარათ შესაძლო სახსარის მის მოსარჩენად; მიცვალებულის პატრონებს ის სწავთ და ამწარებთ, რომ უეცარი სიკვდილის გამო მიცვალებული ვერ ეღირსა წმ. საიდუმლოს მიღებას, ვერ გამოეთხოვა საყვარელ ნათესავებს, ვერ მისცა უკანასკნელი დარიგება თავისს ოჯახობას, ვერ გაუზიარა მას თავისი ჭირ-ვარამი, ვერ გადასცა ვერავის თავისი ანდერძი. აი, სწორედ ესეთი უცები, მოულოდნელი და უცნაური სიკვდილი ჰხვდა ჩვენ წინ მდებარე მიცვალებულსაც. ამის გამოა, რომ მისი ოჯახობა შეუპყვრია მეტად ღრმა, უსაზღვრო და ფართო მნუხარებას; ესაა მიზეზი, რომ მიცვალებულის ნაცნობებსაც მოგვდებია მოუწლებელი ცეცხლი და საბრალო ქვრივ-ობლებთან ერთად ვლვრით ცრემლთა ნაკადულთა. მამა ალექსანდრემ განუტევა სული ერთი თვალის დახამხამებაში, მამა ალექსანდრე გარდაიცვალა საქმიანობაში, მამა ალექსანდრე გარდაიცვალა ქუჩაში, მამა ალექსანდრე მიასვენეს თავისს ოჯახში, თავის ძვირფას ცოლ-შვილში უსულო, მკვდარიდა! აი, რა მოულოდნელი მეხი დაასკდა განსვენებულის ოჯახს, აი, რაგვარი ცეცხლი და ვარამი უნდა მოინელოს მამა ალექსანდრეს დაობლებულმა სახლობამ, რაგვარი შემანუხარი გარემოების თანამოზიარენი ვართ ყველა აქ მყოფნი! მაგრამ შევიმაგროთ თავი! კმარა ტირილი და ცრემლთა ღვრა! მამა ალექსანდრე გაგვშორდა, გაგვეყარა, გამოგვესალმა, მაგრამ მისი მშვიდობიანი, მოსიყვარულე, პატიოსანი, ყველასათვის კეთილის მსურველი და უანგარო სიყვარულით აღვსილი სახელის ხსენება დაუვინყარი და მოუშლელი იქნება მისს ნაცნობთა შორის; მისი მღვდლობითი პატიოსნება, მისი თავდადებულება მრევლისათვის, უკანასკნელ დღემდე უმწიკვლოდ და შეუბღალავად აღსრულება სამსახურისა, ეჭვს გარეშე ჰყოფენ ჩვენთვის იმ აზრს, რომ მამა ალექსანდრე გარდაიცვალა სიკვდილისაგან ცხოვრებად და, რომელმანც აქა, კაცთა შორის, სულიერითა პატივითა შეამკო, იგივე აღრაცხავს მისს სულსა ყოველთა წმიდათა თანა. დაიმარხე ეს ჭეშმარიტება გულში, საბრალისო ქვრივო, და

ბულის ნაცნობებსაც მოგვდებია მოუწლებელი ცეცხლი და საბრალო ქვრივ-ობლებთან ერთად ვლვრით ცრემლთა ნაკადულთა. მამა ალექსანდრემ განუტევა სული ერთი თვალის დახამხამებაში, მამა ალექსანდრე გარდაიცვალა საქმიანობაში, მამა ალექსანდრე გარდაიცვალა ქუჩაში, მამა ალექსანდრე მიასვენეს თავისს ოჯახში, თავის ძვირფას ცოლ-შვილში უსულო, მკვდარიდა! აი, რა მოულოდნელი მეხი დაასკდა განსვენებულის ოჯახს, აი, რაგვარი ცეცხლი და ვარამი უნდა მოინელოს მამა ალექსანდრეს დაობლებულმა სახლობამ, რაგვარი შემანუხარი გარემოების თანამოზიარენი ვართ ყველა აქ მყოფნი! მაგრამ შევიმაგროთ თავი! კმარა ტირილი და ცრემლთა ღვრა! მამა ალექსანდრე გაგვშორდა, გაგვეყარა, გამოგვესალმა, მაგრამ მისი მშვიდობიანი, მოსიყვარულე, პატიოსანი, ყველასათვის კეთილის მსურველი და უანგარო სიყვარულით აღვსილი სახელის ხსენება დაუვინყარი და მოუშლელი იქნება მისს ნაცნობთა შორის; მისი მღვდლობითი პატიოსნება, მისი თავდადებულება მრევლისათვის, უკანასკნელ დღემდე უმწიკვლოდ და შეუბღალავად აღსრულება სამსახურისა, ეჭვს გარეშე ჰყოფენ ჩვენთვის იმ აზრს, რომ მამა ალექსანდრე გარდაიცვალა სიკვდილისაგან ცხოვრებად და, რომელმანც აქა, კაცთა შორის, სულიერითა პატივითა შეამკო, იგივე აღრაცხავს მისს სულსა ყოველთა წმიდათა თანა. დაიმარხე ეს ჭეშმარიტება გულში, საბრალისო ქვრივო, და

გვეუბნება, რომ ჰპოვებ მასში საკმარის ნუგეშს და გამამხნევებელ ძალას. დარწმუნდი მტკიცედ, რომ შენს ალექსანდრეს დაედება დღეიდგან გვირგვინი სიმაღლისა, და, გამხნევებულმა ამით, იზრუნე სწორედ ეხლა გაუწიო მას ჭეშმარიტი მეუღლეობა, ეცადე, რომ არაფრით არ შეილახოს შენი ქმრის პატიოსანი სახელი, გაუწიე მამობაც და დედობაც უმამოდ დარჩენილ, ჯერ ისევ გამოსაზრდელ, შენ შვილებს, აღზარდე იგინი ისეთი პატიოსნებით, როგორიც შეჭფერის მათი მამის სახელს. ხოლო თქვენ, განსვენებულის პატივისცემელნო ნაცნობნო, მეგობარნო და მოწაფენო, შეავედრეთ თქვენი ძვირფასი მოძღვრის სული უფალსა, მიუტყვეთ ყველამ, თუ ვისმე მოგაგონდებათ მისგან რამე ნაწყენობა, გამოსთხოვეთ მასაც შენდობა თქვენი დანაშაულობისა, და თუ გასურთ მისი ნამდვილი პატივისცემა, ეცადეთ, განახორციელოთ თქვენს ცხოვრებაში ის ქრისტიანული სწავლა მოძღვრება, რომლითაც გატკობდით ხოლმე განსვენებული საღმრთო მოქმედებათა აღსრულების დროს, ამინ“.

ნესის აგების შემდეგ მოძღვრის ცხედარი ანჩისხატის ტაძრიდან გაასვენეს პეტრე-პავლეს სასაფლაოზე, ავლაბარში. დიდძალი ხალხი მისდევდა განსვენებულს. დაკრძალვის დროს სიტყვა წარმოთქვა საქართველო-იმერეთის სინოდალური კანტორის მოხელე ალექსი დავითაშვილმა. რამდენიმე დღის შემდეგ მისი მეუღლე გაზეთ „ივერიაში“ წერდა: „ულრმეს მადლობას ვუცხადებ ყველა მათ, ვისაც ჩემი მეუღლის, ჩვენი მეფეთა კარის ეკლესიის მღვდლის ა. ზ. მოლოდინაშვილის გარდაცვალების შემთხვევამ აღუნთო გულში ცეცხლი მწუხარებისა და

სხადან მარცხნიდან - მღვდლები ვასილ და პოლიევქტო კარბალაშვილები, მღ. გრ. მღვდარიშვილი, მღ. ალ. მოლოდინაშვილი. დგას - გიგა კარბალაშვილი, 1885 წ.

თანამგრძნობი ცრემლი თვისი ცრემლსა თანა ჩემსა შეუერთა და მიითვალა მწუხარება ჩემი. მადლობით მივმართავ ყოვლად სამღვდლოთ, მასთან ერთად თანამწირველ სამღვდლოებას და მგალობელთა გუნდს. დასასრულ, მადლობით მოვიხსენიებ მონათესავეთა და მოყვასთა ჩემთა, რაიცა მათ მიერ ჩემდამო პატივისცემა წერილობით და სხვა გვარათ გამოიხატა და მით მანუგეშეს მწუხარებასა შინა მყოფი მეუღლე მისი“. მამა ალექსანდრეს დარჩა მეუღლე დარეჯან იოანეს ასული ცაბაძე (დ. 1848 წ., არქიმანდრიტ ევსევის უმცროსი და) და შვილები: დავითი, მიხეილი, ნინო.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე №21118; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“, 1894 წ. №13; 1895 წ. №11; 1898 წ. №6; 1900 წ. №6; გაზეთი „ივერია“, 1892 წ. №190, გვ. 2; 1894 წ. №19, გვ. 2; 1895 წ. №265, გვ. 2; 1899 წ. №265, გვ. 3; 1900 წ. №39, გვ. 1; №40, გვ. 1; №55, გვ. 1; ჟურნალი „მწყემსი“, 1885 წ. №18895. №19005. №4, გვ. 8; გვ. 12-13.

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალების გამოცემას, დავალიანება გადაიხადეთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანხმონდა კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: ნმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოილაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ვლასი ჯიბლაძე; გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბდონებელი: ვალერიან ჯუღელი

**აზრიკაში ქრისტიანთა
დავნა გრძელდება**

ისლამურმა დაჯგუფებამ აშ-შაბაბმა კენიის ჩრდილო-აღმოსავლეთით ექვსი ქრისტიანი დახოცა მას შემდეგ, რაც თავს დაესხა მძინარე მოსახლეობას და აიძულებდა, ქვეყნის ეს ნაწილი დაეტოვებინა. თავდასხმა ქალაქ მანდერის ერთ-ერთ უბანში მოხდა.

მანდერა სომალის საზღვართან მდებარეობს, რის გამოც ქალაქი თავდამსხმელებისგან პრაქტიკულად დაუცველია. ისლამისტები, ჩვეულებრივ, კვეთენ საღვარს, თავს ესხმიან მოსახლეობას, შემდეგ კი სომალიში ბრუნდებიან. 2015 წელს კენიის ხელისუფლებამ გადაწყვიტა საზღვართან თავდაცვითი კედლის მშენებლობა, რათა თავდამსხმელები შეეჩერებინა, მაგრამ მალევე თქვა უარი ამ გადაწყვეტილებაზე, რადგან ძლიერ წინააღმდეგობას გადააწყდა სომალის ხელისუფლებისა და საზღვრისპირა რეგიონში მცხოვრები მოსახლეობის მხრიდან, რომლებიც შეეჩვივნენ თავისუფლად გადაადგილებას ქვეყნიდან ქვეყანაში. ამჟამად კენია თავდასხმებს ადგილობრივი რეზერვისტების მობილიზებით იგერიებს. ამ სტრატეგიამ გარკვეულ შედეგებს უკვე მიაღწია.

აღსანიშნავია, რომ ქვეყნის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მცხოვრები მუსლიმები სულ უფრო ხშირად აღიქვამენ აშ-შაბაბს პირადი ინტერესების საფრთხედ და ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა გააუმჯობესონ ურთიერთობა გვერდით მცხოვრებ ქრისტიანებთან. ბევრი ქრისტიანი კვალიფიციური მუშახელია და მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს სკოლებისა და საავადმყოფოებს მუშაობაში. ჩრდილო-აღმოსავლეთი კენიის ერთ-ერთი ლატაკი ნაწილია და თუ ამ რეგიონიდან ქრისტიანებს გამოდევნიან, სახელმწიფო დაწესებულებების მომსახურების ხარისხი გაუარესდება.

საგულისხმოა, რომ მუსლიმთა ძალადობა ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკაზეც ვრცელდება. ისლამისტი მებრძოლენი გარშემო ყველაფერს ანადგურებენ. ამასთან, ამ ქვეყანაში ქრისტიანი მოსახლეობა ჭარბობს. უკანასკნელი მონაცემებით, 26 სექტემბერს მხოლოდ კოუანგოში 200-ზე მეტი მკვლელობა დაფიქსირდა, გადარჩენილი მოსახლეობა მდინარე უბანგის გადაცურვას ცდილობდა, რათა თავშესაფარი კონგოში ეპოვა.

მოამზადა

თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი ივლიანე ნიკოლაძე 1861 — 1941

მღვდელი ივლიანე იოანეს ძე ნიკოლაძე 1861 წელს ქუთაისის გუბერნიის სოფ. სიმონეთში, მედავითნის ოჯახში დაიბადა. დაამთავრა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ორი კლასი. 1889 წლის 4 დეკემბერს ქუთაისის წმ. ალექსანდრე ნეველის სახ. საკათედრო ტაძრის ლამის ყარაულად დაინიშნა. 1892 წლის 5 მარტს ამავე ტაძრის მედავითნის კანდიდატად დაადგინეს. ივლიანეს კარგი სმენა და სამგალობლო ხმა ჰქონდა, თუმცა სანოტო სისტემას არ იცნობდა. ამიტომ მან მუსიკის სიღრმისეულად შესწავლა გადაწყვიტა. იგი ცნობილ ლოტბარსა და ფოლკლორისტ ფილიმონ ქორიძეს მიებარა. ორწლიანი მეცადინეობის შედეგად მან საფუძვლიანად შეისწავლა ნოტების კითხვა და გალობა და თავადაც შეეძლო სხვების განსწავლა. ამის დამადასტურებელია ფ. ქორიძის გაცემული დოკუმენტი, რომელშიც ვკითხულობთ: „ესე მიეცა ჩემ მიერ ივლიანე ივანეს ძე ნიკოლაძეს მას შინა, რომელ იგი, ნიკოლაძე, სწავლობდა ჩემთან ნოტების კითხვას და იქამდის შეისწავლა კითხვა და გარჩევა ნოტებისა და მათი უსაჭიროესი კანონების მნიშვნელობა, რომ მას, ნი-

კოლაძეს, ადვილად შეუძლია ასწავლოს მსურველთ ნოტით გალობა; რაზედაც ვემოწმები ხელის მონერითა ჩემითა. ქ. ქუთაისი. სექტემბრის ა-სა (1) დღესა ჩყედ-სა (1894) წელსა. გალობის და მუსიკის მასწავლებელი, არტისტი ფილიმონ ქორიძე“.

1899 წლის 15 აპრილიდან ივლიანე იმერეთის ეპისკოპოსის სამღვდელმთავრო გუნდის მგალობელია. 1901 წლის 16 მაისს უმცროს პონომარად განამწესეს. ამ პერიოდში მან ქუთაისში მოამზადა გუნდი, რომლის ხელმძღვანელიც თვითონ იყო. გაზეთი „ივერია“ წერდა: „კვირას, 3 თებერვალს, ქუთაისის მიხეილ მთავარანგელოზთა ტაძარში, ლიტურგიაზედ, ქართულმა ახალმა ხორომ იგალობა, რომელიც მომზადებული იყო ბ. ი. ნიკოლაძის ლოტბარობით; მსმენელთ მეტად მოეწონათ ახალი ქართულის, გალობის ხორო. დიდად სანატრელი იქნებოდა, რომ ასე გულმოდგინეთ სხვებიც მოჰყიდებდნენ ხელს ქართულს საეკლესიო გალობას“.

1904 წლის 29 ოქტომბერს ქუთაისის მთავარანგელოზთა სახ. საკათედრო ტაძრის მედავითნედ გადაიყვანეს, სადაც მოკლე ხანში შექმნა ახალი

ქართული გალობის გუნდი, რომელმაც მალევე გაითქვა სახელი მთელ ქალაქში. აი, რას წერდა დავით აროშიძე ჟურნალ „მწყემსში“ ამ გუნდის შესახებ: „ამ სტრიქონების დანერგა გამოიწვია ჩემს მიერ მგალობელთა გუნდის მოსმენამ, რომელმაც განსვენებულ ილია ჭავჭავაძის პანაშვიდზე რამდენჯერმე უსასყიდლოთ იგალობა. ამ გუნდს ხელმძღვანელობს ცნობილი ფ. ქორიძის განვრთნილი ნამონაფარი ი. ნიკოლაძე, რომელიც, ეტყობა, გალობაში დიდად დახელოვნებულია. ამჟამად მის მგალობელთა მუდმივ გუნდს შეადგენს 8-10 კაცი, რომელთაც სამხმოვანი იმერული კილო კარგად ქონიათ შესწავლილი. ამ გუნდის გალობამ ისე დამაინტერესა, რომ სრულიად უსასოომ რამდენჯერმე თავი დამ ბოლომდის მოვისმინე საკათედრო ტაძარში წირვა და პანაშვიდები მხოლოდ იმისთვის, რომ გალობით დავმტკბარიყავ, და ყოველთვის მეტად ნასიამოვნები დავბრუნდი შინ. თქვენ გესმით სრულიად ძალდაუტანებელი, შეუფერავ-შეუკაზმავი და შეურყენელი ქართული ხმები, ის სანეტარო ხმები, რომელიც მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში ატკბობდა ქართველის ყურსა და გულში სასოებას უღვიძებდა“.

1910—1912 წლებში იგი ამავე ტაძართან არსებულ სამრევლო-საეკლესიო სკოლაში გალობას ასწავლიდა. 1911 წლის 8 სექტემბერს (ძვ. სტ.), ღვთისმშობლის შობის დღესასწაულზე, ივლიანე ნიკოლაძის გუნდმა იგალობა გელათის მონასტერში, რისთვისაც იმერეთის ეპისკოპოსმა გიორგიმ (ალადაშვილი) მწყემსმთავრული მადლობა გამოუცხადა. 1913 წელს მიიღო რომანოვების 300 წლის მეფობასთან დაკავშირებით მოჭრილი საიუბილეო გულზე დასაკიდი მედალი.

შემორჩენილია ღირსი მამის, ექვთიმე კერესელიძის მოგონებები მამა ივლიანე ნიკოლაძის შესახებ, რომელშიც ვკითხულობთ: „ამის შემდეგ, მივედი იქვე ქუთაისში, მგალობელ ივლიანე ნიკოლაძესთან და უთხარი: რაჟღერ ხუნდაძეს დავანერგიე ნოტებზე ბევრი სხვა და სხვა საგალობლები, და ზოგიერთი იმათში არ მომწონს, ხელახლა შრომა და გასწორება სჭირდება. ახლა შენ მოგმართე, როგორც ფილიმონ ქორიძის ერთს უუნიჭიერეს მონაფეს და მისგან გალობის ლოტბარობაშიდაც ფრიად განვრთნილს. მე ვიცი რომ, შენ რ. ხუნდაძეზე ბევრად უკეთესად შეგიძლია გალობის განყოფილება და დანერგა. ყველა ეს ხუნდაძისგან დანერგილი საგალობელი, ვერ არის კაი განყოფილი, ამისთვის გთხოვ რომ, ყველას თა-

ვიდგან დავჰყვეთ და კარგათ გავანყოთ და გავამშენოთ და შენი მუშაობის ფულს, რასაც მეტყვი მოგცემ-მეთქი. იმან მითხრა, მე ეს საქმე დიდ კეთილ საქმე მიმაჩნია, მე რომ ცოლ-შვილი არა მყამდეს, ამ საქმეში ფულსაც არ გამოგართმევდი, მაგრამ შენ რაც გინდოდეს ის მომეცი, მე მადლობელი ვიქნებიო. ამის შემდეგ დავინყეთ

ივლიანე ნიკოლაძე ახალგაზრდობაში

ორივემ ერთად ამ საგალობელთა ხელახლად განყოფილება და გამშვენება 1914 წელში. ხუნდაძის დანერგილი, იქი, აქა, ზოგ-ზოგი ერთი თუ გამოდგა მარტო, დანარჩენის სულ ნაშლა დავეჭირა და ხელახლა დანერგა! ვშრომობდით არა გაბუდებით, არამედ დრო გამოშვებით, რადგან ის თავის სამსახურშიდაც იყო, ქუთაისის სობოროს მგალობელთა გუნდს ლოტბარობდა, რადგან ჩვენ დროგამოშვებით ვმუშაობდით, ამიტომ დიდ-ხანს გასტანა ჩვენმა შრომამ და გავათავეთ 1915 წ. ამ დროში მას გარდა, ბევრი, სხვა საგალობლებიც დავსწერეთ. ამ ერთგულ შრომისათვის ჩავაბარე ივლიანე ნიკოლაძეს 500 მან.

რომელმაც მადლობასთან ერთად მითხრა: თეთრად გადანერის დროს, თუ ვინცობა არის, საგალობელთა რიგზე მიყოლების დროს, რომელიმე გაუწყობელი საგალობელი დაისაჭიროვოს, მოიტანე და ისინიც გავანყოთ, რომ მთელი საგალობლები, მთლიანად მშვენიერი და ფრიად სასიამოვნო იქმნესო. და ასედაც ვიქცეოდი ყოველ საჭიროების დროს“.

1920 წელს ქუთათელმა მიტროპოლიტმა ნაზარმა (ლევანა) მღვდლად დაასხა ხელი და ნახშირღელის ღვთისმშობლის შობის სახ. ტაძრის წინამძღვრად განამწესა. 1922 წლის ივნისში, კომუნისტების მიერ ეკლესიებში არსებული ქონების საყოველთაო აღწერის დროს, ის ამ ტაძრის წინამძღვრად იხსენიება. 1931 წლის 12 იანვარს მღვდელი ივლიანე ქუთათელ-გაენათელ მიტროპოლიტ სვიმონს (ჭელიძე) წერდა: „მე ვმსახურობდი მღვდლად სოფელ ნახშირღელის (ქუთაისის რაიონი) ეკლესიაზე 1920 წლიდან 1929 წლის სექტემბრამდე, ამ რიცხვიდან სამსახურს თავი დავანებე, ვინაიდან ველარ ავითანე უზომო დაბეგვრა. ამა წლის 3 იანვარს თქვენმა მალაღმა მეუფებამ წინადადება მომცა, შობის დღესასწაულებზე ნავსულიყავი სოფელ ვარციხეში წირვა-ლოცვის და სხვა საჭირო მღვდელმოქმედებათა შესასრულებლად და თანაც მიბრძანა, რომ არის შემოტანილი სოფელ ვარციხის მორწმუნეთა დადგენილება, რომელზედაც ხელს აწერენ 127 მორწმუნე. მე, იმ იმედით, რომ ცოტათი მაინც გაუმჯობესებული იქმნებოდა

გაბრიელ უაისკოპოსის მგალობლთა გუნდი, ზედა რიგში მარცხნიდან მესამე ივლიანა ნიკოლაძე

მღვდლების მდგომარეობა, თანხმობა გამოვაცხადე და თანახმად თქვენი რეზოლუციისა ა. ნ. ვიანურიდან და თქვენდამი რწმუნებული კანცელარიის მინერლობისა ამავე რიცხვიდან 3 — გავემგზავრე იანუარს სოფელ ვარციხეში. მივედი ერთ ამ სოფლის მორწმუნე ნესტორ ბაბუნაშვილის ოჯახში. იქმნებოდა დღის ორი საათი, ცოტა ხნის დასვენების შემდეგ ბაბუნაშვილმა და ხუთმა მორწმუნე კაცმა წამოიყვანეს ეკლესიაზე. დაასუფთავეს ეკლესია და შემდეგ წამოიყვანეს ღამის გასათევად ისევ ბაბუნაშვილისას.

ღამის 9-10 საათი იქმნებოდა დავნევი და სულ ცოტა ხნის დაძინებული ვიქმნებოდი, შემოვიდა მასპინძელი ბაბუნაშვილი და გამაღვიძა, თანვე მითხრა კაცები არიან თქვენთან მოსულიო. მე ავდექი, ჩავიცვი და შევხედე — ერთი იყო შეიარაღებული მილიციელი, როგორც მითხრეს სოფ. როხში მცხოვრები მიხაკო ბაღდავაძე და მეორე სოფლის ვარციხის ასისტავი გრიშა ფახურიძე. იმათმა მომთხოვეს საბუთი, მე უჩვენე მონერლობა თქვენი კანცელარიისა, რომელსაც დახედეს და სასაცილოდ არ ეყოთ. მონერლობა დამიბრუნეს და მიბრძანეს წინ გავყოლოდი და წავსულიყავით როხის სასოფლო საბჭოში, რომელიც დაშორებულია სოფ. ვარციხიდან ხუთი

ვერსტიო. როდესაც სასოფლო შარაზე გამოვედით მილიციელი მიბრუნდა ბაბუნაშვილის ოჯახში, რაზე მიბრუნდა მე მაშინვე ვერ მივხვდი, მხოლოდ შემდეგ როგორც გავიგე მას მილიციელს დაუვალეზია ბაბუნაშვილისათვის არავისთვის გაემხილა ჩემი დაჭერა და თუ ვინმე მიეძალებოდა ეთქვა, რომ მღვდელი წავიდაო.

სანამ მილიციელი ჩვენთან (მე და ასისტავი) მოვიდოდა, ორი ახალგაზრდა მოვიდა ასისტავს გამარჯობა უთხრეს და ერთი მომიბრუნდა და მითხრა: ჩვენ მღვდელი გვყავდა და დაანება თავიო, შენ რატომ არ დაგინებებიაო. მე პასუხი არ გამიცია. ამ დროს მოიწია მილიციელმა და მრისხანე ხმით შემყვირა: მალე, წინ გამიძეხიო.

გავეშურეთ საბჭოსაკენ მე და მილიციელი, ასისტავი კი დარჩა. მილიციელი მეკითხება გზაზე წყრომით, საბჭოთა ხელისუფლებამ მოსპო სამღვდელოება და შენ რატომ არ დაგინებებია თავი და ვინ გამოგზავნაო, მე წყნარათ უპასუხე მიტროპოლიტმა გამომიშვა-თქვა. მიტროპოლიტის სახელის ხსენებაზე მილიციელს ბრაზი მოუვიდა და ისეთი უშვერი და საზიზღარი სიტყვებით ავინა მიტროპოლიტი, რომ ამის დასახელება ძალიან ძნელია.

მილიციელი, როგორც ახალგაზრდა კაცი, ჩქა-

რობდა და მიყვიროდა და მეც მეჩქარა, რაც შემძლო თავს არ ვიზოგავდი, მაგრამ რა მექნა 75 წლის მოხუც-ავადმყოფ კაცს, ხშირად იმეორებდა: ჩქარა ნადი, თორემ ამ თოფით დაგიმტვრევ გვერდებსო. ასე, ამ გაჭირვებით, მუდამ წუთში იმის შიშით, თუ რა წუთში დამახლიდა ტყვიებს ცოფიანი მილიციელი, მივანი-ეთ სასოფლო საბჭოს შენობას. იქმნებოდა ლამის 12 საათი. იმ ღამეს დამამწყვდიეს ერთ ბნელ და ცივ ოთახში, სადაც დიდი გა-ჭირვებით მომიხბოვა გათენება.

გათენდა შობა 25 დეკემბერი ძველით, ხოლო ახლით 7 იანვარს დილით 10 საათზე მობრძანდა საბ-ჭოს თავჯდომარე, მომთხოვა საბუ-თი, მე ვაჩვენე საეპარქიო კანცელა-რიის მონერილობა. მე გარეთ გამიშვა და პატარა ხნის შემდეგ დამიძახა და წინადადება მომცა ხელი მომენე-რა ქალაქზე, რომელიც დაანერია იქვე მის გვერ-დით მჯდომ მდივანს და რომელშიდან დაწერა, რომ: „ჩვენ არავის არ ვაბრკოლებთო“. მე მეგონა მათა-ვისუფლებდა და ვარციხეში მებრუნებდა. ქალაქს ხელი მოვანერე, თურმე კი არ მათავისუფლებს, მაგ ზავნის ბაღდადის პოლიტ-ბიუროში, რომელიც დაშორებულია როხის სასოფლო საბჭოსაგან 15-16 კერსტით. შობას, დღის 12 საათზე ჩავიბარე ქალაქ-დი ბაღდადის პოლიტ-ბიუროს სახელზე და გავემგ-ზავრე ბაღდადში.

დიდი გაჭირვებით მშიერ-მწყურვალე, ავამ-ყოფი და მოხუცი კაცი ნავედი ბაღდადში, მივედი პოლიტბიუროს უფროსთან, მან მომცა მონერი-ლობა როხის აღმასკომის თავჯდომარის სახელზე ამა წლის 7 იანვრის თარიღით, რომელშიდაც სწერს შემდეგს: „მღვდელს ნიკოლაძეს არ გაბედოთ, არ დაუშალოთ წირვა. არც საჭირო არ არის თოფიანი მილიციით მღვდლის გამოძახება“. იმ დღეს, შობას, ბაღდათშივე დამალამდა, ქალაქში ღამის გასათევი ბინა ვერ ვიპოვე, გავცილდი ბაღდათს სამი ვერ-სტით და იქ დავბინავდი ერთი მადლიანი კაცისას ილია გველედიანისას, მეორე დღეს ვიარე და რო-კითში მივანიე. იმ ღამეს იქ დავბინავდი გიორგი ახ-ვლედიანისას და მესამე დღეს მოვანიე ვარციხეში,

მღვდელი ივლიან ნიკოლაძე

მაგრამ წირვით აღარ მიწირავს, რადგანაც შობის დღესასწაულები უკვე გათავე-ბული იყო. ამნაირად დაბრკოლდა ჩემ მიერ ვარციხეში შობის დღესასწაუ-ლებზე სამსახურის საქმე.

ზემოხსენებულიდან დაინა-ხავთ, მაღალ მეუფეო, თუ რამ-დენი გაჭირვება გამომივლია ამ გზობით, მე არ ვფიქრობდი თუ დღეს კიდევ არსებობდა ჩვენ-ში საწყალი მღვდლების ასეთი ტანჯვა-წამება, ნუ თუ ბოლო აღარ უნდა ექმნეს ჩვენს ასეთს შევინროებას და არ უნდა იზ-რუნოს სასულიერო უმაღლესმა მთავრობამ საქმის გაუმჯობესე-ბისათვის?

ყოველივე ზემოხსენებულის გა-მო ვთხოვ თქვენს მაღალ მეუფებას კეთილ იწებოთ და აღძრათ შუამდგომ-ლობა სადაც ჯერ არს და იქმნენ დამნაშავე პირნი დასჯილნი და

მღვდლებს მოგვეცეს საშუალება ვემსახუროთ და-უბრკოლებლივ მორწმუნეებს“.

ამ ამბის შემდეგ მღვდელი ივლიანე კიდევ ათი წელი ემსახურა დედაეკლესიას. მოხუცები და ნა-ხევრად ავადმყოფი მოძღვარი შეძლებისდაგვარად ასრულებდა საეკლესიო წესებს, ანუგეშებდა შე-მორჩენილ მრევლს, აპატიოსნებდა მიცვალებუ-ლებს და ქადაგებდა ქრისტეს სარწმუნოებას. გარ-დაიცვალა 1941 წლის 21 ივნისს. მეუღლე ევგენია ილარიონის ასული კუტალაძე (დ. 1876წ.) და შვილე-ბი: ევტიხი (1900-1965წ.), ქსენია (დ. 18.04.1903წ.), ქსენოფონტე (დ. 1905წ.), თამარი (დ. 15.07.1907წ.), ნინო (დ. 14.04.1913წ.).

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრა-ლური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე 57633; საქართველოს უახლესი ისტორიის სახელმ-წიფო ცენტრალური არქივი, ფ. 284, აღწერა 1, საქმე 55; საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, აღწერა 1, საქმე 1973, გვ. 82; გვ. 87.

ლიტ: „ქართული გალობის ქრონიკები“, მთავარი რედაქტორი დ. შულლიაშვილი, ქ. თბილისი, 2015წ. გვ. 374; გვ. 439-440; გვ. 483-484.

გთხოვთ, გაზაფხულს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალის გამოცხადებას, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანმი-და-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: 58. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: N GE57LB0115123530407000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭორიძე, ია ხაზარა-ძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ვლასი ჯიბლაძე; გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

საპატრულო სამსახური

მაზრაში, კერძოდ, ერწოს მხარეში, ახვერიდან სასულიერო მოღვაწეობას დაშვებების ოჯახი, სადაც რამდენიმე პირი აღიზარდა.

გიორგი აბრაამის ძე სუხიაშვილი

ნლოს მარტის დაბანობაში ამტნისბუფის ველესიის მრევლმაც ითხოვა მისი ხელდასხმა. აი, რას სწერდნენ ისინი თიანეთის ოლქის მთავარბუფეს, დეკანოზ გრიგოლ ჯინჭელიძეს: „უმორჩილესად ვსთხოვთ თქვენს მაღალკურსულს რამე“

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი თეოდორე ბოსიკაშვილი და ერწოელი
სუხიაშვილების ოჯახი

თიანეთის მაზრაში, კერძოდ, ერწოს მხარეში, XIX ს-ის II ნახევრიდან სასულიერო მოღვაწეობას ეწეოდა სუხიაშვილების ოჯახი, სადაც რამდენიმე სასულიერო პირი აღიზარდა.

დიაკვანი გიორგი აბრაამის ძე სუხიაშვილი 1839 წელს გლეხის ოჯახში დაიბადა. მიღებული ჰქონდა შინაური განათლება. 1860 წელს ბულაჩაურის ღვთისმშობლის მიძინების სახ. ტაძრის მედავითნედ დაინიშნა. 1861 წლის 25 ივლისს ჭოპორტის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1864 წლის 1 მარტს ლალისყურის ღვთისმშობლის ხარების სახ. ტაძარში განამწესეს. 1867 წლის 9 თებერვლიდან ნაქალაქარის ღვთისმშობლის შობის სახ. ტაძრის მედავითნეა. 1879 წელს სასულიერო უწყებაში მიიღეს. 1881 წლის 21 მარტს დიაკვნად აკურთხეს. 1893 წლის 25 მაისს 304 მუხლის საფუძველზე უჩივლეს და მისი საქმე განსახილველად თიანეთის მაზრის სასამართლოს გადაეცა. ამ ეტაპზე არაა ცნობილი, როგორ დასრულდა ეს გამოძიება, მაგრამ რამდენიმე წლის შემდეგ დიაკვანი გიორგი კვლავ გვხვდება ამტნისხევის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში. 1907 წლის 2 აგვისტოს პენსიაზე გავიდა. გარდაიცვალა XX ს-ის 10-იან წლების მიწურულს. ჰყავდა მეუღლე მარინა ევსტათის ასული (დ. 1843წ.) და შვილები: მღვდელი იოანე (1862-1949წ.), ილია (1865-1918წ.), მიხეილი (დ. 1869წ.), დავითი (დ. 1872წ.), რაქილი (დ. 1875წ.), ევსტათი (დ. 1879წ.) მარიამი (დ. 1881წ.), თებრონია (დ. 1883წ.), თეოდორე (დ. 1885წ.).

მისი შვილებიდან სასულიერო სამსახური უფროსმა ვაჟმა, იოანემ გააგრძელა. მღვდელი იოანე სუხიაშვილი 1862 წელს დაიბადა. 1885 წლის მაისში მან დაამთავრა სოფ. ამტნისხევის ოთხნობიანი სამრევლო-საეკლესიო სკოლა. საღმრთო ისტორია, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონი მონასტერში ისწავლა. 1885 წლის 16 სექტემბერს ბარისახოს ღვთისმშობლის მიძინების სახ. ტაძრის მედავითნედ განამწესეს. 1886 წლის მაისში ამტნისხევის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1888 წელს ნაქალაქარის ღვთისმშობლის შობის სახ. ტაძარში დაადგინეს. 1892 წლის ნოემბერში ისევ ამტნისხევის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1907 წლის 1 აგვისტოს, მამამისის, დიაკვან გიორგის პენსიაზე გასვლის გამო, ნაქალაქარის ღვთისმშობლის შობის სახ. ტაძარში დაინიშნა. XX ს-ის 20-იან წლებში, როდესაც იოანეს უფროსმა ვაჟმა, მღვდელმა აკაკიმ ანაფორა გაიხადა და სასულიერო ხარისხზე უარი თქვა, მამამისმა იოანემ მღვდლობის საიდუმლოს მიღების სურვილი გამოთქვა. ამასთან, 1926

წლის მარტის დასაწყისში ამტნისხევის ეკლესიის მრევლმაც ითხოვა მისი ხელდასხმა. აი, რას სწერდნენ ისინი თიანეთის ოლქის მთავარბუცეს, დეკანოზ გრიგოლ ჯინჭველიძეს: „უმორჩილესად ვსთხოვთ თქვენს მაღალკურთხევას, რომ კეთილი ინებოთ და ჩვენს მრევლში ნამყოფი, ნაქალაქარის მედავითნე ივანე გიორგის ძე სუხიაშვილი, რომელმაც ჩვენში დაიმსახურა კეთილ-სვინდისიერად და ერთგულად ოცდაორი წელიწადი, ამაზედ ვსთხოვთ თქვენს მაღალკურთხევას, რომ ჩვენზედ მიიღოთ თქვენი მამობრივი კურთხევა და გვიშუამდგომლოდ, სადაც ჯერ არს, რომ მღვდლად გვიკურთხოთ ივანე სუხიაშვილი, რითაც ვიქმნებით კმაყოფილნი“. თავის მხრივ, მამა გრიგოლმა 1926 წლის 23 აპრილს იოანეს ალავერდის ეპარქიის მმართველთან გაუწია რეკომენდაცია და სწერდა, რომ „მედავითნეს, ბოსიკაშვილს, მივეცი წინადადება, რომ გამოცხადებულიყო თელავში, საგამოცდო კომისიაში. ეს გაიგო ამტნისხევის მრევლმა და თავის სამრევლო საბჭოს სახელით გამოგზავნა თხოვნა, რომელსაც ამასთანავე გაახლეთ. მრევლი თხოულობს თავის მღვდლად ხელდასხმას ნაქალაქარის მედავითნის სუხიაშვილისას, აფასებს რა მის 22 წლის ერთგულ სამსახურს მათთან და ამასთანავე მიღებულია სახეში: ა) სუხიაშვილი, როგორც ადგილობრივი, სიკვდილამდინ მათთან დარჩება და ბ) მეოთხე მუხლი „წესდებისა“, რომელიც, თანახმად რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა და იუსტიციის კომისართა მიერ გამოცემული ინსტრუქციისა, ამტნისხევის სამრევლო საბჭომ, 1924 წლის დამდეგს, ეკლესიის ქონების სიის ასლთან და სარეგისტრაციო ფურცლებთან ერთად წარადგინა თბილისის საორგანიზაციო საინსტრუქტურო დანესებულებაში მრევლის რეგისტრაციაში გასატარებლად, ამბობს, რომ კულტის მოსამსახურეთ მღვდელმთავრის დასტურით ირჩევს რელიგიური საზოგადოება, ამიტომ რაკი მრევლი უპირატესობას აძლევს სუხიაშვილს ბოსიკაშვილთან შედარებით (ბოსიკაშვილი ოსთავანია, ესეც იმ მხრიდან მოსული, თუმცა დიდი ხანია თიანეთის მაზრაშია) დაენიშნოს მას სათანადო გამოცდა კომისიაში იმ დროს, როცა უბრძანებს მას მღვდელმთავარი, და თუ აღმოჩნდება ღირსი, ხელდასხმულ იქმნას მღვდლად და ამით დაკმაყოფილებულ იქმნას მრევლის სურვილი. ფიზიკური ნაკლი მას არა აქვს რა, მხოლოდ დაწითლებული აქვს თვალები და ექიმების კვლევით ეს სინითლე არ უშლის მის მხედველობას“. 1926 წლის 14

მაისს იოანე თელავში გამოცხადდა და გაიარა საგამოცდო კომისია. კომისიის თავმჯდომარე ალავერდელი ეპისკოპოსი მელქისედეკი (ფხალაძე) იყო, ხოლო წევრები — დეკანოზები: ლევან ვარდიშვილი და იოანე შოშიაშვილი. მათ დაადგინეს: „მედავითნე ივანე გიორგის ძე სუხიაშვილი გამოიცადა ტიბიკონში, საღმრთო სჯულში, კატეხიზმოში და საერთო მომზადებაში. კომისიამ სცნო იგი საკმაოდ მომზადებულად და ღირსად მღვდლობის ხარისხის მიღებისათვის“. ამავე წლის მაისის ბოლოს ეპისკოპოსმა მელქისედეკმა იგი დიაკვნად აკურთხა, ერთ კვირაში კი მღვდლად დაასხა ხელი. იგი წლების განმავლობაში ერთგულად და პატიოსნად ასრულებდა ღვთისმსახურებას ამტნისხევის სამრევლოში. 1938 წლის 14 თებერვალს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი კალისტრატე (ცინცაძე) წერილს უგზავნის თიანეთის ოლქის მთავარხუცესს, დეკანოზ იროდიონ სისაურს: „გაცნობებთ, რომ 1938 წ.

მარცხნივ ზის ყოფილი მღვდელი
აკაკი სუხიაშვილი

თებერვლის 7 ღვთივ განისვენა ყოვლადსამღვდელო ალექსი წილკნელმა. ინებეთ განკარგულება განსვენებულის ღოცვათა შინა მოხსენებისათვის. წილკნის-ურბნისის ეპარქიას დროებით განაგებს მისი უწმინდესობა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი კალისტრატე“. თავის მხრივ, მამა იროდიონმა წერილები გაუგზავნა თავისი ოლქის სამღვდელოებს და სთხოვა მათ, წირვა-ლოცვებში ახლად შესვენებული მეუფე ალექსის მოხსენიება. მათ შორის იყო მამა იოანე სუხიაშვილიც. 1938 წლის 28 დეკემბერს კათოლიკოს-პატრიარქმა კალისტრატემ მას კვლავ გაუგზავნა სპეციალური მონაშთი, რომელშიც ეწერა, რომ 1939 წელს იგი ისევ უფლებამოსილია, შეასრულოს ყოველგვარი ქრისტიანული ღვთისმსახურება და წესები თავისი მრევლისა და გარეშეთათვისაც, როდესაც ისინი მიმართავენ მას ამგვარი თხოვნით. 1945 წლის 28 მარტს შედგენილ საქართველოს საკათალიკოსოში არსებულ მოქმედ ეკლესიათა და ღვთისმსახურთა ჩამონათვალში აღარ იხსენიება მღვდელმსახურთა სიაში.

1948 წლის 14 სექტემბერს მისი შვილიშვილი, ნაქალაქარის რვანლიანი სკოლის მონაფე ოთარ ბოსიკაშვილი თიანეთის რაიონის ფინგანის გამგეს სწერდა: „მოგახსენებთ, რომ ჩემი ოჯახი შესდგება შემდეგი შემადგენლობით: მე, თვით ოთარ ბოსიკაშვილი, და 90 წლის პაპა ძალზე მოხუცებული, ამასთან ერთად, სმენა დაკარგული და უსინათლო

ორივე თვალებით. გვყავს ოჯახში ერთი ცხენი და ერთი დეკეული ორი წლისა. ამით მინდა მოგახსენოთ, რომ პაპაჩემის სახელზე მოვიდა ფულადი გადასახადი თანხით 475 მან. პაპაჩემს სთვლიან, როგორც ინდმენარმეს, პაპაჩემი კი არ მუშაობს არც კოლმეურნეობაში და არც სახლში მოხუცებულობისა და ავადმყოფობის გამო. საკარმიდაო ნაკვეთი გვიჭერია 0, 15 მეასედი. მე კი 1941 წლიდან ვითვლები კოლმეურნეობის ნევრად და ვმუშაობ კოლმეურნეობაში არდადეგებზე, როგორც მონაფე. ამით ვთხოვთ, შეხვიდეთ ჩემს მდგომარეობაში, მიაქციოთ ყურადღება პაპაჩემის მოხუცებულობას, ავადმყოფობას და მიაქციოთ ყურადღება ჩემს მონაფეობასა და გაგვანთავისუფლოთ გადასახადებიდან, როგორც ძალზე ჩამორჩენილი ოჯახი. იმედი, ყურადღებას მიაქცევთ ჩემ განცხადებას და არ დამტოვებთ უკმაყოფილოდ“.

ამის შემდეგ მოხუცებულ მოძღვარს დიდხანს აღარ უცოცხლია. 1949 წელს მშვიდად მიაბარა სული უფალს. დაკრძალულია ნაქალაქარის სოფლის სასაფლაოზე. ჰყავდა მეუღლე ნატალია ზაქარიას ასული ბაიაშვილი (1865-15.10.1921წ.) და შვილები: ანა/ანეტა (დ. 1891წ., გათხოვილი წინააღმდეგობაში), მღვდელი აკაკი (1893-1953წ.), მედავითნე არჩილი (დ. 1896წ.), ევა (დ. 1898წ., გათხოვილი ომარ ქანთარიაზე), ნინო (1900-1988წ.), გიორგი (დ. 1909წ.).

მამა იოანეს ვაჟებიდან სასულიერო სამსახური აკაკიმ და არჩილმა აირჩიეს. აკაკი მღვდელი იყო, არჩილი — მედავითნე.

მღვდელი აკაკი სუხიაშვილი 1893 წელს დაიბადა. პირველდაწყებითი განათლება ოჯახში, მამის მეთვალყურეობის ქვეშ მიიღო. 1906-1910 წლებში თელავის სასულიერო სასწავლებელში სწავლობდა, რომლის დასრულების შემდეგ დაოჯახდა და მასწავლებლობას მიჰყო ხელი. 1913 წელს ქ. ახალციხის წმ. გიორგის სახ. საკათედრო ტაძრის უმტატო მედავითნედ დაინიშნა. 1914 წლის 28 ივლისს შტატში დაამტკიცეს. 1914 წლის 19 ნოემბერს დიაკვნად აკურთხეს და იმავე ტაძარში დატოვეს. 1916 წლის 13 აგვისტოს მღვდლად დაასხეს ხელი და ალავერდის ეპარქიაში სოფ. ახატელის მაცხოვრის ამალელების სახ. ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1917 წლის თბილისში გადაიყვანეს და წმ. ალექსანდრე ნეველის სახ. ტაძრის მღვდელმსახურად დაინიშნა. 1918 წელს მამა აკაკი ისევ დაუბრუნდა მშობლიურ მხარეს და ერწოში,

სოფ. სვიმონიანთხევის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გა-
აგრძელა მსახურება. მისი შვილიშვილების გადმოცე-
მით, 1924 წლის აგვისტოს აჯანყების დროს ქაქუცა
ჩოლოყაშვილმა მათ ბინაში გაათია ღამე და ამის შემ-
დეგ დაიწყო მოძღვრის შევიწროება, რაც საბოლოოდ
იმით დამთავრდა, რომ ხელისუფლების მიერ ძლიერ
შევიწროებულმა მოძღვარმა ანაფორა გაიხადა და
საერო სამსახურში ჩადგა. 1926 წლის 9 ივნისს თიანე-
თის ოლქის მთავარხუცესი, დეკანოზი გრიგოლ ჯინ-
ჭველაძე ალავერდელ ეპისკოპოსს მელქისედეკს (ფხა-
ლაძე) საერო ტანისამოსში მყოფი სამღვდელოების
სიას უგზავნის. სიაში შეყვანილია რიგში ეკითხულობთ:
**„სვიმონიანთხევისა, აკაკი სუხიაშვილი, მღვდნობს
სვიმონიანთხევის რაიონის აღმასკომში“**. XX ს-ის
30-იან წლებში აკაკი გადავიდა საცხოვრებლად თბი-
ლისში, სადაც ყოფილმა მოძღვარმა მასწავლებლად
დაიწყო მუშაობა და ამით არჩენდა ოჯახს. გარდა-
იცვალა 1953 წლის 6 დეკემბერს. დასაფლავებულია
კუკიის ეკლესიის სასაფლაოზე. ჰყავდა მეუღლე ნინო
და შვილები: კონსტანტინე, ქრისტეფორე, დავითი,
შალვა, ნათელა, ავთანდილი.

მღვდელი იოანე სუხიაშვილი ქალიშვილ ნინოსთან,
შვილიშვილებთან და სიძესთან
დავით მოსიკაშვილთან ერთად

მედავითნე არჩილ სუხიაშვილი 1896 წელს და-
იბადა. 1912 წელს დაამთავრა თელავის სასულიერო
სასწავლებელი. 1915 წლის 23 დეკემბერს სალოლა-
შენის სახ. ტაძრის მედავითნედ დაინიშნა. 1916-1922
წლებში იყო პედაგოგი. 1922 წელს რვა თვე ისევ მსა-
ხურობდა ეკლესიაში. 1929 წლის 20 ნოემბერს იგი
საქართველოს ცენტრალურ აღმასრულებელ კომი-
ტეტს სწერდა: **„მოგახსენებთ, რომ მე ვარ ადგი-
ლობრივი მაცხოვრებელი ხევსურებში, რომელიც
დღემდისინ ვმსახურობდი ტოლათსოფლის 4 წლ.
შრ. სკოლის მასწავლებლად. ვარ კი მასწავლებე-
ლი სულ თოთხმეტი წლისა. ამ ხნის განმავლობა-
ში მარტო რვა თვე მქონდა განყვეტილი კავშირი
სკოლასთან 1922 წელში ავადმყოფობის გამო და
ვიყავი მაშინ დიაკვნად. შემდეგ მასწავლებლო-
ბაში საბჭოთა არჩევნებში ადგილობრივმა მთავ-
რობამ, როგორც საიმედო და ნდობით აღჭურვილ
პიროვნებას ხმა არ ჩამოურთმევია ჩემთვის. 1926
წელში მქონდა განცხადება შეტანილი მოქალა-
ქეობრივი უფლების წარდგენის შესახებ ერწოს
თემ. აღმასკომში, რომელმაც შუამდგომლობა აღ-
ძრა ამის შესახებ თბილისის აღმასკომის პრეზი-
დიუმის წინაშე, რომელიც დღემდისინ არა სჩანს
პასუხი. ამისათვის გთხოვთ, შეხვიდეთ ჩემს გა-
რემოებაში და აღმიდგინოთ მოქალაქის ყოველ
უფლებებში, რომ შემეძლოს შემდეგშიც განათ-
ლების დარგში მუშაობა, რომელიც ამა წლ. 15
ნოემბრიდან ვითვლები მოხსნილად. ამასთანავე,
გიდგენთ ამონაწერს და მოწმობას ჩემი დამსახუ-
რებისას“**. 1930 წლის 4 იანვარს ცაკთან არსებულ-
მა მოქალაქეობრივი და საარჩევნო ხმის უფლებების
აღმდგენმა ცენტრალური კომისიის სხდომამ მას სა-
არჩევნო ხმის უფლება აღუდგინა.

მამა იოანეს მეგობარი გახლდათ **მღვდელი თევ-
დორე ბოსიკაშვილი**, რომლის ვაჟ დავითს ცოლად
ჰყავდა მამა იოანეს ასული ნინო. იგი 1859 წელს გლეხ
დავით და ტაისია ეფრემის ასულ ბოსიკაშვილების
ოჯახში დაიბადა. მიღებული ჰქონდა შინაური განათ-
ლება. 1884 წლის 27 აპრილს თუშეთში, დართლოს
წმ. იოანე ნათლისმცემლის სახ. ტაძრის მედავითნედ
დაინიშნა. 1886 წლის 26 ივნისს ფარსმის წმ. გიორგის
სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1887 წლის 19 მარტს ბაზ-
ტრიონის წმ. იოანე ნათლისმცემლის სახ. ტაძარში
დაადგინეს. 1889 წლის 4 აპრილს სასულიერო უწყე-
ბაში მიიღეს. 1890 წლის 18 დეკემბერს ზემო თიანე-
თის ღვთისმშობლის მიძინების სახ. ტაძარში დაინიშ-
ნა. 1904 წლის 3 მაისს თელავის ღვთისმშობლის მიძი-
ნების სახ. ტაძარში განამწესეს. 1910 წლის 29 მაისს
საყდრიონის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში დაინიშნა,
სადაც 10/12 წელი ღირსეულად იმსახურა. 1926 წლის
20 თებერვალს თიანეთის ოლქის მთავარხუცესი, დე-
კანოზი გრიგოლ ჯინჭველაძე ალავერდელ ეპისკო-
პოს მელქისედეკს (ფხალაძე) სწერდა: **„საყდრიონის
მღვდლის თეთრაძის და მედავითნის ბოსიკაშვილს
შორის ამტყდარ უთანხმოებაზე მოხსენებით თავი
შეგანყინეთ. ამ უთანხმოებამ იძულებულ ჰყო 55
წლის ნამსახური მედავითნე მიეტოვებინა საეკლე-
სიო სამსახური, როგორც ის მწერს თავის განცხა-
დებაში, რომელსაც ამასთანავე გაახლებთ. ჩაით-
ვალოს ბოსიკაშვილი განთავისუფლებულად თა-
ნახმად განცხადებისა, ხოლო მღვდელს თეთრაძეს
მიეცეს წინადადება, უსათუოდ გაუსწოროს ბოსი-
კაშვილს ყველა ანგარიში კანონიერად, წინააღმ-**

დიკვანი გიორგი სუხიაშვილი ოჯახით

დეგ შემთხვევაში გადაყვანილ იქმნას იგი სხვა-განა. ამ წერილიდან რამდენიმე დღეში თევდორე გათავისუფლდა საყდრიონის ეკლესიიდან. 1926 წლის 10 ივნისს იგი დროებით დაინიშნა სვიმონიანთევის სამრევლოში. ამავე პერიოდში თიანეთის ოლქის მთავარბუცესმა, დეკანოზმა გრიგოლ ჯინჭველაძემ შესთავაზა, თელავში სამღვდლო კომისია გაეწყო. ეს საქმე დროში გაინელა, რადგან თევდორე ლოგინად ჩავარდა. „1926 წლის 22 ივლისს მთავარბუცესი ჯინჭველაძე წერდა: სვიმონიანთევის სამრევლოში ჩემ მიერ მივლინებული თევდორე ბოსიკაშვილი დამიხვდა ლოგინში მწოლიარე, რადგან მას დასიებოდა მუხლი და ექიმს გაეკეთებინა „ოპერაცია“. რამდენიმე თვეში იგი გამოჯანმრთელდა და კომისია გაიარა. 1926 წლის დეკემბერში ალავერდელმა ეპისკოპოსმა მელქისედეკმა (ფხალაძე) იგი დიკვანად აკურთხა, ერთ კვირაში კი მღვდლად დაასახა ხელი და თიანეთის მაზრის სოფ. ახალსოფლის მთავარანგელოზთა სახ. ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. გარდაიცვალა 1932 წლის ივნისის დასაწყისში. დაკრძალულია სოფ. საყდრიონის საერო სასაფლაოზე.

მისი მეუღლე იყო ეკატერინე ბაქრაძე. ჰყავდა ორი შვილი: ევგენია (1891-11.10.1961წ., ნაქალაქარის სკოლაში რუსული ენის პედაგოგი), დავითი (1893-1943წ., რომელიც საყდრიონში ასწავლიდა რუსულ ენას, ხოლო ნაქალაქარში კი მსახურობდა მდივან-მონაგარიშედ).

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №42128; საქმე №43911; საქმე №49982; საქმე №57639; ფ. 1698, აღწერა 1, საქმე №26, გვ. 10; გვ. 17-18; გვ. 30; გვ. 37-38; საქართველოს უახლესი ისტორიის სახელმწიფო ცენტრალური არქივი, ფ. 284, აღწერა 1, საქმე №49; საქმე №1730, გვ. 16; გვ. 205-207; თიანეთის ალ. ნამორაძის სახ. მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი, საეკლესიო საბუთების განყოფილება; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1892წ. №24; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს მოამბე“ 1910წ. №9; 1912წ. №14; 1914წ. №16; №20; №24; 1916წ. №3; №18; გაზეთი „კომუნისტი“ 1932წ. №, გვ. 4; 1953წ. №, გვ. 4.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალის გამოგზავნა, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (მთავანდ-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: ნმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში: № GE57LB0115123530407000. ევბ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ვლასი ჯიბლაძე; გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ისტორიის ფურცელი

მღვდელი ტარასი ტყეშელაშვილი 1841 — 1912

მღვდელი ტარასი ეგნატეს ძე ტყეშელაშვილი 1841 წელს ქუთაისის მაზრაში, სოფ. ზედა მალლაკში მღვდლის ოჯახში დაიბადა. მამამისი, მღვდელი ეგნატე გიორგის ძე ტყეშელაშვილი 1844-1888 წლებში ზედა მალლაკის მაცხოვრის ფერისცვალების სახ. ტაძრის წინამძღვარი გახლდათ. 1888 წელს პენსიაზე გავიდა. გარდაიცვალა 1898 წელს.

პატარა ტარასიმ პირველდაწყებითი განათლება ოჯახში, მამის მეთვალყურეობის ქვეშ მიიღო. შემდეგ დაამთავრა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის სამი კლასი. საღმრთო ისტორია, გალობა და საეკლესიო ტიბიკონი ჯრუჭის წმ. გიორგის სახ. მამათა მონასტერში ისწავლა. 1863 წელს ქუთაისის მთავარანგელოზთა სახ. ტაძრის მედავითნედ დაინიშნა. 1867 წლის 18 ივლისს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) დიაკვნად აკურთხა და ზედა მალლაკის მაცხოვრის ფერისცვალების სახ. ტაძარში განამწესა. 1868 წლის 27 ივლისს ქუთაისის საკათედრო ტაძრის მედავითნის კანდიდატად გადაიყვანეს. ამავე წლის 10 აგვისტოს მედავითნის შტატში დაამტკიცეს. 1869 წლის 20 ივნისს კერძო დიაკვნის შტატში დაადგინეს. 1869 წლის 2 ოქტომბერს ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში საეკლესიო ტიბიკონის სწავლება დაეწყო. 1870 წლის 12 აპრილს მესამე დიაკვნის შტატში გადაიყვანეს. 1872 წლის 1 ოქტომბერს სასწავლებელში ტიბიკონის სწავლება გაუქმდა და მამა ტარასიც გათავისუფლდა პედაგოგობიდან. 1878 წლის 15 ივლისს მეორე დიაკვნის შტატში დაინიშნა. 1883 წლის 1 იანვარს იმერეთის ეპარქიის ხაზინადრის კანდიდატად აირჩიეს. 1885 წელს ქუთაისში ჩავიდა ცნობილი ქართველი ფოლკლორისტი და ლოტბარი ფილიმონ ქორიძე. მას დახვდა საარქიელო გუნდი, რომლის ლოტბარი იყო ანდრია ბენაშვილი და მისი მგალობლები და იმერეთისა და გურიის სხვა ცნობილი და სახელგანთქმული მგალობლები, რომელთა რიცხვში დიაკვანი ტარასი ტყეშელაშვილიც იხსენიება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ წლების განმავლობაში მამა ტარასიმ უამრავი მოსწავლე აღზარდა და გან-

მღვდელი ტარასი
ტყეშელაშვილი

ვრთა საეკლესიო ტიბიკონსა და გალობაში. შემდგომშიც, მთელი 20 წლის განმავლობაში, ვიდრე მღვდლად აკურთხებდნენ და სოფელში გადასახლდებოდა, მეუფე გაბრიელის ლოცვა-კურთხევით ის საკათედრო ტაძარში აგრძელებდა თავის პედაგოგიურ მოღვაწეობას და მრავალი აზიარა ცოდნა-განათლებლას.

1888 წლის 25 დეკემბერს ეპისკოპოსმა გაბრიელმა მღვდლად დაასხა ხელი და ზედა მალლაკის მაცხოვრის ფერისცვალების სახ. ტაძრის წინამძღვრად დანიშნა. მამა ტარასის მღვდლად კურთხევას გამოეხმაურა ჟურნალი „მწყემსი“, რომელშიც ვკითხულობთ: „მ.

ტარასის მღვდლად დანიშვნა ყველა ჩვენგანს სასიამოვნოდ დაუურჩა. 14 იანვარს მოვიდა ახალი მწყემსი ჩვენ სოფელში და ჩაიბარა მისდამი რწმუნებული ეკლესია, რომლის სიღარიბემ არა სასიამოვნო შთაბეჭდილება მოახდინა მ. ტარასიზე. ამიტომ ახალმა მწყემსმა თავის პირველ მოვალეობად დაიდგინა მისდამი რწმუნებული ეკლესიის გარეგანი და შინაგანი მოწყობა და შემკობა. მ. ტარასიმ მოიწვია მთელი თავისი სამრევლო და აუხსნა მათ ეკლესიის მნიშვნელობა და სთხოვა სამწყსოს, რომ მან, შეძლებისა და გვარად, შემწეობა აღმოუჩინოს მას ეკლესიის გამშვენების საქმეში. სულიერი მამის თხოვნას უნაყოფოდ არ ჩაუვლია. მ. ტარასიმ სამრევლოს და სხვა საპატრიო პირების დახმარებით შეკრიბა იმდენი ფული, რომ ამ მოკლე ხანში მოიპოვა ორი სამღვდლო შესამოსელი, რომელთაგან ერთი წყვილი მ. ტარასის თხოვნით შესწირა ეკლესიას ერთმა საპატრიო პირმა. მოიპოვა საწიგნე თავის შესამოსითა, გვირგვინები და რიგიანად მოწყობილი სახარება. დღემდის ჩვენს ეკლესიაზე, წირვაზე ძალიან ნაკლებად დადიოდნენ მლოცველები, მაგრამ დღეს არათუ წირვაზე, საღამოს და დილის ლოცვაზე სავსეა ხოლმე ეკლესია მლოცველებით. ამის მიზეზი, ჩემის აზრით, უნდა იყოს ღვთისმსახურების რიგიანად შესრულება. ყოველი წირვის გათავების შემდეგ მ. ტარასი დღის

შესაფერ სიტყვას უკითხავს ხალხს ყოვლად-სამღვდელო გაბრიელის ქადაგებიდან და თავის სიტყვით უმარტავს მსმენელებს სიტყვის აზრს.

დღემდის ჩვენს სოფელში არავითარმე სკოლა არ ყოფილა, თუმცა მსურველი ბევრი იყო, რომ შვილებისათვის წერა-კითხვა ესწავლებინათ. მ. ტარასი მოსვლისთანავე შეუდგა სამრევლო სკოლის დაარსებას. მარტის თვეში მან თავის საკუთარ სახლში გახსნა სკოლა. თავის ხარჯით მოიპოვა სტოლები და სკამები სკოლისათვის და თავისივე ხარჯით ინახავს თავის სახლში მასწავლებელს. დღეს ამ სკოლაში არის 35 ვაჟი. ეხლა მ. ტარასი ცდილობს საზოგადოებაში შეკრიბოს იმდენი ფული, რომ სკოლისათვის საკუთარი სახლი მოიპოვოს.

ყოველივე ამ მოღვაწეობისათვის სწორედ პატივის ცემის ღირსი არის მ. ტარასი და იმედია, რომ ჩვენი სოფლებიც შესაფერ დახმარებას აღმოუჩენენ თავის სულიერ მამას. მართალია, საშუალო სასწავლებლებში არ შეუსრულებია მ. ტარასის სწავლა, მაგრამ ღმერთმა ჰქნას, რომ ზოგიერთმა ჩვენმა ნასწავლმა მღვდლებმა ისეთივე ერთგულება გამოიჩინონ თავიანთი ეკლესიების გამშვენების და შემკობის საქმეში, როგორსაც იჩენს მ. ტარასი. ღმერთი შეენიოს ამ კეთილს მოძღვარს, რომ შემდეგშიც განაგრძოს თავის მოღვაწეობა საკეთილოდ ეკლესიისა და მისდამი რწმუნებული სამწყსოისა“.

მღვდელი ტარასი დაჯილდოებული იყო საეკლესიო ჯილდოებით: 1889 წელს საგვერდულით; 1894 წელს — სკუფიით; 1899 წლის 3 თებერვალს — წმ. ანას III ხარისხის ორდენით; 1903 წლის 15 მაისს — კამილავეკით; 1907 წლის 6 მაისს — სამკერდე ოქროს ჯვრით. 1912 წლის მაისში წმ. სინოდი აპირებდა მისთვის დეკანოზის წოდების მინიჭებას, მაგრამ იგი მოულოდნელად გარდაიცვალა 1912 წლის 12 თებერვალს. ჟურნალი „შინაური საქმეები“ წერდა: „ამავე თებერვლის 12 რიცხვს გარდაიცვალა სოფ. მაღლაკის მღვდ. ტარასი ტყეშელაშვილი. ახლადშესვენებული ეპისკოპოს გაბრიელთან მსახურობდა ჯერ იპოდიაკვნად და შემდეგ მეორე დიაკვნად“.

მღვდელ ტარასის ჰყავდა მეუღლე მაგა თომას ასული (დაბ. 1844წ.) და შვილები: კირილე (დაბ. 1871წ.), ელპიდე (დაბ. 1873წ.), აკაკი (დაბ. 1876წ.), იოანე (დაბ. 1882წ.).

სხადან მარცხნიდან - დეკ. დ. ლამაზიძე, ეპ. გაბრიელი (ქიქოძე). მ. ტარასი, უცნობი, მღ. ვლ. ფოფხაძე

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №40420; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1894წ. №10; 1899წ. №6; 1903წ. №11; ჟურნალი „მწყემსი“ 1889წ. №9, გვ. 9-10; 1907წ. №9-10, გვ. 1; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს მოამბე“ 1912წ. №7; №11; ჟურნალი „შინაური საქმეები“ 1912წ. №6, გვ. 10.

ლიტ: კეზევაძე მ. „დოკუმენტები იმერეთში საეკლესიო გალობის ისტორიისათვის (1821-1920წწ.)“ ქ. ქუთაისი, 2006წ. გვ. 13; კეზევაძე მ. „ეგზარქოსობისდროინდელი იმერეთის ეკლესიები და მღვდლები“, ქ. ქუთაისი, 2008წ. გვ. 88.

გთხოვთ, გაზეთს გაუფრთხილდეთ მასში დაგეგმილი მასალების გამოცემას, დაელოდებოდეთ გადართობის შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანმიმდევრული ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22. მიმღები: წმ. ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ეკლესიის ანგარიში N:GE74LB0122124214261000. ვებ გვერდი: ssu.ge; ელ. ფოსტა: ssu@ssu.ge; press@ssu.ge; patriarchate@ssu.ge; რედაქტორის მოადგილის ელ. ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com. მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი. ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: **ნანა ბოკუჩავა** T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გაერცელები: ცარო ფარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯულელი

აქ მაინც შერჩენილია უამრავი ქართული სახელწოდება. მაგალითად, ტრაპიზონის დასავლეთით მდებარე ჯანიქ-სანჯაყი პირდაპირ მიუთითებს იმაზე, რომ ეს ადგილი ქანებისა, ე. ი. ლაზებისაა. იმერხევი, მიქელეთი, ნოდეთი, მარიშ სკირი, ოფუტე, ოხვამე და სხვა მრავალი ქართული სახელწოდება ახლაც არის ხმარებაში. აღსანიშნავია აგრეთვე ქართული ქრისტიანული ჩვევების არსებობა, როგორიცაა: ახალი წლის შეხვედრა, კვერცხის შეღებვა და სხვა.

ამრიგად, სამხრეთ საქართველომ, მიუხედავად თურქეთის ბატონობისა, უკანასკნელ ხანებამდე ქართულ-გეოგრაფიულ სახელწოდებებ-

თან ერთად შეინარჩუნა ქართული ენა და ადამიანური ჩვევებიც.

ქართველ ხალხს, პირველ რიგში, ქართველ მუსლიმანებს, არასოდეს არ დაავიწყდებათ თურქეთის ვერაგული თავდასხმა საქართველოზე 1920-1921 წლებში, როცა მათ მოახდინეს არტაანის, ართვინის ოლქებისა და ბათუმის ოლქის ნაწილის ოკუპაცია. მრავალი მუსლიმანი ქართველი გაუღიჯეს მაშინ თურქებმა, მრავალი მათგანი აყარეს და შორეულ რაიონებში გადაასახლეს.

„სამეფო გვირგვინი“, №3

მომზადდა

სერგო კერესელიძე

ისტორიის ფურცელი

დეკანოზი ისააკ ჩეკურიშვილი „შევიყვართ შრომა, რომ რიგიანათ მოუაროთ ქრისტეს „ვენახს“. 1878 — 1937

ვაგრძელებთ 1937-1938 წლებში საქართველოში რეპრესირებულ სასულიერო პირთა ამსახველი ცხოვრების მოძიებასა და მათზე ინფორმაციის შეკრებას. ულმოვლმა ეპოქამ უამრავი კეთილშობილი და ერისათვის თავდადებული მამულიშვილის სიცოცხლე შეიწირა. მათ რიგებშია დეკანოზი ისააკ ჩეკურიშვილი.

დეკანოზი ისააკი 1878 წელს თბილისის გუბერნიაში, თელავის მაზრის სოფ. შაშიანში, მედავითნე აბრაამ ისააკის ძისა და მაკრინე დიმიტრის ასულ ჩეკურიშვილების ოჯახში დაიბადა. 1900 წელს დაამთავრა თბილისის სასულიერო სემინარია. 1900 წლის 27 აგვისტოს დიაკვნად აკურთხეს, ამავე წლის 29 აგვისტოს მღვდლად დაასხეს ხელი და ამტნისხევის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში განამწესეს. 1900 წლის 19 სექტემბერს ამტნისხევის კავკასიაში ქრისტიანობის აღმდგენელი საზოგადოების სკოლის გამგედ და საღვთო სჯულის პედაგოგად დაინიშნა. ასევე ორი წელი უსასყიდლოდ ასწავლიდა გალობას. 1902 წლის 23 ივლისს სიონის ღვთისმშობლის მიძინების სახ. საკათედრო ტაძარში მედავითნის შტატში დაინიშნა. 1902 წლის 2 დეკემბრიდან 1903 წლის 29 მარტამდე ევალეზო-და თბილისის I სახალხო სასამართლოში მოწმეთა დაფიცება. 1903 წლის 15 თებერვლიდან ამავე წლის 10 ნოემბრამდე თბილისის საოლქო სასამართლოში, ხოლო 1903 წლის 23 მარტიდან ამავე წლის სექტემბრამდე სასამართლო პალატაში იგივე მოვალეობას აღასრულებდა. 1903 წლის 25 მაისს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1903 წლის 17 ოქტომბერს თბილისის ვერის III დანყებით სას-

წავლებელში საღვთო სჯულის პედაგოგად დაინიშნა. 1905 წლის 5 ნოემბერს სიონის საკათედრო ტაძრის დიაკვნის შტატში გადაიყვანეს. 1906 წლის 15 მარტს სკუფია უბოძეს. 1908 წლის 23 სექტემბერს საკურთხეველად მომზადებულ პირთა გამომცდელი კომისიის წევრი და საქმის მწარმოებელია. 1912 წლიდან სიონის საკათედრო ტაძართან დაარსებული ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის სახ. ძმობის წევრია. ამ კომისიას დავალებული ჰქონდა შეეკრიბა ქადაგებები კვირა-უქმე დღეებისათვის, დაებეჭდა და დაეგზავნა სხვადასხვა მრევლის მღვდლებისათვის. ამრიგად, 1913 წელს ძმობის მიერ გამოიცა მთელი წლის ქადაგებათა კრებული, რომელიც დაიბეჭდა და მისი ფასი ერთი მანეთი იყო. კრებულში იყო მღვდელ ისააკის მიერ წარმოთქმული რამდენიმე ქადაგებაც. გთავაზობთ მოძღვრებას მეცამეტე კვირიაკესთან დაკავშირებით: „ერთმა სახლის უფროსმა გააშენა ვენახი, შემოლობა, გააკეთა მარანი, ჩადგა სანახელი, დაიქირავა მებაღეები და თვითონ წავიდა სხვაგან. სთვლის დროც დადგა, მოსამსახურეები გაგზავნა ყურძნის დასაკრეფად. მებაღეებმა სტაცეს ხელი მოჯამაგირეებს, ზოგსა სცემეს, ზოგი დახოცეს და ზოგი ჩააქვავეს. კიდევ გაგზავნა მოსამსახურე-

ბი, წინანდელზე მომეტებული და იმათაც ისეთი დღე დააყენეს, რაც პირველებს. ბოლოს გაგ ზავნა ერთადერთი თავისი შვილი და სთქვა: შერცხვებით ჩემი შვილისაო. მაგრამ მებაღელებმა იხილეს რა ძე მისი, სთქვეს: „ესე არს მკვიდრი (მემკვიდრე), მოვედით და მოვკლათ იგი და დავიმკვიდროთ სამკვიდრებელი მისი. და შეიპყრეს იგი და განიყვანეს გარეშე ვენახისა მის და მოჰკლეს“. როდესაც მოვა ვენახის პატრონი, რას უზამს მებაღელებს? მათ მიუგეს: „ბოროტნი იგი ბოროტად წარწყმოდნეს და ვენახი იგი მისცეს სხვათა, რომელთა მისცენ მას ნაყოფი უამსა თვისსა“.

ეს იგავი უთხრა იესო ქრისტემ ურიებს და ამ რამდენიმე სიტყვით მოაგონებდა, ამხელდა თავიანთ წარსულ ცხოვრებას და მომავალ ბედს. რანაირი მოწყალეა არ უნახავთ ღვთისაგან ურიებს: როგორც არწივს ფრთებით გადაჰყავს ბარტყები სხვადასხვა ადგილას, ასე ღმერთმა ებრაელები გაიყვანა მენაშულ ზღვაში, განათავისუფლა ეგვიპტის ტყვეობისაგან და მისცა მათ სამფლობელოდ მშვენიერი და ნაყოფიერი ქანაანის ქვეყანა. მოსეს და სხვა წინასწარმეტყველების პირით გამოუცხადა მათ თვისი ნება-სურვილი; მისცა მათ მცნებები, რომლების წყალობითაც შეეძლოთ ესწავლათ ჭეშმარიტი გზა ცხოვრებისა; გამოირჩია ისინი თავის რჩეულ ერად, ჩააბარა მათ თავისი საუკეთესო „ვენახი“ და ელოდდა, რომ ისინი კარგათ მოუვლიდნენ და შეიმუშავებდნენ ვენახს და თავის დროზე ჩააბარებდნენ ანგარიშს, კეთილ ნაყოფს მიუზღვავდნენ უფალსა, ელოდდა, რომ ებრაელები მცნებების საშუალებით საუკეთესოდ მოაწყობდნენ თავიანთ ცხოვრებას, გაავრცელებდნენ მეზობელ ხალხთა შორის სიმართლეს, მოჰფენდნენ ქვეყანაზედ სიყვარულს, ერთის სიტყვით — იქნებოდნენ სხვა ხალხისათვის მაგალითად და თავიანთი წმიდის ცხოვრებით ადიდებდნენ სახელსა დამბადებლისა უფლისასა. მაგრამ საუბედუროდ, ებრაელები დაემსგავსნენ ბოროტ მებაღეებს: „ვირმა იცის პატრონი თვისი, — ამბობს წინასწარმეტყველი — და ხარმა — ბაგა და ებრაელმა კი დაივიწყა უფალი თვისი“, იქმოდა სასწაულებს, უგზავნიდა წინასწარმეტყველებს; სასწაულთმოქმედებს ყურადღებას არ აქცევდნენ, ჩააქვავდნენ ხოლმე მათ. მაშინ ყოვლადმოწყალე მამა ზეციური უგზავნის მათ თავის ერთადერთ საყვარელ ძეს.

კაცობრიობის გულისათვის შეუდარებელი მოწყალეა შეასრულა მაცხოვრმა; ისე შეიყვარა ერი, რომ მათთვის თავი თვისი შესწირა მსხვერპლად; გადაუშალა ხალხს საუნჯე ზეციური სიბრძნისა, ასწავლიდა მსმენელთ ჭეშმარიტ და გონივრულს ღვთიურ ცხოვრებას და ურიებმა კი გადაუწყვიტეს მას საშინელი სასჯელი — როგორც ავაზაკი ჯვარ-

დეიანოზი ისააკ ჩაქარაიშვილი და მისი მეუღლე თამარ ასათიანი

ზედ აცვეს ავაზაკთა შორის. აღსრულდა განგება ღვთისა, ბოროტ მებაღეებისაგან წართმეული იქმნა მშვენიერი „ვენახი“.

აღსრულდა სიტყვა მაცხოვრისა: „აჰა ესერა დაეტეოს თქვენგან სახლი თქვენი ოხრად“.

ასეთი დედაა ზრი არის გატარებული ხსენებულ იგავში ურიათა შესახებ; მაგრამ სახარების სიტყვა არ განისაზღვრება რომელიმე ადგილით და დროით, — მას აქვს მსოფლიო მნიშვნელობა და ყოველ დროსათვის არის ნათქვამი. თვით უფალი ჩვენი იესო ქრისტე თავის სიტყვაში ამბობს: „უკეთუ ვისმე სწყუროდეს, მოვედინ ჩემდა და სვემდინ“ (იოან. 7, 37).

ამიტომაც ჩვენც, ქართველები, როგორც ქრისტიანენი, უნდა ვეძებდეთ აქ ამ იგავში ჩვენთვის გაკვეთილს. ჩვენც უფალმა მოგვცა საუკეთესო ვენახი, რომლის სანახავადაც მრავალი ხალხი მოდის, რომლის სიმშვენიერთაც სტკბებიან უცხონი და სხვადასხვა მასალასა ჰპოებენ თავიანთი მოგზაურობის ასანერად. ჩვენ გვაქვს მართლმადიდებელი სარწმუნოება; წმიდა სახარება გვასწავლის ჩვენ გზას სიმართლისას და ამქვეყნიურ დაცემისაგან გვაყენებს ღვთიურ გზაზედ, რომელსაც მიჰყავს ადამიანი სასუფეველში ნეტარების დასამკვიდრებელად. ქრისტეს ეკლესია ღოცვებითა და საიდუმლოებით გულის სიმშვიდესა და სინმიდესა ჰბადავს ადამიანის სხეულში და აძლიერებს სულიერ ძალას. ერთის შეხედვით, უფლის ვენახი უნდა ყვაოდეს და ბრწყინავდეს, სასუფეველი ღვთისა ქვეყანაზედ მკვიდრ ნიადაგს უნდა ჰპოებდეს, სახარება სიმართლისა ვრცელდებოდეს ხალხში, სიყვარული ქრისტესი აცისკროვნებდეს ყოველს ჩვენს ფეხის გადადგმას; მაგრამ ნამდვილად ასე არ არის: ცხოვრებას ჩვენსას არ მოაქვს კეთილი ნაყოფი; მოწყობილობა ჩვენის ცხოვრებისა გვიმტკიცებს, რომ ჩვენ ეხლაც,

როგორც ურიები ორი ათასი წლის წინად, „ბოროტი მებაღეები“ ვართ; აბა დავფიქრდეთ, საით არის მიქცეული ჩვენი გულისყური, ჩვენი გონება, ცოდნა, ფიქრი და საქმე? ყველაზე უმეტესად რას ვეჭვოთ და რას ვეძებთ? სასუფეველს თუ თავის შექცევას და დროს გატარებას? ჩვენ გარშემო გვახვევია სხვადასხვა ეროვნების ხალხი; ჩვენი მამა-პაპა სცდილობდა (როგორც ისტორია გადმოგვცემს) მათში ქრისტეს სწავლის დანერგვას არა სიტყვით მარტო, არამედ საქმით. აბა გავიხსენოთ, დავით აღმაშენებლის ძლევაშობილი შესვლა ქ. ანისში, სადაც ეკლესიები გაანთავისუფლა მაჰმადიანთაგან და სომხის ერს თავისუფლება მიანიჭა! აბა მოვიგონოთ, წმ. თამარ მეფის ბრძნული შორსმჭვრეტელობა, რომელიც ქრისტიანულს სათნოებითა და სიყვარულით ატყვევებდა და იმორჩილებდა საქართველოს მტერთა და შიგ სამეფოში შურს და ქიშპობას ადგილი არა ჰქონდა? და ჩვენ რაღას ვაკეთებთ? ქრისტეს მცნებას ისე უნდა ვუფრთხილდებოდეთ, როგორც თვალის ჩინს და ჩვენ კი სიყვარული ქრისტესი ორგულობაზედ შევცვალეთ; ძმა-ძმას აბეზღებს, შვილი მამას მტრობს, ქმარი ცოლს მეგობრად არა სთვლის, ცოლი ქმარს ჰლაღატობს; ჩვენი დიდებული მასწავლებლების ამაგს არაფრად ვაგდებთ, იმათ გაკაფული გზით არ დავდივართ. მეზობელს არას ვარგივართ, ნათესავს შავი გულითა ვხვდებით, ეკლესიები მივატოვეთ, მამა-პაპათაგან სისხლით შეღებილ მიწას აბუჩად ვიგდებთ, ხელის ჭუჭყლით ვიშორებთ თავიდან, წირვა-ლოცვას გულის დამამშვიდებელს და სულის ჩამდგმელ ძალას თავს ვანებებთ; რათა ძმანო, რის ბრალია ეს? იმისი, რომ ჩვენ ბოროტი და უვარგისი მებაღეები ვართ, დაბარვის მაგიერ ფეხითა ვტკეპნით ვენახის ნიადაგს; გათოხნის მაგიერ ღორლით ვამსებთ; გამარგვლის მაგიერ ეკალსა ვთესთ შიგ.

ჩვენ ურიებს ვკიცხავთ ქრისტეს ჯვარზედ ცმისათვის და ჩვენ განა მათზედ უკეთესად ვიქცევით!? ჩვენ ქრისტიანებად ვინოდებით და ქრისტეს სახელს წმიდათ ვინახავთ, ვიმარხამთ გულში მის უკვდავ მცნებას სიყვარულისას!? არა, შეიძლება ვინმემ იკითხოს — რატომ? იმიტომ, ძმანო, რომ ჩვენ „ბოროტი მებაღეები“ ვართ.

რომ ჩვენზედაც არ გამართლდეს მაცხოვრის სიტყვა: „აჰა ესერა დაეტეოს თქვენგან სახლი თქვენი ოხრად“, შეუდგეთ, ძმანო, ვიდრე დრო ხელთ გვაქვს, ქრისტეს მცნების აღსრულებას. შევიყვაროთ შრომა, რომ რიგიანათ მოუაროთ ქრისტეს „ვენახს“. გვახსოვდეს მუდამ, რომ ბედნიერება შრომაშია, რომ ზარმაცები ღმერთს არ უყვარს და ვინც შრომობს, მხოლოდ ის მოიმკის კეთილ ნაყოფს თავისს შრომისას. ვიყვარდეთ, ძმანო, შრომა და კურთხევა უფლისა მარად იქმნება თქვენზედ. ამინ“.

1918 წელს მამა ისააკ დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1920 წლის 1 ივნისს საკათალიკოსო სინოდის 179 განჩინებით თბილისის მაცხოვრის ფერისცვალების მამათა მონასტერი გაუქმდა და სამრევლო ტაძრად გადაკეთდა. მის წინამძღვრად დეკანოზი ისააკი დაინიშნა. 1921 წელს საქართველოს გასაბჭოებას მოჰყვა ეკლესია-მონასტერთა მიწებისა და ტერიტორიების მისაკუთრება როგორც სახელმწიფოს, ისე რიგითი მოქალაქეების მხრიდან. პრობლემები შეიქმნა ფერისცვალების მონასტერთან მიმართებითაც. ამასთან დაკავშირებით 1922 წლის 16 მაისს დეკანოზი ისააკი სრულიად საქართველოს საკათალიკოსო საბჭოს წერდა: „საკათალიკოზო საბჭოს უმდაბლესად ვთხოვ, მიბოძოს მონაზობა, რომ შენობები ფერისცვალების ეკლესიის ზღუდეები (მაცხოვრის-სპასკი შესახვ. №7) და ზღუდის გარეშე (ფერისცვალების ქ. №2) ეკუთვნიან აღნიშნულ ეკლესიას (მონასტერს)“. ამ წერილიდან რამდენიმე თვეში, კერძოდ, 1922 წლის 17 ოქტომბერს, სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქმა ამბროსიმ (ხელაია) მიიღო ახალი გადაწყვეტილება და ფერისცვალების ტაძარი ისევ მამათა მონასტრად გადააკეთა. იგი საკათალიკოსო საბჭოს წერდა: „ავლაბრის ფერისცვალების მონასტერი ჩემის წინამოადგილის განკარგულებით გადაქცეულ იქმნა სამრევლო ტაძრად და მღვდლად დანიშნულ იქმნა დეკ. ი. ჩეკურიშვილი, რომელიც ახლა ჩემ მიერ გადაყვანილია წინამძღვრად მარტყოფის სამრევლო ტაძრისა. მე სასარგებლოდ მიმაჩნია ფერისცვალების მონასტერი აღდგენილ იქმნას, რის შესახებაც უკვე მოვახდინე განკარგულება და წინამძღვრად გადმოვიყვანე არქიმ. დიმიტრი, ხირსის მონასტრის წინამძღვარი. ვსთხოვ საქათ. საბჭოს ეს ჩემი განკარგულება დამიდასტუროს, ხოლო ხირსის მონასტრის წინამძღვრად დანიშნულ იქმნას მიტროპოლიტი გიორგი, რომელსაც საქათ. საბჭოს დადგენილებით ის საცხოვრებლად აქვს მიჩენილი“. 1923 წელს კვლავ მარტყოფშია და იხსენიება მოქმედი სამღვდელოების რიგებში. 1927 წელს საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი აქვეყნებს საარჩევნო ინსტრუქციის მე-8 მუხლში გათვალისწინებულ მოქალაქეთა სიას, რომელთა შესახებ არის სათანადო შუამდგომლობა საარჩევნო უფლების მინიჭების შესახებ. გრაფაში მეოთხე რიგში წერია ისააკ ჩეკურიშვილი და მის შესახებ ვკითხულობთ: „მღვდელი, როდის დაანება თავი მღვდლობას — ცნობა არ არის. ამჟამად არის სკოლის გამგედ და პროფკავშირის წევრად, აგრეთვე არის ჩაბმული სხვადასხვა ორგანიზაციებში“. 1928 წლის 7 ივლისს ცაკი თელავის მაზრის აღმასკომს წერდა: „ს.ს. ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის საორგანიზაციო განყოფილება გაცნო-

სიონის საპატრიარქო ტაძარი

ბეზტო, რომ ცაქის პრეზიდენტის ა/წ. ივნიის 28-ს დადგენილებით (ოქმი 13, მუხ. 2) აღდგენილ არიან საარჩევნო ხმის უფლებებში მოქალაქე ჩეკურიშვილი ისააკ“.

მიუხედავად იმისა, რომ დეკანოზმა ისააკმა გაიკრიჭა წვერი, ანაფორა გაიხადა და საბჭოთა ხელისუფლების სამსახურში ჩადგა, კომუნისტები მას ბოლომდე მაინც არ ენდობოდნენ. 1937 წლის რეპრესიების დროს ვინმე გუტიკაშვილის დასმენის საფუძველზე ყოფილი მოძღვარი დააპატიმრეს. 1937 წლის 16 სექტემბერს შედგა სამეულის სხდომა. საბრალდებო დასკვნაში ეწერა, რომ: „მღვდელმა ისააკმა მიატოვა მღვდლობა და სოფ. შაშიანის სკოლაში მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. 1929-1930 წლებში იგი შეთავსებით მუშაობდა მოანგარიშედ სოფ. შაშიანის კოლმეურნეობა „მნათობში“, სადაც მიითვისა კოლმეურნეთა თანხები. 1934 წელს მან კვლავ მიითვისა თანხები, რამაც გამოიწვია მშრომელთა მასების დიდი აღშფოთება. ჩეკურიშვილი დაკავშირებული იყო ანტისაბჭოთა და კრიმინალურ ელემენტებთან, ყოფილ მენშევიკ რეზილანტთან და ყოფილ მეფის რუსეთის ჩინოვნიკ ძიგვილაშვილთან და სხვ. მსგავს პიროვნებებთან. მათთან ერთად 1935-1937 წლებში იგი შაშიანის საშუალო სკოლაში მუშაობის დროს გაკვეთილების ხარჯზე ეწეოდა ანტისაბჭოთა აგიტაციას. ჩეკურიშვილი ითვლება ხალხის მტრად

და ხელსაყრელ შემთხვევაში მას შეუძლია თავის გარშემო შემოიკრიბოს ანტისაბჭოთა ელემენტები სახელმწიფო წყობის დასაშლად“. სამეულის განჩინებით მამა ისააკს დახრეცა მიუსაჯეს. განაჩენი მალევე აღასრულეს.

დეკანოზ ისააკის მეუღლე გახლდათ სიონის საკათედრო ტაძრის დეკანოზ გიორგი ასათიანის ასული — თამარი (1885-1964წწ.), რომელთანაც ერთი შვილი: მარიამი (დაბ. 1902წ.) ჰყავდა.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №35055; საქართველოს უახლესი ისტორიის სახელმწიფო ცენტრალური არქივი, ფ. 284, აღწერა 1, საქმე №1044; საქმე №1053; საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს არქივი, ფ. 6, ფურცელი 17; საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, აღწერა 1, საქმე №793, გვ. 9; გვ. 11; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1900წ. №12-13; №19; 1902წ. №17; 1903წ. №15-16; 1906წ. №3; №9-10; გაზეთი „თბილისი“ 1964წ. №20 (3249), გვ. 4.

ლიტ: „ქადაგებანი“ 1913, 9, ენკენისთვე, გამოცემა სიონის საკრებულო ტაძართან არსებული ყოვლადმშინდა ღვთისმშობლის ძმობისა, ტფილისი 1913წ. გვ. 3-7.

მა. მთავარეპისკოპოსი იერონიმე საგანგებოდ შეეხო ათენში მეჩეთის გახსნის საკითხსაც. მისი თქმით, გაუგებარია ზოგადად ამ პროექტის არსი. მთავარეპისკოპოსი ფიქრობს, რომ ამით ახალი პრობლემები იჩენს თავს. უნეტარესის განცხადებით, არის რისკი, რომ საბერძნეთში ისლამი გაძლიერდეს.

საინტერესო ვითარებაა ქვეყანაში მართლმადიდებლური სინამდვილისადმი დამოკიდებულების მხრივაც. გასულ წელს დარბეული ან ნაბილნული ძეგლების უმეტესობა, ძირითადად, საბერძნეთის მართლმადიდებელ ეკლესიას ეკუთვნის. ამის შესახებ ინფორმაცია სააგენტო „რომფიამ“ გაავრცელა.

აღნიშნული შემთხვევების შესახებ გამოქვეყნებულ მოხსენებაში ნათქვამია, რომ 2015 წელს „საბერძნეთში შეიბღალა რელიგიური დანიშნულების 147 ობიექტი. მათგან 137 ეკუთვნის საბერძნეთის მართლმადიდებელ ეკლესიას, ხოლო ერთი — საბერძნეთის კათოლიკურ ეკლესიას. დანარჩენი ოთხი იუდაისტურია, ხუთი კი — მუსლიმური“.

აქედან აშკარაა, რომ სხვა კონფესიებთან შედარებით საბერძნეთში ყველაზე მეტად მართლმადიდებელი ეკლესია ზარალდება.

მაცხოვრის საფლავი

სარესტავრაციოდ 500 წლის

განმავლობაში პირველად გაიხსნა

მაცხოვრის საფლავი სარესტავრაციოდ ბოლო 500 წლის განმავლობაში პირველად გაიხსნა. არქეოლოგები და რესტავრატორები დაიწყებენ იმ ქვის დამუშავებას, რომელზეც განსვენებული

იყო იესო ქრისტეს წმინდა სხეული. არქეოლოგებმა უკვე აიღეს მარმარილოს ფილა მაცხოვრის საფლავიდან.

მეცნიერებს აქვთ საშუალება, ნახონ, როგორი იყო ქვის ორიგინალური ფენა, რომელზეც დასვენებული იყო მაცხოვარი. ისინი აპირებენ გამოიკვლიონ საფლავი და აღადგინონ მისი პირვანდელი სახე. მაცხოვრის საფლავი ბოლოს 1555 წელს გაიხსნა.

„მარმარილოს ფილის აწევის შემდეგ მის ქვეშ ბევრი მტვერი ვნახეთ, — აცხადებენ რესტავრატორები, — ჩვენ დაგვჭირდება ზედმინვენიტი სამეცნიერო მუშაობა, რათა ვნახოთ ის კლდე, რომელზეც გადმოცემის თანახმად, დასვენებული იყო იესო ქრისტეს სხეული“.

მაცხოვრის საფლავზე არსებული საყდარი — კუვიკლია მე-19 საუკუნის დასაწყისში აღადგინა ბერძენმა არქიტექტორმა ნიკოლაი კომინმა. ამჟამად სარესტავრაციო სამუშაოებს ატარებენ ათენის ეროვნული ტექნიკური უნივერსიტეტის თანამშრომლები. რესტავრატორთა თქმით, მუშაობის პროცესში აღმოჩენილი სიახლეები საჯარო იქნება, რათა ყველამ შეძლოს ნახვა, როგორია მაცხოვრის საფლავი.

სამუშაოების ერთ-ერთი მთავარი დამფინანსებელია იორდანის მეფე აბდულა II იბნ ჰუსეინი. მეცნიერები უმეტესად ღამით მუშაობენ, რათა მომლოცველებს ხელი არ შეუშალონ.

მომზადა

თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

დეკანოზი ეპიფანე ხონელია

დეკანოზი ეპიფანე ეგნატეს ძე ხონელია 1863 წელს ქუთაისის გუბერნიაში, ოზურგეთის მაზრის სოფ. გოგორეთში მღვდელ ეგნატე ხონელიას ოჯახში დაიბადა. დედამისი (მონაზვნობაში — ელისაბედი, 1849-1900წწ.) ქმრის გარდაცვალების შემდეგ ჯიხეთის დედათა მონასტერში მონაზვნად აღიკვეცა. ამის გამო პატარა ეპიფანე ბებიასთან და ბაბუასთან იზრდებოდა. ჯიხეთის მონასტრის მონაზონი ელისაბედი (ჯანჯღავა), რომელიც პირადად იცნობდა ელისაბედ ხონელიას, ასე ახასიათებდა მას: „ელისაბედ მონაზონი დიდებული ადამიანი იყო. ჩემს ცხოვრებაში მონაზვნების მეტი რა მინახავს, მაგრამ ასეთი ღვთისნიერი და ღრმა მორწმუნე იშვიათად შემხვედრია. რწმენის სიღრმე ყოველი სასულიერო პირის დიდი ღირსებაა, მაგრამ მას უფლის

მადლი სჭირდება, და ელისაბედს ეს მადლი ძალიან დიდი ხარისხით ჰქონდა მინიჭებული. გარდა სასულიერო სიმდიდრისა, საოცარი გარეგნობისაც იყო. წარმოსადგეგი, მშვენიერი. დედას ძალიან ჰგავდა შვილი, ჩვენი ღვთიკურთხეული მფარველი და მონასტრის ეკლესიის მწირველი ეპიფანე ხონელია. დედა ელისაბედის გარდაცვალებიდან ნახევარი საუკუნე გავიდა, მაგრამ მისი ნათელი ხსოვნა ჩვენში დრომ ვერ ნაშალა“. ეს პატარა მოგონება 1951 წლის აგვისტოს ბოლოს არის ჩანერილი, ხოლო თავად მონაზონი ელისაბედ ხონელია 1900 წლის 27 დეკემბერს გარდაიცვალა.

ხონელიების პირველი სამკვიდრო სოფ. გოგორეთი ყოფილა. ისინი შუა გურიიდან მოსულობას იჩემებენ, რაც გვარსახელიდანაც (ხონელი) ჩანს და

გადმოცემიდანაც, რომელიც ამ საგვარეულოს შემოუნახავს თავისავე წიაღში. შემდგომში უკვე თავად ეპიფანე დასახლდა სოფ. სამებაში, რადგანაც მისი მეუღლე გიორგი წეროძის ასული სწორედ აქედან გახლდათ.

1882 წელს ეპიფანემ წარმატებით დაამთავრა ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელი. კარგად იცოდა ქართულ და რუსულ ენებზე საღმრთო ისტორია, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონი. ახალგაზრდა ყმანვილი სწავლის გაგრძელებაზე ოცნებობდა, მაგრამ უკვე მამითობოლ და ხელმოკლე ჭაბუკს ამ ოცნების რეალობად ქცევის ძალა არ შესწევდა და ამიტომ მან პედაგოგიური სარბიელი ამჯობინა. 1883 წლის 15 ოქტომბრიდან 1886 წლის 25 აგვისტომდე იგი ხვარბეთის სახალხო-სამინისტრო სკოლის მასწავლებელია. 1886 წლის 30 აგვისტოს სოფ. სამების სამრევლო-საეკლესიო სკოლაში გადაიყვანეს. აქ გადასვლაში დიდი როლი მიუძღოდა მის უფროს მეგობარს, მღვდელ სოლომონ დუმბაძეს, რომელიც ამ სოფლის სიძე იყო და დიდი ავტორიტეტიც სარგებლობდა მის შემოგარენში.

1887 წლის 11 იანვარს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა გრიგოლმა (დადიანი) ეპიფანე დიაკვნად აკურთხა და სოფ. სამების ყოვლადწმინდა სამების სახ. ტაძარში განამწესა. 1888 წლის 15 მაისს მღვდლად დაასხა ხელი და ამავე ტაძარში დაადგინა. 1888 წლის სექტემბრიდან თავისივე დაარსებული ერთკლასიანი სამრევლო-საეკლესიო სკოლის გამგე და საღვთო სჯულის პედაგოგია. სკოლის შენობა მან აქაური მცხოვრები, ივანე მანთიძისაგან პირადი ხარჯებით იყიდა. პირველ ხანებში მოსწავლეთა რიცხვი დიდი არ იყო, სულ 27 მოწაფე ირიცხებოდა, მაგრამ მალევე მათი რაოდენობა საგრძნობლად გაიზარდა.

1890 წლის 15 მაისს ჩოხატაურის ოლქის სამღვდლოებამ ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელში თავის დეპუტატად აირჩია. 1890 წლის 17 დეკემბერს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1891 წლის 14 ივნისს ჩოხატაურის ოლქის მთავარსუცესის თანაშემწედ დაადგინეს. 1891 წლის 30 ნოემბერს ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელში გამართულ დეპუტატთა სხდომაზე საქმის მწარმოებლად აირჩიეს. 1892 წლის 28 აგვისტოსა და 17 ოქტომბერს უკვე ამ სხდომის თავმჯდომარეა. 1894 წლის 21 სექტემბერს ოლქის სამღვდლოებამ, ამჯერად უკვე ქუთაისის სასულიერო სემინარიაში აირჩია თავის დეპუტატად. 1895 წლის 23 იანვარს კიდევ ერთხელ აირჩიეს დეპუტატთა სხდომაზე საქმის მწარმოებლად. 1895 წლის 13 ივ-

ჯიხეთის მონასტერი

ნისიდან ჯიხეთის დედათა მონასტრის ტაძრის ამშენებელი კომიტეტის წევრია. 1896 წლის 14 მაისს სკუფია უბოძეს. 1897 წელს მონაწილეობა მიიღო რუსეთის იმპერიის მოსახლეობის საყოველთაო აღწერაში, რის გამოც ბრინჯაოს მედლით დაჯილდოვდა. 1898 წლის 15 იანვარს ჯიხეთის დედათა მონასტერთან არსებული ერთკლასიანი ქალთა სკოლის ამშენებელი კომიტეტის წევრად აირჩიეს. 1898 წლის 27 მარტს ამავე მონასტერთან არსებული ქალთა სკოლის საღვთო სჯულის პედაგოგად დაინიშნა.

მამა ეპიფანეს დანიშვნასთან დაკავშირებით 1898 წელს გაზეთ „ცნობის ფურცელში“ უცნობი ავტორი, ფსევდონიმით „თავისუფალი“, წერდა: „ჯიხეთის მონასტერში მესამე წელიწადია, რაც დაარსდა ერთკლასიანი უფასო საქალებო სასწავლებელი... ამ სასწავლებელში არის დანიშნული საღმრთო სჯულის მასწავლებლად სამების ეკლესიის მღვდელი მამა ხონელია, რომელიც ხუთი ვერსის მანძილზედ არის სასწავლებლიდამ. შეიძლება არც მამა ხონელიას სურდეს, რომ მისი შეგირდები თითო კვირაობით მოშორებული იყვნენ მის გაკვეთილს, მაგრამ საქმე იმაშია, რომ მამა ხონელია, რომელსაც აბარია სამების ეკლესია და რომელიც ასწავლის საღმრთო სჯულს ამავე სამებისავე ეკლესიის სამრევლო სასწავლებელში, დანიშნულია ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებლის დეპუტატადაც, სადაც თითო კვირაობით ხშირად მოუწევს დაყოვნება სხვადასხვა კრებების თუ საქმეების გამო. აგრეთვე ითვლება ბლაღოჩინის კანდიდატად, რომელიც ბევრ დროს თხოულობს, რადგანაც ბლაღოჩინის არყოფნის დროს მან უნდა აასრულოს მისი მოვალეობა და სხვ. აი, ეს არის მიზეზი, რომ ჯიხეთის დედათა მონასტრის სასწავლებელი მოკლებულია საღმ-

რთო სჯულის სწავლას, თუ მეტი არა, ნახევარ-ჯერ მაინც. განა უკეთესი არ იქნებოდა, რომ ამ საქმის ასრულება სხვისთვის მიენდოთ? მით უმეტეს, რომ მამა ხონელიას თავისსავე ეკლესიაზე აქვს სამრევლო სასწავლებელი, სადაც ასწავლის საღმრთო სჯულს და აბა ერთი კაცი როგორ უნდა გასწავდეს ყველაფერს?!"

მამა ეპიფანემ იმავე გაზეთის ფურცლებზე საკადრისი პასუხი გასცა წერილის ავტორს. აი, რას წერდა იგი: „ბ-ნ „თავისუფალის“ წერილი „ცნობის ფურცლის“ 525 №-ში იმის შესახებ, რომ ვითომ მე საღმრთო სჯულის მასწავლებლად ვიყო განწესებული ჯიხეთის სკოლაში და გაკვეთილებს სანახევროდ ვაცდენდე სხვადასხვა საქმეების გამო და ამის მიზეზით საღმრთო სჯულის სწავლების საქმე სხვა საგნებზე შედარებით უკან იყო ჩამორჩენილი, სრულიად მოკლებულია სიმართლეს. რაც შეეხება საღმრთო სჯულის მასწავლებლად დანიშვნას ხსენებულ ჯიხეთის სკოლაში, მე ჯერ არ გამოვიცა და ბ. თავისუფალმა საიდგან გაიგო, არ ვიცი. მე მხოლოდ ეს ვიცი, ხსენებულის სავანის წინამძღვარსა და გამგეს სკოლისას დედა ელენეს 9 მარტიდან 1898 წ. უთხოვნია, სადაც ჯერ არს, ჩემი დანიშვნა საღმრთო სჯულის მასწავლებლად ჯიხეთის სკოლაში, მაგრამ მე ჯერ მთავრობისაგან არავითარი ცნობა არ მიმიღია ხსენებული სავანის მასწავლებლად დანიშვნაზე და სანამ მოწერილობას არ მივიღებ, მანამ თავს არ ვსცნობ მოვალედ, რომ საღმრთო სჯული ვასწავლო ჯიხეთის სკოლაში. ბ. „თავისუფალს“, ვგონებ, უნდა შერცხვეს ამნაირი ცოცხალი ტყუილისათვის. მე, როგორც მღვდელი, ამ ცილისწამებას მიუტევებ, ხოლო მკითხველებთან კი ქუდმოხდით გადაიხადოს ბოდიში ამნაირი სიცრუისათვის, და იმედი მაქვს ისინიც აპატიებენ, შემდეგისათვის გაფრთხილდეს და რაც ბეჯითათ არ იცის, იმ საგანზე ლაპარაკს ნუ დაიწყებს“.

1901 წლის 26 მაისს მამა ეპიფანე ჯიხეთის მონასტერში ახალი ტაძრის ამშენებელი კომიტეტის თავმჯდომარედ აირჩიეს. 1901 წლის 10 ოქტომბერს ოლქის სამღვდელთა სამი წლის ვადით კვლავ აირჩია სასულიერო სასწავლებელში დეპუტატად. 1902 წლის 7 ნოემბერს ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებლის მმართველი საბჭოს წევრობის კანდიდატად დაინიშნა. 1903 წლის 5 მაისს ჯიხეთის დედათა მონასტრის სულიერ მოძღვრად დაადგინეს. 1903 წლის 6 მაისს კამილავკა ეწყალობა. 1905 წლის 29 აგვისტოს დეპუტატთა სხდომის თავმჯდომარედ აირჩიეს. 1906 წლის მარტში დეპუტატთა შეკრებაზე სამი წლის ვადით ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებლის მმართველი საბჭოს წევრად გახდა, ხოლო ამავე წლის 17 ნოემბერს დაამტკიცეს ამ საბჭოში. 1907 წლის 16 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1910 წლის 10 მაისს ოზურგეთის

მაზრის სამთავარხუცესობის წარმომადგენელთა სხდომაზე არჩეულ იქნა სასამართლოს წევრად და რამდენიმე დღეში ეპისკოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე) დაამტკიცა ამ პოსტზე. 1910 წლის 22 ნოემბერს ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელთან ახალი შენობების ამშენებელი კომიტეტის წევრად აირჩიეს. 1912 წლის 15 მაისს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1917 წლის 8-17 სექტემბერს, როგორც გურია-სამეგრელოს ეპარქიის დელეგატი და ჩოხატაურის ოლქის მთავარხუცესი, ესწრებოდა საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიის პირველ საეკლესიო კრებას. 1922 წელს დეკანოზის წოდება მიენიჭა. XX ს-ის 20-30-იან წლებში რელიგიის საყოველთაო დევნის პერიოდში და ტაძრების დახურვის დროს, დეკანოზი ეპიფანე სოფ. სამებაში ცხოვრობდა და შეძლებისდაგვარად ასრულებდა ქრისტიანულ წესებს. მის შესახებ დიდი ხანი არაფერი ისმოდა, ვიდრე მან თავად არ შეახსენა თავი დედაეკლესიას.

1947 წლის 21 ივნისს, მოხუცებული, 84 წლის მოძღვარი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოზ-პატრიარქს, უწმინდესსა და უნეტარეს კალისტრატეს (ცინცაძე) წერდა: „ჩვენი უწმინდესობავ! მუხლმოდრეკით და სულიერი სიყვარულით ვეამბოვრები ხელთა თქვენთა და გამოვითხოვ ლოცვა-კურთხევას. დიდათ მსურდა თქვენი პირადად ნახვა, მაგრამ ვერ გავხდით ღირსი ღრმა მოხუცებულობის გამო. პატრიარქი კირიონის არჩევის დღეებში გაგიცანით და შემდეგ აღარ მინახავხართ. მე უკვე 84წ. ვარ სრულიად ძალა მოკლებული, ასეთ დასუსტებული, რომ არ ვიყო ჩემს სოფ. სამების ეკლესიასაც კი აღვადგენდი, რომელიც დანგრევას გადარჩა. ჩემს საპატრონოთ იყო ჯიხეთის დედათა მონასტრის ეკლესია და თვით დედებიც. სამწუხაროდ ჩემდა აქაც ცუდი მდგომარეობაა. წინამძღვარი გარდაიცვალა 1944 წელში და მაგიერი რო აირჩიონ ასეთი აღარავინ არის, სულადობით თვრამეტა, მაგრამ ყველა მოხუცებული და უძლურები. არავითარი თავის სარჩო არ გააჩნიათ, ასეთ ადგილზე კი ვინ იკისრებს წინამძღვრობას და ამის გამო ძალიან შეწუხებული ვარ.“

ბერი იოაკიმე მისი ფარშივ მოქმედებით დედებში იწვევს უკმაყოფილებას. იოაკიმე როცა მთანმინდიდან დაბრუნდა, მე ამიყვანა მოძღვრად, მაგრამ, სამწუხაროდ ჩემდა, ვერ გახდა ღირსეული მონაფე. ყოვლადსამღვდელო ეპისკოპოსი დიმიტრი აბაშიძე, როცა შემინებული სასწრაფოდ გაიქცა ფოთიდან, ისარგებლა ამ შემთხვევით იოაკიმემ და თავი გააცნო მის ნაცნობებს ნაკურთხად მღვდელ-მონაზვნად. არც იეროდიაკვნად და არც მღვდელ-მონაზვნად ის არავის არ უკურთხებია. ეს მე გამაცნო ეპისკოპოსმა დავითმა კატახიძემ, როცა ის მოვიდა მონასტერ-

ჯიხათის ქალთა სასნაწებელი 1898წ.

ში. მისმა კელეინიკმა საკურთხეველის კედელზე ამოიკითხა წარწერა ბერი იოაკიმე და გაკვირვებით სთქვა: ეს მატყუარა აქაც კი მოსულავო და ამ დროს ამიხსნეს მისი მოქმედება, რაც დიდად სამწუხაროდ შემექმნა. 1944 წლის ნოემბრის 1-ს მოსულიყო მონასტერში და ერთი კვირა დარჩენილიყო მის ნაცნობ მონაზონთან. ეს რომ გავიგე, გავაფრთხილე მონაზვნები, მომავალში აღარ მიეღოთ, ამით უკმაყოფილო გახდნენ მისი ნაცნობი ორი მონაზონი და არეულობას იწვევს დეპში.

როგორც მითხრეს, იოაკიმე იღუმნათ არის ნაკურთხიო. ეს როგორ მოხდა, აღარ ვიცი. გაჭირვებულ მონაზვნებში ფულები მოკრიბა, ვითომ, თქვენი დავალებით. ეს მატყუარა თუ როდისმე შემოვიდეს თქვენთან, გადაეცით ჩემ მაგიერ, ფეხი არ შემოდვას არათუ მონასტერში, არც გურიის ფარგლებში. მისი ფარშივი მოქმედება ისეთა გაცნობილი, დაიჭერენ და გადასახლებაში ამოყოფს თავს.

შემინდევ, თქვენო უწმინდესობავ, ფანქრით ნაწერიისათვის, კალამს ველარ ვხმარობ სისუსტის გამო. დავშთები თქვენი უწმინდესობის ლოცვა-კურთხევის მოიმედე.

იმავე დღეს მამა ეპიფანე მეორე წერილსაც აგზავნის: „45 წელიწადია მე ვმსახურობ მოძღვრად გურიის დედათა მონასტერში ჯიხეთში. სამ წელიწადს ყოვლადსამღვდელო ლეონიდის განკარგულებით წინამძღვრის მოადგილედ ვიყავ. 1925წ. მონასტერში მწირველი მოძღვარი გარდაიცვალა. ამის შემდეგ მწირველად დადიოდა მღ. ალფესი ბარამიძე. შემდეგ მოვიდა ჩემთან უადგილო მღვდელი ათანასე გოგუაძე და მთხოვა, მისთვისაც მიმეცა მწირველობა მონასტერში. ეს გოგუაძე მსახუ-

რობდა ყოვლადსამღვდელო გრიგოლთან კელეინიკად და დიდად გვინწყობდა ხელს მონასტრის ეკლესიის აშენების დროს. მონასტრის ეკლესია რვა წელიწადს შენდებოდა ჩემის თავჯდომარეობით. მღ. ბარამიძესთან შევათანხმე მღ. გოგუაძეს და მის შემდეგ მორიგეობით დადიოდნენ მონასტერში სანირაყად. დღეს მღ. ბარამიძე ბათუმში მსახურობს, გოგუაძე კი ჯიხეთის მონასტერში დადის მწირველად. გაცნობებთ რა ამას, ვსთხოვ თქვენს უწმინდესობას, მღვდელი ათანასე გოგუაძე თქვენის ლოცვა-კურთხევით დანიშნოთ ჯიხეთის დედათა მონასტრის მღვდლად და ამასთან განკარგულება მაცნობოთ“.

1947 წლის 8 აგვისტოს უწმინდესმა კალისტრატემ ამ ცოტა უცნაურ თხოვნით-ბრძანებით წერილს ასეთი შინაარსის მინაწერი გაუკეთა: „მამა ეპიფანე ხონელიას შესახებ საკათალიკოზოს არ მოხსენებია 1922 წლის შემდეგ, როცა იგი დაჯილდოებულ იქმნა დეკანოზის პატივით; ჯიხეთის მონასტრის შესახებ საკათალიკოზოს აქვს ცნობა 1919 წლისა, როდესაც იქ გაჩნდა ხანძარი; მამა ათანასე გოგუაძის შესახებ არასდროს მოხსენებია საკათალიკოზოს. კერძოდ, იოაკიმე არქიმანდრიტისაგან კათალიკოზ-პატრიარქს სმენია, რომ არსებობს ჯიხეთის მონასტერი და მას ყავს კარგი მოძღვარი, დეკ. ხონელიძეო. სამწუხაროდ, ამ კარგ მოძღვარს 45 წლის განმავლობაში ერთხელაც არ მოგონებია კათალიკოსები, არ წაუღია წმიდა მირონი, არც ოდიკი და არ მიუღია არავითარი ზომები, რომ ჯიხეთის მორწმუნეთა საზოგადოება შეტანილიყო რეგისტრაციაში. წინადადებას ვაძლევ მას, ეხლა მაინც იზრუნოს არსებულ საზოგადოების რეგისტრაციისათვის. თუ რა წე-

სით უნდა აღიძრას ეს საკითხი, აღნიშნულია „დებულებაში“, რომელიც ეგზარქებას მას. დარწმუნებული ვარ „მონასტრის“ გარშემო მცხოვრებნი შეუერთდებიან მონასტრის დედას, რომ გურიაში გაიხსნას ერთადერთი ეკლესია“.

დეკანოზ ეპიფანე ხონელიას შესახებ 1947 წლის დეკემბრის დასაწყისში ჯიხეთის მონასტრის წევრი, სქემონაზონი ბარბარე (მახარაძე) უწმინდეს კალისტრატეს სწერდა: „...თქვენო უნეტარესობავ, თქვენ მწერდით თქვენს სავანეს საკუთარი მოძღვარი გყოლოდესო, გამიკვირდა, რაშია საქმე, ჩვენ ერთი მოძღვარი გვყავს — ხონელია ეპიფანე. მისი ნაკვდავია ეს მონასტერი და ის აწარმოებს მის მართვას“.

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი იური სიხარულიძე, რომელიც პირადად იცნობდა დეკანოზ ეპიფანეს და 1951 წლის სექტემბერში პირადად ეწვია მას სოფ. სამებაში მოგონებების ჩასაწერად, მის შესახებ წერდა: „ახლანდელკურთხი ახალგაზრდა მოძღვარი დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით მიიღო უკვე დამსახურებულმა მოღვაწემ, დეკანოზმა იოანე წეროძემ და სიკვდილამდე შესაშური სათნოებით შრომობდნენ, როგორც სოფლის ეკლესიაში, ისე დედათა მონასტერში. ეპ. ხონელიას ჯიხეთის დედათა სავანესთან დაარსების პირველი დღეებიდან ჰქონდა ახლო ურთიერთობა, რადგან დედამისი, მონაზონი ელისაბედი იქ მოღვაწეობდა და იქვეა დაკრძალული. პირველ ხანებში იქ დეკანოზი იოანე წეროძე წირავდა, ხოლო შემდეგ იქ მღვდელი ეპიფანე ხონელია მიიწვია, რომელმაც შეცვალა მცხოვანი დეკანოზი. ასე დარჩა გარდაცვალებამდე იგი მონასტრის მწირველად და მზრუნველად თითქმის ექვსი ათეული წლის მანძილზე. დიდა დეკანოზ ეპ. ხონელიას ღვაწლი ამ მონასტრის ცხოვრებაში, მისი სულიერი თუ მატერიალური ყოფის განვითარებასა და ამბლლებაში“.

დეკანოზი ეპიფანე 1910 წელს უკვე ქვრივია. ჰყავდა სამი შვილი: ერთი ასული და ორი ვაჟი.

დეკანოზი ეპიფანე შვილებთან ერთად

ერთ-ერთ ვაჟს ერქვა — დავითი (დაბ. 1893წ.). თავად დეკანოზი ეპიფანე XX ს-ის 50-იან წლებში გარდაიცვალა.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №53088; საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, აღწერა 1, საქმე №2458, გვ. 1-5; გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ 1898წ. №525, გვ. 2; №559, გვ. 2-3; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1896წ. №13; 1903წ. №11; ჟურნალი „მწყემსი“ 1907წ. №9-10, გვ. 2; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს მოამბე“ 1912წ. №11; ჟურნალი „უდაბნო“ 1996წ. №5-6, გვ. 15-16.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაქვნილი მასალების გამო

გთხოვთ, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“

(შთანთქმდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22

ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.

რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.

მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.

ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე

რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54

სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი

(მიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი,

თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭუროშვილი, ია ხაზარაძე,

სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე;

გავრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე;

დამკავადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

ისტორიის ფურცელი

ზაქარია შიოს ძე სიდამონ-ერისთავი
1763-1833

დეკანოზი ზაქარია შიოს ძე სიდამონ-ერისთავი 1763 წელს კახეთში, ქ. თელავში ერეკლე II-ისა და გიორგი XII-ის კარის მოძღვრის, დეკანოზ შიო სიდამონ-ერისთავის ოჯახში დაიბადა. სწავლა-განათლება თელავის სასულიერო სემინარიაში მიიღო, სადაც შეისწავლა გრამატიკა, რიტორიკა, ფილოსოფია ქართულ და სომხურ ენებზე. გარდა ამისა, იცოდა თათრული და რუსული ენებიც. ერეკლე II-ის დროს ასრულებდა მდივნის და სხვადასხვა სახის მოვალეობას. 1796 წლის 6 იანვარს კათოლიკოსმა ანტონ II-მ (ბაგრატიონი) მღვდლად დაასხა ხელი და თბილისის კარის წმ. გიორგის სახ. ტაძრის კრებულში დაინიშნა. 1801 წლის 1 მარტს დეკანოზის წოდება მიენიჭა. ამავე წელს მიხეილ ბატონიშვილს პეტერბურგში წაჰყვა, სადაც იმპერატორმა ალექსანდრე I-მა ოქროს ჯვარი უბოძა და ფულადი ჯილდოც გადასცა. 1802 წლის იანვარში საქართველოში დაბრუნდა და დაენიშნა ჯამაგირი 500 მან. ვერცხლით. 1804 წლის 24 მაისიდან 1814 წლის 12 ივლისამდე თბილისის კეთილშობილთა სასწავლებელში ქართულ ენას ასწავლიდა. კეთილსინდისიერი პედაგოგიური მოღვაწეობისთვის, 1806 წლის 6 ოქტომბერს ჯამაგირი 100 მანეთით გაეზარდა. იმავდროულად, 1808 წლის 11 თებერვალს დაჯილდოვდა წლიური, ხოლო 1814 წლის 16 მარტს — ნახევარწლიანი ჯამაგირით. 1814 წლის 29 აგვისტოს, თავისი თხოვნის საფუძველზე, გათავისუფლდა თბილისის კეთილშობილთა სასწავლებლიდან (გათავისუფლების მიზეზად დადგენილებაში სწერია: „ხსენებული ზედამხედველი დეკანოზი სიდამონოვი ვერ უძღვება მისდა ჩაბარებულ სასწავლებლის ვერც სასწავლო და ვერც ეკონომიურ მეურვეობას. სამასწავლებლო საქმეს ვერ უძღვება რუსულის სუსტი ცოდნის გამო, ამასთან, არა საკმარის გამოცდილების მქონე, ვერ მოქმედებს ეგ ზარქოსის მიერ მოცემული პროექტის მიხედვით“).

1815 წლის 3 ოქტომბერს თელავის მთავარეპისკოპოსმა დოსითეოსმა (ფიცხელაური) თელავის ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის მიძინების სახ. სა-

კათოლიკოსი ანტონ II (ბაგრატიონი)

კათედრო ტაძრის კრებულში განამწესა, სადაც 1827 წლამდე აღასრულებდა მღვდელმსახურებას. ამ წელს კი მას პრობლემები შეექმნა. აი, რას წერდა ამასთან დაკავშირებით 1827 წლის 11 ნოემბერს დეკანოზი ზაქარია საქართველოს ეგზარქოს იონას (ვასილევსკი): „მივიღე რა ცნობა გარდაწყვეტილი თელავის სობოროდან ჩემის გამოორიცხვისა, მონერილი ჩემდამო წარსულის 16 ოქტომბერს, 1826 წელსა, ნომერსა ქვეშე 1424-ით, რომელ არა ყყოფილვარ თელავის სობოროს პროთაპოპად არც პირველ შტატისა და არც შემდგომად; ამისთვის ნათლად წარმოუდგენ თქვენს მაღალყოვლადუსამღვდე-

ლოესობას შემდგომის პუნქტებითა: 1) მე ვარ შვილი თელავის სობოროსი მიძინების ეკლესიისა; სადაცა იმსახურა მღუდელობით მამამან ჩემმან სამეოცი წელი და მეცა ვიყავ ამა სობოროში; განწესებით ხელდასხმით საქართველოს კათოლიკოზის მეფის ირაკლის ძის ანტონისაგან დიაჩოქად; დიაკვნად; მღუდელად და პროთაპოპად ამა თელავის სობოროზედ, რომელსაცა მაქუს ღრამოტა ბოძებული მისგანვე მარტის 1-სა დღესა, 1801 წელსა, ხელმონერილი და დაბეჭდილი, რომლისა ბრძანებითაცა წარვივლინე როსსიად, სადაცა მივიღე ჯვარი ოქროისა ჯაჭვით ზედა წარწერილი, კაბინეთში უხვითა მონყალებათა იმპერატოვრებრივთაგან; 2) 1802 წელსა აპრილის 13-სა დღესა მოველ რა როსსიით ტფილისსა შინა, მაშინ ჰსთხოვა მთავრობამ საქართველოს კათალიკოზს სასულიეროს მხრიდგან ტფილისის საკეთილშობილოს სასწავლებლის მოძღურად, მე დამნიშნა და რათგან იყო ვაკანსია ტფილისის კარის მღუთისმშობლის შობის ეკლესიისა, მე მარწმუნა დეკანოზობაცა კვალად წერილის ბოძებითა, თუმცა თელავის სობოროზედ ვიყავ დეკანოზად დადგენილი; გარნა რაგდან ტფილისში ვიყავ სასწავლებლის მოძღურად განწესებული, სადაცა ვიმსახურე გახსნივან სასწავლებლისა ვიდრე 1815 წლამდე, კეთილწარმატებულის განსხვავებითა, რომელზედაც შემონიშნებინ, გარდადგომისა ჟამსა ჩემდამო ბოძებულნი ატესტატნი მის შვილის დირექტორთა-

გან; 3) რათგან ტფილისის კარის ეკლესია დაიქცა მთავრობის ნებითა, და მეც გარდამდგარი ვიყავ ტფილისის საკეთილშობილოს სასწავლებლის თანამდებობიდა; ამისთვის ინება თელავის არხი-პისკოპოზმან დოსითეოზ და ნარმოვზავნა თელავის მიძინების სობოროზედ დეკანოზად, რომელზედაც ვიყავ პირველვე დეკანოზად ნაკურთხი 1815 წელსა ოქტომბრის 3-სა დღესა. ამ რიცხვიდამ ვიდრე 1826 წლადმდე ვემსახურებოდი უჯამაგიროდ ჩემის პენსიის კმაყოფითა და მაქუს მისგანვე ბოძებუ-ლი წერილი თელავის მიძინების სობოროს დეკანოზობისა; 4) უკეთუ

ავგარაძის იონა (პასილავსკი)

არა ვიყავ თელავის სობოროს პროთაპოპი და არა ჰქონდა ცნობა თქვენის მაღალყოვლადუსამღვდელოესობის კანცელარიასა, რად გამომართო ფორმულარნი ჩემის ღირსებისა და ადგილისა, რომელიც დღეს არებობს თქვენს კანცელარიასა, და მიბრძანებს სამსახურს წერილით ნომერსა ქვეშე 308, მაისის 12-სა 1818 წელსა, თქვენი წინამოადგილე ლუთისადმი განსვენებული მაღალყოვლადსამღვდელო თეოფილაქტე; თელავის სობოროს მიძინების პროთაპოპ ზაქარია სიდამონოვო, თელავის ნაჩალნიკს მაიორს ნიკოლაი სიმონიჩს ბარჩოვს და ტფილისი-დამ ნარმოვზავნილს სოვეტნიკს იოანე ენდრონიკოვსთან უნდა იყო სასულიეროს მხრითგან თელავის შტატის დაწყებაში, სადაც ვიმსახურე მათთან ჩემის მომზადებითა სამი თვე; 5) მიბრძანებთ, როდესაც თელავის სობოროს მსახურთ არზი მოსცეს ჯამაგირისა, რატომ ხელს არ აწერო, თუმცა მთხოვა სობოროს გარდაცვალებულმან არხიმანდრიტმან მამა ელეფთერმან ხელის მოწერა იმ არზაზედ, გარნა მიზეზი ესე იყო: მე ვიცოდი პირველვე, რომ ოც თუმანს უნიშნავდნენ სამს მღუდელსა, ერთს დიაკონსა და სხვას მოსამსახურესა, და მე ხელი არ მოვანერე და არც ვინებე მათთანა მონაწილეობა, რათგან კმა საყოფელი არ იყო ესოდენთა მსახურთა ამ სობოროსათა; მე ჩემის პენსიის კმაყოფით ვიმსახურებოდი, რომელსაც ეკლესიის შემოსავალთაგან არ მიმიღიეს არცა ერთი გროში და რათ უნდა თელავის სობოროს მოსამსახურეობიდამ გამოვირიცხო; 6) მიბრძანებთ, არზი მივიცია ჩემის წინამოადგილისათვის გარდადგომისა თელავის შკოლის სმოტრიტელობიდამ სასტიკის სნეულებისა გამო, მართალია! სნეულება შემთხვევითი არის ზოგად ყოველთა; მეც შემემთხუა ერთგზის, გარნა თავისუფლება მივიღე მერე და სიმართლე. სმოტრიტელობის თანამდებო-

ბიდამ ვითხოვე გარდადგომა და არა თელავის სობოროს პროთაპოპობის თანამდებობიდა, რად უნდა გამოვირიცხო? მე ყველა ჟამ წმინდათ მიმსახურნია მამულისა და საზოგადოებისათვის, გარდაცვალებულთ საქართველოს მეფეთათვის, რომელნიცა მაძლევენ ჯილდოთ წყალობასა და ჩემის სამსახურისათვის ღრამატა დამემონებთან; 7) ლუბერნიის გახსნიდამ საქართველოსა შინა ვყოფილვარ დღედმდე სამსახურში უმაღლესის კარისა რუსეთის მპყრობელისა იმპერატორისა, სადითაც მიმიღეს ჯილდოთ ჩემის სამსახურისა სხვათა და სხვათა დროთა შინა, ორი ჯვარი ოქრო-

ისა ჯაჭვებით; პენსია რესკიპტრის ბოძებითა ლუთისადმი განსვენებულის რუსეთის იმპერატორის ალექსანდრესაგან, ეგრეთვე პირველ ლუბერნიის გახსნისა ვიმსახურე საქართველოში მყოფის უძლეველის მხედრობისათანა პოხოდებში, სადაცა მაძლევენ მონაშობასა, ლენერალ-ლეიტენანტი და კავალერი ლაზაროვი, და მუნ მყოფი საქართველოს მეფის ძე ბაგრატო; 8) თქვენის წინამოადგილისა და თქუენთვის მიმსახურნია ერთგულად და რწმუნებული საქმე კეთილგანკარგულებით აღმისრულებია, სადაც უკანასკნელს თქვენ მიერ ბოძებულს ორდერში წყალობას მპირდებით, 1826 წელსა, სადაცა ვიმსახურე საშიშარს ალაგებში თელავის ნაჩალნიკის სტეფანოვის გაგზავნითა, რომლისა სამსახურისათვის სხვათ ჩემთან მყოფთ მიიღეს ჩინი და ორდენი მესამეს კლასისა წმინდის ანნასი, და მე ჩემის სამსახურისა მაგიერ, მივიღე ჩემის თელავის სობოროს დეკანოზობიდამ გამორიცხვა მოხუცებისა ჟამსა, რომელიცა ვარ ოცდათორმეტის წლისა პროთაპოპი, მსახური ამა ეკლესიისა ქადაგებითა და სწავლითა ყველას პრაზნიკებში გულსმოდგინეთ კეთილ აღსრულებითა; თუმცა მიველ ჩემის პატივითა წარსულს დღესასწაულებში: შობისა, ახალწლისა და ნათლისღებისასა სხვათა შორის სამღუდელოთა, არცა მამცა ოლარი და ფილონი მამა კირილე ხირსელოვმან, უპატიო მყო, მხედველნი ჩემნი პატივცემულნი გვამნი რუსეთისა და საქართველოისანი იყვნენ ფრიად განკვირვებულნი მცნობნი ჩემნი. ეს ერთი წელიწადია აღარ მივსულ ვიყავი თელავის სობოროში და ვარ თელავის შტატის საყდარში, მამა იოსებ როსტომოვთან და ვიმსახურები გალობითა და ნიგნის კითხვითა მუნ; მოინია რა ოქროს საუკუნო და საზოგადო სიხარულის დღე, ერევნის აღებისა, უმეტეს ჩუენ ერთათვის საქართველოისა, იყარა დღე-

სასწაულობა და შეყრილობა ეკლესიის მსახურთა და ერთა 1827 წელსა, ოქტომბრის 11-სა დღესა, სამშაფათსა. მიველ მეცა მათ შორის არა თუ პატივი მცა შესამოსლის მოცემითა და დიდად უპატიო მყო და მომიბრუნდა იმდენს შეყრილობაში და მრისხანედ მიიხრა: „ვერ შეიტყვე შენ ამ სობოროში საქმე არა გაქუს რა და გამორიცხული ხარო“. გამოველ მწარედ შერისხული მამა დეკანოზის კირილე ხირსელოვისაგან. ტფილისის სობოროში იყვნენ და არიან ორნი და სამნი პროთაპოპნი თავთავეთის პატივით მოსამსახურებო, ეგრეთვე ორნი პროთაპოპნი არიან ანჩისხატში და იმსახურებინ, ვერ გამიგია, ჩემზედა რა არის ასეთი ბრალი, რომ ამ სობოროზედ ვეკურთხე პროთაპოპად, მაშინ კირილე ხირსელოვი დიაჩოქიცა/დიაკონიცა არ იყო, ეს უპატიო მყოფს ყოველთვის წინააღმდეგ თქუენის მაღალყოვლადუსამღვდელოესობისაგან მოწერილობისა. ყოვლადუსამღვდელოესო მეუფეო, გთხოვთ, ვითარცა მზრუნველსა ესოდენ უამ უადგილო მოხუცებული დავითისთანა, ნუ დამაგდებ მე, უფალო, უამსა სიბერისასა და მოკლებისა ძალისა ჩემისასა“.

როგორც ამ და შემდგომში დანერგილი წერილებიდან ირკვევა, დეკანოზ ზაქარიასა და კირილე ხირსელიშვილს დაპირისპირება მოსვლიათ. მამა კირილე პირველობდა და უპატივცემულოდ ექცეოდა მხცოვან მოძღვარს. მიუხედავად იმისა, რომ ეგზარქოსმა დააკმაყოფილა მამა ზაქარიას თხოვნა და დააბრუნა იგი საკათედრო ტაძარში, იგი მას მაინც არ აძლევდა მსახურების უფლებას. საბოლოოდ, 1832 წლის 3 ივნისს მამა კირილე საეკლესიო წესების დარღვევისათვის (როგორც წერილიდან ჩანს, მამა კირილემ სომეხი ტერტერები შეუშვა ტაძარში, ზარებიც კი დარეკა, კანდელები აუნთო და ლოცვა ჩაატარებინა. მერე თვითონაც წავიდა მათთან და მუხლმოდრეკით ლოცვა აღავლინა) დასაჯეს.

დეკანოზი ზაქარია 1833 წლის 14 აგვისტოს გარდაიცვალა. დასაფლავებულია თელავის ღვთაების სახ. ტაძრის გალავანში. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, იგი დაჯილდოვებული იყო ორი ჯვრით, ამიტომ თელავში მას „ორჯვარა დეკანოზს“ ეძახდნენ.

ქ. თელავი, XIX ს-ის ფოტო

ჰქონდა ენქერიც, რომელიც გამოხატულია მის საფლავის ქვაზე ორ ჯვართან ერთად.

დეკანოზი ზაქარია სიდამონ-ერისთავი, როგორც ჩანს, ატარებდა მეორე გვარსაც. „მასალებში“ ბაგრატი და მიხეილ ბატონიშვილებთან პეტერბურგს გადაყოლილ ქართველებში დასახელებულია „დეკანოზი კარისა, ზაქარია ლალიხანისშვილი თელაველი“. მღვდელი ზაქარია ასევე გამოყვანილია „კალმასობაში“.

დეკანოზ ზაქარია სიდამონ-ერისთავის მამად ჩანს „სიდამონიძე ვახტანგის შვილი შიო, კარისა ჩვენისა მღვდელი,“ თავის „სამკვიდროს მამულიდან გადმოვარდნილი,“ რომელსაც გიორგი XII-მ 1800 წელს უბოძა ყმა და მამული გრემის ნაქალაქარში. ამ საბუთის რუსულ თარგმანში იხსენიებიან შიოს შვილები — ზაქარია, ვასილი, იეროთე და დიმიტრი სიდამონ-ერისთავები. რუსულს საბუთს ხელს აწერს დეკანოზი ზაქარია.

დეკანოზ ზაქარიას ერთ-ერთი ძმა იეროთე სიდამონოვი მარიამ დედოფლის მდივანია. იგი იხსენიება ლაზარევის მოკვლის საგამომძიებლო საქმეში.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე 1669, გვ. 18-24.

ლიტ: ბერძნიშვილი მაქსიმე „მასალები XVIII-XIX საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული საზოგადოებრიობის ისტორიისათვის“. ქ. თბილისი, 1980წ., ტ. I, გვ. 174-175.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაქვდილი მასალების გამო

გთხოვთ, დაეალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22.

ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.

რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.

მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.

ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე

რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54

სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი

(მოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი,

თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუკიშვილი, ია ხაზარა-

ძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე;

გაერცელები: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე;

დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

სანდრე ყიფიანი და წმინდანის შთამომავლები ესწრებოდნენ.

ტაძრის აშენების ინიციატივა დეკანოზ მალხაზ ყიფიანსა და წმინდანის შთამომავლებს ეკუთვნის. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმინდესისა და უნეტარესის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით ეკლესიის მშენებლობა 2009 წელს დაიწყო. 7 წლის განმავლობაში ტაძრის მშენებლობა დეკანოზ მალხაზ ყიფიანის დიდი ძალისხმევით, მრევლის ხელშეწყობითა და შემოწირულობებით მიმდინარეობდა. ტაძრის არქიტექტორია მამუკა კიკნაძე.

თამარ მიქაძე, წმინდა დიმიტრი ყიფიანის შთამომავალი - „ძალიან მნიშვნელოვანი დღე არის ჩვენთვის. 2007 წელს მოგვხსენებათ, დიმიტრი ყიფიანი შეირაცხა წმინდანად და ეწოდა მას „წმინდა დიმიტრი, სამშობლოსათვის წამებული“. ტაძრის საძირკველი ჩაეყარა უწმინდესის კურთხევით და დეკანოზ მალხაზ ყიფიანის ძალისხმევით და მინდა ძალიან დიდი მადლობა მოვახსენო მას მრავალწლიანი გარჯისათვის“.

სერგო კერესელიძე

ისტორიის ფურცელი

დეკანოზი იოსებ ჭეიშვილი

1845 — 1927

„მაცხოვრის ღვთაებრივ მაგალითს მიბაძეს წმიდათა მოციქულთა; ამა მაგალითს მიბაძეს წმიდათა მონამეთა; ამა მაგალითის მიბაძვა გვმართებს ჩვენცა...“

დეკანოზი იოსებ ზაქარიას ძე ჭეიშვილი 1845 წელს ქუთაისის გუბერნიაში, სოფ. ქვიტირში, მღვდლის ოჯახში დაიბადა. მამამისი, მღვდელი ზაქარია ნიკოლოზის ძე ჭეიშვილი (რამდენიმე საბუთში იგი მჭედლიშვილის გვარიითაც იხსენიება), მღვდლის ოჯახში დაიბადა. ქართულ ენაზე საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კითხვა, ტიპიკონი და გალობა ფარცხანაყანევის ქაშვეთის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში ისწავლა, სადაც წლების განმავლობაში მედავითნედ მსახურობდა. 1838 წლის 7 ნოემბერს იმერეთის მთავარეპისკოპოსმა სოფრონმა (წულუკიძე) მღვდლად დაასხა ხელი და შუა ქვიტირის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში განამწესა. 1876 წელს პენსიაზე გავიდა. გარდაიცვალა 1886 წლის 1 იანვარს.

1871 წლის 28 ივნისს იოსებმა თბილისის სასულიერო სემინარია დაამთავრა. 1871 წლის 1 სექტემბერს ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის უმცროს კლასებში რუსული ენის პედაგოგის მოვალეობის შემსრულებლად დაინიშნა. 1873 წლის 22 მარტს დამტკიცდა ამ თანამდებობაზე. 1874 წლის 3 მაისს

ქუთაისის საკათედრო ტაძარი

ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საბჭოს გადაწყვეტილებით იმ კომისიის წევრად აირჩიეს, რომელსაც უნდა შემოწმებინა სასწავლებლის ბიბლიოთეკიდან გასაყიდად გადაღებული წიგნები. 1876 წლის 9 ოქტომბერს იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ქიქოძე) დიაკვნად აკურთხა, მეორე დღეს მღვდლად დაასხა ხელი და შუა ქვიტირის წმ. გიორგის სახ. ტაძრის წინამძღვრად განამწესა. 1876 წლის 31 დეკემბერს ქუთაისის ოლქის მთავარხუცესის თანაშემწედ დაინიშნა. 1877 წლის 27 მაისს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1877 წლის 3 სექტემბერს ქუთაისის სასულიერო სასწავ-

ლებლის მმართველი საბჭოს მიერ, როგორც რუსული ენის საუკეთესო სპეციალისტი, უფროსი კლასების პედაგოგი გახდა. 1877 წლის 27 ოქტომბერს პედაგოგიურ დარგში ნაყოფიერი სამსახურისთვის ეგზარქოსმა ევგენიმ (ბაჟენოვი) მადლობა გამოუცხადა. 1877 წლის 26 ნოემბერს ქუთაისის საკათედრო ტაძრის მეოთხე მღვდლის ადგილზე გადაიყვანეს. 1877 წლის 11 დეკემბრიდან 1883 წლამდე იმერეთის ეპარქიის საეკლესიო ხაზინაში მუშაობდა. 1879 წლის 9 ოქტომბერს ეპისკოპოსმა გაბრიელმა სამეგ-

რელოს სასულიერო სასწავლებელში შემოსავალ-გასავლების სარევიზიო კომიტეტის თავმჯდომარედ განამტკიცა. 1881 წლის 24 თებერვალს იმერეთის ეპარქიის მზრუნველობამოკლებულ სასულიერო პირთა შვილების კომიტეტის წევრად და ხაზინადრად აირჩიეს. 1881 წლის 18 აპრილს სკუფია უბოძეს. 1882 წლის 17 სექტემბერს ქუტირის ოლქის მთავარ-ხუცესად დაინიშნა. 1882 წლის 9 ნოემბერს მოსწავლეთათვის რუსული ენის კარგად სწავლებისათვის ეგზარქოსმა პავლემ (ლებედევი) მწყემსმთავრული მადლობა გამოუცხადა. 1883 წლის 1 იანვარს იმერეთის ეპარქიის ხაზინის ხაზინადრად დაინიშნა. 1884 წლის 20 მარტს კამილაკა ეწყალობა. 1884 წლის 19 სექტემბერს გათავისუფლდა სასულიერო სასწავლებლიდან. 1884—1895 წლებში იმერეთის ეპარქიალური სასწავლებლის განყოფილების წევრია.

შემორჩენილია 1885 წლის 26 სექტემბერს ქუთაისის საკათედრო ტაძარში მამა იოსების მიერ წმ. მოციქულ და მახარებელ იოანეს მიცვალების დღეს წარმოთქმული ქადაგება:

„დღეს, მართლმადიდებელნი ქრისტიანენო, წმიდა ეკლესია აღასრულებს ხსენებასა წმიდისა მოციქულისა და მახარებლისა იოანესსა; აქებს და აღიდებს რა იგი დღესა მოციქულისა იოანესსა, მით გარდმოგვცემს ჩვენ სწავლა-მოძღვრებას, საჭიროს ჩვენის ცხოვნებისათვის. მოციქული იოანე იყო ერთი ათორმეტ მოციქულთაგანი, რომელიც განსაკუთრებით უყვარდა ჩვენს იესო ქრისტესა. ყველა მოციქულეში ერთად ერთი ეს მოციქული იოანე გახდა ღირსი ბუნებით გარდაცვალებისა, დანარჩენნი კი ყველანი ეწამნენ.

როგორც იოანე მოციქულის ცხოვრებიდამ, აგრეთვე მისი სწავლა-მოძღვრებიდამ ცხადათ გამოიხატვის ცხოველი და მტკიცე სიყვარული ღვთისა და მოყვასისადმი. სული მისი იყო აღვსილი სიყვარულითა; ის სიყვარულით იწყებდა და აბოლოვებდა ყოველს თვის მოქმედებას.

მოციქულმა იოანემ კარგად იცოდა, რომ ყოველი ჭეშმარიტი აღმსარებელი ქრისტესი უნდა განსხვავებულიყვნენ სიყვარულითა და ამისათვის ის შემდეგი სიტყვებით არიგებდა თანამედროვე ქრისტიანეთა: „საყუარელნო, ვიყუარებოდით ურთიერთას, რამეთუ სიყუარული ღმრთისაგან არს და ყოველი, რომელსა უყუარდეს, ღმრთისაგან შობილ არს და იცის ღმერთი. რომელსა არა უყუარდეს, მან არა იცის ღმერთი, რამეთუ ღმერთი სიყუარულისაჲ არს (I იოანე 4, 7-8)“.

მივაქციოთ, ძმანო, ყურადღება მოციქულის დარიგებასა და გამოვიტანოთ მისგან სულიერი საზრდო. სიტყვისამებრ მოციქულისა ღმერთი არს უსრულესი სიყვარული. სიყვარულისა გამო თვისისა შეჰქმნა მან ხილული და უხილავი ქვეყანა; ერთ წამსაც რომ აღაღებს იგი ხელსა თვისსა

ამა ქვეყანას, მაშინ ყოველივე იქმნებოდა გამქრალი.

გარნა, ძმანო, განსაკუთრებით საგანი ღვთის სიყვარულისა არს კაცი; კაცზედ იწება ღმერთმა თვისის უზომო მადლის და სიყვარულის გამოცხადება. მან შეჰქმნა კაცი ხატად და მსგავსად თვისისა და დაადგინა იგი ქვეყანაზედ უფროსად ყოველთა ქმნილებათა ზედა. მაშინაც კი, როდესაც კაცი გარდახდა ღვთის მცნებასა, ძალა ღვთისა სიყვარულისა კაცისადმი არ შემცირებულა, არამედ უფრო განძლიერდა.

ესრეთ შეიყვარა ღმერთმა მთელი სოფელი, მაგრამ იგი ჩვენგანაც მოითხოვს სიყვარულსა. რაშიდ უნდა გამოვხატოთ, ძმანო, სიყვარული ღვთისადმი? რით ვასიამოვნოთ მას? თვით ღმერთმა გვიჩვენა, ძმანო, საგანი სიყვარულისა; მანვე გვასწავა, რომელ მისდამი სიყვარულის გამოხატვა შესაძლო არს ჩვენგან მოყვასთა შეყვარებითა: „შეიყვარე მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თვისი“ (მათ. 22, 39); ამა მცნებაზედ დამყარებულ არს ღვთაებრივი კავშირი მოყვასთა ურთიერთ შორის. სიყვარული ღვთისა და მოყვასისა მჭიდროდ არიან ურთიერთ შორის შეკავშირებულნი; ვისაცა უყვარს ღმერთი, მას უყვარს მოყვასიცა, ხოლო ვისაც არ უყვარს მოყვასი, მას არ უყვარს ღმერთიცა. აჰა, ძმანო, ჭეშმარიტება, რომლის წინააღმდეგ არავის ეთქმის რა.

მოიგონეთ, მართლმადიდებელნი ქრისტიანენო, რომელ კაცთა სიყვარულისა გამო იწება მაცხოვარმა მიღება გამოუთქმელისა ტანჯვისა ჯვარსა ზედა.

სიყვარული შეადგენს კაცისათვის დიდს და მაღალს თვისებას; კაცი, მექონე ამა თვისებათა, არს მონყალე, მომთმენი, არა მოშურნე, არა მრისხანე, არა ბოროტის მეტყველი; აჰა, ძმანო, დიდი და მაღალი თვისებანი სიყვარულისა. ყოველს კეთილს საქმეს უნდა წინა უძღოდეს სიყვარული. უიმისოდ ყოველი კეთილი საქმე ჰკარგავს მნიშვნელობასა თვისსა; უსიყვარულოდ არ შეიძლება სიამოვნება ღვთისა. ზოგჯერ ღმერთი არ ისმენს ჩვენს ვედრებას მისთვის, რომელ მოკლებული ვართ სიყვარულსა.

მაგრამ, ძმანო, სიყვარული ღვთისა და მოყვასისადმი კიდევ არ შეადგენენ სრულს სიყვარულსა; კიდევ მოითხოვების ჩვენგან შეყვარება მტერთაცა. რა სასარგებლო იქნება ჩვენთვის, თუმც შევიყვარებთ მოყვასთა და მტერთა მოვიძულებთ? ასრევე იქცევიან წარმართნიცა. მოიგონეთ, ძმანო, რომ მაცხოვარი მოვიდა ქვეყანად ცოდვილთა და არა მართალთათვის; კაცთა ნათესავისადმი სიყვარულისა გამო ჯვარზედაც კი ევედრებოდა იგი მამასა თვისსა მტერთათვის: „მამაო, მიუტევე ამათ, რამეთუ არა იციან, რასა იქმან“ (ლუკ. 23,

34).

მაცხოვრის ამ ღვთაებრივ მაგალითს მიბაძეს წმიდათა მოციქულთა; მათ გაავრცელეს სწავლა სახარებისა ყოველსა ქვეყანასა ზედა, რომელთა კაცთადმი სიყვარულისა გამო მოითმინეს მრავალნი ტანჯვანი და წვალებანი; ამა მაგალითს მიბაძეს წმიდათა მოწამეთა; ამა მაგალითის მიბაძვა გვმართებს ჩვენცა.

ესრეთ, მართლმადიდებელნი ქრისტიანენო, აღვასრულებთ რა დღეს ხსენებასა წმიდისა მოციქულისა იოანესა, ჩვენ მოვიპოვებთ მის მეოხებასა, თუ მივბაძავთ მას და ვიქონიებთ სიყვარულსა და შრომის მოყვარე ვიქნებით. მთელი ცხოვრება თვისი მან განატარა შრომაშიდ და სიყვარულშიდ თანამედროვეთა ქრისტიანეთა კეთილდღეობისათვის. ვიხმართ ჩვენცა ჩვენნი ძალა და ღონე ჩვენთა მოძმეთა სასარგებლოდ; შევიყვართ ისინი არა სიტყვითა მხოლოდ და ენითა, არამედ საქმითა, რომლისა შეძლება მოგვცეს ჩვენ ღმერთმან. ამინ“.

1885 წელს მამა იოსები უკვე ქვრივია. ჰყავდა ერთი ასული — ალექსანდრა (1878-1966წწ.), რომელიც გენერალ დავით კერესელიძეზე იყო გათხოვილი. დავითი იყო დერპტის (ეხლ. ქ. ტარტუ, ესტონეთი) სამედიცინო უნივერსიტეტის კურსდამთავრებული. მუშაობდა ამიერკავკასიის სასაზღვრო ჯარების სამედიცინო სამსახურის უფროსად. მათ ჰყავდათ ოთხი ქალიშვილი: მარო, ქეთევანი, ალექსანდრა (საშურა) და ნინო. დავითი გარდაიცვალა ახალგაზრდა, XX ს-ის 10-იანი წლების ბოლოს ან 20-იანი წლების დასაწყისში და შთამომავლების გადმოცემით დაკრძალულია დიდუბის პანთეონში. დავითის ძმა გიგო, ასევე სამხედრო პირი გახლდათ. მისი ვაჟი იყო კომპოზიტორი არჩილ კერესელიძე.

1886 წლის 17 იანვარს იმერეთის ეპარქიის საეკლესიო ხაზინის ხაზინადრის თანაშემწედ დაინიშნა. 1887 წლის 27 სექტემბერს საკათედრო ტაძრის მესამე მღვდლის ადგილზე დაადგინეს. 1888 წელს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1889—1905 წლებში იმერეთის საეპარქიო სანთლის ქარხნის მმართველია. 1889—1892 წლებში იმერეთის გაბრიელის სახ. ქალთა ეპარქიალური სასწავლებლის მმართველი საბჭოს განყოფილების წევრია. 1892 წელს დეკანოზის წოდება მიენიჭა. 1894 წლის 3 თებერვალს წმ.

დეკანოზი იოსებ ჭიჭიშვილი

ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1895-1896 წლებში ქუთაისის სასულიერო სემინარიის მმართველობის წევრია. 1895—1897 წლებში იყო იმერეთის საეპარქიო სასწავლებლის კომიტეტის ქუთაისის საოლქო განყოფილების თავმჯდომარე.

1896 წლის 25 იანვარს გარდაიცვალა იმერეთის სულმნათი ეპისკოპოსი გაბრიელი (ქიქოძე). მძიმე ზამთარის გამო, მისი გადასვენება გელათის მონასტერში თითქმის ორ თვეს ვერ მოხერხდა, ამიტომ ცხედარი ქუთაისის საკათედრო ტაძარში ესვენა. წესის აგებაზე სიტყვა წარმოთქვა დეკანოზმა იოსებმა, რომელმაც თავისი ქადაგება ასე დაამთავრა: „მაშ, ეხლა მაინც რით გარდავუხადოთ მადლობა განსვენებულს ყოველივე იმ სიკეთისათვის, რაიცა ჩვენზე მოიღო? უძ-

ვირფასეს მადლობას მიითვლის განსვენებული ჩვენგან და სასიამოვნო იქნება მისთვის, თუ ჩვენ არ გარდაუხვევთ მის გონიერ სწავლა-მოძღვრებასა; ეს იქმნება მისთვის სასარგებლო, რომ პირნათლად წარსდგეს იგი საშინელსა სამსჯავროსა წინა; მისთვის იქმნება სასიამოვნო, თუ ჩვენი სიკეთისათვის მის ტანჯულს თავსა შევავედრებთ უფალსა, რასაც ითხოვდა იგი ჩვენგან სიცოცხლეშივე. მაშ, შევევედროთ, ძმანო, უფალსა, რომ ნეტარ-ხსენებულის ყოვლად სამღვდლო გაბრიელის სახელი ჰყოს ჩვენ შორის დაუვინყარი, განსვენება მიანიჭოს მას წიაღთა შინა აბრაამისას და მართალთა თანა შერაცხოს. ამინ“.

1898 წლის 6 მაისს დეკანოზი იოსები წმ. ანას II ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1900—1904 წლებში იმერეთის ეპარქიალური სასწავლებლის განყოფილების წევრია. 1904 წლის 18 მაისს ქ. ქუთაისის ეკლესიების მთავარბუცესად აირჩიეს. 1904 წელს დროებით იმერეთის გაბრიელის სახ. ქალთა ეპარქიალური სასწავლებლის განყოფილების თავმჯდომარედ დაინიშნა. 1905 წლის 28 აპრილს გათავისუფლდა მთავარბუცესობიდან და გამოეცხადა მადლობა კეთილსინდისიერი მოღვაწეობისთვის. 1904 წლის 7 აპრილს იმერეთის ეპარქიალური სასწავლებლის განყოფილების თავმჯდომარედ აირჩიეს და ამ თანამდებობაზე 1908 წლის 6 მარტს დამტკიცდა. 1904 წელს წმ. ვლადიმერის IV ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1906 წლის 4 სექტემბერს ქუთაისის საკათედრო ტაძრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1908 წლის 25 თებერვალს იმერეთის საეპარქიო სახლის რემონტის წარმატებით დასრულებისთვის ეპის-

კოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე) მადლობა გამოუცხადა. 1910 წლის 24 მარტს გათავისუფლდა იმერეთის ეპარქიალური სასწავლებლის თავმჯდომარის მოვალეობიდან და წლების განმავლობაში სკოლებში ღირსეული პედაგოგიური მოღვაწეობის გამო ეპარქიალურმა სასწავლო კომიტეტმა მადლობა გამოუცხადა. 1910 წლის 14 მაისს ენქერით დაჯილდოვდა. 1910 წლის 28 ივნისს საკათედრო ტაძრის გალავნის აღმშენებელი კომიტეტის თავმჯდომარედ დაადგინეს. 1910 წლის 4 ოქტომბერს ქუთაისის მაზრაში სასულიეროს მხრიდან ქოლერის საწინააღდეგო კომიტეტის წევრად დანიშნა. 1910 წლის 15 ოქტომბერს ოთხი წლის ვადით ქუთაისის საქალაქო დუმაში სასულიერო მხრიდან დეპუტატი გახდა. 1911 წლის 20 ოქტომბერს დროებით ისევ დაევალა ეპარქიალური საბჭოს თავმჯდომარეობა. 1912 წლის 6 იანვარს დაამტკიცეს პოსტზე. 1916 წლის 6 მაისს წმ. ვლადიმერის III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1921 წელს დეკანოზმა იოსებმა თბილისში, საკათალიკოსო სამეურნეო საბჭოში, თავისუფალი ადგილი ითხოვა, რაზედაც უარი მიიღო. შემდეგ, 1922 წლის ივლისის დასაწყისში, დეკანოზი ნიკიტა თალაკვაძე წერდა: „საკათალიკოზო სამეურნეო გამგეობა და კანცელარია მხოლოდ ქალაქებზეა, არავინ დადის სამსახურში! ზის შიგ მხოლოდ ერთი ხაზინადარი — დეკანოზი იოსებ ჭეიშვილი, ყოფილი ქუთაისის კათედრის დეკანოზი, ხოლო იქიდან ნაზარისაგან გამოძევებული. ეს საცოდავი ეხლა აქ მიიღეს სამსახურში! თვეში დაუნიშნეს 450 000 მანეთი! დადის ხუთი ვერსტის მანძილიდან, შიმშილით სული სძრება, ისე, როგორც კანდელაკ ფხალაძეს! ამ დღეებში შესულან ჭეიშვილთან დეკანოზები — ფხალაძე და ზ. ლუკაშვილი. ჭეიშვილს შეუჩივლია მათთვის შემდეგი სიტყვებით: „Что за поганное учреждение это?! სამი თვეა აქა ვარ, მოვდივარ ყოველდღე 8 საათზე და არავინ სხვა არ მოდის მთელი დღეო!...“ ეს დაუნერია დეკ. ფხალაძეს და მომიტანა: „აჰა, თქვენი დაწესებულებანი!“ შემდეგ, 1922 წლის ნოემბერში, იგი ისევ წერდა: „3 ნოემბერს ლაზარიშვილმა დამიბარა თავის გამგეობაში და კათალიკოსის სახელით

დეკანოზ იოსების ქალიშვილი ალექსანდრა და მისი მეუღლე დავით კარასელიძე

წინადადება მომცა: „ხაზინადრობა აიღე საკათალიკოსო საბჭოში! ყოველდღე ფული უნდა ავიღო და გავსცე, თვეში ზოგჯერ ორასი მილიონის ტრიალი ხდება და ასეთ სამსახურზე ჰყავდათ მოხუცი შტატგარეშე ქუთაისის კათედრის ყოფილი დეკანოზი ი. ჭეიშვილი, 600 000 მანეთად თვეში, დაავათმყოფდა საბრალო და დაითხოვეს!“

როგორც ვხედავთ, მოხუცმა მოძღვარმა სიცოცხლის უკანასკნელი წლები თბილისში გაატარა. გარდაიცვალა გულის დამბლით 1927 წლის 18 ოქტომბერს. წესი აუგო მიტროპოლიტმა კალისტრატემ (ცინცაძე) ქაშვეთის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში და ამავე წლის 22 ოქტომბერს კუკიის წმ. ნინოს სახ. სასაფლაოზე დაკრძალეს.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე 7127; საქმე 40420; საქმე 53115; საქმე 57663; ფ. 489, აღწერა 6, საქმე 254; ჟურნალი „მწყემსი“ 1884წ. 8, გვ. 2; 1888წ. 8-9, გვ. 1; გაზეთი „ივერია“ 1896წ. 33, გვ. 3; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1892წ. 11; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს მოამბე“ 1916წ. 10-11.

ლიტ: კეზევაძე მ. „ეგზარქოსობისდროინდელი იმერეთის ეკლესიები და მღვდლები“, ქ. ქუთაისი, 2008წ. გვ. 130; გვ. 133; დეკანოზი ნიკიტა თალაკვაძე „მოქალაქე-მღვდლის დღიურიდან“ 2013წ. გვ. 186; გვ. 304; გვ. 408.

გთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაბეჭდილი მასალების გამო

გთხოვთ, დავალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22.

ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.

რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.

მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.

ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გაფრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბდონებელი: ვალერიან ჯულელი

ისტორიის ფურცელი

შემოქმედელი გალოგრების სასულიერო ოჯახი

ჩვენი გაზეთის საშუალებით რამდენჯერმე მოგიტყუებთ იმ სასულიერო პირთა შესახებ, რომელთა წინაპრები საუკუნეების განმავლობაში ერთგულად და თავდადებით ემსახურებოდა დედაეკლესიას. ამჯერად კიდევ ერთი ასეთი ოჯახი გვინდა გაგაცნოთ, რომელთა გვარიდან რამდენიმე ღირსეული სასულიერო პირი აღიზარდა ეკლესიის წიაღში. გალოგრების ეს გვარი გურიიდან, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სოფ. შემოქმედიდან მომდინარეობს, სადაც დღემდე ცხოვრობენ მათი შთამომავლები. ამ გვარის წარმომადგენლებმა თავიანთი მსახურებითა და მოღვაწეობით მნიშვნელოვანი ადგილი დაიჭირეს ქართულ საეკლესიო ისტორიაში.

მღვდელი ანდრია იოანეს ძე გალოგრა 1802 წელს, საბატონო ყმის ოჯახში დაიბადა. ეკუთვნოდა სასულიერო წოდებას. საღმრთო ისტორია და საეკლესიო ტიბიკონი ჩიბათის ტაძრის მღვდელ იესე ჯორბენაძესთან ისწავლა. 1823 წელს ჯუმათელმა მიტროპოლიტმა ნიკოლოზმა (შერვაშიძე) დიაკვნად აკურთხა. 1826 წლის ივნისში მღვდლად დაასხა ხელი და შემოქმედის საკათედრო ტაძარში განამწესა. 1885 წელს ცოცხალია და პენსიას ღებულობდა. ჰყავდა შვილი — მღვდელი მაქსიმე (1820-1892წწ.).

მღვდელი სასონ გალოგრა

დიაკვნად აკურთხა და ბაღების მაცხოვრის სახ. ტაძარში განამწესა. 1871 წლის 28 მარტს მღვდლად დაასხა ხელი და იმავე ტაძარში დაადგინა. 1878 წლის 24 აგვისტოს იმ კომისიის წევრად აირჩიეს, რომელსაც უნდა აღენერა და წესრიგში მოეყვანა გურიის ეპარქიის ტაძრებისა და მონასტრების ქონება. 1878 წლის 17 მაისს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1879 წლის 21 აპრილს შემოქმედის წმ. გიორგის სახ. ორშტატიანი ტაძრის მეორე მღვდლად დაინიშნა. 1879 წლის 17 მაისს ოლქის სამღვდლოებამ ოზურგეთის სასული-

მღვდელი მაქსიმე ანდრიას ძე გალოგრა 1820 წელს დაიბადა. ქართულ ენაზე საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კითხვა, ტიბიკონი და გალობა შემოქმედის მონასტერში ისწავლა. 1848 წლის 7 თებერვალს გურიის ეპისკოპოსმა ექვთიმემ (ნულუკიძე) დიაკვნად აკურთხა და შემოქმედის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში განამწესა. 1851 წლის 3 იანვარს მღვდლად დაასხა ხელი და ამავე ტაძარში დაადგინა. 1860 წელს გურიის ეპარქიის სამღვდლოების შემოსავლების სარევიზიო კომიტეტის წევრად იყო. 1861 წლის 14 ივნისს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1865 წლის 23 აგვისტოს სკუფია უბოძეს. 1873 წლის 19 თებერვალს ოზურგეთის მაზრის სამღვდლოების სულიერ მოძღვრად აირჩიეს. 1878 წლის 13 ივლისს კამილავკა ეწყალობა. ჰქონდა ჯილდო — ყირიმის ომის (1853-1856) სამახსოვრო წმ. ვლადიმერის ლენტიანი ბრინჯაოს ჯვარი. 1886 წელს ნითელმთის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1889 წლის 1 აგვისტოს პენსიაზე გავიდა. გარდაიცვალა 1892 წლის 23 ივლისს. ჰყავდა მეუღლე - ელისაბედ იოანეს ასული (1827) და შვილები: დეკანოზი ანტონი (1839-1914წწ.), ფატუმა.

დეკანოზი ანტონ მაქსიმეს ძე გალოგრა 1839 წელს დაიბადა. დაამთავრა ოზურგეთის ორკლასიანი სასულიერო სასწავლებელი. ქართულ ენაზე საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კითხვა, ტიბიკონი და გალობა შემოქმედის მონასტერში ისწავლა. 1870 წლის 3 იანვარს გურიის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ტუსკია)

ერო სასწავლებელში თავის დეპუტატად აირჩია. 1882 წლის 24 აგვისტოს სკუფია უბოძეს. 1885 წლის 5 მარტს შემოქმედის ორშტატიანი ტაძრიდან ერთი შტატი ნითელმთის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიტანეს და მის წინამძღვრად მამა ანტონი დაინიშნა. 1885 წლის 16 სექტემბერს საართველოს ეგზარქოს პავლეს (ლებედევი) ლოცვა-კურთხევით კავკასიაში მართლმადიდებელი ქრისტიანობის აღმდგენელი საზოგადოების მეოთხე განყოფილების წევრად აირჩიეს და ამავე წლის 14 დეკემბერს ამ საზოგადოების წმ. ნინოს ვერცხლის სახ. ნიშანი უბოძეს. 1892 წლის 6 მაისს კამილავკა ეწყალობა და ამ დროს უკვე შემოქმედის ტაძარში მსახურობდა. 1898 წელს რუსეთის წმ. სინოდმა მადლობა გამოუცხადა სიგელის მიცემის გარეშე. 1898 წლის 6 სექტემბერს ოლქის სამღვდლოებამ სულიერ მოძღვრად აირჩია. 1901 წლის 15 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1908 წლის 19 მაისს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოს გიორგის (ალადაშვილი) წარდგინებით რუსეთის წმ. სინოდმა დეკანოზის წოდება მიანიჭა. 1909 წლის 14 იანვარს ფოთის წმ. ალექსანდრე ნეველის სახ. საკათედრო ტაძარში, გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე) წირვის დროს საზეიმოდ აკურთხა დეკანოზად.

1910 წლის მარტსა და მაისში გურიის ეკლესიები მოიარა და დაათვალიერა გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე). მთელი ეს მოგზა-

ურობა კარგად არის აღწერილია იმჟამინდელ ქართულ პრესაში, რომელშიც ვკითხულობთ: „ჩვიდმეტ მარტს ყ-დ სამღვდელმთავრის შემოქმედის საზოგადოების ეკლესიების დათვალიერებით მოათავა ბახვის საბლალოჩინო ოლქი. ხსენებულ საზოგადოებაში სამი სამრევლო ეკლესიაა: შემოქმედისა, ჯვარისა და წითელმთისა. ერთი მათგანი, სახელდობრ, ჯვარი, სულ არაფერს არ წააგავს და არც საჭირო ყოფილა აქ ეკლესია, რადგანაც ხსენებული ეკლესიის დღევანდელ მრევლს ზედ აკრავენ წითელმთის და შემოქმედის ეკლესიები. დიდი მადლობა უბრძანა ყ-დ სამღვდელმთავრის შემოქმედის ეკლესიის წინამძღვარს დეკანოზს მ. ანტონ გალოგრეს ეკლესიაში იდეალური სისუფთავისთვის და მხურვალე მზრუნველობისათვის. ეტყობა, რომ პატიოსანი მოძღვარი მთელი თავისი არსებით მისცემია ეკლესიას და ხალხიც გრძნობს ამას, ხალხიც უფასებს მას ეკლესიის ერთგულებას და პატივისცემით ეგებება ყველა მის დავალებას“.

1913 წლის 15 მაისს დეკანოზი ანტონი წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1913 წლის 1 ივნისს მხცოვანი მოძღვარი პენსიაზე გავიდა. იგი 1914 წლის 5 ოქტომბერს გარდაიცვალა. ამასთან დაკავშირებით გაზ. „ახალი ივერია“ წერდა: „სოფელ შემოქმედში (გურიაში) გარდაიცვალა დამსახურებული დეკანოზი ანტონ გალოგრაძე (აქ რედაქციის გვარი ეწერება — გ.მ.), ცნობილი საღვთო სჯულის მასწავლებელი და საეკლესიო გალობის მცოდნე“. ჰყავდა მეუღლე — ქრისტიანე გიორგის ასული ლლონტი (დაბ. 1852წ.) და შვილები: გიორგი/კოკილო (დაბ. 1869წ.), დეკანოზი სერგი (დაბ. 1871წ.), მატრონა (დაბ. 1872წ.), მღვდელი სამსონი (დაბ. 1884წ.), მარიამი (დაბ. 1884წ.).

გვარში უკანასკნელი მღვდელმსახურები დეკანოზ ანტონის ვაჟები, სერგი და სამსონი იყვნენ.

უფროსი ვაჟი, დეკანოზი სერგი ანტონის ძე გალოგრაძე, 1869 წელს დაიბადა. 1893 წელს დაამთავრა თბილისის სასულიერო სემინარიის ორი კლასი. ავადმყოფობის გამო მიატოვა სწავლა. 1896 წლის 29 სექტემბერს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა გრიგოლმა (დადიანი) დიაკვნად აკურთხა, ამავე წლის 1 ოქტომბერს მღვდლად დაასხა ხელი და ნატანების (ნიკოლაევსკი) წმ. ნიკოლოზის სახ. ტაძარში განამწესა. 1897 წლის 20 იანვარს ოზურგეთში მდგარი კავკასიის მე-3 მსროლელთა დრუჟინის პოლკის მოძღვრად დაინიშნა. აქვე იყო ამ პოლკის კარის ეკლესია, სადაც მამა სერგი მსახურებებს ატარებდა. მასვე დაეწავლა ჯარისკაცებისთვის საღ-

დეკანოზი ანტონ გალოგრაძე
მეუღლესთან ერთად

ვთო სჯულის სწავლება, და ამ მოვალეობას იგი 1903 წლის 10 თებერვლამდე ასრულებდა. 1897 წლის 8 მაისს პატიოსანი სამსახურისთვის დრუჟინის მეთაურმა მადლობა გამოეცხადა. 1897 წლის 13 სექტემბერს ადიდებულმა მდ. ნატანებმა წმ. ნიკოლოზის სახ. ეკლესია წაიღო და მამა სერგი შემოქმედში გადავიდა. 1897 წლის 22 სექტემბრიდან 1898 წლის 30 მაისამდე ოზურგეთის ქალთა სასწავლებელში ქართულ ენას ასწავლიდა. 1900 წლის 8 თებერვალს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1901 წლის 25 ივნისიდან 1907 წლის

20 ივნისამდე ოლქის სამღვდელთა მხრიდან იყო ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელში დეპუტატი. 1903 წლის 26 მარტს ექადიის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში გადაიყვანეს. 1903 წლის 25 აპრილს სკუფია უბოძეს. 1903 წლის 1 მაისს ექადიის სამრევლო-საეკლესიო სკოლის გამგედ და საღვთო სჯულის პედაგოგად დაინიშნა. 1903 წლის 15 ნოემბერს შეთავსებით ოზურგეთის ქალთა ორკლასიანი სკოლის საღვთო სჯულის მასწავლებლად დაინიშნა. 1905 წლის 1 აგვისტოდან 1909 წლის 5 დეკემბრამდე იყო ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებლის სარევიზიო კომიტეტის წევრი. 1905 წლის 21 დეკემბერს ოზურგეთის ოლქის მთავარხუცესად აირჩიეს. 1906 წლის 10 თებერვლიდან ოზურგეთის ქალთა სამრევლო-საეკლესიო სკოლის გამგე და საღვთო სჯულის პედაგოგია. ამავე დღეს გურია-სამეგრელოს ეპარქიალური სასწავლო საბჭოს, ოზურგეთის მაზრის განყოფილების შტატიან წევრად დაინიშნა. 1907 წლის 6 მაისს კამილაკა ეწყალობა. 1909 წლის 6 მაისიდან 1910 წლის 11 მაისამდე დროებით ხელმძღვანელობდა გურია-სამეგრელოს ეპარქიალური სასწავლო საბჭოს ოზურგეთის მაზრის განყოფილებას. 1909 წლის 5 დეკემბერს ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებლის მმართველი საბჭოს წევრია. 1910 წლის 13 ივნისს სამრევლო-საეკლესიო სკოლების გახსნის 25-წლის იუბილესთან დაკავშირებით რუსეთის იმპერატორ ალექსანდრე III სახ. სამახსოვრო ვერცხლის მედალი და წმ. ვლადიმერის სახ. ლენტიანი ორმაგი ვერცხლის მედალი უბოძეს. 1911 წლის 15 მაისს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1917 წლის 8-17 სექტემბერს, როგორც ოზურგეთის ოლქის მთავარხუცესი, ესწრებოდა საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ავტოკეფალური ეკლესიის პირველ საეკლესიო კრებას. 1918 წელს კვლავ მღვდელია. 1921 წლის 1-5 სექტემბერს ესწრება გელათში გამართულ მესამე საეკლესიო

კრებას და უკვე დეკანოზის წოდება აქვს. 1921 წლის 28 ოქტომბერს ოზურგეთში შეიკრიბა ოზურგეთისა და ბახვის ოლქის სამღვდელოება, რომელზეც სხვადასხვა საეკლესიო საკითხი განიხილეს. კრებას თავმჯდომარეობდა დეკანოზი სერგი გალოგრე და მღვდელი თომა საბაშვილი. 1922 წელს კვლავ ოლქის მთავარაცუცესია. სავარაუდოდ, 1923/1924 წლებში ანაფორა გაიხადა. 1927 წლის 21 იანვარს შედგა სრულიად საქ. მუშათა, გლეხთა და წითელარმიელთა დეპუტატთა საბჭოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მცირე პრეზიდიუმის სხდომა, სადაც რამდენიმე საკითხი განიხილეს, მათ შორის იყო ოზურგეთის მაზრაში მცხოვრები 23 სასულიერო პირის თხოვნა საარჩევნო უფლებებში აღდგენასთან დაკავშირებით. ამ სიაში იყო დეკანოზი სერგი გალოგრეც. მათი თხოვნა დაკმაყოფილებულ იქნა, რაც იმას ნიშნავს, რომ იგი აღარ მსახურობდა. 1943-1944 წლებში იმ სასულიერო პირთა სიაში იყო, რომელთაც, მიუხედავად სახელმწიფოს მხრიდან ოფიციალური დასტურისა, მაინც არ გამოთქვეს სურვილი ღვთისმსახურების გაგრძელებაზე. ჰყავდა მეუღლე - მარიამ/ანეტა კონსტანტინეს ასული სიამაშვილი (დაბ. 1877წ.) და შვილები: ნინო (დაბ. 14.01.1898წ.), ვალერიანი (დაბ. 29.09.1900წ.), ანტონი (დაბ. 4.10.1907წ.).

უმცროსი ვაჟი, მღვდელი სამსონ ანტონის ძე გალოგრე 1884 წელს დაიბადა. სწავლობდა ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელში, გამოვიდა მეორე კლასიდან. 1913 წლის 1 ივნისს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსმა ლეონიდემ (ოქროპირიძე) დიაკვნად აკურთხა, ამავე წლის 9 ივნისს მღვდლად დაასხა ხელი და შემოქმედის წმ. გიორგის სახ. ტაძარში განამწესა. საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ კომუნისტებმა სამღვდელოება ძლიერ შეავიწროეს. ეს კარგად ჩანს 1921 წლის 14 ნოემბერს შემოქმედის თემის რევკომის სამმართველოს მიერ გაცემული ცნობიდან, რომელშიც ვკითხულობთ: „სოფ. შემოქმედის მღ. სამსონ გალოგრეს. თანახმად საქართველოს უმაღლესი მთავრობის დადგენილებისა, წინადადებას გაძლევთ სასტიკ პასუხისმგებლობის ქვეშ დაიცოთ შემდეგი წესები: თქვენ ამიერიდან არა გაქვთ უფლება მონათვლის, ჯვრის წერის ან დასაფლავებისა, თუ საამისო ნებართვა არ გექნებათ ადგილობრივი რევკომის მიერ. თუ თქვენ მიერ არ

დეკანოზი სერგი გალოგრე მეუღლესთან ერთად

იქნება შესრულებული ეს განმარტება, იმ შემთხვევაში თქვენ სასტიკ პასუხს აგებთ რევოლუციური დროის კანონების წინაშე“. 1923/1924 წლებში მამა სამსონმაც გაიხადა ანაფორა. ერთი პერიოდი იგი ოზურგეთის ნისქვილ-კომბინატში მუშაობდა. გარდაიცვალა 1962 წელს. დაკრძალულია შემოქმედის საერო სასაფლაოზე, იქ სადაც ადრე ტაძარი იდგა. მეუღლე - ალექსანდრა თენიშვილი და შვილები: ზაქარია, დავითი, მარგალიტა, თამაზი.

საინტერესო ცნობების მოწოდებისათვის მაღლობას ვუხდით მღვდელ სამსონის უმცროსი ვაჟის, თამაზ გალოგრეს მეუღლეს, შემოქმედის საკათედრო ტაძრის მესანთლეს (გახსნის დღიდან), ქალბატონ ცისანა მიქაძე-გალოგრისას.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №6731; საქმე №7127; საქმე №40400; საქმე №42029; საქმე №53075; საქართველოს უახლესი ისტორიის სახელმწიფო ცენტრალური არქივი, ფ. 284, აღწერა 1, საქმე №250; საქართველოს საპატრიარქოს არქივი, აღწერა 1, საქმე №1316; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1891წ. №2; 1892წ. №11; 1898წ. №11; 1901წ. №11; ჟურნალი „მწყემსი“ 1907წ. №9-10, გვ. 2; 1908წ. №10, გვ. 1; ჟურნალი „შინაური საქმეები“ 1910წ. №31, გვ. 7; ჟურნალი „საქართველოს საეგზარქოსოს მოამბე“ 1911წ. №10; 1913წ. №10; 1915წ. №3; გაზეთი „ახალი ივერია“ 1914წ.

გთხოვთ, გახათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაჟდინი მასალების გამო

გთხოვთ, დაგაღიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანწინადა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22.

ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.

რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.

მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.

ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე

რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგოშაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუროშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გაფრცელება: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი

მისი თქმით, „მოვიდა დრო და ამ საკითხთან დაკავშირებით სალი აზრი გაიმარჯვებს“. ყველაზე რეზონანსული გამოხმაურება მოჰყვა კინოთეატრებში იმ წინასაშობაო ვიდეორგოლის ჩვენებას, რომელშიც ქრისტიანი ქალი „მამაო ჩვენოს“ კითხულობს. კომისიის თავმჯდომარე აცხადებს, რომ ჭეშმარიტი დემოკრატიული საზოგადოების უმთავრესი მახასიათებელია „პატივისცემა ხალხის იმ შეხედულებებისა, რომლებსაც შესაძლოა სულაც არ ეთანხმებოდეს“.

მსოფლიო აგრაელთა

კონგრესი ახლო

აღმოსავლეთსა და აფრიკაში

ქრისტიანთა დევნას აპროტესტებს

2016 წლის 5 დეკემბერს ნიუ-იორკში, რელიგი-ათაშორის ფორუმზე, მსოფლიო ებრაელთა კონგრესის პრეზიდენტმა რონალდ ლაუდერმა (Ronald Lauder) საზოგადოებას მოუწოდა, შეწყდეს ახლო

აღმოსავლეთსა და აფრიკაში ქრისტიანთა დევნა.

„დღეს ჩვენ მომსწრე ვართ, როგორ დევნიან ქრისტიანებს ახლო აღმოსავლეთსა და აფრიკაში“, — განაცხადა ლაუდერმა. „ებრალებმა იციან, რას ნიშნავს მასობრივი დევნა. ჩვენ ეს საკუთარ თავზე გამოვცადეთ“.

აღსანიშნავია, რომ ფორუმს ესწრებოდა კარდინალი ტიმოთი დოლანი (Timothy Dolan). მისი თქმით, როდესაც ის ესაუბრება ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნების ეპისკოპოსებს, მათი მთავარი თხოვნა იყო, მსოფლიოს არ დაევიწყებინა ამ რეგიონში მცხოვრები ქრისტიანები და დაეცვა ისინი. „ისინი ბევრს არ საუბრობენ, მაგრამ განუწყვეტილად ტირიან და ლოცულობენ, რომ არავინ დაივიწყოს მათი არსებობა... ისინი სიმარტოვესა და იზოლაციაში არიან“, — დასძინა კარდინალმა.

მოამზადა

თამარ ასათიანმა

ისტორიის ფურცელი

არქიმანდრიტი ქრისტეფორე (ჩოლოყაშვილი)

1783-1850

არქიმანდრიტი ქრისტეფორე, ერისკაცობაში — რევაზ ქაიხოსროს ძე ჩოლოყაშვილი 1783 წელს კახეთში, სოფ. ახმეტაში თავად ქაიხოსრო გრიგოლის ძისა და ხორეშან ოთარის ასულ ჩოლოყაშვილების ოჯახში დაიბადა. მამამისი, ქაიხოსრო, ახმეტაში მცხოვრები ჩოლოყაშვილების ოჯახიდან გახლდათ. ახმეტის ჯვარპატიოსნის სახ. ტაძრის დასავლეთი კარის თავზე მოთავსებულ 1756 წლის წარწერაში იხსენიებიან გრიგოლ ჩოლოყაშვილი და მისი სამი ვაჟი: გივი, ქაიხოსრო და აბელი. ქართლ-კახეთის მეფე ერეკლე II-ის დროს იგი სახლთუხუცესია. იგი ხელს აწერდა გიორგიევსკის ხელშეკრულების დანართს 1784 წლის 24 იანვარს დავით ორბელიანთან ერთად. 1791 წელს ქაიხოსრო მოსკოვში ჩავიდა, სადაც 1795 წლამდე დარჩა. 1799 წლის დეკემბერში ქართლ-კახეთის უკანასკნელმა მეფე გიორგი XII-მ კახეთის სახლთუხუცესობა მისცა. 1801 წელს იგი წინააღმდეგი იყო დავით და ბაგრატ ბატონიშვილებისა. იმავე წლის 2 იანვარს ბაგრატ ბატონიშვილი გენერალ ლაზარევს წერდა: „სახლთუხუცესი ქაიხოსრო და გიორგი ჩოლოყაშვილები ჩემს ბიძებთან წავიდნენ“. 1804 წლის 29 იანვარს ქაიხოსრომ „კოლეჟსკი სოვეტნიკობა“ მიიღო. 1804 წლის მთიულეთის აჯანყების დროს რუსეთის ხელისუფლებამ

ქაიხოსრო და მისი შვილები აჯანყებულთა მომხრეებად ჩათვალა. 1804 წლის 4 ნოემბერს საქართველოს მთავარსარდალი პავლე ციციანოვი ცხინვალიდან წერდა ვოლკონსკის, რომ კახეთიდან წამოეყვანა ყოფილი სახლთუხუცესი ქაიხოსრო თავისი შვილებით — გრიგოლითა და აბელით. წინააღმდეგობის განევის შემთხვევაში კი ძალაც ეხმარათ მათზე. ქაიხოსრო ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე ჩაბარდა თელავის კაპიტან-ისპრავნიკს სოლომკას და თავის ვაჟთან, აბელთან, ერთად თბილისში გაჰყვა. მეორე ვაჟი გრიგოლი ადგილზე არ აღმოჩნდა, იგი ერთ-ერთ სოფელში იყო წასული. თელავიდან 12 ვერსიცი არ ჰქონდათ გამოვლილი, რომ ქაიხოსროს ცხენი ნაიქცა, იგი იმდენად დაშავდა, რომ შტაბის ექიმმა ვორონჩენკომ შეუძლებლად სცნო მისთვის მგზავრობის გაგრძელება. ქაიხოსრო სოფ. ხოდაშენში დატოვეს, მისი ვაჟი აბელი კი დავით გარეჯის მონასტერში მიიყვანეს და ყარაულის ქვეშ დააყენეს. 1804 წლის დეკემბერში, გამოჯანმრთელების შემდეგ, ქაიხოსრო თბილისში ჩამოიყვანეს და ასევე მკაცრი ზედამხედველობა დაუწესეს. იგი პატიმრობაში გარდაიცვალა. „ქაიხოსრო მოკვდა ერთგულად წამსახური ტუსალობასა შინა რუსთაგან ტფილისს“. დეკანოზ იოანე ქართველიშვილის ჩანაწერში 1805

წლის 7 ივნისს ნათქვამია: „ჩოლოყაშვილი ქაიხოსროს საიმტვერიო მივიღე ერთი მანეთი“. ანუ იგი გარდაცვლილა 1805 წლის 7 ივნისის წინა დღეებში. ქაიხოსრო ასევე ნახსენებია „კალმასობაში“. მას ჰყავდა ხუთი შვილი: გრიგოლი (1780-1831წ.), აბელი, რევაზი (შემდგომში — არქიმანდრიტი ქრისტეფორე), ატატო-ანასტასია (1774-1819წ., სარდალ იოანე ორბელიანის მეუღლე), ანა (ცოლი ჯერ ისაია ახვერდოვისა, მერე გენერალ დიმიტრი ზაალის ძე ორბელიანისა).

მომავალმა არქიმანდრიტმა პირველდაწყებითი განათლება ოჯახში მიიღო. ქართულ ენაზე წერა-კითხვა, წმინდა წერილი, გალობა და საეკლესიო ტიპიკონი შიომღვიმის მონასტერში ისწავლა, სადაც 1803 წლიდან საბერო მორჩილებას გადიოდა. რუსეთში ყოფნის პერიოდში შეისწავლა ცოტაოდენი რუსული ლაპარაკიც. 1803 წელს შიომღვიმეს მონასტერში ანაფორა უკურთხეს. 1804 წლის 10 მარტს არქიმანდრიტმა გერონტიმ (სოლოლაშვილი) ბერად აღკვეცა და სახელად ქრისტეფორე უწოდა. 1806 წელს შუამთის ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობის სახ. მონასტერში გადაიყვანეს და ამავე წლის 30 მაისს (მეორე ვერსიით — 1807 წლის 17 მაისს) ხარჭაშნელმა ეპისკოპოსმა ნიკოლოზმა (ჩოლოყაშვილი) დიაკვნად აკურთხა. 1807 წელს კათოლიკოსმა ანტონ II-მ (ბაგრატიონი) თავისთან გადაიყვანა და შესამოსლების მოღარეობა ჩააბარა. 1810 წლის 3 ნოემბერს გადასახლებულ კათოლიკოსს რუსეთში გაჰყვა. 1811 წლის 3 ნოემბერს ანტონ II-მ ხაზინადრობა ჩააბარა. ამავე წელს რუსეთის უწმინდესმა სინოდმა პენსიის სახით — 25 მან. დაუნიშნა. 1812 წლის (მეორე ვერსიით — 1814 წლის) 17 მაისს, კათოლიკოს-პატრიარქის თხოვნით, ქ. ტამბოვში ეპისკოპოსმა იონამ (ვასილევსკი, შემდგომში — საქართველოს ეგზარქოსი) მღვდლად დაასხა ხელი.

1815 წელს კათოლიკოსმა ანტონ II-მ თავისთან მყოფი მღვდელ-მონაზონ ქრისტეფორეს საქართველოში გამოგზავნა დააპირა და მისთვის უძველესი ბოჭორმის მონასტრის წინამძღვრად დანიშვნა და არქიმანდრიტის წოდების მინიჭება ითხოვა. ამ მიზნით მან 1815 წლის 15 ოქტომბერს სინოდის ობერ-პროკურორს ალ. გოლიცინს წერილი მისწერა: „ცხრა წელიწადია ქრისტეფორე ბერი ერთგულად მემსახურება, ყოველდღე მინირავს და მილოცავს, გთხოვთ, ბოჭორმის მონასტერში არქიმანდრი-

კათოლიკოსი ანტონ II
(ბაგრატიონი)

ტობა უბოძოთ“. ბოჭორმის მონასტერი ამ დროს რუსებს უკვე გაუქმებული ჰქონდათ და ამიტომ თბილისიდან ალ. გოლიცინს უპასუხეს: „ბოჭორმის მონასტერი არის მტერთაგან დანგრეული, ნანგრევების მეტი არა არის რა. ნაწილებიანი ხატი ალავერდშია დაცული, ამაზედ არის მიწერილი და მთავარეპისკოპოსი დოსითეოსი (ფიცხელაური) განაგებს. არქიმანდრიტის თავისუფალი ადგილი არ არის. 1811 წლიდან 13 არქიმანდრიტია უმონასტროდ. ამათგან 2 რუსეთშია“.

ალ. გოლიცინს არ უნდოდა კათოლიკოს ანტონისათვის გული ეტკინა და 1816 წლის 10 თებერვალს საქართველოში სინოდალურ კანტორას მაინც მისწერა: „ბერი ქრისტეფორე არქიმანდრიტად აკურთხეთ მაშინ, როცა მაგ 13 არქიმანდრიტს მონასტერი

მიეცეს და ახალი ადგილი გაიხსნესო“. თუმცა 1842 წლამდე მამა ქრისტეფორეს ეს ხარისხი არ ელირსა.

კათოლიკოს-პატრიარქ ანტონ II-ის ლოცვა-კურთხევით 1819 წლის 16 ივნისს მღვდელ-მონაზონი ქრისტეფორე საქართველოში დაბრუნდა და დროებით, ვიდრე ადგილი გამოჩნდებოდა ახმეტაში, მამაპაპისეულ სახლში, თავის ძმებთან ცხოვრობდა. 1825 წლის 6 ივლისს (მეორე ვერსიით — 1826 წლის 6 ივნისს) შუამთის მონასტრის საძმოში დაინიშნა და ხაზინადრობა დაევალა. 1829 წლის 1 თებერვალს წმ. ანას II ხარისხის ორდენი უბოძეს. 1836 წლის 16 სექტემბერს საგვერდულით დაჯილდოვდა. 1837 წელს მღვდელ ზურაბიშვილთან ერთად მამა ქრისტეფორეს შუამთის მონასტრის ყოფილი წინამძღვრის, არქიმანდრიტ სოფრონის (ერისთავი) საქმის გამოძიება დაევალა. 1838 წლის 7 მარტს კახეთის საეკლესიო მამულების მმართველის თანაშემწედ დაინიშნა. 1838 წლის 18 მარტს საიმპერატორო გვირგვინით შემკობილი წმ. ანას II ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1840 წლის 28 ივნისს (მეორე ვერსიით — 27 აპრილს) სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1841 წლის 15 სექტემბერს იყალთოს ღვთაების ტაძარში საქართველოს ეგზარქოსმა ევგენიმ (ბაჟენოვი) ილუმენის წოდება მიანიჭა. 1842 წლის 3 აპრილს კახეთის საეკლესიო მამულების მმართველად დაინიშნა.

1842 წლის 4 აპრილს შუამთის მონასტრის წინამძღვარი, არქიმანდრიტი ნიკიფორე (ჯორჯაძე) ეპისკოპოსად აკურთხეს და მონასტერი უწინამძღვროდ დარჩა. ამავე წლის 9 ივნისს სინოდალურ კანტორაში წინამძღვრის კანდიდატურაზე სამი პიროვნება

იყო წარდგენილი: შიომღვიმის მონასტრის ილუმენი იოანე (იოსელიანი), მარტყოფის ღვთაების ტაძრის ილუმენი იოანე (ჯორჯაძე) და ილუმენი ქრისტეფორე. არჩევანი მამა ქრისტეფორეზე გაკეთდა. 1842 წლის 29 ნოემბერს სიონის საკათედრო ტაძარში საქართველოს ეგზარქოსმა ისიდორემ (ნიკოლსკი) მას არქიმანდრიტის წოდება მიანიჭა და შუამთის მონასტრის წინამძღვრად დაინიშნა.

1849 წლის 8 ოქტომბერს არქიმანდრიტი ქრისტეფორე ეგზარქოს ისიდორეს წერდა: „უპატივცემულისადაც მაქვს პატივი, მოვახსენო თქვენს მაღალყოვლადუსამღვდელოესობას, რომელ მახლობელ რწმუნებულისა ჩემდა შუამთის მონასტრისა სიმგვლივ ოთხსავე კუთხით, არანაკლებ მოშორებით ნახევარ ვერსისა, ხშირად აღმოჩინებთან ტყეში მტერნი ესე იგი ლეკნი, და მეცადინეობენ ყოველ დღე და ღამე რათამცა მოსპონ მონასტერი ესე, გარნა ძმანი ამა მონასტრისანი მღვიძარეობთ და ყვარაულობთ შიგნით გალავნიდამ ამა მონასტრიდან, დაცვისათვის ამა მონასტრისა, რათამცა მონასტერი და ძმანი ამა მონასტრისანი არა აოხრებულ იქმნან აღნიშნულ მტერთაგან, რომელნიცა ორგზის კიდევ მოგვიცვიდნენ ღამე ამა მონასტერსა შინა, და მღვიძარეობისა გამო ჩვენისა ვერ შემოხედეს შემოსვლა. ვინაიდგან ჩვენ კრებულთ ყოველ დღე და ღამე არ შეგვიძლიან ყარაულობა ამა მონასტრისა. პირველად — რომ დაწესებულნი ყარაულნი ათნი კაცნი არა მდგომარეობენ სრულად და არცა ძალუძსთ ყარაულობა მცირე წლოვანებისა გამო მათისა ამა მონასტერსა ზედა; მეორეს — ამა მონასტერსა აქუს დაბალი გალავანი და მდგომარეობს სიძველეში და იქცევა, და ყოველთვის მარჯვენა შეუძლიან მტერთ ორსავე მხარეს აღმოსავლეთით და დასავლეთით გადმოვიდნენ და შემოესივნენ ამა მონასტერსა. და ალაოხრონ მონასტერი. კვალადვე იმ განვლილის სეკტემბრის თვის რიცხვში მახლობელ ამა მონასტრისა სოფ. ვარდისუბნის მცხოვრებნი საეკლესიო ყმები ორი სული დაიჭირეს ლეკთ და წაიყვანეს დაღესტანში, მეორეთ ამა მონასტრისავე მახლობლად ამა ოქტომბრის რიცხვში ორი სული მოკლეს, ხელები დააჭრეს და გაიქცენ, ჩვენ, კრებულნი ამა მონასტრისანი, ვსგევართ საშიშარ წერტილზედ და ყოველთ-

საქართველოს ეგზარქოსი
ისიდორე (ნიკოლსკი)

ვის მოვშიშობთ მტერთაგან. ვსთხოვ რა თქვენს მეუფებას, რომელ იზრუნოთ კრებულისა და მონასტრისათვის, რათამცა პირველად გაუკეთდეს მაღალი ახალი გალავანი დასაცველად ამა მონასტრისა, რომელზედაც ორგზის შემდგარ არს კიდევცა არქიტექტურის ლიპარიტისაგან (იგულისხმება არქიტექტორი რიპარდი — გ. მ.) სმეტა ამა მონასტრის გალავანსა ზედა, და მეორეთ, დაწესებული მეფეთაგან ათი ყარაული კაცი, მოეცეს უკლებლივ დასაცველად ამა მონასტრისა, რომელზედაც მაქვს პატივი მოხსენებად“.

მართლაც, მომდევნო წლის 30 აპრილს სინოდმა დაამტკიცა რიპარდის პროექტი და მამა ქრისტეფორემ მანვე დაიწყო მშენებლობა. აგვისტოში ნახევარი საქმე თითქმის გაკეთებული იყო, როცა მონასტერს სახსრები ამოეწურა მშენებლობის გასაგრძელებლად. შეწუხებული წინამძღვარი ეგზარქოსს წერდა, რომ გალავნისათვის დარჩენილი ფულის ნახევარი სასწრაფოდ გამოეგზავნათ და ჩაებარებინათ ეპისკოპოს ნიკიფორესთვის, რომელიც თავის მხრივ მის რწმუნებულ კაცს გამოატანდა შუამთის მონასტერში. ამ თანხით იმედოვნებდა წარმატებულად დაესრულებინა გალავნის მშენებლობა. ამავე წლის 8 სექტემბერს იგი სინოდალურ კანტორას წერდა, რომ „გალავანი ავაშენე ახალი, ერთი საჟენი და ადგილ-ადგილ მომატებული, სიგრძით 67 საჟენი, ხოლო დღეს სიცივის მიზეზით შენება მისი დავაყენე; ესე ახლად აშენებული გალავანი განიხილა არქიტექტორმა რიპარდმა და იგი ყოველსავე გარემოებასა მისსა მოახსენებს სინოდის კანტორასა“.

სამწუხაროდ, არქიმანდრიტი ქრისტეფორე ვერ მოესწრო გალავნის მშენებლობის დასრულებას. სიცოცხლის უკანასკნელ წელს მისი ჯანმრთელობა საგრძნობლად შეირყა. 1849 წლის 8 დეკემბერს იგი ეგზარქოს ისიდორეს (ნიკოლსკი) წერდა: „მაქვს პატივი მოვახსენო მაღალყოვლადუსამღვდელოესობას თქვენსა, რომელ ამა მდგომარის თვის 5 რიცხვსა, მივიღე ერთად ოთხნი მოწერილობანი: 1) თუშთ-ფშავ-ხევსურეთის ოკრუფის ნაჩალნიკისგან; 2) ყვარლის უჩასტკის ზასედატელისა; 3) თელავის უჩასტკის ზასედატელისა; 4) თელავის უჩასტკის ზასედატელ-პომოშნიკისა, რომელნიცა მიმინვევენ სხვათა და სხვათა ადგილებთა შინა დასასწრებლად ერთსა ვადასა ზედა; მაღალ-

ყოვლადუსამღვდელოესო მეუფე და მოწყალე მწყემსმთავარო! მე აღარ ძალმიძს ჯდომა ცხენზედ და მიმოსვლა ყოველთა ადგილებთა და საგამგებლოსა შინა, ჩემი სწეულებისა გამო, და მოხუცებულობისა გამო ჩემისა. ვინაიდგან თხუთმეტი წელიწადი სრულდება, რაც ვემსახურები მთავრობასა ესრეთითა თანამდებობითა და ხშირად ცხენზედ ჯდომამ და სიარულმან დიდად დამასწეულა, რომელსაც აღარ ძალმიძს თანამდებობისა აღსრულება არა რომლისამე სახითა; ამისთვის ყოვლად უმორჩილესად გთხოვთ თქვენს მაღალყოვლადუსამღვდელოესობას, კეთილი ინებოთ, მიიღოთ მამობრივი მოწყალეობა და განთავისუფლებულ მყოფ გამგებლობისა თანამდებობიდან და ვმყოფობდე ჩემდა რწმუნებულსა მონასტერსა შინა“.

როგორც ჩანს, ეგზარქოსმა არ დააკმაყოფილა მისი თხოვნა და ზაფხულში მას მოუწია ფშავში არსებული საეკლესიო მამულების მიმოხილვა, სადაც გაცივდა და 1850 წლის 17 აგვისტოს ხელმეორედ მიმართა თხოვნით ეგზარქოსს: „წარსულის წლის ივლისის თვეში ვიყავი სოფ. თიანეთს და საქმის შესასრულებლად ფშავის ხეობაში სოფ. ქუჩხევს და 17-ს ამა თვისას გავხდი ავად ცხელებისაგან და იქიდან მოყოლებული მწამლობს თელავის მაზრის ექიმი ჩიგიანოვი, ყოველდღე მაცხელებს და არა მაქვს იმედი, მოკლე დროში მივიღო კურნება. ამის გამო არ ძალმიძს წესისამებრ აღსრულება წინანდელისა ჩემისა თანამდებობისა. ამისთვის უმორჩილესად გთხოვთ, გამანთავისუფლოდ და საქმეების აღსრულება მიანდოთ, ვისაც თქვენი მაღალყოვლადუსამღვდელოება ინებებს, რათა მე საქმის აღსრულებლობისათვის არა მივიღო ყვედრება მთავრობისაგან“.

საბოლოოდ გამოდის, რომ არქიმანდრიტი ქრისტეფორე ამ მოგზაურობას შეენირა. მას ასევე აღმოაჩნდა ქლექი და 1850 წლის 29 ნოემბერს (მეორე ვერსიით — 2 დეკემბერს) იგი გარდაიცვალა. შუამთის მონასტრის წევრი, მღვდელ-მონაზონი მაკარი (მატათაშვილი, შემდგომში — არქიმანდრიტი) იმავე

შუამთის მონასტარი

დღეს ეგზარქოს ისიდორეს ატყობინებდა წინამძღვრის გარდაცვალებას და თან დასძენდა, რომ „მამა ქრისტეფორეს სურდა დაეკრძალათ იგი მონასტრის ტაძარში, რისი თხოვნაც მან პირადად ვერ მოასწრო, ამიტომ გთხოვთ, დაგვრთოთ ნება, აღვასრულოთ განსვენებულის სურვილი“. მისი ქონების ნაწილი მის ძმისშვილს, ალექსანდრე გრიგოლის ძე ჩოლოყაშვილს გადაეცა.

არქიმანდრიტი ქრისტეფორე ქვათახევის მონასტრის წინამძღვარ, არქიმანდრიტ ტარასისა (ალექსი-მესხიშვილი) და დავით გარეჯის ლავრის წინამძღვარ, არქიმანდრიტ თეოფანესთან (მაჩაბელი) ერთად ითვლებოდა მათ რიგებში, რომელთაც ბოლომდე უერთგულეს საქართველოს ეკლესიის ძველ ტრადიციებს და გულის სიღრმეში არ შერიგებიან რუსულ მმართველობას. იგი გახლდათ წმ. კათალიკოს ანტონ II-ის აღზრდილი და ბოლომდე მისი ერთგული დარჩა.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 488, აღწერა 1, საქმე 8147; საქმე 8320; საქმე 8608; საქმე 13369; ფ. 489, აღწერა 1, საქმე 7423; საქმე 12824; საქმე 13512; საქმე 13548; საქმე 64717.

ლიტ: ბერძნიშვილი მაქსიმე „მასალები XVIII-XIX საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული საზოგადოებრიობის ისტორიისათვის“. ქ. თბილისი, 1980წ., ტ. II, გვ. 228-230.

გთხოვთ, გაუზიაროთ გთხოვთ მასში დაგეგმილი მასალების გამო

გთხოვთ, დაგეგმილია გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შტაბ-ბინა) - კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22.

ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.

რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.

მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.

ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე

რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჭორიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბულალტერო: ელასი ჯიბლაძე; გავრცელება: ცარი ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბდონებული: ვალერიან ჯულელი

ისტორიის ფურცელი

არქიმანდრიტი გერასიმე (დარჩია) 1822-1907

არქიმანდრიტი გერასიმე, ერისკაცობაში გიორგი დარჩია 1822 წელს გურიის სამთავროში, სასულიერო წოდების ოჯახში დაიბადა. ბაბუა მღვდელი ჰყავდა. დამთავრა ჯუმათის მონასტერში არსებული გურიის ორკლასიანი სასწავლებელი. მან სიყრმიდანვე უფლის სამსახური აირჩია და მონასტერს მიაშურა. 1853 წლის 13 მაისს შემოქმედის მაცხოვრის ფერისცვალების სახ. საკათედრო ტაძრის მედავითნედ დაინიშნა. 1860 წლის 2 თებერვალს გურიის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ტუსკია) ამავე ტაძრის კერძო დიაკვნად დაადგინა. 1864 წლის 4 ივნისს შემოქმედის მონასტერში არქიმანდრიტმა ანთიმოზმა ბერად აღკვეცა და სახელად გერასიმე უწოდა. ამავე წლის 14 ივნისს ეპისკოპოსმა გაბრიელმა (ტუსკია) დიაკვნად აკურთხა. 1865 წლის 15 აგვისტოს მღვდლად დაასხა ხელი. 1872 წლის 20 მაისს ჯუმათის მთავარანგელოზთა სახ. მონასტერში გადაიყვანეს და გურიის ეპარქიის საეკლესიო მამულების მმართველად დაინიშნა. 1873 წლის 20 ივლისს ილუმენის წოდება მიენიჭა. 1874 წლის 30 აპრილს პატიოსანი და თავდადებული სამსახურისთვის მწყემსმთავრული მადლობა გამოეცხადა. 1877 წლის 12 სექტემბერს, რუსეთ-თურქეთის ომის დროს, გენერალ-მაიორ შერემეტიევის ბრძანებით, გურიის IV ფეხოსან დრუჟინაში საეკლესიო წესების შესრულება დაევა. 1878 წლის 26 მარტს სამკერდე ოქროს ჯვარი მიიღო. 1880 წლის 14 იანვრიდან შემოქმედის მაცხოვრის სახ. მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობის შემსრულებელია.

1881 წელს გაზეთ „დროებაში“ უცნობი ავტორი „ვინმეს“ ფსევდონიმით წერდა: „ამ სამის წლის წინათ ჩვენს ეპარქიაში ერთმა ფრიად პატივცემულმა ბერმა, სახელდობრ, მ. გერასიმე დარჩიამ, ჩამოიარა მთელი გურია აქაურის ეპისკოპოსის (ესე იგი დ — ძეების) ნებართვით და ჩამოითხოვა შესანიშნავი ქობულეთში ტაძრის ასაგებლად. მორწმუნე გურულებს არ დაუზოგავთ თავიანთი ღარიბი ოჯახი: ვინ მანეთობით შესწირა, ვინ მეტი, ვინ ნაკლები. გავიდა ამის შემდეგ აგერ სამი წელიწადი და ქობულეთის ეკლესიაზე მ. გერასიმე ხმასაც არ იღებს და არც შემდეგში ამოიღებს, რასაკვირველია. აქ მეტი არ იქნება ვკითხოთ მამა გერასიმეს: რა უყავით, მამაო, ის ჩვენი ნაოფლარი გროშები, რომელთაგანაც, ცოტა რომ ვსთქვათ, 200-300 მანეთი მაინც შეგროვდებოდა? მრავალი შემწირველის სურვილით, ვითხოვთ, რომ უსათუოდ საქვეყნო პასუხი და ანგარიში მოგვცეთ იმ ფულებში, თუნდ ამავე გაზეთის საშუალებით. ყოველთვის კოკა წყალს ვერ მოიტანს, მამაო,

შემოქმედის მონასტრის ხაღი

იქნება ყველა ბოროტმოქმედება ველარ შეგრჩესთ თქვენ და მრავალს თქვენისთანა სიმართლის წარმომადგენელს ჩვენებურ სულიერ მამებს!“. მართლაც, წერილის გაცნობის შემდეგ, 1881 წლის 15 მარტს მამა გერასიმე ვრცელ სტატიას აქვეყნებს და ცილისმწამებელს საკადრის პასუხს აძლევს: „ბ. რედაქტორო! წარსული კვირის „დროების“ #41-ში წავიკითხე ჩემ შესახებ სტატია, ვითომც ნება ამეღოს ჩემის მთავრობისაგან, შემეკრიბოს ფულები ქობულეთში აღსაშენებელის ეკლესიისათვის და ეს ფულები არსად არ წარმედგინოს, არამედ მომეხმაროს ბოროტად და სხვა. წამკითხველი რა ამგვარის უსაფუძვლო ცილისწამებისა ჩემზედ, ვალდებულად ვრაცხ ჩემს თავს ამ საგანზედ გამოვაცხადო საზოგადო მოსამხენად შემდეგი. კინტრიშის უჩასტკის ნაჩაღნიკმა თვისის მოწერილობითა 29 ივნისიდან 1879 წლისა №900 გააგებია გურიის ეპისკოპოსს, რომ ქობულეთში უმეტეს 1000 სულისა არიან მართლმადიდებელნი ქრისტიანენი, ეკლესია არ აქვსთ და ძლიერ საჭიროება არისო, ერთის მხრით, მათთვის და, მეორეს მხრით, ახალ შემოერთებულ ძველ ქართველთათვის ეკლესიის აღშენებაო, და ამისთვის ითხოვა რაიმე შემწეობის აღმოჩენა. გურიის ყოვლადსამღვდელომ, შემხედველმა ამ მიუცილებელ საჭიროებისა, გარდმოძცა მე წიგნაკი და მომანდო ფულების შეკრება აღსაგებლად ქობულეთში ეკლესიისა; ხუთი თუმანი თვითონ მისმა მეუფებამაც შესწირა. თანახმად მონდობილებისა ჩემისა მეუფროსისა, მე შევკრიბე ამ კეთილსაქმისათვის 553 მანეთი და 6 კაპეიკი, ყოველივე ანგარიში და წიგნიც მე უკვე დიდი ხანია წარუდგინე მთავრობას, ესე იგი 4 ივლისს წარსრულის წლისას; ამაზედ ეპარქიის უმფროსმა დანიშნა კამისია (დეკანოზი სიმონ ქიქოძე და მღვდელი ნიკოლოზ ინწკირველი) და შეამოწმებია,

ხოლო წიგნი და ფული გურიის საეკლესიო ხაზინაში არის შენახული დრომდის. საშინლად გაკვირვებული ვარ, ავტორი, რომელმაც არ იცის არაფერი და არც არასფერი საბუთი არა აქვს, რაზე აფუძნებს თავის სტატიას, რომელიც სხვათა და სხვათა შეუსაბამო და ცრუ გარემოებითა გვიხსენიებს მეც და სხვებსაც გურიის ეპარქიის სამღვდელოებათა. ნათქვამია სოფლის ანდაზა: „სოფელი ვნახე უძაღლო, შით გავიარე უჯოხო“.

არქიმანდრიტ გერასიმეს ახლო ურთიერთობა ჰქონდა წმ. მღვდელმთავარ ალექსანდრესთან (ოქროპირიძე), რომელიც ორჯერ განაგებდა გურიის ეპარქიას. ამის დასტურია მათი მიმოწერაც. 1884 წლის 21 აგვისტოს მამა გერასიმე მეუფეს წერდა: „ყოვლად უსამღვდელოესო მეუფეო, მონყალეო მწყემსმთავარო! ყოვლის შემძლებელს ღმერთსა ვსთხოვ, თქვენი მწყემსმთავრული ღოცვა-კურთხევა არ მოკლებოდეს სამოც წელიწადს სანყალ გურიის ეპარქიას. სხვა ვიცი თქვენი მეუფების მონყალების გულის ამბავი და ჩვენი მონასტრის ამბავსაც იკითხავთ. თქვენის წმინდის ღოცვით მშვიდობა გახლავსო. სხვა მეუფეო, თუ გახსოვთ, მე რომ გთხოვეთ ნასვლის დროს, ჩემი საქმე არ დაივინყოთ. თქვენდა სადღეგრძელოთ, და თუ რამე საქირო იყოს ჩემი მანდ ხლება, ნება მიბოძეთ და გაიხლებით, იმედი მაქვს, ჩემს თხოვნას მიიღებთ ყურადღებაში“. ჩვენი აზრით, მამა გერასიმეს თხოვნა მის სხვა ადგილზე გადაყვანას ეხებოდა, რადგან 1885 წლის 30 მაისს (მეორე ვერსიით — 12 აპრილი) იგი გურიის უდაბნოს წმ. იოანე ნათლისმცემლის სახ. მამათა მონასტრის წინამძღვრად გადაიყვანეს. 1887 წლის 6 მაისს არქიმანდრიტის წოდება მიენიჭა. 1890 წლის 17 მარტს რუსეთის წმ. სინოდმა მადლობა გამოუცხადა. 1891 წლის 20 აპრილს წმ. ანას III ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა.

1892 წლის 30 ივლისს არქიმანდრიტი გერასიმე გორის ეპისკოპოს ალექსანდრეს (ოქროპირიძე) სწერდა: „ყოვლად უსამღვდელოესო მეუფეო, მონყალეო მწყემსმთავარო! კრძალვით თაყვანისმცემელი და შიშით მეტაანის მომყრელი, ამბორს უყოფ წმიდასა სამოსელსა თქვენსა და ღმობიერად წარმოვსთქვავ თქვენის მეუფებისათვის ისპოლლა დესპოტას! ბატონო ყოვლადსამღვდელოვ! ერთს პუდს ღომს გაახლებ ჩვენებურს, იქნება გესიამოვნოს, სხვა, ჩემო ხელმწიფე ბატონო, ამის მომრთმევს, ალექსი სიხარულიძეს ვგზავნი, მანდ, კანტორაში საქმე

ჯუმათის მონასტარი, 19 ს-ის 70-იანი წლების
გოლო 80-იანი წლების დასაწყისის ფოტო

აქვს. ჩემი მონათლული არის, ოცდარვა წლის კაცი არის, მაგრამ უბედურ მღვდელს მეტრიკა არ შეუდგენია, თუმცა, რომ რასმეზედ შეგანუხის, თქვენს მონყალებიანს ყურადღებას ნუ მოაკლებ, რამდენიც შეიძლებოდეს, ყოველი კაცის გაჭირვებულის შემწე და მხსნელი ბრძანდები. მაგიორში თქვენს მეუფებას განუმზადებს ასს წელიწადს ნეტარებას ყოვლისშემძლებელი და მხსნელი ჩვენი მწყემსმთავარი. მსურდა, რომ ერთი თქვენი მეუფების თაყვანისცემას ვლირებოდი, მაგრამ ვერ გავხდი მაგის ბედნიერი. ნუ მომაკლებ თქვენის მეუფების ჩვეულებრს ხსოვნას თქვენის წერილით“.

1898 წლის 15 ნოემბრიდან არქიმანდრიტი გერასიმე კვლავ ჯუმათის მონასტრის წინამძღვარია. 1901 წლის 15 მაისს წმ. ანას II ხარისხის ორდენით დაჯილდოვდა. 1904 წელს მისი ღოცვა-კურთხევით ჯუმათის ტაძრის დასავლეთის ფასადზე აშენდა ახალი სამრეკლო, რომელსაც აქვს შესაბამისი წარწერაც: „1904 წ. ხელობა ივანე მენაბდისა, არქიმანდრიტი გერასიმე დარჩიასაგან“. მსცოვანი არქიმანდრიტი უკანასკნელად 1907 წელს იხსენიება, სავარაუდოდ იგი ამავე წელს გარდაიცვალა.

წყარო: საქართველოს სახელმწიფო ცენტრალური საისტორიო არქივი, ფ. 489, აღწერა 1, საქმე №46439; საქმე №46856; საქმე №49327; საქმე №64915; ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, აღ. ოქროპირიძის პირადი ფონდი, საქმე №№575-576; გაზეთი „დროება“ 1881წ. №41, გვ. 3; №61, გვ. 3; ჟურნალი „მწყემსი“ 1887წ. №10, გვ. 1; 1890წ. №6-7, გვ. 2; ჟურნალი „საქართველოს საგზარქოსოს სასულიერო მოამბე“ 1891წ. №6; 1901წ. №11.

ბთხოვთ, გაზათს გაუფრთხილდეთ მასში დაგაჟდელი მასალების გამო

გთხოვთ, დაეალიანება გადაიხადოთ შემდეგ ანგარიშზე: სს „ლიბერთი ბანკი“ (შთანშინდა-კრწანისის ფილიალი 200 101 406). ბანკის კოდი: LBRTGE22.

ანგარიში: № GE57LB0115123530407000.

რედაქტორის მოადგილის ელ.ფოსტა: bokuchavanana1@gmail.com.

მის: ერეკლე II-ის მოედანი 1, საქართველოს საპატრიარქოს პრესცენტრი.

ტელ/ფაქსი: 2 98-95-41.

რედაქტორი: დეკანოზი დავით შარაშენიძე
რედაქტორის მოადგილე: ნანა ბოკუჩავა T. 599 23 10 54
სარედაქციო კოლეგია: მიტროპოლიტი დიმიტრი (მიოლაშვილი), მარიამ გაგუა, ნინო გაგომაშვილი, თამარ ასათიანი, გიორგი მაჩუკრიშვილი, ია ხაზარაძე, სერგო კერესელიძე, ბუღალტერი: ელასი ჯიბლაძე; გარეცვლები: ცარო ვარდიშვილი, მამუკა კვაჭანტირაძე; დამკაბადონებელი: ვალერიან ჯუღელი